

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria-Vlada-Government

**Inputi i parë i Institucioneve të Republikës së Kosovës për
Raportin e Progresit të Komisionit Evropian të vitit 2014**

Maj 2014
Prishtinë

Përbajtja

Hyrje	4
1. KRITERET POLITIKE.....	5
1.1. Demokracia dhe sundimi i ligjit	5
1.1.1. Legislativi dhe zgjedhjet	5
1.1.2. Ekzekutivi.....	6
1.1.3. Administrata publike	12
1.1.4. Mbikëqyrja civile e forcës së sigurisë.....	13
1.1.5. Shoqëria civile	14
1.1.6. Sistemi gjyqësor	14
1.1.7. Politikat kundër korruptionit	18
1.2. Të drejtat e njeriut dhe mbrojtja e minoriteteve	20
1.2.1. Mbrojtja dhe respektimi i minoriteteve dhe trashëgimisë kulturore	23
1.3. Çështjet rajonale dhe obligimet ndërkombëtare	26
2. KRITERET EKONOMIKE.....	28
2.1. Ekzistenza e ekonomisë funksionale të tregut	28
2.1.1. Bazat e politikave ekonomike	28
2.1.2. Stabiliteti makroekonomik	28
2.1.3. Bashkëveprimi i Forcave të Tregut	32
2.1.4. Hyrja në dhe dalja nga tregu.....	33
2.1.5. Mjedis i afaris, sistemi ligjor dhe kapacitetet administrative	35
2.1.6. Zhvillimet në sektorin finansiar	36
2.2. Kapaciteti për t'u përballur me forcat e tregut brenda Bashkimit Evropian	37
2.2.1. Kapitali njerëzor dhe fizik	37
2.2.2. Struktura Sektoriale dhe e Ndërmarrjeve	39
2.2.3. Ndikimi i shtetit në konkurrueshmëri.....	40
2.2.4. Integrimi ekonomik me BE-në.....	41
3. STANDARDET EVROPIANE.....	42
3.1. Tregu i brendshëm.....	42
3.1.1. Lëvizja e lirë e mallrave	42
3.1.2. Lëvizja e personave, shërbimeve dhe e drejta e themelimin	49
3.1.3. Lëvizja e lirë e kapitalit.....	50
3.1.4. Doganat dhe tatimet.....	51
3.1.5. Konkurenca.....	53
3.1.6. Prokurimi publik	55
3.1.7. Të drejtat e pronësisë intelektuale	55
3.1.8. Punësimi, politikat sociale dhe politikat e shëndetit publik.....	58
3.1.9. Arsimi dhe hulumtimet	61
3.1.10. Çështjet e Organizatës Botërore të Tregtisë (OBT).....	63
3.2. Politikat sektoriale	63
3.2.1. Industria dhe NVM-të	63
3.2.2. Bujqësia dhe peshkataria.....	64
3.2.3. Mjedis i ndryshimet klimatike	70
3.2.4. Politikat e transportit	74
3.2.5. Energjia	77
3.2.6. Shoqëria informative dhe mediat	79
3.2.7. Kontrolli finansiar	81
3.2.8. Statistikat	82
3.3. Drejtësia, liria dhe siguria	83
3.3.1. Vizat, menaxhimi i kufirit, azili dhe migracioni	83
3.3.2. Shpëlarja e parave	92

3.3.3.	Lufta kundër narkotikëve.....	94
3.3.4.	Policia.....	96
3.3.5.	Lufta kundër krimit të organizuar	97
3.3.6.	Mbrojtja e të dhënave personale.....	102
Shtojca 1:	Përditësim mbi zbatimin e kritereve afatmesme të Studimit të Fizibilitetit	103
1.	Sundimi i ligjit	103
2.	Gjyqësori.....	110
3.	Administrata publike.....	112
5.	Të drejtat e njeriut dhe të drejtat themelore	115
6.	Mbrojtja e Mminoriteteve.....	117
7.	Çështjet e tregtisë dhe të tregut të brendshëm	122
8.	Çështjet fitosanitare dhe veterinarë	134
Shtojca 2:	Lista e ligjeve të miratuara nga Kuvendi i Republikës së Kosovës	136
Shtojca 3:	Lista e dokumenteve të politikave të miratuara nga Institucionet e Republikës së Kosovës	138
Shtojca 4:	Lista e akteve nënligjore të miratuara nga Institucionet e Republikës së Kosovës	140

Hyrje

Qeveria e Republikës së Kosovës ka shprehur gatishmërinë e saj për të paraqitur të dhënat për këtë periudhë për Raportin e Progresit 2014, që pritet të publikohet në vjeshtë. Prandaj, ky raport përmban zhvillimet kryesore në Kosovë prej 1 shtatorit 2013 deri më 30 prill 2014 lidhur me procesin e aderimit në BE. Ky raport është përgatitur në bazë të të dhënave të ofruara nga të gjitha institucionet e linjës që janë përgjegjëse përfshira në fushat përkatëse.

Të dhënat e përfshira në këtë raport fokusohen në përparimin e bërë gjatë periudhës reportuese në aspektin e:

- Miratimit të legjislacionit dhe dokumenteve të politikave si dhe zbatimit të tyre;
- Zbatimit të reformave institucionale;
- Ngritjes së kapaciteteve institucionale;
- Masave të ndërmarrja për përbushjen e kritereve afatmesme të Studimit të Fizibilitetit të vitit 2012;
- Zbatimit të Planit të Veprimit për MSA të vitit 2013 dhe atij të vitit 2014; dhe
- Zbatimin e konkluzioneve të takimeve të DPSA-së.

Sa i përket strukturës, raporti korrespondon me strukturën e Raportit të Progresit. Ai është i ndarë në tri pjesë kryesore: Kriteret Politike, Kriteret Ekonomike dhe Standardet Evropiane. Ai gjithashtu përmban këto shtojca (shtojcat 5 deri 11 jepen si dokumente të ndara nga ky dokument):

- Shtojca 1: Përditësim mbi zbatimin e kritereve afatmesme të Studimit të Fizibilitetit;
- Shtojca 2: Lista e ligjeve të miratuara nga Kuvendi i Republikës së Kosovës;
- Shtojca 3: Lista e dokumenteve të politikave të miratuara nga institucionet e Republikës së Kosovës;
- Shtojca 4: Lista e akteve të tjera nënligjore të miratuara nga Institucionet e Republikës së Kosovës;
- Shtojca 5: Analizë mbi funksionimin e organeve komunale;
- Shtojca 6: Analizë e rishikimit strategjik të sektorit të sigurisë së Republikës së Kosovës;
- Shtojca 7: Raporti vjetor i mekanizmit përcjellës për vitin 2013;
- Shtojca 8: Raport vlerësues mbi zbatimin e Strategisë dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Siguri në Bashkësi 2011-2016;
- Shtojca 9: Raport mbi zbatimin e Planit të Veprimit për Integrimin e Komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptas;
- Shtojca 10: Trajnimet e ofruara Policisë së Kosovës; dhe
- Shtojca 11: Statistikat mbi krimin e organizuar.

Është e rëndësishme të theksohet se Shtojca 1 përbledh përparimin e arritur gjatë periudhës reportuese në përbushjen e kritereve afatmesme të Studimit të Fizibilitetit, të ndara në tetë (8) fusha:

1. Sundimi i ligjit;
2. Gjyqësori;
3. Administrata publike;
4. Reforma zgjedhore dhe Kuvendi;
5. Të drejtat dhe liritë themelore;
6. Mbrojtja e minoriteteve;
7. Çështjet e tregtisë dhe tregut të brendshëm; dhe
8. Çështjet fito-sanitare dhe veterinare.

KRITERET POLITIKE

1.1. Demokracia dhe sundimi i ligjit

1.1.1. Legjislativi dhe zgjedhjet

Duke marrë parasysh përfundimin e mandatit aktual të EULEX-it më 14 qershori 2014, janë zhvilluar negociata intensive mes Brukselit dhe Prishtinës në lidhje me mandatin e ardhshëm të EULEX-it dhe TFHS-së. Diskutimet kanë rezultuar në një marrëveshje për vazhdimin e mandatit të EULEX-it, me disa ndryshime në mandat.

Shkëmbimi i letrave në mes të Presidentes së Kosovës dhe Përfaqësueses së Lartë të BE-së ka rezultuar në ratifikim më 23 prill nga Kuvendi i Kosovës si një marrëveshje ndërkombëtare, përkatësisht si Projektligj për Ratifikimin e Marrëveshjes Ndërkombëtare ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Bashkimit Evropian për Misionin e Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit (EULEX) në Kosovë. Për më tepër, më 23 prill 2014, Kuvendi i Kosovës miratoi Ligjin për plotësim-ndryshimin e Ligjeve që Lidhen me Mandatin e Misionit të Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Republikën e Kosovës. Ligjet aktuale së bashku përbëjnë dispozita që i mundësojnë EULEX-it të ruajë juridikcionin në rastet që përfshijnë krimet e luftës, terrorizmin, krimin e organizuar dhe korrupcionin e rëndë; dhe të krijojë Gjykatën Speciale për abuzime gjatë kohës së luftës që do të gjykojë rastet kundër individëve bazuar në Raportin e Këshillit të Evropës të viti 2010.

Me qellim të zbatimit të marrëveshjes dhe mandatit të ri të EULEX-it, është dashur që të plotësohen-ndryshohen ligjet që lidhen me mandatin e EULEX-it, si në vijim:

- Ligji nr. 03/L-052 për Prokurorinë Speciale të Republikës së Kosovës;
- Ligji nr. 03/L-053 mbi Kompetencat, Përzgjedhjen e Lëndëve dhe Caktimin e Lëndëve Gjyqtarëve dhe Prokurorëve;
- Kodi Penal i Republikës së Kosovës nr. 04-L/082;
- Kodi i Procedurës Penalë të Republikës së Kosovës nr. 04-L/123;
- Ligji nr. 04/L-033 mbi Dhomën e Posacme të Gjykatës Supreme të Kosovës për Çështjet në lidhje me Agjencinë Kosovare të Privatizimit;
- Ligji nr. 03/L-137 për Departamentin e Mjekësisë Ligjore;
- Ligji nr. 04/L-015 për Mbrojtjen e Dëshmitarëve; dhe
- Kodi Doganor dhe i Akcizave i Republikës së Kosovës nr. 03/L-109;

Përgatitja e amendamenteve të ligjeve të sipërpërmendura është bërë nga Ministria e Drejtësisë, në bashkëpunim dhe koordinim të ngushtë me përfaqësuesit e EULEX-it, Zyrës së BE-së, KGJK-së, KPK-së, MPB-së dhe PK-së. Ndryshimet janë hartuar në mënyrë që të garantojnë dhe të lehtësojnë kryerjen e funksioneve të stafit të EULEX-it në pajtim me ligjet e Kosovës. Ndër të tjera, këto ligje gjithashtu garantojnë mandatin dhe pavarësinë e TFHS-së, sipas marrëveshjes.

Në fushën e reformës elektorale, Projektligi mbi Zgjedhjet e Përgjithshme ka kaluar në lexim të parë në Kuvendin e Kosovës më 3 prill 2014. Pragu elektoral për partitë politike mbetet në kuotën 5%; 7.5% për koalicionet; dhe 2,5% për kandidatët e pavarur.

Në nivel të *kornizës së politikave* për integrim në BE, Kuvendi i Kosovës ka miratuar Planin e Veprimit për Marrëveshjen e Stabilizim-Asociimit 2014 më 27 shkurt 2014.

Në përputhje me përgjegjësitë e tij ligjore, Kuvendi i Kosovës ka vazhduar ushtrimin e rolit të tij mbikëqyrës mbi ekzekutivin. Në këtë drejtim, gjatë periudhës raportues, Qeveria i ka dorëzuar Komisionit Parlamentar për Siguri 6 (gashtë) raporte me shkrim. Komisionet Parlamentare gjithashtu kanë përfunduar monitorimin e zbatimit të 13 ligjeve, duke shqyrtuar 30 raportet e paraqitura nga

institucionet e pavarura. Kjo tregon mbikëqyrje të përmirësuar nga Kuvendi ndaj Qeverisë dhe institucioneve të pavarura.

Gjatë periudhës raportuese Kuvendi ka mbajtur 24 seanca plenare dhe asnjë interpelancë, si dhe ka miratuar gjithsej 32 ligje.

Për të siguruar llogaridhënien e plotë financiare mbi shpenzimet buxhetore të Kuvendit, gjatë periudhës raportuese Komisioni për Buxhet dhe Financa ka shqyrtuar raportet financiare të mëposhtme: Raportin e Tremujorit të tretë të vitit 2013 dhe Raportin Vjetor 2013.

Sa i përket emërimit të Avokatit të Popullit, Kuvendi nuk ka qenë në gjendje të përbillye procesin në mars 2014, pasi që asnjëri nga tre kandidatët nuk ka marrë shumicën e thjeshtë prej 61 votave të nevojshme.

Sa i përket *ngritjes së kapaciteteve*, Kuvendi ka miratuar Planin e tij Strategjik për Menaxhimin e Burimeve Njerëzore në shtator 2013, siç është paraparë në planin e tij vjetor për 2013. Ai adreson synimet e Kuvendit dhe nevojën për zhvillimin e burimeve njerëzore deri në vitin 2018. Për më tepër, me synim të ngritjes së mëtejshme të kapaciteteve, Kuvendi ka rekrutuar 9 (nëntë) zyrtarë në pozita të ndryshme, si: çështjet ligjore, përkthimi dhe inxhinieria. Ngjashëm, gjatë periudhës raportuese, Kuvendi u ka ofruar 19 trajnime zyrtarëve të tij, që përbëhen nga vizitat studimore, punë praktike, punëtori dhe tryesa të rrumbullakëta të organizuara nga projekti i Binjakëzimit (*Twinning Light*), në të cilat janë përfshirë kryesish zyrtarë të Zyrës së Drejtorisë të Përgjithshëm për Çështje Ligjore dhe Procedurale dhe të Zyrës së Administratës së Përgjithshme. Këto trajnime janë fokusuar në përafrimin e legjisacionit vendor me *Acquis*-në, rolin e kuvendeve kombëtare në procesin e aderimit, organizimin dhe menaxhimin e seancave dëgjimore publike, Programin e Parlamenteve Kombëtare me vendet e Ballkanit Perëndimor, transparencën dhe bashkëpunimin parlamentar me shoqërinë civile, si dhe udhëzimet për përmirësimin e verifikimit të përbushjes dhe përafrimit me *Acquis*-në.

1.1.2. Ekzekutivi

Më 26 dhjetor 2013, në pajtim me Vendimin nr. 03/162, Qeveria miratoi Programin Legjislativ për vitin 2014, i cili deri tanë, në bazë të propozimeve të marra nga ministritë e linjës, është plotësuar-ndryshuar tri herë. Ky program përbëhet nga legjisacioni i ri dhe ato ligje që është dashur të miratohen në vitin 2013 por miratimi i të cilave është shtyrë. Ai përcakton miratimin e gjithsej 72 ligjeve, prej të cilave 25 janë projektligje të reja dhe 42 përbjnë plotësim-ndryshime të legjisacionit ekzistues në fuqi.

Numri më i madh i projektligjeve është propozuar nga Ministria e Financave dhe Ministria e Drejtësisë, 10 secila. Në krahasim me kornizën e kaluar legjislativ, programi i vitit 2014 përmban 26 projektligje më pak dhe prandaj mund të konsiderohet si më pak ambicioz. Megjithatë, duhet theksuar se Kuvendi asnjëherë nuk ka arritur të miratojë 100% të programit të propozuar legjislativ; në vitin 2013 ka shënuar një shkallë të përbushjes prej 62%, prandaj Qeveria ka shqyrtuar ndërmarrjen e një qasjeje më realiste për programin e këtij vitit duke propozuar më pak projektligje, pra duke krijuar kështu më shumë mundësi për konsultime me publikun dhe përfundimisht duke planifikuar të arrijë një shkallë më të lartë të miratimit në Kuvend.

Ndërsa sa i përket përmirësimit të kornizës ligjore që do të sigurojë harmonizimin efektiv të legjisacionit kombëtar me *Acquis*-në dhe koordinimin e politikave, Qeveria ka miratuar Projektligjin për Aktet Normative më 22 gusht 2013, në bazë të Vendimit nr. 02/144. Ky projektligj është miratuar pasi që Qeveria ka vendosur standartet për unifikimin e hartimit, rishikimit dhe miratimit të akteve normative me miratimin e dy rregulloreve në periudhën e mëhershme raportuese, përkatesisht të Rregullores mbi Shërbimet Juridike të Qeverisë dhe Udhëzimit Administrativ mbi Standartet dhe Teknikat e Hartimit të Legjisacionit. Pavarësisht nga fakti se miratimi i Projektligjit për Aktet Normative nuk është raportuar në

periudhat e mëhershme raportuese, duhet theksuar se ky akt vendos parimet dhe procedurat për krijimin dhe publikimin e akteve të ardhshme normative, duke obliguar njëkohësisht të gjitha institucionet që të shfrytëzojnë Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, duke rritur kështu dukshëm nivelin e transparencës si në nivelin lokal ashtu edhe në atë qendror. Përveç kësaj, ky akt standardizon hierarkinë, ndryshimin, miratimin dhe shfuqizimin e akteve normative.

Më 17 mars 2014, Komiteti Drejtues për Planifikim Strategjik ka mbajtur një mbledhje për të diskutuar temat e ndryshme në lidhje me procesin e hartimit të Kornizës Afatmesme të Shpenzimeve 2015-2017 dhe Deklaratës së Prioriteteve Afatmesme të Qeverisë. Gjatë takimit është vendosur që Zyra për Planifikim Strategjik në kuadër të ZKM-së, në bashkëpunim me MF-në, të koordinojë procesin e hartimit dhe finalizimit të Deklaratës së Prioriteteve dhe të harmonizojë listën e projekteve të IPA-së për vitin 2014 me kornizën buxhetore të Qeverisë. Pas takimeve të Komitetit Drejtues për Planifikim Strategjik, Qeveria ka siguruar harmonizimin e Kornizës Afatmesme të Shpenzimeve (KASH) me buxhetin vjetor 2014, dhe si rrjedhojë ka miratuar Projektligjin për Buxhetin 2014 më 31 dhjetor 2013. Kjo ka çuar në harmonizimin e Planit Vjetor të Punës së Qeverisë me buxhetin e viti 2014. PVPQ-ja, e cili ka filluar të zbatohet në janar 2014, është hartuar duke u bazuar në Deklaratën e Prioriteteve dhe në konsultim me secilin institucion të linjës në mënyrë individuale. Në këtë mënyrë është hartuar një dokument serioz, në përputhje me të gjitha priorititetet e ministrive të linjës. PVPQ është miratuar nga Qeveria më 27 dhjetor 2013.

Nën udhëheqjen e Zyrës për Planifikim Strategjik në kuadër të ZKM-së, projekt i Binjakëzimit *Mbështetja e Politikave dhe Planifikimit Strategjik të Kosovës* ka filluar më 3 shkurt 2014. Ky projekt 24-mujor synon avancimin e sistemit të menaxhimit të politikave të Kosovës dhe do të trajtojë disa nga boshllëqet dhe sfidat e kapaciteteve aktuale. Deri më tanë, ekspertët e projektit kanë hartuar një raport fillestar

Gjatë periudhës raportuese, Qeveria, në përputhje me UA nr. 02/2012, ka miratuar 11 dokumente strategjike (të paraqitura në tabelën 1 më poshtë).

Tabela 1: Dokumentet strategjike të miratuara nga Qeveria e Kosovës gjatë periudhës raportuese

Titujt e dokumenteve	Synimet	Data e miratimit
Strategjia Kombëtare e Republikës së Kosovës për parandalimin dhe luftimin e ekonomisë jo-formale, shpëlarjes së parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018 dhe plani i veprimit për atë strategji	Objektivat dhe veprimet kryesore të kësaj strategjie bazuar në Vlerësimin kombëtar të rrezikut të viti 2013 përfshijnë: një rritje të qëndrueshme ekonomike, qeverisje të mirë dhe fuqizim të sundimit të ligjit, zhvillim të kapitalit njerëzorë dhe mirëqenies sociale.	29 janar 2014
Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të OKB-së "Gratë, paqja dhe siguria"	Përmes kësaj Rezolute, Qeveria e Kosovës synon të rrisë pjesëmarrjen e grave dhe të inkorporojoë perspektivat gjinore në të gjithë sektorët, si dhe të theksoj rëndësinë e pjesëmarrjes së barabartë dhe përfshirjen e plotë të grave për mirëmbajtjen dhe promovimin e paqes dhe sigurisë. Gjithashtu synon të adresoj situatën e të mbijetuarve të dhunës seksuale, torturës dhe formave tjera të dhunës të ndërlidhura me luftën.	29 janar 2014
Strategja për Komunitete dhe Kthim 2014-2018	Të përdoret si udhëzues gjatë procesit të kthimit i cili përfshin jo vetëm ndërtimin e sektorit të banimit, po gjithashtu aktivitetet e shërbimit publik dhe marrjen e	5 shkurt 2014

	dokumenteve personale, shërbimet shëndetësore dhe sigurinë, lirinë e lëvizjes, qasjen në arsim në gjuhën e tyre amtare, mundësitet e punësimit dhe qasjes në infrastrukturë.	
Strategja për Menaxhimin e Mbeturinave 2013-2017 dhe plani i veprimit për këtë strategji	Sigurimi i një kornize për planifikimin e procesit të menaxhimit të mbeturinave si dhe përpjekjet për përdorimin efikas të burimeve të çmuara për mbrojtjen e mjedisit dhe personave	25 dhjetor 2013
Strategja Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Migrimin 2013-2018	Të adresoj aktivitetet e ndërlidhura me parandalimin e migrimit të parregullt dhe paralelisht synon të fuqizojë migrimin e rregullt dhe ligjor. Gjithashtu parashev transformimin e migrimit në një faktor pozitivë për zhvillimin ekonomik dhe do të përdor këtë si një forcë shtytëse në forumet rajonale dhe ndërkombëtare të bashkëpunimit.	18 tetor 2013
Strategja Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Menaxhimin e Integruar të Kufijve	Rritja e bashkëpunimin dhe koordinimit mes gjitha autoriteteteve dhe agjencive të përfshira në sigurinë e kufirit dhe lehtësimin e tregtisë. Gjithashtu, synon të krijojë sisteme efikase dhe efektive në menaxhimin e kufijve të integruar.	11 tetor 2013
Programi Kombëtar për Shërbimet në Gjuhën e Shenjave për personat me aftësi të kufizuara të dëgjimit	Synon të zhvilloj një program i cili do të ofroj shërbime në gjuhën e shenjave	22 nëntor 2013
Plani Kombëtar i Veprimit për Burimet e Ripërtërishme të Enerjisë 2013-2020	Synon forcimin e masave të mëtejshme fiskale dhe financiare për përdorimin e të gjitha burimeve të ripërtërishme të energjisë (BRE), si dhe sistemin e certifikatave të gjelbra. Gjithashtu i kushton vëmendje të veçantë miratimit të plotë të politikave të BE-së mbi BRE-në përmes miratimit të të gjitha obligimeve që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë dhe vë theks të veçantë mbi zhvillimin e Hidrocentralit të Zhurit dhe hidrocentraleve tjera më të vogla.	5 nëntor 2013
Strategja Kombëtare për Ri-integrimin e personave të riatdhesuar	Synon të ndikoj dhe inkurajoj qytetarët dhe bizneset që të aplikojnë praktikat që kontribuojnë në ri-integrimin e qëndrueshëm si dhe forcimin e mekanizmave të mirë strukturuara, pavarura, plotësisht funksionale dhe profesionale për një ri-integrim të qëndrueshëm të personave të riatdhesuar në nivel qendror dhe lokal.	11 dhjetor 2013
Plani i dytë Kombëtar për Efikasitetin e Energjisë në Kosovë 2013-2015	Përcakton procedurat për përgatitjen dhe miratimin e planeve të efikasitetit të energjisë, përcakton rolet, detyrat dhe përgjegjësitet e institucioneve të përfshira në këtë fushë dhe adreson zbatimin e obligimeve të efikasitetit të energjisë që rrjedhin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë.	3 dhjetor 2013
Strategja e Partneritetit Publiko-Privat 2014-2016	Ngritura e kapaciteteve të qëndrueshme për zhvillimin dhe zbatimin e projekteve në Kosovë duke planifikuar dhe themeluar mekanizmat e asistencës teknike për zhvillimin e projekteve.	2 prill 2014

Sa i përket koordinimit të çështjeve të integrimit evropian, Ministria e Integrimit Evropian (MIE) ka vazhduar të forcoj rolin e saj koordinues, në veçanti nëpërmjet rolit kryesor në drejtimin e një sërë reformave kyçë nëpërmjet administratës shtetërore.

Më 28 tetor 2013 janë lansuar negociatat për MSA-në me takimin e parë të Kryenegociatorëve në Prishtinë. Negociatat kanë filluar me hapjen e titujve IV, V dhe VI.

Raundi i dytë i takimeve të kryenegociatorëve u mbajt më 27 nëntor 2013. Gjatë këtij takimi Kryenegociatorët vlerësuan shkallën e progresit të arritur në negotiatat e titujve IV, V dhe VI dhe hapen negotiatat e pikës 1, titujt I, III, VII, VIII, IX dhe X.

Në dhjetor 2013 dhe shkurt 2014, u zhvilluan dy raunde të takimeve të grupeve teknike punuese.

Më 24 mars 2014, titulli i vetëm i mbetur – Titulli II, Dialogu Politik – është hapur për negotiatat. Në këtë kontekst, takimi përfundimtar i Kryenegociatorëve u mbajt më 2 maj 2014 dhe i miratoi të gjithë titujt e MSA-së. Kjo njëkohësisht shënoi edhe përfundimin e procesit të negotiatave.

Përgjatë fazës përgatitore të negotiatave për MSA dhe gjatë negotiatave për MSA, MIE dhe MTI kanë demonstruar kapacitete të fuqishme profesionale dhe administrative për të kryer negotiatat e MSA-së.

Në të njëjtën kohë, MIE në vitin 2014 ka vazhduar të menaxhojë në mënyrë efektive Dialogun e PSA-së dhe procesin e liberalizimit të vizave.

Pas publikimit të Raportit të Progresit, MIE ka përgatitur me sukses Planin e Veprimit të MSA-së për 2014, të cilin Qeveria e ka miratuar më 27 dhjetor 2013. Raporti tremujor i monitorimit të zbatimit ka shërbyer si bazë për përgatitjen e këtij inputi të Raportit të Progresit.

MIE gjithashtu ka luajtur rol vendimtar në shtyrjen përpara të një sërë reformash të rëndësishme në kuadër të administratës, të tilla si koordinimi i institucioneve shtetërore në rritjen e numrit të prokurorëve dhe gjykatësve dhe centralizimi i inspektorëve komunalë në Agjencinë e Ushqimit dhe Veterinarisë. Për më tepër, MIE është institucioni përgjegjës për hartimin e Ligjit të ri për Përgjimet. Së fundmi, së bashku me Kuvendin dhe Komisionin Evropian, MIE ka luajtur rol të rëndësishëm në koordinimin e plotësim-ndryshimit të Ligjit për Auditorin e Përgjithshëm, në përputhje me komentet e marra nga SIGMA.

Strukturat qeveritare për koordinimin e integrimit evropian kanë vazhduar funksionimin përgjatë gjithë periudhës raportuese. Në dhjetor 2013, 7 komisionet ekzekutive janë mbledhur për të rishikuar dhe miratuar Planin e Veprimit për MSA, ndërsa në prill 2014, Komisionet janë mbledhur përsëri për të rishikuar dhe miratuar Inputin për Raportin e Progresit.

Në vazhdën e kapërcimit të sfidave të cilat dalin nga procesi i MSA-së, gjatë periudhës raportuese, Qeveria ka ndërmarrë masat e nevojshme për të siguruar që administrata qendrore të jetë e përgatitur si duhet sa i përket koordinimit të politikave, harmonizimit të legjislacionit kombëtar me *Acquis* të BE-së dhe zbatimin e këtij legjislacioni. Në këtë drejtim, në shtator 2013, me iniciativën e Ministrisë së Integrimit Evropian dhe më mbështetjen e BE-së dhe SIGMA-së, ka filluar zyrtarisht projektin Binjakëzimit (*Twinning Light*) për vlerësimin dhe fuqizimin e kapaciteteve të strukturave kryesore të administratës qendrore në Kosovë.

Gjatë periudhës raportuese, që përkon me kohëzgjatjen tetë (8) muajsh të projekteve, ekspertët e projekteve të Binjakëzimit kanë identifikuar mangësitë dhe nevojat aktuale të kapaciteteve administrative të ministrive përkatëse të linjës, dhe në bazë të të jeturave kanë hartuar propozimet e përgjithshme të planeve për rekrutimin dhe ngritjen e kapaciteteve. Paralelisht, MIE, në bashkëpunim me ZKM-në dhe IKAP-in, është

aktualisht në fazën e modifikimit të programit ekzistues të trajnimit për integrimin evropian, i cili do të plotësohet nga planet e lartpërmendura për ngritjen e kapaciteteve që dalin nga projekti i vlerësimit, duke dizajnuar kështu një modul gjithëpërfshirës të trajnimit që do të ketë për objektiv të gjitha shtresat e administratës.

Si vazhdimësi e gjetjeve të projektit të Binjakëzimit, MIE, bashkërisht me MAP-in dhe KE-në, kanë programuar një intervenim më thelbësor në reformën e administratës publike në kuadër të procesit të programimit të IPA 2014. Projekti i IPA 2014 do të kontribuojë në drejtëm të krijimit të kornizës së politikave të shëndoshë për zbatimin e MSA-së dhe do të sigurojë harmonizimin e dokumenteve kyçë të politikave me Planin e Veprimit për MSA. Përveç kësaj, ai do të kontribuojë në forcimin e kapaciteteve të administratës publike për zbatimin e obligimeve që dalin nga MSA. Për më tepër, ai projekt do të kontribuojë në drejtëm të vendosjes së një sistemi të shëndoshë për menaxhimin e kapaciteteve humane në kuadër të MAP-it dhe të gjitha institucioneve të linjës, në përputhje me obligimet që dalin nga MSA, duke siguruar kështu qëndrueshmërinë e reformave. Kjo, për më tepër, do të kontribuojë në forcimin e sistemit administrativ të drejtësisë sa i përket kornizës së politikave dhe zbatimit të saj, e cila është një nga bazat në fushën e reformës së administratës publike. Së fundmi, një aspekt i rëndësishëm i projektit do të mbulojë promovimin dhe dukshmërinë e agjendës së Kosovës për integrim në BE, duke siguruar mbështetje publike përe reformat dhe për procesin e aderimit në BE, për qytetarët e Kosovës.

Në lidhje me përafrimin ligjor, grupi prej tetëmbëdhjetë (18) pjesëmarrësve nga institacione të ndryshme të nivelit qendror kanë marrë pjesë në mënyrë aktive në Trajnimin e Trajnerëve (TT) për Harmonizimin Ligjor dhe përdorimin e Tabelave të Pajtueshmërisë. Trajnim i është zhvilluar nga shtatori 2013 deri në mars 2014. Ky projekt zbatohet nga Instituti për Politika Evropiane (Institut für Europäische Politik) në Berlin dhe partneri i tij, projekti i GIZ-it në Prishtinë. Data zyrtare për certifikimin e trajnerëve është caktuar 15 maj 2014. Pas certifikimit zyrtar, grupi i trajnerëve, në bashkëpunim me Institutin Kosovar për Administratë Publike (IKAP), do të trajnojë zyrtarë e institucioneve/ministrive të linjës që merren me përafrimin e ligjeve.

Më tej, Udhëzuesi për Harmonizim Ligjor të legjislacionit të Kosovës me të drejtën e BE-së do të publikohet në datën e certifikimit dhe do të përkthehet në shqip dhe serbisht. Qëllimi i këtij udhëzuesi është që hartuesit e legjislacionit të Kosovës, të cilat e njohin sistemin e brendshëm ligjor, të marrin njohuri mbi funksionimin e BE-së dhe sistemet të saj ligjor dhe të njoftohen me disa teknika të procesit të harmonizimit ligjor.

Për më tepër, MIE është duke eksploruar modalitetet për të forcuar më tej bashkëpunimin me Kroacinë në ofrimin mbështetjes shtesë për fushat kyçë strategjike në administratën publike. Deri tani, kjo mbështetje është ofruar në fusha të tillë si ndihma shtetërore, prokurimi publik dhe lëvizja e lirë e mallrave. Përveç kësaj, ka negociata të vazhdueshme me Qendrën për Ekselencë të Kroacisë, me synim zgjerimin e fushave të mbështetjes. Përparësia e kësaj marrëveshjeje qëndron në faktin se kjo qasje u përgjigjet nevojave specifike/professionale dhe ofrohet nga një Shtet Anëtar që ka aderuar së fundmi.

Në fushën e koordinimit të asistencës së BE-së, MIE ka ofruar kontribut thelbësor në hartimin e Dokumentit Strategjik Kombëtar 2014-2020. Në tremujorin e parë 2014, MIE ka nisur me sukses procesin e programimit të IPA 2014. Për më tepër, MIE ka koordinuar përgatitjen e dy (2) aplikacioneve për WBIF në raundin e fundit të programimit të WBIF.

Për më tepër, në dhjetor 2013, respektivisht mars 2014, MIE dhe MPB kanë asistuar në raundin e dytë të misionit të ekspertëve të BE-së për vlerësimin e zbatimit të Udhërrëfyesit të Vizave për të gjitha blloqet. MIE dhe MPB aktualisht janë duke organizuar misionin për vlerësimin e vizave për Bllokun 4 mbi të Drejtat Themelore të Njeriut, i cili është caktuar të fillojë më 6 maj 2014.

Një raund i tretë i vizitave në të gjitha komunat nga Ministrja e Integrimit Evropian është kryer gjatë periudhës mars-prill 2014. Këto vizita janë fokusuar në parandalimin e migrimit të parregullt si dhe në riintegrimin e shtetasve të riatdhesuar. Për më tepër, më 5 nëntor 2013, MIE ka organizuar një konferencë të nivelit të lartë për komunitetet romë, ashkali dhe egjiptas, si një takim përcjellës (me fokus në diskutimin e çështjeve pasuese të identikuara) të konferencës të vitit 2012 për të njëjtat çështje.

Më 3 nëntor 2013 janë mbajtur zgjedhjet lokale në tërë Kosovën, përfshirë për herë të parë komunat e Mitrovicës Veriore, Leposaviqit, Zveçanit dhe Zubin Potokut. Janë themeluar të gjitha organet e zgjedhura komunale në këto komuna. Me përjashtim të Mitrovicës Veriore, të gjitha komunat e tjera kanë miratuar Statutet e tyre; megjithatë, MAPL ka konsideruar se Statuti i Komunës së Mitrovicës Veriore nuk është plotësisht në përputhje me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe i ka kërkuar Kuvendit Komunal ta harmonizojnë atë.

Duke ditur faktin se janë themeluar Komunat e reja, MAPL ka kryer një analizë mbi funksionimin e komunave të apo-themeluara, sidomos mbi dimensionin e menaxhimit dhe funksionimit të qeverisjes lokale. Në mënyrë që të sigurojë një nivel të lartë të transparencës, objektivitetit dhe llogaridhënieve ndaj qytetarëve, MAPL ka përfshirë në këtë analizë mendimet dhe perceptimet e qytetarëve sa i përket funksionimit të administratave komunale përkatëse. Kjo analizë ka gjetur se të gjitha këto komuna në përgjithësi kanë funksionuar në përputhje me Ligjin mbi Vetëqeverisjen Lokale dhe kanë bërë përparime të konsiderueshëm në miratimin e kërkesave që dalin nga niveli qendror, siç demonstrohet në *Shtojcën 5: Analizë mbi funksionimin e organeve komunale dhe administratës komunale në Komunat e apo-themeluara*.

Gjatë periudhës raportuese janë mbajtur gjithsej 196 mbledhje të Kuvendeve Komunale, të cilat kanë qenë të hapura për publikun dhe janë monitoruar nga MAPL. Për më tepër, janë shqyrtuar 761 akte komunale (713 vendime dhe 48 rregullore komunale), prej të cilave 451 kanë marrë konfirmimet mbi ligjshmërinë e tyre; 29 akte nuk kanë qenë në përputhje me ligjin, ndërsa 80 prej tyre u janë dërguar ministritë përkatëse për rishikim. Aktet e mbetur janë në proces të rishikimit.

MAPL ka finalizuar draftin e Strategjisë për Vetëqeverisje Lokale 2015-2025 më 10 prill 2014. Kjo strategji përcakton objektivat e ndërlidhur me fuqizimin e kapaciteteve institucionale në Komuna; zhvillimin ekonomik lokal; qeverisjen e mirë; avancimin e partneritetit mes komunave, bizneseve dhe qytetarëve; dhe promovimin e trashëgimisë natyrore dhe kulturore në komuna.

Përveç kësaj, në tetor 2013, MAPL ka përgatitur Planin e Veprimit së bashku me reportin e vlerësimit të kapaciteteve financiare dhe teknike për komunat veriore. Gjatë periudhës raportuese, MAPL ka finalizuar edhe tabelat buxhetore për vitin 2014 për funksionimin e katër komunave (Mitrovicës Veriore, Leposaviqit, Zubin Potokut dhe Zveçanit). Për më tepër, sa i përket ngritjes së kapaciteteve, MAPL-ja ka nisur një ushtrim për vlerësimin e kapaciteteve të zyrtarëve që punojnë në komunën e re të Mitrovicës së Veriut dhe komunat tashmë të funksionalizuara të Graçanicës, Kllokotit dhe Ranillugut. Qëllimi ishte që të vlerësohen kapacitetet strategjike dhe menaxhuese të qeverisë komunale për zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga niveli qendror.

Me qëllim që të forcojë kapacitetet komunale në fushën e menaxhimit të pronës së paluajtshme, në janar 2014, nga MAPL-ja, është miratuar Programi për Menaxhimin dhe Administrimin e patundshmërive të Komunës, ndarjen e tyre, dhe shkëmbimin me personat fizik dhe juridik. Në këtë drejtim, janë mbajtur dy trajnime me 66 zyrtarë komunalë; i pari më 22 prill 2014 dhe i dyti më 23 prill 2014. Këto trajnime kishin për qëllim rritjen e njohurive të zyrtarëve komunalë përgjegjës për menaxhimin e pronës komunale dhe ngritjen e kapaciteteve institucionale për planifikimin e dhënieve me qira të tokës komunale.

Në dhjetor 2013 është miratuar nga MAPL një doracak shpjegues mbi inaugurimin e organeve komunale. Ky doracak rregullon procesin e përzgjedhjes së Kryesuesve të Kuvendeve Komunale, krijimin e komisioneve për administrimin e pasurisë komunale, themelimin e Këshillit për Siguri në Bashkësi, dhe

inaugurimin e organeve komunale. Për më tepër, më 28 shkurt 2014 është miratuar një mekanizëm përcjellës i detyrimeve që rrjedhin nga legjislacioni sektorial për komunat për periudhën 2008-2013. Ky mekanizëm lehtëson punën e autoriteteve lokale në identifikimin e detyrimeve ligjore të cilat niveli lokal duhet t'i përmbushë, përfshirë hapat e nevojshëm që komunat duhet të marrin në mënyrë që të kryejnë detyrat e nevojshme.

Në shkurt 2014 MAPL ka filluar zbatimin e fushatës së vizibilitetit për të mundësuar transmetimin online të mbledhjeve të Kuvendeve Komunale. Një fushatë televizive është duke u transmetuar nga 20 marsi 2014 në lidhje me të drejtën e qytetarëve për t'iu qasur informatave mbi obligimet e Komunave dhe institucioneve për të zbatuar Ligjin për Qasje në Dokumente Publike. Fushata do të vazhdojë deri me 15 qershor 2014. Më 13-14 shkurt 2014, MAPL, në bashkëpunim me Institutin Kosovar për Administratë Publike, organizoi një punëtori dyditore me 24 zyrtarë komunalë për komunikim me publikun. Qëllimi i këtij aktiviteti ishte rritja e nivelit të transparencës në komuna (Ligji për Qasje në Dokumente Publike; sesione të hapura me qytetarë) dhe roli i zyrtarëve për informim në këtë proces.

Gjatë periudhës raportuese, MAPL ka kërkuar nga Komunat që të publikojnë listën e pasurive të paluajtshme komunale të cilat janë të dedikuara dhe ofrohen për përdorim afatgjatë. Për këtë qëllim, Komunat e sapo-krijuara kanë funksionalizuar komisione të veçanta të cilat janë përgjegjëse për kërkosat e përdorimit të tokës.

Në përpjekje për të përmirësuar aktivitetet e autoriteteve lokale në përmbushjen e mandatit të tyre ligjor, në shkurt 2014 MAPL ka finalizuar raportin mbi rekondimet e Auditorit të Përgjithshëm për komunat për vitin 2013, në përputhje me burimet financiare. Për më tepër, në prill 2014 MAPL ka filluar hartimin e versionit të parë të Raportit për Planet e Integrues Komunale.

1.1.3. Administrata publike

Sa i përket zhvillimit të *kornizës ligjore* për reformën e administratës publike, Ligji për Institutin Kosovar për Administratë Publike është miratuar më 20 mars 2014.

Në mënyrë që të sigurojë zbatimin e duhur të politikave për RAP, më 2 prill 2014 Qeveria miratoi Udhërrëfyesin për Implementimin e Strategjisë së RAP-it 2014. Për më tepër, MAP-i ka ndarë buxhetin për zbatimin e kësaj strategjie: 95% e barrës financiare do të mbulohet nga komuniteti i donatorëve, 4.15% nga buxheti i Kosovës, ndërsa boshllëku i mbetur financiar është 0.85%.

Në tetor 2013, MAP, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave, ka shqyrtau klasifikimin e vendeve të punës dhe ka harmonizuar titujt dhe përshkrimet e vendeve të punës për secilën pozitë në Shërbimin Civil të Kosovës. Deri më tanë janë shqyrtau 70% (500) të titujve të punës.

Për më tepër, Komisioni Ndërministror për RAP është mbledhur më 5 prill 2014. Temat e diskutuara kanë mbuluar çështjet në lidhje me zbatimin e Udhërrëfyesit, sfidat dhe progresin e bërë që prej takimit të dytë të GD për RAP, klasifikimin e vendeve të punës, kornizën legjislative për RAP në përgjithësi dhe barrën rezultuese financiare.

Në mënyrë që të zhvillojë më tepër kapacitetet e administratës publike, në tremujorin e fundit 2013, MAP, në bashkëpunim me projektin e Bankës Botërore *Asistenca Teknikë përmirësimin e menaxhimit të burimeve njerëzore në shërbimin civil*, ka organizuar sesione trajnuese për 185 pozitat menaxheriale në shërbimin civil në fushën e vlerësimit të kompetencave. Më tej, në dy javët e para të muajit prill, 147 shërbyes civilë janë trajnuar mbi zbatimin e sistemit të ri për vlerësimin e performancës, bazuar në UA nr. 01/2014. Gjatë periudhës raportuese, gjithsej 635 shërbyes civilë kanë ndjekur 22 kurse trajnimi me kohëzgjatje prej 54 ditësh trajnimi. Fushat e mbuluara nga kurset e trajnimit përfshijnë menaxhimin, administratën dhe legjislacionin, menaxhimin e burimeve njerëzore, buxhetin dhe finansat, teknologjinë informative dhe

qeverisjen lokale. Pritet që deri në fund 2014 të gjithë shërbyesit civilë në Kosovë të vlerësohen bazuar në sistemin e ri për vlerësimin e performancës.

Në shtator 2013, DMRAP është përforcuar me një zyrtar shtesë, i cili është transferuar nga një departament tjeter. Për më tepër, në shkurt 2014 DMRAP-i ka rekrutuar edhe një tjeter zyrtar, duke rritur kështu numrin e përgjithshëm në gjashtë (6). Për më tepër, ky departament është mbështetur nga një ekspert lokal i SIGMA-së i cili është kontraktuar pér nëntë (9) muaj si dhe një ekspert vendor i UNDP-së, i cili do të mbështesë DMRAP-në për një periudhë prej 6+12 muaj.

Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës për Shërbimin Civil të Kosovës (KPMSCCK) miratoi planin e tij vjetor të punës pér vitin 2014 gjatë periudhës raportuese. Për më tepër, gjatë kësaj periudhe, ka pranuar 167 ankesa nga institucionet e ndryshme të Republikës së Kosovës dhe ka lëshuar gjithsej 167 vendime. 20 nga 167 vendime që nuk janë përmbaruar, KPMSCCK-ja i ka dërguar njoftime ZKM-së dhe Kuvendit pér mos zbatimin e vendimeve të lartpërmendura të lëshuara.

Në vlerësimin pér zbatimin e Ligjit pér Shërbimin Civil të Kosovës, KPMSCCK-ja ka kryer 59 vizita monitoruese dhe si rezultat ka lëshuar 26 rekomandime në këtë drejtim. Për më tepër, Bordi ka vëzhguar procesin e rekrutimit të 34 nepunësve publikë në pozita menaxheriale, nga të cilat 33 janë miratuar.

1.1.4. Mbikëqyrja civile e forcës së sigurisë

Republika e Kosovës, si shtet sovran, merr shumë seriozisht përgjegjësinë pér ofrimin e sigurisë pér qytetarët dhe territorin e saj. Në të njëjtën kohë, Kosova njeh rëndësinë e vazhdimit të përmirësimit të aftësive të institucioneve të saj pér të ofruar siguri dhe mbrojtje pér të gjithë qytetarët e Kosovës. Më e rëndësishmjë, vizioni i Republikës së Kosovës është që të jetë një vend që promovon stabilitet dhe siguri, jo vetëm pér popullsinë e saj, por gjithashtu pér rajonin dhe Evropën.

Në këtë drejtim, ekziston një mbikëqyrje e vazhdueshme institucionale e sektorit të sigurisë në Kosovë. Prandaj gjatë periudhës raportuese, Komisioni Parlamentar përgjegjës pér punë të brendshme, siguri dhe mbikëqyrjen e sigurisë ka ndërmarrë aktivitetet vijuese mbikëqyrëse:

- Ka organizuar seanca plenare dhe dëgjime publike me Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe me Ministrinë e Forcës së Sigurisë së Kosovës;
- Ka vlerësuar Rishikimin Strategjik të Sektorit të Sigurisë së Kosovës (RSSS);
- Ka kryer vizita studimore në institucione të sigurisë;
- Ka ftuar Drejtorin e Policisë së Kosovës dhe atë të Inspektoratit të Policisë së Kosovës të raportojnë mbi zbatimin e rekomandimeve të Kuvendit. Këto rekomandime kanë rezultuar nga procesi i Kuvendit pér mbikëqyrjen e zbatimit të Ligjit pér Inspektoratin Policor të Kosovës dhe Shpenzimet Buxhetore të Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe Policisë së Kosovës; ndërsa,
- Mbikëqyrja e zbatimit të Ligjit pér Mbrojtjen e të Dhënave Personale nuk ka përfunduar pér shkak të ndryshimit të paraparë të Strategjisë Legjislative të Qeverisë pér vitin 2014.

Veç kësaj, në mars 2012, si pjesë e procesit të marrjes përsipër në mënyrë graduale të përgjegjësive pér sigurinë, Qeverinë e Republikës së Kosovës ka iniciuar Rishikimin Strategjik të Sektorit të Sigurisë (RSSS), një rishikim i tërësishëm qeveritar të institucioneve të tij të sigurisë. Në këtë drejtim, gjatë periudhës raportuese, Qeveria ka kryer analizën e Rishikimit Strategjik të Sektorit të Sigurisë të Republikës së Kosovës, të publikuar në mars 2014. Përmes kësaj analize, RSSS-ja ka zhvilluar udhëzimin e politikave në nivel strategjik dhe rekomandime konkrete pér sektorin e sigurisë së Kosovës.

Procesi i RSSS-së ka qenë një qasje gjithëpërfshirëse e tërë qeverisë, që përfshin institucionet e sektorit të sigurisë, si Forcën e Sigurisë së Kosovës (FSK), policinë dhe shërbimin e inteligencës, por edhe ministritë përgjegjëse pér FSK-në, punë të jashtme, të brendshme, drejtësi, financa, shëndetësi, arsim, mjedis dhe infrastrukturës. Dhe, duke pasur parasysh rëndësinë e qasjes së mirë-koordinuar të zbatimit të RSSS-së,

Zyra e Kryeministrit luan rol qendoror në prioritizimin dhe mbikëqyrjen e zbatimit të rekomandimeve të RSSS-së, si dhe sigurohet që procesi i zbatimit të mbetet i përballueshëm dhe transparent.

Në përputhje me këtë, për të fuqizuar qasjen që Rishikimi Strategjik i Sektorit të Sigurisë të nxisë ndërmarrjen e përpjekjeve për bashkëpunim të shtuar ndërqeveritar dhe ndërmistror, procesi ka marrë parasysh pikëpamjet e të gjitha ministrive dhe agjencive të sektorit të sigurisë. RSSS ka përshkruar bazën ligore, rolet aktuale dhe misionet, dhe si mund të ndryshojnë rolet dhe misionet e ardhshme të këtyre institucioneve dhe rekomandimet e ofruara (shihni *Shtojcën 6: Analiza e rishikimit strategjik të sektorit të sigurisë të Republikës së Kosovës*).

1.1.5. Shoqëria civile

Sa i përket bashkëpunimit me Organizatat e Shoqërisë Civile (OShC), duke marrë parasysh parimet e strategjisë për bashkëpunim, përkatesisht Strategjinë për Komunikim me Qytetarët, më 3 prill 2014 Kuvendi i Kosovës ka miratuar Deklaratën mbi Partneritetin mes Parlamentit dhe Shoqërisë Civile.

Më 2 prill 2014, Qeveria e Kosovës themeloi Këshillin për Zbatimin e Strategjisë së Qeverisë për Bashkëpunim me Shoqërinë Civile 2013-2017. Këshilli është struktura qendrore përgjegjëse për të siguruar zbatimin e Strategjisë, ndërsa Zyra për Qeverisje të Mirë në kuadër të ZKM-së shërben si sekretariati i mandatuar që të ekzekutojë dhe të mbikëqyrë zbatimin. Në vazhdën e kësaj, Qeveria është duke rritur në mënyrë progresive bashkëpunimin me OShC-të përmes organizimit të konsultimeve publike në lidhje me hartimin e legjislacionit.

Për më tepër, baza online e të dhënavë të Kuvendit për Shoqërinë Civile i ka ndihmuar OShC-të që të përcjellin takimet e Komisioneve Parlamentare dhe të kenë mundësi t'i identifikojnë pjesëmarrësit. Megjithatë, nga 7,800 OShC të regjistruara në Ministrinë e Administratës Publike, vetëm 74 prej tyre janë regjistruar në bazën e të dhënavë online të Kuvendit, ndërsa mesatarisht 26 deri 30 OShC i monitorojnë në mënyrë aktive aktivitetet e Komisioneve.

1.1.6. Sistemi gjyqësor

Reforma e sistemit të drejtësisë

Gjatë periudhës raportuese janë miratuar këto akte nënligjore:

- Rregullorja për Rekrutimin, Nominimin dhe Emërimin e Prokurorëve (më 1 tetor 2013);
- Rregullorja për Vlerësimin e Punës së Prokurorëve (më 24 tetor 2013);
- Rregullorja për Procedurat Disiplinore (më 27 dhjetor 2013); dhe
- Rregullorja e plotësuar-ndryshuar për Emërimin e Gjyqtarëve (në shkurt të 2014), në bazë të kërkesës së BE-së, duke mundësuar kështu vendosjen e kriterieve më transparente dhe adekuate për notimin/dhënien e pikëve për kandidatët.

Kjo kornizë rregullative siguron që procesi i rekrutimit, emërimit dhe riemërimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve të kryhet në mënyrë transparente dhe në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Kushtetuta dhe ligjet në fuqi në Kosovë. Ajo gjithashtu përcakton treguesit e performancës dhe kriteret e vlerësimit.

Përveç kësaj, janë miratuar këto akte nënligjore që rregullojnë fushat e veçanta që lidhen me sistemin e drejtësisë në përgjithësi:

- UA nr. 07/2013-MD për Formën dhe Mënyrën e Mbajtjes së Evidencës për Përmbaruesit Privatë (23 tetor 2013);
- UA nr. 06/2013-MD për Kartelën Identifikuese të Përmbaruesit Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 05/2013-MD për Raportimin e Punës së Përmbaruesve Privatë (23 tetor 2013);

- Rregullorja nr. 01/2013-MD mbi Punën e Komisionit për Vlerësimin e Kandidatëve (23 tetor 2013);
- UA nr. 04/2013-MD për Caktimin e Mandatit Valid dhe të Numrit të Zëvendës-përmbaruesve Privatë të cilët Mund të Punojnë në të Njëjtën Kohë nën Përgjegjësinë e një Përmbaruesi Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 03/2013-MD për Kushtet Minimale teknike dhe të tjera Përkitazi me Pajisjet e Nevojshme të Zyrës së Përmbaruesit Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 10/2012 për Mënyrën e Mbajtjes së Evidencës për Propozimet e Pranuara dhe ato të Përfunduara për Caktimin dhe Zbatimin e Përmbarimit dhe të Kërkesave të tjera (2 dhjetor 2013);
- UA nr. 11/2013-MD për Mënyrën e Kryerjes së Inspektimit të Brendshëm në Intitucionet Korrektuese (12 dhjetor 2013);
- UA nr. 08/2013- MD për Kategorizimin e Rrezikshmërisë në Punë për Personelin e Shërbimit Sprovues (20 dhjetor 2013);
- UA nr. 13/2013-MD për Mënyrën e Dhënies dhe Programin e Provimit të Jurisprudencës (27 dhjetor 2013);
- UA nr. 01/2014-MD për Mbajtjen e Librave, Registrave dhe Listave të tjera të Noterëve (14 janar 2014);
- Statuti i Brendshëm nr. 02/2014-MD i Odës së Përmbaruesve Privatë (10 shkurt 2014);
- UA nr. 04/2014-MD për plotësim-ndryshimin e UA nr. 03/2012 për mënyrën e redaktimit të akteve notoriale (10 shkurt 2014);
- UA nr. 06/2014 mbi Taksat për Shpërbllimin dhe Kompensimin e Shpenzimeve të Përmbaruesve Privatë (27 mars 2014);
- UA nr. 05/2014 për Kushtet Sanitare-higjenike për Personat e Dënuar (28 mars 2014);
- Kodi i Brendshëm i Etikës nr. 07/2014-MD për Përmbaruesit Privatë (4 prill 2014); dhe
- UA nr. 03/2014- MD për Formën dhe Përbajtjen e Urdhrale, Registrave Zyrtarë dhe Veprimet e tjera që Ndërmarrin Përmbaruesit Privatë gjatë Veprimeve Zyrtare të Përmbarimit (7 shkurt 2014).

Duke marrë parasysh përfundimin e mandatit aktual të EULEX-it më 14 qershor 2014, janë zhvilluar negociata intensive mes Brukselit dhe Prishtinës në lidhje me mandatin e ardhshëm të EULEX-it dhe TFHS-së. Diskutimet rezultuan në një marrëveshje për vazhdimin e mandatit të EULEX-it me disa ndryshime në mandat. Shkëmbimi i letrave në mes të Presidentes së Kosovës dhe Përfaqësuesit të Lartë të BE-së rezultoi në ratifikim më 23 prill nga Kuvendi i Kosovës si një marrëveshje ndërkombëtare, përkatësisht si Projektligj për ratifikimin e Marrëveshjes ndërkombëtare ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Bashkimit Evropian për Misionin e Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit (EULEX) në Kosovë. Për më tepër, më 23 prill 2014, Kuvendi i Kosovës e miratoi Ligjin për amandamentimin e ligjeve që lidhen me mandatin e Misionit të Bashkimit Evropian për Sundim të ligjit në Republikën e Kosovës. Ligjet aktuale së bashku përbëjnë dispozita që lejojnë EULEX-in të mbaj juridiksionin në rastet që përfshijnë krimet e luftës, terrorizmin, krimin e organizuar dhe korruzionin e rëndë; dhe të krijojë Gjykatën Speciale për abuzime gjatë kohës së luftës që do të gjykojë rastet kundër individëve bazuar në Raportin e Këshillit të Evropës të vitit 2010.

Në mënyrë që të garantojë zbatimin e marrëveshjes dhe mandatit të ri të EULEX-it, ka ekzistuar nevoja që të ndryshoj ligjet vijuese të cilat janë të lidhura me mandatin e EULEX-it:

- Ligji nr. 03/L-052 për prokurorin speciale të republikës së Kosovës;
- Ligji nr. 03/L-053 mbi kompetencat, përzgjedhjen e lëndëve dhe caktimin e lëndëve të gjyqtarëve dhe prokurorëve;
- Kodi Penal i Republikës së Kosovës, nr. 04-L/082;
- Kodi i Procedurës Penale të Republikës së Kosovës, nr. 04-L/123;
- Ligji nr. 04/L-033 ligji për mbi dhomën e posaçme të gjykatës supreme të Kosovës për çështjet në lidhje me agjencinë kosovare të privatizimit;

- Ligji nr. 03/L-137 për departamentin e mjekësisë ligjore;
- Ligji nr. 04/L-015 për mbrojtjen e dëshmitarëve; dhe
- Kodi doganor dhe i akcizave të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-109).

Përgatitja e amendamenteve të ligjeve të sipërpermendura është bërë nga Ministria e Drejtësisë në bashkëpunim dhe koordinim të ngushtë me përfaqësuesit e EULEX-it, zyrën e BE-së, KGJK-në, KPK-në, MPB-në dhe PK-në. Ndryshimet janë të hartuara për të garantuar dhe për të lehtësuar shkarkimin e funksioneve të stafit të EULEX-it në pajtim me ligjin e Kosovës. Mes tjerash, ligjet garantojë mandatin dhe pavarësinë e TFHS-së sipas marrëveshjes.

Në mënyrë që të rishikoj funksionalitetin e Sistemit të drejtësisë penale (SDP), faza e parë e këtij procesi është kryer gjatë periudhës raportuese. Në këtë kontekst, Termat e Referencës (TeR) janë përfunduar në tetor 2013, përmes së cilës është vendosur mekanizmi i përbashkët për këtë proces. Përveç kësaj, Draft-Raporti i Mekanizmit të Përbashkët përfundoi në mars 2014. Draft-raporti përbledh mangësitë me të cilat përballen agjencitë e zbatimit të ligjit në lidhje me SDP-në dhe reformat e parashikuara, duke përfshirë një përbledhje të detajuar të zbatimit të reformave të tillë dhe të legjisacionit përkatës. Deri më tani janë përfshirë të gjithë akterët relevant në këtë proces. Pas kësaj, ka filluar faza e dytë, duke u fokusuar në konsultimet midis palëve të interesuara.

KGJK-ja ka miratuar Planin e saj pesë-vjeçar Strategjik 2014 - 2019 më 23 prill 2014. Ky do të jetë një udhërrëfyes që e udhëzon gjyqësorin e Kosovës drejt asaj që aspiron të jetë gjatë pesë viteve të ardhshme. Për këtë qëllim, Këshilli kërkon në mënyrë aktive të dhëna nga çdo sektor i sistemit gjyqësor. Gjithashtu, më 30 gusht 2013 KGJK-ja ka miratuar Strategjinë e rishikuar për uljen e numrit të rasteve të vjetra. Ajo përcakton gjykimin e të gjitha rasteve të pazgjidhura dhe rastet e para-2010 që nuk ishin gjykuar me strategjinë e mëparshme. Strategjia nuk është raportuar në ciklin e kaluar raportues.

Tabela 2: Statistikat mbi rastet e gjykuara gjatë periudhës raportuese për të gjitha krimet

Kategoritë e rasteve	Nr. i rasteve
Kontrabanda me emigrant	11
Trafikimi i njerëzve	8
Krimet me narkotik	99
Pjesëmarrja apo organizimi i grupeve të organizuara kriminale	2
Shpëlarja e parave	2
Importi, eksporti, furnizimi, transportimi, prodhimi, ndërmjetësimi ose shitja e armëve dhe materieve eksploduese	10
Korrupsioni i zyrtarëve dhe veprat penale kundër detyrës zyrtare	118
Gjithsej	250

Në mars 2014, KGJK-ja ka emëruar zëvendës kryesuesin nga komunitetet pakicë, në pajtim me Ligjin për Këshillin Gjyqësor të Kosovës dhe Rregulloret për organizimin e brendshëm të KGJK-së.

Për më tepër, KGJK-ja ka lidhur një MM me më shumë se dhjetë OJQ në mënyrë që të rrisë transparencën e operacioneve të gjykatës.

Për sa i përket forcimit të kapaciteteve institucionale në këtë fushë, 14 përbarues privatë janë certifikuar në tremujorin e parë të vitit 2014. Në anën tjetër, gjatë periudhës raportuese, janë certifikuar dhe licencuar 28 noterë; duke rritur në këtë mënyrë numrin e përgjithshëm të noterëve në 68. Në mars 2014, 10 noterë janë caktuar në komuna si në vijim: Lipjan, Ferizaj, Deçan (mbulon Junikun), Prishtinë, Klinë, Graçanicë, Gjilan, Vushtrri, Novobërdë (që mbulojnë Ranillugun dhe Parteshin). Gjithashtu është e rëndësishme të

theksohet se Dhoma e Noterëve të Kosovës u anëtarësua në Unionin Ndërkombetar të Noterëve më 9 tetor 2013.

Së fundmi, gjatë periudhës raportuese janë certifikuar 23 administratorë të falimentimit dhe pritet të licencohen së shpejti. Këta administratorë janë shumë të rëndësishëm për procedurat e falimentimit me gjykatat për kompanitë që janë nën falimentim.

Gjithashtu, në dhjetor 2013, Prokuroritë në Kosovë kanë shpallur konkurset për 29 vende të lira pune për staf mbështetës. Prej tyre, 9 janë rekrutuar në fillim të vitit 2014, ndërkohë që 20 prej tyre janë duke kaluar nëpër procedurën e rekrutimit që pritet të përfundojë së shpejti. Deri më tanë, numri i stafit mbështetës të rekrutuar në të gjitha prokuroritë e Kosovës është 395 nga 415 të planifikuar. KPK-ja ka rritur kapacitetet e stafit të tij për 80 pozita (25 prokurorë dhe 55 staf mbështetës) të cilët do të rekrutohen gjatë vitit 2014.

Për më tepër, më 20 janar 2014, Kryeprokurori i Shtetit ka themeluar Komisionin e verifikimit dhe mbikëqyrjes që është përgjegjës për t'i mbledhur të dhënat në lidhje me zbatimin e Planit të Veprimit. Më 25 shkurt 2014, KPK-ja miratoi raportin e Komisionit, së bashku me të gjeturat dhe rekomandimet.

Më 25 shkurt 2014, pas rekomandimeve të komisionit, KPK ka nxjerrë një vendim duke i kërkuar nga të gjitha Zyrat e Prokurorive Themelore dhe PSRK-së që të ndërmarrin të gjitha veprimet e nevojshme ligjore ndaj të gjithë prokurorëve përgjegjës që nuk i përmbushin obligimet e tyre që rrjedhin nga Plani i Veprimit. Prandaj, Komisioni Disiplinor dhe KPK gjatë periudhës raportuese kanë nxjerrë 2 vendime për zgjedhjen e pagës për 50% për tre muaj dhe masa disiplinore të vërejtjes kundër 2 prokurorëve për neglizhencë në kryerjen e detyrave të tyre, sjellje jo të duhur, moskryerje të funksioneve si prokurorë në mënyrë të paanshme dhe shkelje të kodit të etikës për prokurorë.

KPK ka filluar vlerësimin e performancës për 55 prokurorë, prej të cilëve 27 janë me mandat fillestar. Komisioni ka përfunduar vlerësimin për 27 prokurorë. Vlerësimi do të dorëzohet për miratim në KPK; ndërsa, vlerësimi i 29 prokurorëve tjerë me mandat të përhershëm pritet që të përfundohet deri në fund të vitit 2014.

Sa i përket vlerësimit të performancës së gjykatësve, gjatë periudhës raportuese, komisioni i KGJK-së ka kryer vlerësimin e performancës për 88 gjykatësve mandati i të cilëve ka përfunduar më 21 tetor 2013. Procesi i vlerësimit ka rezultuar që një gjykatës të mos i rekomandohet Presidentes së Republikës së Kosovës për ri-emërim për shkak të performancës së ulët. Sa i përket masave disiplinore të gjykatësve, komisioni disiplinor i KGJK-së ka lëshuar vendimet vijuese:

- Lirim nga përgjegjësia - 6 vendime;
- Vërejtje - 1 vendim; dhe
- Suspendim - 1 vendim.

Me qëllim të forcimit të mëtejmë të sistemit të drejtësisë, Kuvendi i ka ndarë KGJK-së një buxhet prej 20.833.483 EUR, që është 4.6% më i lartë krahasuar me buxhetin e vitit 2013. Kjo rritje është relativisht e mjaftueshme për integrimin e strukturave të gjykatave në pjesën veriore të vendit. Megjithatë, duhet theksuar se buxheti ekzistues nuk i plotëson nevojat e gjykatave sa u përket mjediseve të përshtatshme të punës.

Gjatë periudhës raportuese janë rinouar ambientet e gjykatave në Kaçanik, Glogovc dhe Dragash, dhe një objekt i ri i gjykatës komunale është ndërtuar në Shtërpë. Deri më tanë janë rinouar 20 nga 29 objektet e gjykatave.

Buxheti i KPK-së për vitin 2014 është 6.872.000 EUR, duke shënuar një trend të vazhdueshëm të rritjes së buxhetit për KPK-në në krahasim me buxhetin e ndarë në vitin 2012 (5,097,409 EUR) dhe në vitin 2013 (6,175,534 EUR). ,

Projekti i Sistemit Informativ për Menaxhimin e Lëndëve (SMIL) ka filluar që nga janari i vitit 2014. Deri më tani, KGjK ka themeluar grupin përdorues të SMIL-it të përbërë nga gjykatës dhe prokurorë, si dhe ka miratuar (më 7 prill 2014) Planin e Punës dhe vendimet për pjesëmarrje të detyrueshme të gjithë gjykatësve dhe stafit të gjykatave në trajnime për TI.

Sa i përket numrit të kërcënimeve kundër gjykatësve, sipas MM-së PK-KGjK-KPK për mbrojtjen e gjykatësve dhe prokurorëve, vetëm një rast është raportuar gjatë periudhës reportuese. Ndaj kryerësve të dyshuar të këtyre veprave janë duke u ndërmarrë masat, ndërsa gjykatësit i cili ishte kërcënuar i janë ofruar masat adekuate mbrojtëse nga Policia e Kosovës.

Me synim të *forcimit të kapaciteteve* të gjyqësorit, IGjK ka mbajtur trajnimet gjatë periudhës reportuese, si në vijim:

- *Aftësitë e përfaqësimit në gjykatë* (2 sesione tre-ditore trajnimi), që janë ndjekur nga 20 gjykatës, 17 prokurorë, 18 kandidatë për gjykatës, 11 kandidatë për prokurorë dhe 4 praktikantë; dhe
- *Komunikimi me mediat* (1 trajnim treditor), që është ndjekur nga 10 gjykatës, 6 prokurorë, dhe 9 zyrtarë për informim të gjykatave dhe prokurorive.

Sa i përket ndërmjetësimit, siç tregohet në tabelën e mëposhtme, gjatë periudhës shtator 2012-mars 2013, 104 raste u janë dërguar ndërmjetësuesve të certifikuar. Nga ky numër, 38 janë zgjidhur, 61 janë në proces, ndërsa 38 janë ende në pritje. Numri i përgjithshëm i rasteve të zgjidhura, atyre që janë në proces, dhe atyre në pritje është gjithsej 137, që do të thotë se kjo përfshin 33 raste të referuara para shtatorit 2012, si dhe 104 të pranuara gjatë periudhës shtator 2012 – mars 2013. Në anën tjetër, gjatë periudhës shtator 2013 – mars 2014, janë referuar gjithsej 699 raste, nga të cilat 350 janë zgjidhur, 213 janë në proces dhe 84 janë në pritje. Tabela tregon se ka pasur një rritje të numrit të rasteve të referuara ndërmjetësuesve për 586 (më shumë se 450%, ose të katërfishtë) gjatë periudhës shtator 2013 – mars 2014 krahasuar me periudhën e mëparshme. Ka pasur edhe një rritje prej 301 raste të zgjidhura (më shumë se 700%, ose të shtatëfishtë) gjatë periudhës shtator 2013 – mars 2014 në krahasim me të njëjtën periudhë paraprake. Për më tepër shihni tabelën në vijim. Numri i rasteve të referuara mund të mos jetë në përputhje me numrin e lëndëve të zgjidhura, të pazgjidhura dhe atyre të cilat janë në proces, sepse rastet vazhdimesht referohen dhe zgjidhen brenda afatit ligjor prej 90 ditësh.

Tabela 3: Statistikat mbi ndërmjetësimin (shtator 2012 – prill 2014)

Shtator 2012 – mars 2013				Shtator 2013 – mars 2014			
Rastet e referuara (pranuara)	Rastet e zgjidhura	Rastet në proces	Rastet e pazgjidhura	Rastet e referuara (pranuara)	Rastet e zgjidhura	Rastet në proces	Rastet e pazgjidhura
104	38	61	38	699	350	213	84

Me qëllim të intensifikimit të bashkëpunimit ligjor dhe ngritjes së kapaciteteve të DBJN-së, në mars 2014 MD ka mbajtur një raund të dytë të bisedimeve për marrëveshje për bashkëpunimin juridik në çështjet civile me Maqedoninë.

Tabela 4: Statistikat mbi rastet e bashkëpunimit juridik ndërkombëtar në çështjet civile dhe penale (shtator 2013 – prill 2014)

Nr. i rasteve të referuara (pranuara)	Nr. i përgjigjeve	Nr. i rasteve të adresuara	Nr. i rasteve të hapura
1,037	1,038	49	116

1.1.7. Politikat kundër korruptionit

Sa u përket zhvillimeve *legislative* në fushën e politikës kundër korruptionit, ligjet në vijim janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- Ligji për plotësim-ndryshimin e Ligjit nr. 04/L-050 për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë së Zyrtarëve të Lartë Publikë dhe Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Dhuratave të të Gjithë Personave Zyrtarë (më 20 mars 2014); dhe
- Ligji nr. 04/L-051 për Parandalimin e Konfliktit të Interesit në Ushtrimin e Funksionit Publik (më 14 nëntor 2013, leximi i parë, miratimi përfundimtar së shpejti).

Këto ligje të plotësuara-ndryshuara janë në përpunim me dispozitat e Kodit Penal, duke siguruar që veprat që lidhen me korruptionin konsiderohen si vepra penale. Ndryshimet i obligojnë zyrtarët e Komisionit Qendoror Zgjedhor (KQZ) të deklarojnë pasuritë e tyre.

Më 4 nëntor 2013, KPK ka miratuar planin e saj të veprimit për luftimin e korruptionit. Plani i Veprimit është hartuar në përpunim me gjeljet e vlerësimit të rasteve aktuale në të gjitha prokuroritë themelore dhe PSRK. Plani përcaktori detyrimet që të gjitha prokuroritë të marrin në konsideratë të gjitha rastet e korruptionit me prioritet absolut dhe të trajtojnë të gjitha rastet e korruptionit deri më 30 qershor 2014. Kështu, më 18 nëntor 2013, Kryeprokurori i Shtetit ka emëruar një prej prokurorëve në zyrën e tij si koordinator nacional përgjegjës për monitorimin dhe mbikëqyrjen e prokurorive sa i përket zbatimit të planit. Në këtë drejtim, numri i prokurorëve përgjegjës për trajtimin e rasteve të korruptionit është rritur nga 13 në 40. Përveç kësaj, neni 11 i planit të veprimit parashev masa disiplinore ndaj të gjithë prokurorëve dhe stafit mbështetës në rastet e neglizhencës subjektive ose dështimit për të ushtruar detyrimet e tyre prokuroriale që dalin nga plani i veprimit.

Në anën tjetër, KGJK ka themeluar një komision *ad hoc* për monitorimin e zbatimit të vendimit të saj për prioritizimin e rasteve të korruptionit.

Në dhjetor 2013 KPK ka emëruar Koordinatorin Kombëtar përgjegjës për luftimin e krimeve ekonomike. Në nivel të bashkëpunimit institucional, siç u tha më parë, me qëllim të harmonizimit të statistikave, mekanizmi i integruar për përcjelljen e hetimeve dhe ndjekjen penale të krimit të organizuar dhe korruptionit është plotësisht funksional. Mekanizmi përcjellës është zhvilluar në bashkëpunim të ngushtë me EULEX-in dhe Zyrën e BE-së në Kosovë. Ai ofron statistika të harmonizuara duke filluar nga vitit 2013 e tutje. Për statistika të hollësishme, ju lutem shihni *Shtojcën 7: Raporti vjetor 2013 i mekanizmit përcjellës*.

Sa i përket parandalimit të konfliktit të interesit, janë trajtuar 186 raste për parandalimin e konfliktit të interesit në ushtrimin e funksioneve publike. 67 raste i janë shmhangu konfliktit të interesit, ndërsa nga AKKK janë lëshuar 25 opinione dhe 1 kërkësë për pushim nga puna.

Sa i përket deklarimit të pasurisë së zyrtarëve të lartë, nga 3,869 deklarimet e pranuara në mars 2013, 1,551, ose 40.09%, janë verifikuar. Prej tyre, AKK ka gjetur 6 raste të mosdeklarimit pas marrjes së detyrës zyrtare dhe ka dorëzuar 76 raste të deklaratave të rreme në prokurori.

Sa i përket nivelit lokal, AKK-ja ka pranuar deklaratat e pasurisë nga zyrtarët e lartë lokalë. Numri i deklarimit të pasurisë është 1,534, kjo shifër përfshin numrin e përgjithshëm të zyrtarëve të lartë lokal (ish zyrtarët e lartë dhe atyre të sapo emëruar).

Në anën tjetër, gjatë periudhës 1-31 mars 2014, 3,038 zyrtarë të lartë ishin obliguar që të deklarojnë pasuritë e tyre. 62 prej tyre nuk arritën të përbushin detyrimin ligjor të deklarimit të pasurisë AKK-së dhe si të tillë i janë përcjellë prokurorisë.

Sa u përket aktiviteteve të prokurimit, AKK ka trajtuar 57 raste të prokurimit publik, ka nxjerrë 29 opinione dhe ka vëzhuuar 12 procedura të tenderimit.

AKK, në kuadër projektit të Bankës Botërore *Përmirësimi i zbatimit të prokurimit publik*, më 16 dhe 17 prill 2014, ka organizuar seancën e parë të trajnimit mbi *Praktikat ndërkombëtare të prokurimit dhe përgatitjen e tenderëve*. 36 zyrtarë nga AKK, Policia e Kosovës, Prokurorë, përfaqësues nga KGJK dhe ATK kanë marr pjesë në sesionet e trajnimit.

Lidhur me luftimin e korrupsionit në sistemin e burgjeve, në nëntor 2013 është krijuar një Task Forcë. Përveç kësaj, gjatë periudhës raportuese janë lëshuar dy raporte tremujore nga Inspektorati i Shërbimit Korrektues të Kosovës; në përgjithësi, janë kryer 77 inspektime. Rezultatet nga këto inspektime sugjerojnë se trajtimi mjekësor i të burgosurve, korrupsioni, dhe kontrabanda paraqesin sfidat në këto objekte. Inspektorati tashmë ka nxjerrë rekomandime për të trajtuar këto sfida. Në anën tjetër, respektimi i të drejtave të të burgosurve, shërbimet logistike, dhe ndihma ligjore janë përmirësuar. Për më tepër, një rast i aktiviteti kriminal (posedim ilegal i një arme të vogël) është hetuar.

Shërbimit Korrektues i Kosovës ka marrë masa të njoftimit për largim në shtatë (7) raste, trembëdhjetë (13) raste të zbritjes të pagës, si dhe raste të tjera të masave të buta si qortimet apo paralajmërimet.

IGJK-ja, gjatë periudhës raportuese, ka organizuar trajnimet e mëposhtme për gjyqtarët dhe prokurorët në fushën e kundër-korrupsionit:

- *Hetimi i mashtrimeve dhe korrupsionit në Prokurimin Publik*, ku morën pjesë 30 pjesëmarrës (8 gjykatës, 9 prokurorë, 5 ekspertë, 5 nga stafi mbështetës i Zyrës së Prokurorisë Speciale të Kosovës, 1 zyrtar i Komisionit Rregullativ të Prokurimit Publik, dhe 2 zyrtarë të Zyrës së auditorit të Përgjithshëm);
- *Lufta kundër korrupsionit*, ku morën pjesë 3 gjyqtarë dhe 7 prokurorë; dhe
- *Hetimet financiare, puna ndër-institucional dhe hetimet ndërkombëtare*, ku morën pjesë 6 gjyqtarë, 1 prokuror, 2 zyrtar të Doganës së Kosovës dhe 2 zyrtarë nga Policia e Kosovës.

1.2. Të drejtat e njeriut dhe mbrojtja e minoriteteve

Të drejtat civile, ekonomike, politike dhe sociale

Institucionet e Kosovës kanë treguar përkushtim të vazhdueshëm duke shënuar progres nnë vazhdimësi në fushën e të drejtave të njeriut. Me qëllim të thjeshtëzimit të organizimit institucional dhe numrit të madh të organeve që merren me mbrojtjen e të drejtave të njeriut, Kosova ka ndërmarrë reforma në strukturat e nivelit lokal dhe kombëtar që kanë të bëjnë me këto të drejta. Me synim të përafrimit më të mirë me legjislacionin e BE-së, ky proces përfshin reformën legjislativë, veçanërisht plotësim-ndryshimin e Ligjit për Avokatin e Popullit, Ligjit për Barazi Gjinore dhe Ligjit për Mbrojtjen nga Diskriminimi. Kjo është kryer në bashkëpunim të ngushtë me *Projektin e Përbashkët të Këshillit të Evropës* i cili e ka siguruar tashmë ekspertizën për plotësim-ndryshimin e këtyre ligjeve. Puna për plotësim-ndryshimin e këtyre ligjeve përfshin palët e interesuara si institucione të ndryshme dhe OJQ-të, si dhe inkorporon debate publike në mënyrë që procesi të jetë transparent dhe gjithëpërfshirës. Për më tepër, Zyra Ligjore e ZKM-së, si koordinatore e këtij procesi, ka filluar hartimin e Rregullores për Funksionimin dhe Organizimin e Strukturave për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut, me qëllim të thjeshtimi të mëtejshëm organizimit institucional në këtë fushë.

Me qëllim të forcimit të mbrojtjes së të drejtave të njeriut, më 20 mars 2014 Kuvendi i Kosovës ka miratuar Ligjin për plotësim-ndryshimin e Ligjit për Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, Personave të Dhunuar gjatë Luftës, Viktimate Civile dhe Familjarëve të tyre. Ligji i plotësuar-ndryshuar përfshin dispozita që pranojnë statusin ligjor të viktimate të dhunimit dhe abuzimit seksual gjatë luftës.

Qeveria ka miratuar Programin Kombëtar për Shërbimet në Gjuhën e Shenjave për Personat me Aftësi të Kufizuara të Dëgjimit 2013-2016 më 22 nëntor 2013. Për më tepër, Kodi Penal dhe Kodi i Procedurës Penale u lansuan në gjuhën e shenjave dhe alfabetin e Brailit, më 18 mars 2014.

Duke synuar krijimin e mjedisit të duhur për personat e dënuar dhe për të përmirësuar kushtet në objektet e shërbimeve korrektuese, MD-ja ka miratuar aktet e më poshtme nën ligjore:

- UA për mënyrën e kryerjes së Inspektimit të Brendshëm në Institucionet Korrektuese, 10 dhjetor 2013; dhe
- UA për Kushtet Sanitare-higjenike për Personat e Dënuar, më 27 mars 2014.

Në përpjekjet e mëtejshme për të mbajtur ruajtur strukturat e duhura të institucioneve që merren me lirinë e shprehjes, Kuvendi ka emëruar 3 anëtarë të Komisionit të Pavarura për Media më 19 mars 2014, dhe 1 anëtar më 11 prill 2014. Për më tepër, më 11 shkurt 2014 Kuvendi ka emëruar një person nga komuniteti serb si anëtar të Bordit të RTK-së, i cili përbëhet, në tërsi, nga 11 anëtarë.

Në mënyrë që të zhvillojë politikat kundër diskriminimit, më 18 dhjetor 2013 Qeveria e Kosovës ka themeluar Grupin Këshillëdhënës dhe Koordinues në nivel kombëtar përgjegjës për të drejtat e komunitetit LGBTI. Deri më tani, ky grup është mbledhur dy herë dhe qëllimi i krijimit të tij është krijimi i një partneriteti dhe bashkpunimi të rregullt në mes të institucioneve lokale dhe ndërkombëtare me organizatat qeveritare të cilat punojnë për mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të komunitetit LGBTI. Për më tepër, formimi i Grupit Këshillëdhënës dhe Koordinues i shërben qëllimit të inicimit të aktivitatave të përbashkëta për parandalimin dhe luftimin e diskriminimit ndaj këtij komunitetit dhe ngritjes së vetëdijes në lidhje me të drejtat e komunitetit LGBTI.

Gjithashtu është vërejtur progres në kornizën ligjore për luftimin e dhunës në familje. Aktet e mëposhtme nën-ligjore janë miratuar:

- Rregullore për mandatin, strukturën dhe funksionimin e zyrës për mbrojtjen dhe asistencën e viktimave, 24 tetor 2013;
- PSO për Mbrojtjen nga Dhuna në Familje, 8 tetor 2013; dhe
- Udhëzime për PSO-në e Zyrës për Mbrojtjen dhe Asistencën e Viktimave, 19 nëntor 2013.

Plani i Veprimit për Zbatimin e Rezolutës së OKB-së 1325 "Gratë, Paqja dhe Siguria" është miratuar më 29 janar 2014. Ky Plan i Veprimit synon të rris pjesëmarrjen e grave dhe të përfshijë perspektivat gjinore në të gjithë sektorët, duke theksuar rëndësinë e pjesëmarrjes së barabartë dhe përfshirjen e plotë të grave promovimin dhe ruajtjen e paqes dhe sigurisë, si dhe të adresoj gjendjen e të mbijetuarve të dhunës seksuale, torturës dhe formave të tjera të ndërlidhura me luftën.

Me vendimin e qeverisë së datës 2 prill 2014, është krijuar një linjë e re buxhetore për strehimin dhe ri-integrimin e viktimave të dhunës në familje. Sipas këtij vendimi, 150,000 EUR do të ndahen çdo vit për këtë qëllim. Për më tepër, është zhvilluar një bazë e përbashkët e të dhënave në rastet e dhunës në familje.

Me qëllim të ofrimit të sigurisë në komunitet përmes një bashkpunimi të ngushtë në mes të policisë dhe qytetarëve, Drejtoria e Policisë në Bashkësi dhe për Preventivë (DPKP) ka themeluar 37 Komitetet Lokale për Siguri Publike (KLSP) në tërë Kosovën. Dy prej tyre janë themeluar më 6 nëntor 2013 në komunën e Gjakovës. Ata janë themeluar me kërkesën e komuniteteve në zonat lokale dhe përbërja e anëtarësisë së tyre është e ndryshme sa i përket gjinisë, përkatesisë etnike, fesë dhe elementeve të tjera demografike. Gjithashtu në mars 2014 është hartuar për herë të parë një raport vlerësues mbi Strategjinë dhe Planin Kombëtar të Veprimit për Siguri në Bashkësi 2011-2016. Për informata më të hollësishme, shihni *Shtojcën 8: Raport vlerësues mbi zbatimin e Strategjisë Planit Kombëtar të Veprimit për Siguri në Bashkësi 2011-2016*.

Gjatë periudhës raportuese, Zyra e KPK-së për Avokimin dhe Mbështetjen e Vitkimave ka ofruar asistencë dhe mbështetje për 435 raste të dhunës në familje, përfshirë të rriturve dhe të miturve. Gjatë kësaj periudhe PK ka iniciuar hetimet për 439 raste të dhunës në familje.

Sa u përket hetimeve të rasteve të cilat i përkasin dhunës në familje që përfshin të rriturit, gjatë periudhës raportuese, Gjykatat e Kosovës dhe Departamentet e Krimeve të Rënda në kuadër të Prokurorive Themelore kanë prezantuar statistikat në vijim:

Tabela 5: Statistikat e rasteve të dhunës në familje që përfshijnë të rriturit

Statusi i rastit	TM 4 2013		K1 2014	
	Nr. i rasteve	Nr. i personave të përfshirë	Nr. i rasteve	Nr. i personave të përfshirë
I trashëguar	1,250	1,941	1,361	2,137
i Pranuar	712	1,038	647	819
Raste në punë	1,962	2,979	2,008	2,956
Të zgjidhur	-	842	-	443
Të pazgjidhur	1,361	2,137	1,659	2,513

Burimi: Këshilli prokurorial i Kosovës

Kur u referohemi hetimeve të rasteve të dhunës në familje që përfshijnë të miturit, gjatë periudhës raportuese Gjykatat e Kosovës dhe Departamentet e Krimeve të Rënda në kuadër të Prokurorive Themelore kanë prezantuar statistikat në vijim:

Tabela 6: Statistikat e rasteve të dhunës në familje që përfshijnë të miturit

Statusi i rasteve	TM 4 2013		K1 2014	
	Nr. i rasteve	Nr. i personave të përfshirë	Statusi i rasteve	Nr. i rasteve
I trashëguar	102	144	163	231
i Pranuar	103	146	86	138
Raste në punë	205	290	249	369
Të zgjidhur	-	59	-	78
Të pazgjidhur	163	231	190	291

Burimi: Këshilli prokurorial i Kosovës

Në ndërkohë, sa u përket rasteve të dhunës në familje, KGjK ka pasur në punë 401 raste, prej të cilave 54 janë zgjidhur (3 me dënim me burg, 5 me gjoba, 32 me lirim me kusht, 1 me shfajësim, dhe 13 raste janë zgjidhur në mënyra të tjera).

Sa i përket mbrojtjes së të drejtave të njeriut, me fokus të veçantë në grupet e cenuara, siç janë komuniteti LGBTI, gjatë periudhës raportuese: një (1) rast që ka përfshirë sulm ndaj anëtarëve të komunitetit LGBTI, i është raportuar PK-së dhe është proceduar në Prokurorinë Themelore në komunën përkatëse. Në këtë fushë, KGjK ka raportuar një (1) rast të zgjidhur, i cili përfshin 3 persona.

Sa u përket rasteve të shkeljes së të drejtave të njeriut nga autoritetet publike në Kosovë, gjatë periudhës raportuese, Avokati i Popullit ka pranuar 1,275 ankesa, prej të cilave 197 janë raste të hapura për hetime (të cilat kryhen nga Avokati i Popullit) dhe 118 janë raste të mbyllura. 929 ankesa janë deklaruar si të papranoeshme pasi që Avokati i Popullit ka ardhur në përfundim se palët nuk i kanë shteruar të gjitha mjetet juridike ose që ankesat përkatëse nuk janë në kompetencat e Institucionit të Avokatit të Popullit, ndërsa 31 ankesa janë ende duke u shqyrta. Në rastet e papranuara, Avokati i Popullit i këshillon palët për hapat e ardhshëm të adresimit të ankesës.

Sa i përket progresit të shënuar në zbatimin e të drejtave pronësore dhe reduktimit të rasteve të vjetra, nga gjithsej 42,695 ankesa të pranuara nga Agjencia Kosovare e Pronës, 40,586 janë gjykuar (5,789 gjatë periudhës raportuese). Nëse vlerësohet zbatimi i vendimeve, 35,122 vendime u janë dorëzuar palëve dhe numri i përgjithshëm i vendimeve të ekzekutuara është 25,580 (5,397 gjatë periudhës raportuese). Sa u përket rasteve të dëbimit nga shtëpitë dhe ndërrimit të pasurisë së patundshme, KGjK ka pasur në punë 553 raste dhe ka zgjidhur 39 prej tyre.

Sa u përket numrit të sulmeve fizike ndaj gazetarëve, gjatë periudhës raportuese, Policia e Kosovës ka pranuar trebëdhjetë (13) raste. Nga këto raste, shtatë (7) mbeten nën hetime, ndërsa gjashtë (6) raste, që përfshijnë nëntë (9) persona, i janë proceduar KPK-së. KPK ka ndërmarrë masat vijuese: aktakuzë e drejtpërdrejt për katër (4) persona; për tre (3) persona rastet janë zgjidhur gjatë fazës së hetimeve; për një (1) person është ngritur aktakuzë pas fazës së hetimeve, ndërsa për një (1) person është hedhur poshtë aktakuza. Gjatë kësaj periudhe, KGjK ka pranuar dy (2) raste që përshtijnë pesë (5) persona: në një (1) rast, personi është ndaluar në mbajtje, ndërsa tjetri mbetet i pazgjidhur.

Kur bëhet fjalë për masat disiplinore ndaj stafit të Shërbimit Korrektues, SHKK ka ndërmarrë masat e njoftimit për largim në shtatë (7) raste, trebëdhjetë (13) raste të uljes së pagës, dhe raste të masave të buta siç janë vërejtjet dhe paralajmërimet. Për më tepër, gjatë periudhës raportuese janë pranuar 17 ankesa, ndërsa në institucionet korrektuese janë kryer 77 inspektime. Gjetjet nga këto inspektime tregojnë se trajtimi mjekësor i të burgosurve, korrupsioni dhe kontrabanda paraqesin sfida në këto objekte. Inspektorati tashmë ka nxjerrë rekomandimet për të trajtuar këto sfida. Në anën tjetër, respektimi i të drejtave të të burgosurve, adresimi i ankesave të të burgosurve, shërbimet logistike dhe ndihma juridike përbëjnë fusha përmirësim.

Sa i përket numrit të trajnimeve të mbajtura për stafin e shërbimit korrektues, 129 anëtarë të ri të stafit dhe 18 anëtarë ekzistues janë trajnuar në ricertifikim, gjuajtje dhe vozitje emergjente për njësitë për transportimin e të burgosurve. Gjithashtu 3 mjekë gjenden aktualisht në specializim për shërbime shëndetësore për të burgosurit. Qëllimi i këtyre trajnimeve është që të krijohen kushtet e duhura për të burgosurit.

Përpjekje për ngritjen e kapaciteteve janë bërë edhe në fushën e luftimit kundër punës së fëmijëve. Një punëtori është mbajtur më 20 – 21 nëntor 2013 për stafin e PK-së, me qëllim të informimit të tyre me Udhëzimin Administrativ për Parandalimin dhe Ndalin e Punës së Rrezikshme të Fëmijëve në Kosovë, dhe shpjegimin e rolit të policisë në këtë fushë. 71 koordinatorë të sektorëve dhe zyrtarë policorë, pëershirë ata nga komunat veriore (Mitrovica Veriore, Zubin Potoku dhe Leposaviqi) kanë marrë pjesë në këtë punëtori.

Janë bërë përpjekje për të ngritur kapacitetet e Inspektoratit të Punës, dhe gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013, janë rekrutuar 3 inspektorë.

1.2.1. Mbrojtja dhe respektimi i minoriteteve dhe trashëgimisë kulturore

Me synim të avancimit të mbrojtjes së trashëgimisë kulturore në Kosovë, Ligji mbi Fshatin Zymi i Hasit është miratuar më 21 nëntor 2013. Për më tepër, Këshilli për Zbatimin dhe Monitorimin e Ligjit mbi Hoçën e Madhe dhe Qendrën Historike të Prizrenit tashmë është funksional dhe mblidhet në baza mujore për të diskutuar sfidat dhe progresin e arritur në zbatimin e ligjeve përkatëse. Prandaj, më 10 mars 2014, MMPH ka krijuar një Task Forcë për zbatimin e Ligjit mbi qendrën Historike të Prizrenit. Sa i përket zbatimit të Ligjit për Hoçën e Madhe, ka pasur sfida për shkak të çështjes së themelimit dhe zgjedhjes së anëtarëve të Këshillit të Fshatit. Prandaj MMPH ka vendosur që ta rregullojë këtë përmes miratimit të dy udhëzimeve administrative:

- UA për Themelimin, Përzgjedhjen, Përgjegjësitë dhe Funksionimin e Këshillit për Hoçën e Madhe, më 28 prill 2014; dhe

- UA për Themelimin, Përgjedhjen, Përgjegjësitë dhe Funksionimin e Këshillit për Trashëgimi Kulturore dhe Zyrës së Qendrës Historike të Prizrenit, më 28 prill, 2014.

Me qëllim të përmirësimi të mëtejshëm të kushteve të komuniteteve në Kosovë, Qeveria më 5 shkurt 2014 ka miratuar Strategjinë për Komunitete dhe Kthim 2014-2018. Ajo shërben si një udhëzues për procesin e kthimit, gjë që përfshin jo vetëm çështjen e banimit, por edhe shërbimet publike dhe shëndetësore, marrjen e dokumenteve personale, lirinë e lëvizjes, qasjen në arsim në gjuhën e tyre amtare, mundësitet e punësimit dhe çështje të tjera që kanë të bëjnë me procesin e kthimit.

Veprime të mëtejshme janë ndërmarrë për *zbatimin* e legjislacionit për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore. 33 nga 200 (16.5%) policët e rekrutuar të Njësisë Speciale për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore dhe Religioze Serbe, si dhe udhëheqësi i kësaj njësie, i përkasin komunitetit minoritar serb, ndërsa numri i përgjithshëm nga komunitetet minoritare është 57 (28.5%).

Sa i përket punësimit të komuniteteve pakicë në administratën publike, 9.88% e punonjësve të përgjithshëm janë pjesëtarë të komuniteteve pakicë. Në nivelin menaxherial, komunitetet pakicë zënë 5.26% të përbërjes së përgjithshme të punonjësve.

Në mars 2014, KGjK ka emëruar Zëvendës-kryesuesin e tij nga komunitetet pakicë, në përputhje me Ligjin për Këshillin Gjyqësor të Kosovës dhe Rregulloren për Organizimin e Brendshëm të KGjK-së.

Mbështetja për procesin e zbatimit të Strategjisë dhe Planit të Veprimit për Integrin e Komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptas 2009-2015 është duke vazhduar. Komiteti Drejtues ndërministror ka miratuar Kornizën e Prioritizimit të aktiviteteve për periudhën 2014-2015 më 21 shkurt 2014. Prioritetet e identifikuara përfshijnë arsimin, punësimin, fuqizimin ekonomik, çështjet shëndetësore dhe sociale, vendbanimet joformale, kthimin dhe riintegrin, regjistrimin, kulturën dhe mediat, pjesëmarrjen dhe përfaqësimin, si dhe sigurinë dhe drejtësinë. Raporti për zbatimin e Planit të Veprimit për Integrin e Komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptas është miratuar në korrik 2013. Raporti vlerësues nuk është përfshirë në ciklin raportues paraprak (shihni *Shtojcën 9: Raporti vlerësues i Planit të Veprimit për Integrin e Komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptas*).

Për zbatimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit në vitin 2014, Zyra në kuadër të ZKM-së për Çështje të Komuniteteve ka ndarë buxhetin e mëposhtëm për këto qëllime:

- Arsimimi i komuniteteve romë, ashkali dhe egjiptas (14,000 EUR);
- Banimi dhe mbështetja sociale për këto komunitete (100,000 EUR);
- Përmirësimi i infrastrukturës (53,000 EUR);
- Mbështetje për bujqësinë (120,000 EUR); dhe
- Grante për projekte të OJQ-ve (100,000 EUR).

MASHT-i ka ndarë 57,000 EUR për zbatimin e Strategjisë, me theks në komponentin e arsimit. Në ndërkokë, MSh ka ndarë 586,000 EUR për vitin 2014 në mbështetje të masave shëndetësore si trajtimi i fëmijëve të diagnostikuar me kontaminim me plumb, fushata promovuese dhe vaksinim. Përpjekje të mëtejshme janë bërë për të trajtuar çështjen e banimit social.

Ndërtesa kryesore e kampit të PZhBV-ve është mbyllur për shkak të shqetësimeve në lidhje me nivelin e rritur të plumbit në atë zonë; deri më tanë, 31 nga 35 familjet që më herët kanë jetuar në kamp janë zhvendosur në njësi banimi, ndërsa 4 familjet e tjera janë akomoduar përkohësisht deri sa të ofrohet një zgjidhje e përhershme nga MKK. Sa i përket çështjes së shëndetit të personave të rizhvendosur, gjatë periudhës raportuese, 31 fëmijë të vendosur në këto njësi banimi janë testuar dhe trajtuar kundër helmimit me plumb. Për më tepër, Qendra e Mjeksësisë Familjare në Mitrovicë i kushton vëmendje parandalimit të ekspozimit ndaj plumbit të pjesëtarëve të komuniteteve romë të cilët janë vendosur në

njësi banimi nga kampi i Leposaviqit përmes fushatave për ngritjen e vetëdijes që kanë për objektiv prindërit dhe kujdestarët ligjorë.

Është arritur progres në çështjen e përfshirjes së pakicave në arsim. Është zhvilluar kurrikula në gjuhën romë, dhe teksti "Gjuha Rome 1" për klasën e dytë tashmë është përfunduar; data e publikimit të tij është 8 prill 2014, Dita Ndërkombe të Romëve. Për më tepër, numri i nxënësve nga komunitetet romë, ashkali dhe egjiptas të regjistruar në shkollë është rritur. Në vitin shkolar 2013/2014, në shkolla janë regjistruar 7,057 fëmijë të komuniteteve romë, ashkali, dhe egjiptas, ndërsa në vitin 2012/13 numri i fëmijëve të regjistruar të këtyre komuniteteve ka qenë 6,810. Për më tepër, 36 nxënës janë kthyer në shkolla gjatë periudhës raportuese. Në dhjetor 2013, MAShT ka dhënë bursa për 30 nxënës dhe 16 studentë nga këto komunitete. Nxënësit romë, ashkali dhe egjiptas janë regjistruar në klasën e 10-të pa marrë parasysh notat e arritura në shkollën fillore, atë të mesme të ulët apo rezultatet e testit kombëtar. Përveç kësaj, MAShT ka dedikuar 27,720 EUR për 6 qendrat mësimore për këto komunitete në 5 komuna të Kosovës. Me qëllim të adresimit të çështjes së plan-programit mësimor në gjuhën serbe, Kurrikula bërtHamë është përkthyer në këtë gjuhë në të gjitha tri nivelet parauniversitare.

Janë bërë përpjekje në çështjen e punësimit të komuniteteve pakicë. Programi i Komisionit Evropian për Stabilizim të Komuniteteve II ka zbatuar 37 projekte që kanë për qëllim krijimin e mundësive të punësimit dhe gjenerimit të të ardhurave për komunitetet minoritare në Kosovë. Si pjesë e procesit të riintegrimit, duke theksuar riintegrin e grupeve të marginalizuara: 6 romë 7 ashkali dhe 2 egjiptas kanë pranuar vendime pozitive në lidhje me planet e tyre të biznesit.

Duke iu referuar çështjes së të kthyerve, sipas Pasqyrës Statistikore - UNHCR, 2014, 338 persona janë kthyer gjatë tre muajve të fundit të vitit 2013, ndërsa gjatë periudhës janar-mars, 50 persona janë kthyer. Akomodimi i nevojave të të kthyerve është i bazuar në vlerësimet dhe kërkesat e komunave pritëse. Me qëllim të krijimit të kushteve për integrimin e të kthyerve, MKK-ja ka ndërtuar 32 shtëpi për të kthyerit në tërë Kosovën. Ndërkohë në kuadër të projektit "Kthimi dhe Ri-integrin në Kosovë III" në Prizren, Suharekë, Shtërpcë, Novobërdë dhe Partesh janë ndërtuar 38 shtëpi.

Si pjesë e të njëjtë projekt, dy shkolla janë rinovuar në komunën e Novobërdës dhe Parteshit. Përveç kësaj, 17 familje janë ndihmuar me pako ushqimore, ndërsa katër familje kanë filluar të të gjenerojnë të ardhura përmes pjesëmarrjes në këtë projekt.

Si pjesë e "Programit për mbështetjen në stabilizimin e të kthyerve nga kampet në Maqedoni dhe Republikën e Malit të Zi," janë ndërtuar 18 shtëpi për 60 familje (4 shtëpi në rajonin e Pejës, 4 në Gjilan dhe 10 në Prishtinë) të kthyera nga kampet në Maqedoni dhe Republikën e Malit të Zi. Ky program do të vazhdojë të zbatohet edhe gjatë vitit 2014.

Në mënyrë që të përmirësoj kushtet për të kthyerit, gjatë periudhës raportuese janë shpenzuar 628,322 EUR për zbatimin e projekteve të tilla si riparimet dhe ndërtimet e vendeve religioze, asfaltimet e rrugëve, përmirësimet e sistemit të kanalizimit dhe projekte të tjera të infrastrukturës janë zhvilluar në komunën e Prizrenit, Shtërpcës, Ferizajt, Vushtrrisë, Dragashit, Istogut dhe Kamenicës. Shembujt e këtyre projekteve përfshijnë:

- Riparimet e oborreve dhe varrezave të kishave në 5 lagjet në Shtërpcë,
- Asfaltimi i rrugës në vendbanimet Popullant dhe Strezoc në Kamenicë, dhe
- Ndërtimi i sistemit të kanalizimit në vendbanimet e Markaj, Shehler dhe Elezaj dhe në fshatin Brod në Shtërpcë.

Përveç kësaj, 20 familjet e kthyera në Shtërpcë, Graçanicë, Istog dhe Vushtrri janë ndihmuar me mobile për shtëpi, e cila arrin në shumën prej 26.534 EUR. Po ashtu, gjatë periudhës raportuese, MKK-ja ka dhuruar 100,963.00 EUR për 30 projekte të OJQ-ve, me qëllim të krijimit të kushteve për kthim, ri-integrin dhe stabilizimit të komuniteteve. Gjithashtu gjatë kësaj periudhe MKK-ja ka furnizuar materialet

e ndërtimit për 175 familje, që është e bazuar në stabilizimin, ri-integrimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik të komuniteteve pakicë.

Janë bërë përpjekjet mbi çështjen e punësimit mes komuniteteve pakicë. Programi i Komisionit Evropian *Stabilizimi i Komuniteteve II* ka realizuar 182 projekte që kanë për qëllim krijimin e mundësive të punësimit dhe gjenerimit të të ardhurave mes komuniteteve minoritare në Kosovë.

Sa i përket sulmeve mbi objektet e trashëgimisë kulturore, gjatë periudhës raportuese, janë raportuar 42 raste në Policinë e Kosovës; prej tyre, 13 raste janë zbuluar, ndërsa 29 rastet e mbetur janë nën hetim.

Sa i përket adresimit të krimeve gjoja të motivuara etnikisht, gjatë periudhës raportuese PK-ja ka raportuar 10 (dhjetë) raste. Prej tyre pesë (5) janë të dëmtimeve të lehta trupore, dy (2) sulmet ndaj personit zyrtar, dy (2) raste të nxitjes së urrejtjes, dhe një (1) kërcënim.

Sa i përket hetimit të rasteve që i takojnë krimeve potencialisht të motivuar etnikisht gjatë periudhës raportuese, shih Tabelën 7 më poshtë.

Tabela 7: Statistikat mbi krimet e supozuara me motive etnike (shtator 2013 - prill 2014)

Statusi i rastit	Q4 2013		Q1 2014	
	Nr. i rasteve	Nr. i personave të përfshirë	Statusi i rastit	Nr. i rasteve
I trashëguar	5	7	2	5
i Pranuar	0	0	0	0
Raste në punë	5	7	2	5
Të zgjidhur	1	2	0	0
Të pazgjidhur	2	5	2	5

Burimi: Këshilli Prokurorial i Kosovës

Ndërsa, gjatë periudhës raportuese, KGJK-ja ka pasur në punë tre (3) raste të trashëguara dhe ka zgjidhur një (1) rast të krimeve që pretendohet të jetë me motive etnike.

1.3. Çështjet rajonale dhe obligimet ndërkombëtare

Sa i përket kontributit financiar nga ana e anëtarëve të KBR-së, më 12 nëntor 2013 nën-komiteti financiar i KBR-së miratoi buxhetin e Sekretariatit për vitin 2014. Kontributi vjetor financiar i Republikës së Kosovës për KBR-në për vitin 2014 është 40.000 EUR.

Më 2 tetor 2013, Bordi i KBR-së mbajti mbledhjen e fundit për vitin 2013. Kosova si anëtar i ri i KBR-së u përfaqësua nga Zëvendësministri i Punëve të Jashtme, për shkak se aktualisht Kosova nuk ka një Koordinator Kombëtar për KBR.

Në takimin e 22-të të Bordit të KBR-së, të mbajtur më 27 shkurt 2014 në Sarajevë, Sekretariati i tij ka raportuar për përmirësimit rritlej e koordinimit mes SEECP-së, KBR-së dhe Presidencës së BE-së në mënyrë që të vazhdojnë aktivitetet për bashkëpunimin e ndërsjellë në zbatimin e Strategjisë për Evropën Juglindore 2020. Strategjia u miratua më 21 nëntor 2013 nga Komiteti i Investimeve në Evropën Juglindore, i cili u organizua nga KBR-ja. Megjithatë, duhet thënë se është ngritur shqetësimi në lidhje me përfaqësimin e barabartë të Kosovës në takimet e SEECP-së, sidomos pas dështimit të Samitit të Ohrit të vitit 2013, ku Kosova nuk mori ftesë zyrtare, me kërkësë të Serbisë dhe Bosnjës e Hercegovinës.

Në lidhje me zbatimin dhe përmbarimin në terren të marrëveshjes së MIK-ut me Serbinë, zbatimi i fazës së dytë, ndërtimi i objekteve të përhershme për gjashtë PKK-të, është në vazhdim e sipër. I kontraktuar

nga Komisioni Evropian është në proces të përgatitjes së dizajnit për ndërtesat e përhershme dhe infrastrukturën e nevojshme. Projekti i financuar nga BE-ja për ndërtimin e PKK-ve të përhershme do të fillojë në fillim të vitit 2015, në pikat e bazuara në koordinatat e dakorduara në gjashtë PKK-të mes Kosovës dhe Serbisë, të cilat shërbejnë si pika referimi për ndërtesat e përhershme.

Gjatë periudhës raportuese, agjencitë e Kosovës për MIK-un kanë ndërmarrë të gjitha masat e nevojshme në mënyrë që të shkëmbejnë informacion përmes përdorimit iniciativës rajonale të krijuar nga BE-së për Shkëmbimin Sistematik Elektronik të të Dhënavë (SEED). Që nga 25 nëntori 2013, Dogana e Kosovës rregullisht ka shkëmbyer të dhëna me Doganat e Serbisë, përmes SEED-së.

2. KRITERET EKONOMIKE

2.1. Ekzistenza e ekonomisë funksionale të tregut

2.1.1. Bazat e politikave ekonomike

Institucionet e Kosovës kanë vazhduar të zhvillojnë më tej bashkëpunimin me institucionet financiare ndërkombe të. Zbatimi i Marrëveshjes *Standby* me FMN-në ka përfunduar me sukses. Kriteret e performancës dhe kriteret strukturore nën marrëveshjen Stand-by janë përmembushur. Raporti i Pestë i FMN-së për Rishikimin e Stafit, të datës 30 dhjetor 2013 thekson se "Kosova ka bërë përparim të rëndësishëm në ruajtjen e stabilitetit makro-financiar"³. Marrëveshja me Bankën Zhvillimore të Këshillit të Evropës dhe anëtarësimi në BQE u ratifikua me ligjin nr. 04/L-222 të miratuar më 2 tetor 2013. Takimi ndërmjet Mekanizmit për Mbikëqyrje Fiskale me Komisionin Evropian është mbajtur më 25 prill 2014. Iniciativat e fundit të politikës, tendencat e të ardhurave dhe shpenzimeve dhe performanca makroekonomike janë diskutuar gjatë këtij takimi. Përgatitja e Programit Ekonomik dhe Fiskal për vendet potenciale kandidate, rasti i Kosovës që planifikohet të paraqitet në janar 2015 përbën një hap të rëndësishëm përpëra në ngritjen e kapaciteteve institucionale dhe koordinimin e politikave ekonomike me Komisionin Evropian. Korniza Afatmesme e Shpenzimeve 2015-2017 është miratuar nga Qeveria më 29 prill 2014. Në përbledhje, qeveria e Kosovës ka vazhduar implementimin e politikave të kujdeshshme që sigurojnë stabilitetin makro-ekonomik.

2.1.2. Stabiliteti makroekonomik

Qeveria e Kosovës ka vazhduar me zbatimin e politikave të kujdeshshme për ruajtjen e stabilitetit fiskal dhe qëndrueshmërinë makroekonomike. Sipas të dhënave më të fundit, ekonomia në vitin 2013 ka treguar një tendencë të rritjes ekonomike në krahasim me vitin 2012. Faktorët kryesorë që kanë kontribuar në këtë zhvillim janë:

- Konsumi i rritur i cili është mbështetur nga rritja e remitencave;
- Rënje e kostos së investimit, si rezultat i rënies së çmimeve të mallrave të importuara për investime;
- Rritje të eksporteve të mallrave dhe ulje e importeve.

BPV-ja nominale për vitin 2013 vlerësohet të ketë qenë 5.125 milionë EUR ose 2.757 EUR për kokë banori. Të dhënat për vitin 2013 tregojnë një rritje reale të BPV-së prej 3.2%. Ashtu si në vitin 2012, në vitin 2013 është illogaritur se çmimet e konsumit janë rritur më shpejt se sa çmimet e prodhimit të mallrave dhe shërbimeve. Prandaj, dallimi mes rritjes nominale dhe BPV-së reale është më e vogël se ndryshimi në çmimet e konsumit. Kjo ndodh kryesisht për shkak të rënies së çmimeve të mallrave të importuara për investime. Si një ekonomi me deficit të lartë tregtar, Kosova ndikohet rëndë nga ndryshimet në çmimet e importeve. Ndërsa në vitin 2012 çmimet e importit u rritën 4.5%, në vitin 2013 është vlerësuar se këto çmime janë rritur për vetëm 0.4%. Për më tepër, në përputhje me Perspektiven e fundit Ekonomike Botërore të FMN-së, çmimet e importeve priten të ulen në vitin 2014 me 0.8%. Rritja në vitin 2014 është vlerësuar të jetë rrëth 4.1%. Presionet inflacioniste gjatë vitit 2013 ishin të kufizuara, me një indeks vjetor mesatar të çmimeve të konsumit prej 1.8%.

Bilanci i pagesave. Në vitin 2013 përmirësimi i bilancit tregtar ka kontribuar me 0.9% të rritjes së BPV-së reale, e cila në total ishte 3.2%. Eksporti i mallrave në vitin 2013 është rritur me 6.34% në terma nominal; eksportet e shërbimeve janë ulur me 2.05%. Eksportet e përgjithshme janë rritur për 0.56% për vitin 2013. Në anën tjeter, importi i mallrave ka rënë me 2.66% në vitin 2013, ndërsa importet e shërbimeve janë rritur me 8.6%. Importet e përgjithshme janë ulur me 1.43%. Në terma realë, eksporti neto (e cila vazhdon të jetë negativ) është ulur me 2.1%, duke kontribuar pozitivisht në rritjen e BPV-së reale. Remitencat neto janë rritur me 6.37%, duke arritur nivelin vjetor prej 552,1 milion EUR, ku pranimet arrin në 620,8

³ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13379.pdf>

milion EUR. Kompensimi i punonjësve (që jetojnë për më pak se 12 muaj jashtë vendit) u rritën me 2.15% në vitin 2013, duke arritur një shumë total prej 218,9 milion EUR.

Ndërsa bilanci i llogarisë rrjedh në vitin 2011 ishte 658,4 milion EUR (-), në vitin 2012 është përmirësuar në 380.2 milion EUR (-), dhe në vitin 2013 niveli i bilancit negativ ka vazhduar trendin e tij të uljes, në shumën prej 339.4 milion EUR (-). Ky deficit ishte financiar pjesërisht nga një rritje e investimeve të huaja të drejtpërdrejta me 13.15%. Niveli i gabimeve dhe lëshimeve ka rënë nga 4.8% e BPV-së në vitin 2012 në 3.3% të BPV-së në vitin 2013². Në vitin 2012 dhe 2013 rritja ekonomike e Kosovës vlerësohet të ketë qenë nën potencialin, e cila po ashtu reflektohet edhe nga presionet e ulëta inflacioniste në çmimet e mallrave dhe shërbimeve të patregtueshëm. Me një normë potenciale të rritjes prej 4% e parashikuar për vitet 2004-2012, hendeku i prodhimit vlerësohet të jetë ngushtuar në vitin 2013, dhe në vitin 2014 ekonomia pritet të rritet në përputhje me nivelin e rritjes potenciale.

Tabela 8: BPV-ja nominale dhe rritja reale e saj

Në milionë EUR	2010	2011	2012	2013est.	2014proj.
Konsumi	4,557	5,020	5,256	5,390	5,675
Investimet	1,342	1,531	1,387	1,427	1,467
Eksporti i mallrave dhe shërbimeve	835	959	922	927	997
Importi i mallrave dhe shërbimeve	2,443	2,737	2,649	2,619	2,693
BPV-ja nominale	4,291	4,769	4,916	5,125	5,446
Rritja reale e BPV-së, në%	3.2%	4.4%	2.5%	3.2%	4.1%
IÇK, në%	3.5%	7.4%	2.4%	1.8%	0.8%

Burimi: vlerësimet e AKS-së dhe njësitet makroekonomik (MF)

Sa i përket **borxhit** të jashtëm, niveli i tij qëndroi në 323.2 milion EUR ose 6.2% të BPV-së në fund të vitit 2013. Krahasuar me nivelin e borxhit të jashtëm në vitin 2012 (336.6 milionë EUR), ka pasur një rënje prej 13.39 milion EUR të borxhit të jashtëm të vitit 2013.

Trendët e papunësisë dhe punësimit. Sipas Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale të dhënat e regjistrit për të papunët, numri kumulativ i të papunëve të regjistruar në fund të vitit 2013 ishte 268.104. Kjo paraqet një rritje prej 0.014% në krahasim me numrin e të papunëve në fund të prillit 2013. Nga ky numër, 83,000 ishin punëkërkues aktivë, ndërsa pjesa tjetër ishin pasive. Rreth 90% e të papunëve janë të papunësuar për një kohë te gjatë. Shkalla e papunësisë në mesin e të rinjve të moshës 15-24 vjeçare arrin në 35.8%, ndërsa shkalla e papunësisë në mesin e grave është 46.4%.

Gjatë periudhës janar-dhjetor 2013 janë ndërmjetësuar 4,729 vende pune; prej tyre 1,590 kanë qenë femra. Krahasuar me një vit më parë, ka pasur një rënje të lehtë në këtë numër për shkak të mungesës së mbështetjes të mjaftueshme financiare për nxitjen e punësimit. Numri i personave të trajnuar gjatë kësaj periudhe është 2.093 punëkërkues, nga të cilat 945 (ose 45%) ishin femra.

Trendi i indekseve mbi inflacionin. Indeksi i Çmimeve të fundit të Konsumit (IÇK) ka publikuar të dhëna nga Agjencia e Statistikave të Kosovës që tregojnë se niveli i çmimeve është rritur me një mesatare prej 1.8% në krahasim me një rritje prej 2.5% në vitin 2012. Çmimet e ushqimeve të cilat kanë një peshë të konsiderueshme në shportën janë rritur me 2.1%, edhe pse rritja e saj gjatë gjithë vitit ishte e ngadalshme me një trend në rënje që nga shtatori e tutje. Çmimet e alkoolit dhe duhanit janë rritur ndjeshëm me 7.2%, kryesisht për shkak të rritjes mbi akcizën në duhan. Përveç komunikimit dhe çmimeve të karburanteve (të cilat shënuan rënje), të gjitha produktet tjera kanë kontribuar pozitivisht në rritjen e nivelit të përgjithshëm të çmimeve, ndonëse me një intensitet më të ulët në krahasim me vitin 2012.

Pavarësish çmimeve të ushqimit dhe karburantit, baza e IÇK-së është rritur me një mesatare prej 0.8% që tregon se kontributi më i madh në rritjen e nivelit të përgjithshëm të çmimeve në vend ka ardhur nga çmimet e mallrave të patregtueshme.

Parashikimi i nivelit të çmimeve për vitin 2014 tregon një rritje prej 0.8% në nivelin e përgjithshëm të çmimeve. Duke pasur parasysh se niveli i çmimeve në Kosovë kryesisht varet nga lëvizja e çmimeve ndërkontinentale, parashikimi për vitin 2014 është bazuar në vlerësimet e institucioneve ndërkontinentale për lëvizjet e çmimeve kryesisht të ushqimit dhe të produkteve të karburanteve që përbëjnë pjesën kryesore të shportës së konsumatorit. Prandaj, bazuar në faktin se çmimet ndërkontinentale pritet të bien gjatë periudhës afatmesme, niveli i çmimeve në Kosovë do të përcjellë të njëjtin trend.

Raportimi mbi politikat monetare dhe fiskale. Edhe pse në vitin 2013 mbledhja e të hyrave të përgjithshme nuk është realizuar sipas planit fillestar, Qeveria e Kosovës ka qenë e kujdeshshme në kryerjen e shpenzimeve për të ruajtur nivelin e deficitit primar të dakorduar me FMN-në në kuadrin e programit të Marrëveshjes *Standby*.

Të **ardhurat** e përgjithshme janë rritur me 2.2% në krahasim me 2012, një rritje që u atribuohet kryesisht të ardhurave më të larta nga tantiemat (si rezultat i një tantieme në rritje për qymyr), si dhe të hyra më të larta të mbledhura brenda vendit. Gjatë vitit 2013, të hyrat e mbledhura në kufi ishin në një normë prej 92% nga parashikimet që arrinin shumën e 837 milionë EUR, ndërsa të ardhurat vendore janë realizuar në masën 101% në vlerë prej 305 milion EUR. Në anën tjetër, pavarësish nga rritja e normës së tatimit në pronë, mbledhja e të hyrave nga ky lloj i tatimit ishte në një normë prej 88%. Gjithashtu mbledhja e të hyrave jo-tatimore të pushtetit qendror ka qenë e ulët në krahasim me shumën e parashikuar (85.3%). Ndryshe nga vitet e kaluara, këtë vit, është mbledhur shuma prej 18 milionë EUR nga tantiemat e qymyrit dhe 43 milionë EUR janë mbledhur në formën e dividendeve nga PTK-ja dhe KOSTT-i.

Niveli i performancës së të hyrave në raport me të hyrat e parashikuara vjen si rezultat i parashikimeve nga institucionet ndërkontinentale të cilat parashihnin një rimëkëmbje më të shpejtë të ekonomisë së eurozonës, e cila nënkuqntonte një rritje më të lartë ekonomike në Kosovë. Për më tepër, vendimi i qeverisë për të mos alokuar shpenzime buxhetore për të ruajtur ekuilibrin e buxhetit ka ndikuar më tej në kërkjesat vendore që rezultonin në mbledhjen më të ulët të të ardhurave.

Shpenzimet **buxhetore** janë ekzekutuar në një normë prej 92%. Mallrat dhe shërbimet, kryesisht të pushtetit qendror kanë pasur një normë më të ulët të ekzekutimit. Kjo ka ndodhur për shkak të faktit se zbatimi i iniciativave të caktuara fiskale të buxhetuara që më parë, nuk kishte filluar. Pagat dhe mëditjet janë ekzekutuar në një normë prej 95%, për shkak të faktit se reforma e administratës nuk është zbatuar ende. Shkalla më e ulët e ekzekutimit (84.4%) është regjistruar tek shpenzimet kapitale pasi që zbatimi i projektit të planifikuar të autostradës Prishtinë-Shkup nuk ka filluar ende. Për shpenzimet e detajuara të pushtetit lokal dhe qendror të ndara sipas nën-kategorive, ju lutem referohuni tabelës 9 më poshtë. Si rezultat i këtyre zhvillimeve, bilanci primar i buxhetit (me përkufizim të programit të Marrëveshjes *Standby*) ka arritur shumën e 150.5 milionë EUR, krahasuar me 155 milionë EUR të pëershkrara nga programi.

Tabela 9: Shpenzimet e qeverisë qendrore dhe lokale gjatë vitit 2013 (sipas nën-kategorive)

	Budget 2013 (KFMIS)	Total Realized	Jan	Feb	Mar	Apr	May	June	July	August	Sep	Oct	Nov	Dec	Progress on plan
	`000 Euro														%
Receipts (Revenues)															
Border Taxes – Customs	914,737	837,270	44,187	45,872	57,119	71,131	73,130	70,517	90,062	82,218	76,467	77,716	67,002	81,849	92%
Reimbursements from Customs	(3,597)	-3,190	-204	-435	-162	-597	-126	-326	-503	-66	-99	-130	-375	-166	89%
Domestic Taxes – Tax. Admin	300,964	305,099	33,547	19,842	19,218	37,762	18,755	18,693	35,941	22,282	20,058	35,710	20,841	22,450	101%
Reimbursements from KTA	(30,990)	-34,335	-786	-2,517	-2,447	-4,765	-936	-1,436	-2,369	-6,036	-1,908	-3,612	-1,011	-6,512	111%
Tax Revenues	1,181,114	1,104,843	76,745	62,761	73,728	103,531	90,823	87,448	123,131	98,399	94,518	109,683	86,455	97,621	94%
Non Tax Revenues – Central Level	44,048	43,207	2,582	2,548	5,576	4,363	3,648	3,403	3,909	3,863	3,455	3,029	2,882	3,950	98%
Own Source Revenues	115,555	94,956	8,267	6,815	9,411	8,357	7,952	6,199	7,622	6,539	6,947	9,071	7,959	9,817	82%
Central Level	52,535	39,195	4,517	2,956	4,168	3,341	2,375	2,224	2,334	1,806	2,534	4,724	4,385	3,832	75%
Municipalities	63,020	55,761	3,750	3,860	5,242	5,016	5,577	3,975	5,289	4,733	4,413	4,347	3,574	5,985	88%
Royalties	22,000	24,692	734	423	451	425	851	6,546	856	6,418	343	641	6,622	380	112%
Dividend	33,000	43,000	0	0	20,000	10,000	0	0	3,000	0	0	0	10,000	0	130%
Concessionary tax	6,300	2,000	500	0	0	500	0	0	500	0	0	500	0	0	32%
Repayment of loan from public enterpri	6,000	6,000	500	500	500	500	0	500	0	1,500	1,000	0	1,000	0	100%
Revenue from Privatizimi	26,300	26,300	0	0	0	0	26,300	0	0	0	0	0	0	0	100%
Loans (disbursements)	113,021	83,514	175	1,618	167	19,562	19,912	4	554	19,851	-21	18,609	-2,273	5,356	74%
Total Receipts (Revenues)	1,547,339	1,428,511	89,502	74,666	109,833	147,238	149,486	104,101	139,572	136,570	106,242	141,532	112,646	117,125	92%
Payments (Expenditures)															
Central Level	1,196,700	1,087,390	30,351	113,566	80,920	83,513	93,411	68,985	96,611	104,695	66,682	99,866	115,309	133,481	91%
Municipalities	420,866	381,718	8,189	24,066	24,403	26,856	46,948	13,458	34,991	46,794	18,772	42,938	53,227	41,074	91%
Other Financing Transactions	32,713	25,471	344	273	10,508	53	316	92	160	311	10,218	51	3,061	86	78%
Total Payments (Expenditures)	1,650,279	1,494,580	38,884	137,906	115,831	110,421	140,675	82,535	131,762	151,800	95,672	142,855	171,597	174,641	91%
Change in Balance	-66,068	50,617	-63,240	-5,998	36,817	8,811	21,566	7,810	-15,230	10,569	-1,323	-58,951	-57,517		

Për shkak të përdorimit të njëjshëm të Euros si monedhë ligjore, nuk ka politika monetare për të raportuar. Në vend të kësaj, më poshtë është tabela me kursin efektiv të këmbimit, të shprehura si mesatare vjetore nominale dhe reale.

Borxhi qeveritar. Qeveria e Kosovës më 20 nëntor 2013 miratoi Rregulloren nr 22/2013 për Procedurat për Dhënien dhe Menaxhimin e Borxheve Shtetërore, Garancive Shtetërore dhe Borxheve Komunale. Totali i borxhit të Qeverisë në fund të vitit 2013 arriti në 475.7 milionë EUR, ose 9.10% e BPV-së, duke lënë hapësirë të mjaftueshme për huamarrje.

Krahasuar me borxin e vitit 2012, borxhi i përgjithshëm i Qeverisë në fund të vitit 2013 është rritur me 65.8 milionë EUR. Ju lutem referohuni në tabelën 10 më poshtë për trendët për çdo vit të borxhit total të qeverisë.

Tabela 10: Kursi efektiv i këmbimit, mesataret nominale dhe reale (vjetore)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Indeksi	NEER NEER	101.1	101.2	100.9	101.0	101.0
	REER (Total) REER (Total)	106.0	101.6	102.2	106.4	106.1
	REER(CEFTA) REER(CEFTA)	105.1	100.8	103.0	106.3	107.1
	REER (BE) REER (BE)	105.7	102.1	103.5	107.7	107.8

Burimi: Banka Qendrore e Kosovës

Tabela 11: Borxhi qeveritar gjatë viteve (2010 - 2013)

	2010	2011	2012	2013
Borxhi total	259	254	411	475.7**
BPV	4,291	4,776	4,944	5,125
Totali i borxhit si përqindje e BPV-së	6.04%	5.32%	8.31%	9.10%

* Totali i borxhit i përcaktuar si borxh i qeverisë qendrore dhe lokale

Rregullorja për tregun primar dhe sekondar të letrave me vlerë të Qeverisë të Republikës së Kosovës u miratua në mars të vitit 2014. Me qëllim të rritjes së konkurrencës në treg, rregullorja e re lejon pjesëmarrje direkte të pjesëmarrësve primarë, të tillë si Fondi i Kursimeve Pensionale në Tregun e Letrave me Vlerë të Qeverisë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës ka përfunduar me sukses pesëmbëdhjetë ankande të Letrave me Vlerë të Qeverisë nga shtatori 2013 deri në prill 2014. Kjo përfshin pesë ankande të bonove të thesarit me maturim 91 ditë, pesë ankande të bonove të thesarit me afat maturimi 182 ditë, dhe katër ankande me 364 ditë maturim. Në mars 2014, u mbajt për herë të parë ankandi i bonove qeveritare me maturim prej dy viteve. Ky instrument i ri financiar përfaqëson një hap para në zhvillimin e tregut të letrave me vlerë të Qeverisë, në mënyrë të veçantë të tregut sekondar.

2.1.3. Bashkëveprimi i Forcave të Tregut

Madhësia e sektorit privat. Tabela e mëposhtme tregon sektorin privat në përqindje të BPV-së më konkretisht të dhënët mbi konsumin privat dhe investimet private. Siç tregohet, madhësia e sektorit privat në përqindje të BPV-së ka ndryshuar mes 85% dhe 90% në periudhën 2009-2013.

Tabela 12: Sektori privat në përqindje të BPV-së

	2010	2011	2012	2013 vle.	2014 para.
Konsumi privat	89.1	88.4	90.5	88.2	87.4
Investimi privat	20.7	21.0	17.0	17.5	17.9

Privatizimi. Kuvendi i Kosovës më 14 mars 2014 ka miratuar Ligjin për plotësim-ndryshimin e Ligjit nr. 04/L-033 për Dhomën e Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës për Çështjet që lidhen me Agjencinë Kosovare të Privatizimit. Ligji i ri ka për qëllim rritjen e efikasitetit në shqyrtimin e rasteve të ankesave që kanë rezultuar nga procesi i privatizimit.

Numri i përgjithshëm i NSH-ve të prekura nga shitjet është 406. Numri i artikujve të shitura deri më tanë është 1,191. Ky numër përfshin shitjet e kompanive të reja të krijuara nga NSh-të përmes *Spin-Off-it Special*, *Spin-Off-it* të rregullt, *Spin-Off-it* të kushtëzuar; dhe shitjen e aseteve të NSh-ve në likuidim. Gjatë periudhës raportuese, procesi i shqyrimit për 45 NSh-të e reja ka përfunduar; raportet priten të finalizohen pasi Dhoma e Posaçme e Gjykatës Supreme të Kosovës ti shqyrtoj të gjitha ankesat. Asetet totale që priten të shpërndahen në 46 NSh-të është 36 milionë EUR, nga të cilat kreditorët e vendimeve të konfirmuara priten të marrin 3,5 milion EUR, ndërsa Qeveria e Kosovës rreth 32,5 milion EUR.

Në lidhje me likuidime, numri i NSh-ve për të cilat procesi i likuidimit është përfunduar në vitin 2013 është 2 (dy). Ndërsa, numri i përgjithshëm i NSh-ve për të cilat procesi i likuidimit ka përfunduar deri tanë është 6 (gjashtë) NSh. Ndërsa, një total prej 386 NSh-ve janë në proces të likuidimit nga të cilat 146 kanë hyrë në procesin e likuidimit gjatë periudhës raportuese. Numri i vendimeve të lëshuara mbi pretendimet e kreditorëve ishte 38,176. Gjatë periudhës raportuese, 6 raporte janë pranuar nga Bordi i Drejtoreve të AKP-së për disbursimet e fondeve. Si rezultat, pagesat për kreditorët mbi vendimet e konfirmuara ishin në vlerë prej 1,4 milionë EUR si dhe suficiti që transferohen në Qeverinë e Kosovës

ishte 2.6 milionë EUR. Shuma e përgjithshme e të ardhurave të mbledhura nga privatizimi deri më sot është 647,822,556.23 EUR.

Sa u përket ndërmarrjeve publike, aktualisht ka 17 Ndërmarrje Publike Qendrore në pronësi të Qeverisë dhe 44 Ndërmarrje Publike Lokale në pronësi të Komunave. 23 nga ndërmarrjet publike lokale janë stacionet e autobusëve të cilat nga Ndërmarrjet Shoqërore përmes Agjencisë Kosovare të Privatizimit janë kthyer në Ndërmarrje Publike Komunale në pronësi të komunave, pasi Ligji për Ndërmarrje Publike është ndryshuar. Në vitin 2013, 14 nga 17 NPL qendrore kanë shënuar fitime operative⁴ në sektorët e mëposhtëm:

- 2 në sektorin e energjisë (KEK dhe KOSTT),
- 1 në sektorin e telekomunikacionit (PTK),
- 9 në sektorin e ujit (kompanitë rajonale të ujit) dhe
- 2 në sektorin e transportit (TRAINKOS dhe INFRAKOS) dhe
- 1 në sektorin e mbeturinave.

Ndërsa, Ndërmarrjet Publike që regjistruan humbje operative në vitin 2013 ishin si vijon:

- 1 ndërmarrje publike në sektorin e transportit (Aeroporti),
- 1 ndërmarrje publike në sektorin e telekomunikacionit (PK),

Prandaj, 9 ndërmarrje publike kanë operuar me humbje financiare në vitin 2013, nga të cilat 6 ndërmarrje publike kanë zvogëluar humbjet e tyre financiare dhe 3 prej tyre kanë vepruar me përfitime financiare në krahasim me vitin 2012.

Gjithashtu, me ndryshimin e Ligjit nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike, statusi ligjor i Trepçës ka ndryshuar nga një ndërmarrje në pronësi shoqërore në një ndërmarrje në pronësi publike.

2.1.4. Hyrja në dhe dalja nga tregu

Sipas të dhënave të ofruara nga Agjencia për Regjistrimin e Bizneseve të Kosovës (ARBK), gjatë periudhës shtator 2013 - mars 2014 janë regjistruar 5,084 biznese të reja. Kjo do të thotë se në krahasim me periudhën e kaluar raportuese (mars-shtator 2013), 7.55% më pak kompani janë regjistruar. Numri i bizneseve të regjistruara arriti në 5,323 në prill 2014. Siç tregon tabela e mëposhtme, 31% prej tyre janë regjistruar në tregtinë me shumicë dhe pakicë, në riparime të automjeteve motorike, motoçikletave si dhe në sektorin personal dhe atyre të mallrave shtëpiake. Në anën tjetër, hotelet dhe restorantet si dhe pasuritë e patundshme, dhënia me qira dhe sektorët me aktivitet biznesi përbëjnë rrëth 20% të kompanive të reja të regjistruara.

---

⁴ Humbjet / fitimet operative nuk përfshijnë shpenzimet e zhvlerësimit dhe amortizimit si dhe borxhet e këqija.

Tabela 13: Statistika mbi kompanitë e reja, të regjistruara sipas sektorëve (shtator 2013 - mars 2014)

Sektori	Përshkrimi	Nr. i kompanive	Përqindja
A	Bujqësia, gjuetia dhe pyjet	418	8.22%
B	Peshkimi	2	0.04%
C	Minierat dhe guroret	17	0.33%
D	Prodhimtaria	502	9.87%
E	Energjia elektrike, gazi dhe furnizimi me ujë	11	0.22%
F	Ndërtimitari	484	9.52%
G	Tregtisë me shumicë dhe pakicë; riparimi i automjeteve motorike, motoçikletave dhe artikujve personale dhe shtëpiake	1,596	31.39%
H	Hotelet dhe restorantet	500	9.83%
I	Transporti, magazinimi dhe komunikacioni	445	8.75%
J	Ndërmjetësimi financiar	14	0.28%
K	Patundshmëritë, dhënia me qira dhe aktivitetet e biznesit	508	9.99%
L	Administrata publike dhe mbrojtja; sigurimi i detyrueshëm social	20	0.39%
M	Arsimi	57	1.12%
N	Shëndetësia dhe puna sociale	97	1.91%
O	Bashkësi tjera, aktivitete sociale dhe shërbimeve personale	412	8.10%
P	Ekonomitë shtëpiake private me persona të punësuar	1	0.02%
Q	Organizata dhe organe jashtë-territorit	0	0.00%

Rreth 890 kompani janë mbyllur gjatë periudhës raportuese shtator 2013 - mars 2014. Kjo do të thotë se 6% më shumë kompani janë mbyllur gjatë kësaj periudhe raportuese në krahasim me atë të fundit. Ngashëm me hapjen e kompanive të reja, shumica ose 35% e kompanive të mbyllura gjatë periudhës raportuese janë nga tregtia me shumicë dhe pakicë; riparimi i automjeteve motorike, motoçikletave dhe sektori personal dhe i mallrave shtëpiake. Ndërkohë sektori i transportit, magazinimit dhe komunikacionit llogaritet në 11% të kompanive të mbyllura. Për një listë të detajuar të kompanive të mbyllura sipas sektorëve, shih tabelën 14 më poshtë.

Tabela 14: Statistika mbi kompani të myllura, sipas sektorëve (shtator 2013 - mars 2014)

Sektori	Përshkrimi	Nr. i kompanive	Përqindja
A	Bujqësia, gjuetia dhe pyjet	55	6.18%
B	Peshkimi	0	0.00%
C	Minierat dhe guroret	4	0.45%
D	Prodhimtaria	78	8.76%
E	Energjia elektrike, gazi dhe furnizimi me ujë	1	0.11%
F	Ndërtimtari	74	8.31%
G	Tregtisë me shumicë dhe pakicë; riparimi i automjeteve motorike, motoçikletave dhe artikujve personale dhe shtëpiake	314	35.28%
H	Hotelet dhe restorantet	86	9.66%
I	Transporti, magazinimi dhe komunikacioni	98	11.01%
J	Ndërmjetësimi financiar	2	0.22%
K	Patundshmëritë, dhënia me qira dhe aktivitetet e biznesit	55	6.18%
L	Administrata publike dhe mbrojtja; sigurimi i detyrueshëm social	2	0.22%
M	Arsimi	8	0.90%
N	Shëndetësia dhe puna sociale	19	2.13%
O	Bashkësi tjera, aktivitete sociale dhe shërbimeve personale	94	10.56%
P	Ekonomitë shtëpiake private me persona të punësuar	0	0.00%
Q	Organizata dhe organe jashtë-territorit	0	0.00%
Totali		890	100%

2.1.5. Mjedisi afarist, sistemi ligjor dhe kapacitetet administrative

Kuvendi i Kosovës më 19 dhjetor 2013 ka miratuar Ligjin për Sistemin e lejeve dhe licencave. Ky ligj ka përqelli qëllim të themeloj parimet dhe rregullat përmirësimin e mjedisit përfundimtar të bërrë biznes, nëpërmjet reduktimit të barrierave administrative e cila në kryerjen e aktiviteteve ekonomike, tregtare dhe profesionale janë të nevojshme përfundimtar shëndetin publik, sigurinë publike, mjedisin dhe shfrytëzimin e burimeve natyrore në Republikën e Kosovës.

Reformat e mjedisit të biznesit kanë vazhduar me reduktimin e kohës përfundimtar të filluar një biznes, riorganizimin dhe thjeshtëzimin e procedurave të regjistrimit të biznesit në përgjithësi, si dhe duke siguruar funksionimin qendrave për shërbim të qytetarëve në tërë Kosovën. Deri më tanë, 27 qendra për shërbim të qytetarëve janë themeluar në të gjithë vendin të cilat ofrojnë shërbime të njëjtë sikur Qendra e Shërbimit të Biznesit. Gjatë periudhës raportuese është themeluar qendra për shërbim të qytetarëve janë themeluar në Mitrovicën Veriore. Biznesi individual mund të regjistrohet brenda ditës, ndërsa sh.p.k. dhe Shoqëria aksionare regjistrohen përfundimtar në 3 ditë maksimum. Regjistrimi është falas dhe procedurat janë thjeshtuar. Baza e të dhënavëve të regjistrimit të biznesit gjithashtu është avancuar me të gjitha ndryshimet e nevojshme që mundësojnë të kemi migrimin nga NACE 1 në NACE 2. Miratimi i NACE rev.2 është komplektuar dhe është në procesin e implementimit. Mjedisi i përmirësuar afarist është njohur nga Raporti i Bankës Botërore mbi të bërrit biznes 2014, e cila rendit Kosovën në vendin e 86-të ndërsa 189 vende. Sipas kësaj, Kosova ka lëvizur nga vendi 96 në 86, një përparim prej 10 pozitave në renditje. Përfundimtarisht, Kosova përfundimtarisht renditur në vendin e 5-të nga 10 ekonomitë më të reformuara në nivel global, renditje më e mirë krahasuar me fqinjët e saj.⁵

⁵ Banka Botërore, "Të bërrit biznes 2014"

<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-reports/English/DB14-Full-Report.pdf>

Për të thjeshtuar procedurat për të drejtat e pronësisë dhe transferimin e tyre, si pjesë e procesit të reformës gjyqësore, Ministria e Drejtësisë ka licencuar 28 noterë tjerë në komuna ku nuk kishte noter. Deri më sot, janë 68 noterë. 23 administratorë të falimentimit janë certifikuar. Me qëllim të përmirësimit të mëtejshëm të procedurës së zbatimit ligjor, Ministria e Drejtësisë ka emëruar 14 përbartues privat.

2.1.6. Zhvillimet në sektorin financiar

Sistemi financiar i Kosovës vazhdoi të zgjeroj aktivitetet e tij gjatë vitit 2013. Totali i aseteve të sistemit financiar, duke përjashtuar asetet e BQK-së, shënoi një rritje vjetore prej 10.2%, duke qëndruar në 4.2 miliardë EUR (80,8% të BPV-së në vitin 2013) në fund të vitit 2013. Bankat mbeten sektori dominant me 72.3% të totalit të aseteve të sektorit financiar, e ndjekur nga fondi kursimeve pensionale dhe të kompanive të sigurimit me 21.7%, respektivisht 3.1%.

Sektori bankar është kryesisht në pronësi të huaj (89.9% aseteve bankare) dhe ka një shkallë të lartë të koncentrimit të tregut. Megjithatë, shkalla e përqendrimit të tregut ka vazhduar të bjerë. Në vitin 2013, pjesa e tregut nga tri bankat më të mëdha qëndroi në 67.4% krahasuar me 69.3% në vitin 2012. Rënia e shkallës së përqendrimit të tregut është shprehur edhe nga Indeksi i Herfindahl-Hirschman (IHH) për asetet të cilat kanë rënë në 1,859 pikë në 2013 krahasuar me 1,934 pikë në vitin 2012.

Aktiviteti i kreditimit ka vazhduar të rritet gjatë vitit 2013, por me një ritëm më të ngadalëtë në krahasim me vitin e kaluar. Në vitin 2013, totali i kredive arriti në 1.81 miliard EUR, që paraqet një rritje vjetore prej 2.4% (3.8% në vitin 2012). Sektori i kredive për ndërmarrje dhe ekonomi familjare shënoi një ngadalësim të rritjes për shkak të faktorëve anësor të kombinimit të ofertës dhe kërkësës. Rezultatet e Anketës së Kreditimit Bankar sugjerojnë një shtrëngim të lehtë të kritereve të kredisë. Një faktor tjetër që mund të ketë ndikuar në shtrëngimin e kredisë përfshin presionet e mundshme të deliferimit nga bankat amë si rezultat i përpjekjeve për të rritur kapitalin në nivel të konsoliduar. Nga ana e kërkësës, Anketa e Kreditimit Bankar për vitin 2013 tregon një rënje të lehtë të kredive për ndërmarrje, ndërkohë që kërkesa për kredi shtëpiake kishte përmirësim të lehtë. Në vitin 2013, kreditë për ndërmarrjet vazhdon të dominojnë portofolin e kredisë me një pjesëmarrje prej 67,29% (67,54% në vitin 2012), ndërsa kreditë për ekonomitë familjare të përfaqësuara me 31,22% (30,77% në vitin 2012).

Depozitat për vitin 2013 arrijnë vlerën e 2.45 miliard EUR (2.28 miliard EUR në vitin 2012), që paraqesin një rritje vjetore prej 7.5% (8.3% në vitin 2012). Rritja e totalit të depozitave kryesisht i atribuohet depozitave të ekonomive familjare të cilat përfaqësojnë 72.5% të totalit të depozitave.

Pozita e likuiditetit të sektorit bankar gjatë vitit 2013 ka vazhduar të jetë e kënaqshme. Asetet likuide në raport ndaj totalit të aseteve në vitin 2013 qëndruan në 34% (32.6% në vitin 2012). Raporti i kredive ndaj depozitave u ul në 74% në vitin 2013 nga 77% të vitit 2012. Kreditë jo-performuese në dhjetor 2013 u rriten në 8.7% nga 7.5% në vitin 2012, por ato mbeten të mbuluara mirë nga dispozitat kredi-humbëse (110.5% në vitin 2013). Rritja e reportit të KJP-ve kryesisht pasqyron ngadalësim në normën e përgjithshme të rritjes së kredisë, pasi që shuma e KJP-ve nuk është karakterizuar nga një normë të përshtpjtar të rritjes. Sektori bankar mbetet mirë i kapitalizuar me një raport të mjaftueshmërisë së kapitalit prej 16.7% që është shumë më lart se kërkesa minimale rregullative prej 12%.

Në vitin 2013, normat e interesit u ulën për kreditë dhe depozitat. Normat mesatare të interesit për kreditë kanë rënë në 12.4% në vitin 2013 nga 13.4% në vitin 2012. Normat mesatare e interesit në depozita u zvogëluan në 3.4% nga 3.6% në vitin 2012. Përqindja e interesit mes kredive dhe depozitave, mesatarisht, qëndroi në 8.97 përqindje, krahasuar me mesataren e 9.85 pp në vitin 2012. Sistemi bankar i Kosovës ka raportuar një fitim pozitiv prej 26.6 milion EUR në vitin 2013, që paraqet një rritje prej 43.8% krahasuar me vitin 2012.

Në vitin 2013, numri i kompanive të Sigurimit ishte 13, nga të cilat 4 ishin nga Kosova dhe 9 të huaja, 10 prej tyre ofrojnë produkte të sigurimit jo-jetësor, ndërsa 3 të tjerë ofrojnë edhe produkte të sigurimit të jetës. Sektori i sigurimeve ka shënuar rritje të aseteve vjetore prej 1.4%. Vlera e primeve të shkruara bruto arriti në 79.1 milion EUR, një rritje vjetore prej 11.8%. Nga gjithsej primet bruto, rrëth 97.5% e primeve përbëhej nga sigurimet jo-jetësore, ndërsa vetëm 2.5% e primeve përbëhej nga sigurimi i jetës. Rritja e tregut të sigurimeve gjatë vitit 2013 u shkaktua kryesisht nga dinamika e vogël e rritjes së produkteve të sigurimit jo-jetësor. Gjatë këtij viti, pjesa e primeve të shkruara bruto në raport me BPV-në mbetej ende i ulët si pasojë e ngadalësimit të rritjes së primeve të shkruara në raport me vitin e kaluar dhe në raport me normën e rritjes së BPV-së. Primi për kokë banori ishte afërsisht 40,03 EUR në mesatare në krahasim me 39.34 EUR që ishte në vitin 2012.

Gjatë vitit 2013, industria e sigurimeve në Kosovë ka paguar 38.6 milion EUR të kërkeseve bruto, ka shënuar një rritje prej 24.4% nga viti i kaluar. Nga kjo shumë e paguar për kërkesa bruto, 33.4 milion EUR ishin paguar nga kompanitë e sigurimeve derisa 5.2 milion EUR janë paguar nga Byroja Kosovare e Sigurimeve.

Fondi i kursimeve pensionale te Kosovës vazhdoi të shënoj rritje ne asete dhe ka pasur kthim pozitiv neto ne investime te vitit 2013. Asetet e menaxhuara nga trusti kanë arritur shumën e 913.1 milion EURve, duke shënuar një rritje prej 23.4%, derisa kthimi bruto i investimeve ka arritur vlerën e 71 milion EUR, i cili në terma nominal përfaqëson kthimin më te lartë të realizuar gjatë funksionimit të fondit.

Numri i institucioneve tjera financiare që operojnë në Kosove është 62, nga të cilat: 14 janë institucione mikrofinanciare, 4 institucione financiare jo-bankare, 5 ndërmjetësues të sigurimeve, 6 zyra të transferimit të parave dhe pagesave dhe 33 byro për këmbim valutor.

2.2. Kapaciteti për t'u përballur me forcat e tregut brenda Bashkimit Evropian

2.2.1. Kapitali njerëzor dhe fizik

Sa i përket fushës së zhvillimit të **kapitalit njerëzor**, janë miratuar dy strategji në fushën e arsimit gjatë periudhës raportuese: Strategjia për Përmirësimin e Praktikës Profesionale 2013-2020 (me 17 janar 2014), dhe Strategjia për Orientim në Karrierë 2014-2017 (në mars 2014). Numri total i nxënësve për këtë vit akademik 2013/2014 në arsimin para-universitar është 408,146. Numri i nxënësve në nivelin e mesëm të lartë arriti numrin e 102,213 nxënësve; në nivelin e mesëm te ulte 280,596; në nivelin fillor (5-6 vjeçar) në 19,939; para-shkollor (1-6 vjeçar) në 5,398.

Sa i përket kapaciteteve hulumtuese, institucionet e Arsimit të Larte të Republikës së Kosovës janë përkrahur duke i financuar 21 projekte hulumtuese shkencore. Këto institucione janë pajisur me pajisje hulumtuese shkencore. 38 kandidatë doktoratës janë përkrahur me studimet e tyre jashtë vendit, përderisa 41 shkencëtar me mobilitet te afatshkurtër nga Universiteti i Prishtinës kanë përfituar nga grandet për mobilitet afat-shkurtër, dhe 30 kandidatë të tjerë për doktoratës nga universitetet e ndryshëm në bote kanë pranuar grande për studimet e tyre te doktoratës.

Sa i përket arsimit dhe aftësimit profesional, 2,093 kandidatë janë përfshire në trajnime dhe janë hartuar 9 kurrikula të reja në përputhje me kërkesa të tregut të punës për qendrat e kompetencës gjatë periudhës raportuese.

Sa i përket kapitalit fizik, investitorët privatë kanë shënuar një trend rritje nga viti 2010 e tutje, sa i përket investimeve publike, të dhënat tregojnë një trend të ngjashëm me përjashtim të parashikimeve për viti 2014, e cila parasheh një ulje te vogël në vitin 2014. Investimet private dominohen nga ndërtimitaria deri sa një pjesë e konsiderueshme e investimeve publike iu dedikohet ndërtimit të autostradave.

Tabela 15: Investimet private dhe Publike, 2010-2014

Përshkrimi	2010	2011	2012	2013	2014
Investimi privat	887	1,003	837	898	973
Investimi publik	455	528	550	529	494

Të dhënat për vitin 2013 janë një supozim për investime private, kurse për vitin 2014 kemi një supozim në normë prej 95% të ekzekutimit për shpenzime kapitale publike

Sa i përket Investimeve të huaja direkte (IHD) aty kishe një ulje të madhe ne vitin 2012 e pasuar nga një rritje prej 13% në vitin 2013 (shih Tabelën 16 më poshtë). IHD-të në masv të madhe janë orientuar ne patundshmëri (pjesërisht përbëhen nga remitancat të investuara në blerjen e pronave), transport, telekomunikacion dhe ndërtimtari. Këta sektorë përbijnë rreth 65% te investimeve te huaja. Ne vitin e tanishëm, IHD-të kanë shënuar një rritje të dukshme si rezultat i shitjes se Distribucionit të Energjisë Elektrike të Kosovës (KEDS) në vlerë prej 26.3 milionë EUR.

Tabela 16: Investimet e Huaja të Drejtpërdrejta (IHD) si përqindje e BPV-së dhe stoqeve të tij nga viti 2010

Përshkrimi	2010	2011	2012	2013 proj.	2014 proj.
IHD në% të BPV	7.7	7.9	4.3	4.7	4.9
Stoqet e IHD, në milion EUR	1,824	2,202	2,416	2,657	2,921

Në lidhje me investimet në infrastrukturë rrugore, projekt i autostradës kombëtare Vërmicë – Merdare (R7) që lidh korridoret ndërkombëtare 8 dhe 10 është finalizuar. Segmentet 7, 8 dhe 9 në autostradën M9 kanë përfunduar deri në Gjurgjicë. Autostrada M2, segmenti Shkabaj – Milloshevë, pothuajse ka përfunduar, përvèç një pjese të Llot 2 për arsyen e shpronësimit. Një Komitet Drejtues është themeluar për autostradën R6, segmentin Prishtinë – Hani i Elezit. Ministria e Infrastrukturës ka përfunduar përgatitjet e nevojshme për zbatimin e këtij projekti strategjik. Komiteti Drejtues ka miratuar vlerësimin teknik dhe financiar të paraqitur nga Komisioni Ministror për Vlerësimin për ndërtimin e autostradës R6. Është shpallur ofertuesi fitues (Bechtel-Enka), dhe së shpejti pritet të nënshkruaj kontratën për ndërtimin e autostradës R6 Prishtinë – Hani i Elezit.

Në lidhje me ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese dhe zhvillimin e projekteve "Përmirësimi i Ngrohjes Qendrore" të finançuar nga KE-ja, Qeveria Gjermane, SIDA, Qeveria e Luksemburgut dhe Komuna e Prishtinës, gjatë periudhës raportuese, është kryer në dy faza:

- Faza e parë përfshin hapjen e kanaleve dhe vendosjen e gypave për ngrohje, më shumë se 35% e punës është realizuar dhe po vazhdon sipas planit, dhe pritet të përfundojë në tetor 2014;
- Faza e dytë përfshin ndërtimin e dy nënstacioneve të bashkë-gjenerimit (Kosova B dhe Termokos), puna ka filluar në mars 2014 dhe është duke shkuar sipas planit, pritet të përfundojë në tetor 2014.

Sa i përket përmirësimi të infrastrukturës së transmetimit të energjisë elektrike, të gjitha punët e ndërtimit dhe instalimit brenda nënstacionit 110/10 (20) kV në Gjakovë kanë përfunduar. Investimet kapitale për zgjerimin e rrjetit të furnizimit me ujë në periudhën raportuese arriti në 504.934 EUR. Sa i përket rrjetit të ujërave të zeza, investimet e zgjerimit arritën shumën e 20.600 EUR për të njëjtën periudhë kohore.

Reforma dhe liberalizimi i rrjetit të industrive. Për sa i përket kornizës rregullative dhe legjislative në sektorin e energjisë në pajtim me kërkesat e Paketës së Tretë të legjislacionit të BE-së mbi energjinë, aktet në vijim janë miratuar gjatë periudhë raportuese:

- UA për përdorimin dhe mbështetjen e prodhimit të energjisë nga burimet e ripërtërishme të energjisë, e miratuar më 31 dhjetor, 2013;

- Plani Kombëtar i Veprimit për Burimet e Ripërtërishme të Energjisë (BRE) 2011-2020, miratuar në tetor 2013;
- Plani i Veprimit 2013-2015 për Energjinë Elektrike, i miratuar në dhjetor 2013;
- Një Koncept dokument për ndryshimin e pakos së legjislacionit të energjisë është miratuar nga Qeveria.

Normat e tarifave të ujit me shumicë dhe pakicë të miratuara nga Zyra e Rregullatorit të Ujit në dhjetor 2013 kanë hyrë në fuqi në vitin 2014. Shkalla⁶ e mbulimit të shërbimeve të ujit qëndroi në 82% në fund të muajit mars 2014. Në mënyrë të ngjashme, raporti i mbulimit për sektorin e ujërave të zeza qëndron në 61% në të njëjtin muaj.

Sa i përket zhvillimeve në **sektorin e telekomunikacionit**, në vitin 2013, segmenti i telefonisë fikse ka vazhduar trendin e rënies me një rënie prej 2,964 linjave fikse. Njëkohësisht, numri i përgjithshëm i linjave fikse prej 78.639 llogaritet për nivel të mbulimit prej 4.33%, ndërsa edhe të ardhurat e telefonisë fikse të dy operatoreve aktive ra në 15.77 milion EUR në vitin 2013. Sa i përket shërbimeve të telefonisë mobile, mbulimi i telefonisë mobile ka qenë 90,52% dhe numri i klientëve aktiv mobil deri në fund të vitit 2013 ishte 1.643.429 llogari;

- Operatori aktual përbën 54,45% të hises së tregut në aspektin e abonentëve;
- Operatori alternativ përbën 33,71% të hises së tregut në aspektin abonentëve;
- Operatori Virtual i Rrjetit Mobil(Ombrelle) sipas marrëveshjes tregtare me ORRM-in përbën 10.45% të hises së tregut në aspektin e abonentëve;
- Operatorët Virtual të Rrjetit Mobil (OVRM) sipas marrëveshjes tregtare me ORRM-në alternative përbën 1.39% të hises së tregut në aspektin e klientëve.

Të hyrat e telefonisë mobile të deklaruara në raportet tremujore të dorëzuara tek Rregulatori të të Dy Operatorëve të Rrjetit Mobil (ORRM) dhe Dy OVRM ishte 169.4 milion EUR.⁷ Sa i përket shërbimeve të internetit, depërtimit të shërbimeve të internetit për ekonomi familje ishte rrëth 56%, ndërsa depërtimi i internetit për popullsisë ishte 9.18% dhe numri i ofruesve aktiv të internetit ishte 44 (kombëtare dhe lokale / rajonale) deri në fund të vitit 2013.

Gjithashtu, sa i përket numrit të klientëve dhe nivelin e përdorimit të shërbimeve të komunikimeve elektronike, trendët aktuale të tregut tregojnë se numri i përgjithshëm i përdoruesve të internetit është duke përfjetuar një rritje tronditëse. Vetëm në vitin 2013, numri i përgjithshëm i përdoruesve të internetit ishte deri nga 151.694 deri 166.400 përdorues, e cila përbën një rritje të konsiderueshme prej 9.69% nga viti 2012. Niveli i depërtimit të shërbimeve për qasje në Internet ka përfjetuar një rritje të konsiderueshme prej 8.70% në 9.18%. Gjithashtu, numri total i abonentëve të telefonisë mobile në vitin 2013 ka arritur numrin prej 1.643.429 abonentë, që paraqet një rënie të lehtë në krahasim me vitin 2012, statistika zyrtare (1.663.844 abonentë).

Statistikat e broadbandit mobil nuk janë ende në dispozicion, pasi që operatori alternativ ka lansuar shërbimet nga 1 dhjetori i vitit 2013.

2.2.2. Struktura Sektoriale dhe e Ndërmarrjeve

Sektori i shërbimeve duket të jetë sektor dominues edhe pse të dhënat e sakta mbi hisen e këtij sektori në BPV-së nuk janë në dispozicion. Sipas të dhënave për vitet 2010-2012 më poshtë, bujqësia, gjuetia, pylltaria dhe peshkataria kanë pasur një hise të konsiderueshme në BPV në vitin 2012. Në mënyrë të

---

⁶ Shkalla e mbulimit e përcaktuar si përqindje e popullatës e mbuluar me ujë në zonat ku ofrohet shërbimi

⁷ Shënim: Të dhënat aktuale janë preliminare pasi që ato janë marrë pjesërisht nga raporti tre mujor të prezantuar nga operatorët e telefonisë mobile për rregulatorin. Megjithatë pasqyrat e audituara vjetore të operatorëve mobil nuk janë dorëzuar tek rregulatori deri në datën e prezantimit të inputit.

ngjashme Industria Përpunuese ka një hise prej 12% të BPV-së në vitin 2012, një rritje e dukshme nga vitet e mëparshme. Për më shumë informacione shihni Tabelën 17 të strukturës sektoriale.

Tabela 17: BPV-ja sipas aktiviteteve ekonomike, çmimet aktuale 2010-2012

Lloji i aktivitetit ekonomik	2010 (EUR)	2010 (% e BPV-së)	2011 (EUR)	2010 (% e BPV-së)	2012 (EUR)	2012 (% e BPV-së)
Bujqësia, gjuetia, pylltaria dhe peshkataria	630,342	14.5%	705,535	14.7%	615,379	12.5% 12%
Ndërtimtaria	371,939	8.6%	398,162	8.3%	337,174	6.8%
Industria përpunuese	411,899	9.5%	399,431	8.3%	589,216	12%
Mallra me pakicë dhe shumicë, riparimi i automjeteve dhe pajisjeve shtëpiake	615,124	14.3%	723,308	15.1%	770,584	15.6%
Bruto Prodhim i Brendshëm	4,291,144		4,776,122		4,916,400	

47 ndërmarrje të reja operojnë në sektorin e bujqësisë në krahasim me periudhën e fundit raportuese mars - shtator 2013. Kjo do të thotë se në total ne kemi 418 ndërmarrje në krahasim me 371 nga periudha e fundit raportuese.

Për strukturën sektoriale të ndërmarrjeve, të dhënat për vitin 2013 nuk janë në dispozicion. Megjithatë, në vitin 2012 sektori dominues me 43% së numrit të përgjithshëm të NVM-ve ishte: tregtia me shumicë dhe pakicë, riparimi i automjeteve, motoçikletave si dhe sektori personal dhe i mallrave shtëpiake.

Ndërmarrjet e vogla dhe mikro-ndërmarrjet përbëjnë mbi 98% të të gjitha ndërmarrjeve. Në bazë të të dhënave të fundit (shih tabelën më poshtë), firmat me më pak se 250 punonjës përbëjnë rrith 82% (ose 266.490 nga gjithsej 323.524 persona të punësuar në NVM) të punësimit në kuadër të NVM-ve në Kosovë. Për statistikat e ndërmarrjeve, të kategorizuar sipas madhësisë dhe numrit të punësuarve, shih tabelën 18 më poshtë.

Tabela 18: Regjistrimi i ndërmarrjeve dhe punësimit të klasifikuara sipas madhësisë, në fund të vitit 2013

Klasifikasi i ndërmarrjeve dhe punësimit	Nr. i ndërmarrjeve	%	Nr. i të punësuarve	%
Mikro-ndërmarrjet (1-9 punonjës)	126,277	98.39	214,427	66.28
Ndërmarrjet e vogla (10-49 punonjës)	1,743	1.36	27,685	8.56
Ndërmarrjet e mesme (50-249 punonjës)	261	0.20	24,378	7.54
Ndërmarrjet e mëdha (mbi 250 punonjës)	60	0.05	57,034	17.63
Totali	128,341	100	323,524	100

2.2.3. Ndikimi i shtetit në konkurrueshmëri

Sa i përket **ndërmarrjeve të mëdha shtetërore**, pas një mungesë të kuoromit në Kuvendin e Kosovës më 26 dhjetor 2013 për të shqyrtuar procesin e privatizimit të 75% të aksioneve të Postës dhe Telekomit (PTK), Komisioni Qeveritar për Privatizim (KQP) ka vendosur të mbyll procesin e privatizimit të 75% të PTK-së. Sipas dokumenteve të tenderit për privatizimin e PTK-së, të cilat përbëjnë bazën për aplikimin e pjesëmarrësve të tenderit, data e fundit e mundshme për nënshkrimin e kësaj kontrate të tenderit ishte 30 dhjetori 2013. Përballet kësaj gjendjeje dhe në pamundësi për të vazhduar me nënshkrimin e kontratës për shitjen e aksioneve të PTK-së, Komisioni Qeveritar për Privatizim ka vendosur të mbyll procesin e privatizimit të 75% të PTK-së.

PTK, për vitin 2012, ka paguar 40 milionë dividendë Qeverisë së Kosovës, gjatë vitit 2013. Gjithashtu, me ndryshimin e Ligjit nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike, statusi ligjor i Trepçës ka ndryshuar nga një ndërmarrje me pronësi shoqërore ne një ndërmarrje me pronësi publike.

Sa i përket ndihmës shtetërore, Zyra e Ndihmës Shtetërore është funksionalizuar tek Autoriteti i Konkurrencës në dhjetor 2013. Ajo përbëhet nga udhëheqësi i zyrës dhe 1 zyrtar. Në takimin e parë të mbajtur nga Komisioni i Ndihmës Shtetërore më 28 tetor 2013, është miratuar Rregullorja për Organizimin dhe Funksionimin e Komisionit për Ndihmë Shtetërore. Përgatitjet kanë filluar të për harmonizimin e mëtejmë e legjislacionit primar për ndihmën shtetërore me *Acquis-në* përkatëse. Ndryshimi i ligjit është inkorporuar në planin legjislativ të qeverisë për vitin 2014. Ministria e Financave ka themeluar grup ndërinstitucional pune të përbërë nga të gjitha palët e interesuara për të punuar në hartimin e ndryshimeve. Është organizuar një punëtori dyditore me ekspertë nga Gjermania, Slovenia dhe Kroacia për konkurrencën dhe ndihmën shtetërore më 30 prill 2014. Rreth 30 pjesëmarrës nga ministritë përkatëse, organet rregullative dhe Autoriteti i Konkurrencës kanë marrë pjesë në këtë punëtori.

12 ndërmarrje publike qendrore dhe lokale janë subvencionuar nga Qeveria gjatë vitit 2013. Këto subvencione janë përdorur për investime kapitale dhe mbulimin e kostos për shërbime më të mira për qytetarët (të tillë si importe të energjisë, blerjet e naftës së papërpunuar për ngrohje, qarkullimi i lirë i trenit dhe furnizim me ujë). Shuma totale e subvencioneve të dhëna në vitin 2013 arrin në vlerën e 21.494.245 EUR. Nën parashikimin e BPV-së për vitin 2013 (5,42 miliard EUR), subvencionet qëndruan në 0.39% të BPV-së në vitin 2013.

2.2.4. Integrimi ekonomik me BE-në

Bashkimi Evropian është partneri më i madh tregtar i Kosovës. Importet nga shtetet e BE-së përfshijnë një total prej 1.08 miliard EUR, ose 44.3% të totalit të importeve, një rritje prej 11% krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Shtetet e BE-së po ashtu kanë rol dominues në eksportet e Kosovës me një përqindje prej 40.3% të totalit të eksporteve ose vlerë nominale prej 118 milionë EUR, një rritje prej 10.3% në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Gjatë periudhës raportuese të vitit 2013, Italia ishte partneri më i madh tregtar dhe mbulonte 25.3% të totalit të eksporteve të Kosovës me një vlerë nominale prej 74 milionë EUR. Partneri i dytë më i madh eksportues është Gjermania, ku eksportet në këtë vend arrijnë vlerën prej 10 milionë EUR ose 4% të totalit të eksporteve të Kosovës.

Struktura e eksporteve mbetet e pandryshuar, e dominuar kryesisht nga metalet bazë dhe artikujt e saj të hekurit dhe çelikut. Është e rëndësishme të theksohet se eksporti kryesor është nikeli i cili arrin shumën e 59 milionë EUR të totalit të eksporteve ose 50% të eksportit të Kosovës në BE. Eksportet tjera në BE përfshijnë lëndën e parë të fibrave të bëra nga njeriu 6.3%, lëkurat e papërpunuara të gjedheve 6.4%, mbeturinat dhe hekuriqet e bakrit 4%.

Gjermania mbulon pjesën më të madhe të importit në Kosovë me vlerë nominale prej 252 milionë EUR ose 10% të totalit të importeve në Kosovë (23% e totalit të importeve të BE-së). Vendet tjera partnere të importit përfshijnë Italinë, me importe me vlerë rreth 228 milionë EUR, ose 9.33%, Greqinë, me 6%, dhe Kroacinë, me 3% të importeve totale në Kosovë. Këto katër vende mbulojnë 65% të totalit të importeve nga shtetet e BE-së në Kosovë. Mallrat kryesore të importuara nga BE-ja përfshijnë karburantet, vajrat minerale dhe produktet nga distilimi i tyre, me vlerë të mallrave të importuara që arrijnë shumën prej 228 milionë EUR ose 21% të totalit të importeve nga BE-ja. Kategoritë tjera të mallrave përfshijnë automjetet, pjesët dhe pajisjet shtese të tyre (118 milionë EUR), duhani, produktet farmaceutike, përgatitjet ushqimore dhe kështu me radhë.

3. STANDARDET EVROPIANE

3.1. Tregu i brendshëm

3.1.1. Lëvizja e lirë e mallrave

Për sa i përket zhvillimeve institucionale, procesi i riorganizimit të MTI-së është afër përfundimit. Agjencia për Promovimin e Investimeve dhe Agjencia për Mbështetjen e Ndërmarrjeve të Vogla dhe të Mesme janë bashkuar në Agjencinë për Mbështetje të Ndërmarrjeve dhe Investimeve në Kosovë. Funksionalizimi i plotë i saj është duke u zhvilluar me procesin e iniciuar të rekrutimit për pozitën e Kryeshefit Ekzekutiv të Agjencisë. Për më tepër, njësia e prokurimit është vendosur nën mbikëqyrjen e Sekretarit të Përgjithshëm të MTI-së, ndërsa Divizioni për Buxhet dhe Financa është nën Departamentin e Shërbimeve të Përgjithshme dhe Financave.

Ka pasur progres në drejtim të zhvillimit të mëtejshëm të lehtësimit të **politikës tregtare** dhe strukturave ndërinstitucionale konsultative. Nëngrupi Punues për Bujqësi brenda Grupit Punues të Politikave Tregtare ka mbajtur takimin e pestë (30 shtator 2013) dhe të gjashtë (19 mars 2014) të rregullt, duke u përqendruar në diskutimin e çështjeve të ngritura nga bizneset, vështirësitet teknike që ata ballafaqohen, si dhe me pengesat ligjore dhe administrative dhe çështjet që lidhen me importin dhe eksportin me vendet e CEFTA-s, kryesisht Serbinë. Në takime kanë marrë pjesë përfaqësues të Qeverisë së Kosovës, institucionet, komuniteti i biznesit dhe donatorët. Mandati i këtij nëngrupi është t'i mbroj prodhuesit vendorë, duke zbatuar kuota tarifore. Nëngrupi Punues për Industri po ashtu u takua në muajin mars 2014.

Po ashtu ka pasur zhvillime të rëndësishme gjatë periudhës raportuese sa i përket **tregtisë së jashtme**. Në pikat tregtare të MSA-së, autoritetet kanë identifikuar dhe negociuar liberalizimin e tregtisë dhe periudhën kalimtare për produktet industriale, bujqësore dhe ato të përpunuara bujqësore. Gjatë raundeve të negociatave teknike, mekanizmat konsultative të politikave të tregtisë janë përdorur për të marrë të dhëna nga shoqatat e biznesit, odat ekonomike dhe palët tjera të interesuara. Në anën tjetër, negociatat për produktet bujqësore dhe industriale me Turqinë kanë përfunduar, dhe Marrëveshja e Tregtisë së Lirë është nënshkruar më 27 shtator 2013.

Kur është fjalë për aktivitetet në kuadër të CEFTA-s, autoritetet relevante të Kosovës kanë marrë pjesë në të gjitha mbledhjet e rregullta të Nëngrupeve Punuese relevante për Politikat Tregtare, të mbledhura gjatë periudhës raportuese. Përveç kësaj, takime të veçanta me bizneset lokale kanë ndodhur, sipas nevojës. MTI-ja po ashtu ka pranuar ankesa të shumta nga bizneset lokale lidhur me barrierat tarifore dhe jo-tarifore ndaj tregtisë që kanë ndodhur dhe të cilat ishin në kundërshtim me Marrëveshjen e CEFTA-s. Një total prej 6 ankesave janë bërë në bazë të barrierave jo-tarifore në tregti, kryesisht në ekstrakt të lullediellit dhe qumështit. Bujqësia është sektori ku kryesisht janë bërë këto ankesa. Në këtë drejtim, bizneset janë përditësuar vazhdimisht, përmes Grupit Punues të Politikave të Tregtisë, mbi zhvillimet relevante në fushën e tyre të veprimit.

Standardizimi

Në fushën e standardizimit, gjatë periudhës raportuese, janë adoptuar 1.171 standarde siç janë elaboruar në tabelën 19 më poshtë.

Tabela 19: Statistika mbi standarde e miratuara gjatë periudhës shtator 2013 - prill 2014

Fushat	Nr. I standardeve të miratuara
Makineri	108
Menaxhimi i Sistemeve të Cilësisë	45
Tekstil dhe lëkurë e këpucëve	174
Metrologji	23
Shëndetësi	78
Lodrat, Pajisjet sportive dhe Rekreative	43
Ndërtimtari	177
Mjedis	79
Teknologji bujqësore	184
Metal, plastikë dhe energji elektrike	193
Energi	67
Totali	1,171

Sa i përket *bashkëpunimit ndërkombëtar* në këtë fushë, një MM ndërmjet Shoqërisë Amerikane për Testim dhe Materiale (një organ globalë i standardizimit i njojur si ASTM International) dhe Agjencisë Kosovarë të Standardizimit (AKS) është përmbyllur më 31 dhjetor 2013. Ajo i mundëson AKS-së të miratoj të gjitha standarde e ASTM-së si Standarde të Kosovës (SK), pasi të përkthehen në gjuhët zyrtare të Kosovës, dhe të jepen ato për biznese. Ky Memorandum gjithashtu mundëson AKS-në të jetë i përfshirë në punën e ASTM-së në standardizime, nëpërmjet komisioneve të saj teknike, dhe gjithashtu t'i ndërlidh bazat e të dhënave të saj me ato të ASTM-së në mënyrë transparente, kësiaj edhe miratimin e standardeve në Kosovë, duke iu referuar standardeve të ASTM-së. Përveç kësaj, një MM është nënshkruar me Institutin Turke të Standardeve (TSE) më 4 shkurt 2014, me qëllim të miratimit dhe zbatimit të standardeve.

Ne lidhje me ngritjen e vetëdijes së publikut për *zbatimin e standardeve*, u ndërmorën shumë aktivitete me rastin e Ditës Botërore të Standardeve. Në këto aktivitete kanë marrë pjesë rreth 100 përfaqësues të bizneseve, ku, *ndër të tjera*, gjithashtu u prezantua Katalogu i Standardeve 2013/2014. Për më tepër, u mbajt edhe një seminar, në Gjakovë, lidhur ndërgjegjësimin për zbatimin e standardeve të konsumatorit, me rastin e Muajit të Konsumatorit.

Vlerësimi i komformitetit

Ka pasur progres në drejtim të zhvillimit të mëtejshëm të *kornizës ligjore* në fushën e vlerësimit të konformitetit. Në këtë drejtim, me qëllim të transpozimit të Direktivës së Sigurisë së Përgjithshme të Produktit 2001/95/EC, Rregullores nr 08/2013 për Sistemin Informativ të Shkëmbimit të Shpejt që lidhet me produktet që paraqesin rrezik për shëndetin dhe sigurinë e konsumatorëve u miratua në nëntor 2013 (në bazë të Shtojcës II të rregullores DSPP 2001/95/EC). Direktiva Nr 07/2013 për miratimet teknike të produkteve të ndërtimit është miratuar në nëntor 2013 për zbatimin e ligjit mbi produktet ndërtimore. Përveç kësaj, bazuar në Direktivën e BE-së 98/34 dhe 98/48, Procedura e Njoftimit, Rregullorja për Shkëmbimin e Informacionit dhe Njoftimi mbi Rregulloret Teknike, Procedurat dhe Standardet e Vlerësimit të Konformitetit janë miratuar më 2 prill, 2014. Për zbatimin e Ligjit nr 04/L-039 mbi Kërkesat Teknike për Produkte dhe Vlerësim të Konformitetit, Rregullorja nr 01/2014 për kërkesat përimore dhe vlerësimin e konformitetit të pajisjeve elektrike shtëpiake për ngrirje, ftohje dhe kombinime të tyre, në lidhje me kërkesat e eficencës së energjisë është miratuar në shkurt 2014. Ajo përcakton kërkesat parimore që duhet t'i plotësojnë pajisje elektrike shtëpiake për ftohje, ngrirje dhe kombinimet e tyre, si dhe në lidhje me kërkesat e eficencës së energjisë dhe kushtet për vendosjen e tyre në treg.

Sa i përket kapaciteteve institucionale, një Zyrtar i lartë i Njoftimit është rekrutuar në janar 2014. Pika për Njoftimin Informues është themeluar dhe funksionalizuar në prill 2014, i cili ndër të tjerash do t'i raportoj Sekretariatit të CEFTA-s mbi Njoftimet për Rregullat Teknike, Procedurat dhe Standardet për Vlerësimin

e Konformitetit. MTI-ja ka publikuar doracakët e mëposhtme që kanë për qëllim sigurimin e zbatimit të direktivave dhe rregulloreve të transpozuara të BE-së:

- Doracak mbi Zbatimin e Rregullores për Pajisje elektrike të destinuara për përdorim brenda kufijve të caktuara të tensionit (shtator 2013);
- Doracak mbi Zbatimin e Rregullores për Sigurinë e Makinerisë (tetor 2013); dhe
- Doracak mbi Zbatimin e Rregullores për Sigurinë e Ashensorëve (mars 2014).

Për një pasqyrë të detajuar të *trajnimit* dhe ngritjet tjera të kapaciteteve në këtë fushë, të dhëna gjatë periudhës raportuese, shih tabelën 21 në fund të këtij seksioni.

Akreditimi

Për një listë të detajuar të aktiviteteve të akreditimit të kryera gjatë periudhës raportuese, shih tabelën 20 më poshtë.

Tabela 20: Aktivitetet në fushën e akreditimit të kryera nga DAK-u (shtator 2013 - prill 2014)

Aktivitet	Trupat për vlerësimin e konformitetit (TVK) / Trupat Inspektuese (TI)	Data
Akreditimi	TI "Euroinspekt" S.E., Inspektimi i cilësisë dhe sasisë së karburanteve.	24.04 2014
	TVK "Stonecastle Wineyard & Winary" sh.p.k, laboratori testues për analiza kimike dhe fizike të verërave dhe pijeve alkoolike.	24 prill 2014
	TVK "Ak-Company", laboratori testues për produkte të betonit dhe bitumenit.	24 prill 2014
	TI "Adriainspekt Kosova", sh.p.k., Inspektimi i cilësisë dhe sasisë së karburanteve dhe cilësinë e LPG & LBG	14 mars 2014
	TVK "DVV-MBPZHR", laborator testues i verërave	13 mars 2014
	TVK "AUV", laborator testues i ushqimit dhe veterinarisë	11 shkurt 2014
	TVK LT/55/30, Ex Tribe LABS sh.p.k., laboratori për testimin e karburanteve	13 Shtator 2013
Ri-akreditimi	TVK LT/61/31, 'Renelual Tahiri Sh.p.k., laborator për testimin e produkteve të betonit dhe përzierjeve të bitumenit	4 Dhjetor 2013
	TVK "Adea Group" Sh.p.k. laborator testimi për analiza kimike dhe mikrobiologjike të ujit	10 shkurt 2014
Zgjerimi i fushës së akreditimit	TVK "Eskavatory Company" Sh.p.k. laborator testimi të aggregateve, bitumenit dhe analiza të përzierjes së bitumenit	14 mars 2014
	TVK "Kosova-Lab", laborator testimi për produkte të karburantit	2 prill 2014
Vizitat e	TVK "Sara & Meti", laborator testimi për mbrojtjen e bimëve dhe produkteve bujqësore	14 prill 2014
	TVK "Trep pharm Laboratory", laboratori për kontrollin e cilësisë së produkteve farmaceutike	1 Tetor 2013
	TVK "Vellezërit e Bashkuar" Sh.p.k, laboratori për materiale ndërtimore	7 Tetor 2013
	TI "Saybolt Pan Adriatica", doo Njësia në Kosovë, organizëm inspektues për inspektimin e cilësisë dhe sasisë së lëndëve djegëse të lëngëta të naftës dhe gazeve	25 Tetor 2013
	TVK "Aldi Construction" Sh.p.k., laboratori për analizën e materialeve ndërtimore	28 Nëntor 2013
	TVK "SIERRA LAB ", laboratori për analizat e vajrave dhe karburanteve likuide	4 Dhjetor 2013
	TVK "Kosovo - Lab ", laboratori për analizat e vajrave dhe karburanteve likuide	17 Dhjetor 2013
	TVK "ERAMET ", laboratori për kalibrimin e masës dhe vëllimit.	16 janar 2014
	TVK "ETL - KOSOVA" S.E., laboratori për ekzaminimin e materialeve ndërtimore në ndërtimin prej betoni	23 janar 2014

rregullta të mbikëqyrjes	TVK "Ballkan Project" P.C.E., laboratori për ekzaminimin e materialeve ndërtimore, beton, asfalt si dhe hulumtime gjeologjike dhe gjeo-mekanike	27 janar 2014
	TVK "IPE - Proing", Laborator për analiza fiziko - mekanike të materialeve ndërtimore dhe konstruksioneve të ndërtimit	21 janar 2014
	TVK "Agrovet" S.E., laborator testimi për materiale agro-gjeologjike, teknologjike, ushqim dhe ujë	18 mars 2014
	TVK "Sharr Cem" Sh.p.k., Titan Group Company, laboratori për analiza kimike, fizike dhe mekanike të çimentos	20 mars 2014
	TVK "Sara & Meti", laborator testimi për mbrojtjen e bimëve dhe produkteve bujqësore	14 prill 2014
Mbikëqyrje pas gjashtë (6) muajve të akreditimit të parë	TVK "Test & Ing" S.E., laboratori për përzierje bituminoze dhe hulumtim gjeo-mekanik	29 janar 2014
	TVK "Birra Peja" Sh.a laboratori për analiza fizike, kimike dhe mikrobiologjike të birrës, çajit dhe ujit të ftohtë	30 janar 2014
	TVK "ExFis LABS" Sh.p.k., laborator testimi për produkte të karburantit.	1 prill 2014
Tërheqja e akreditimit	TVK "Renelual Tahiri" Sh.p.k, laborator testimi për produkte të betonit dhe përzierje bituminoze	1 prill 2014
Pezullimi i akreditimit	TI "KPU-Inspect", Trupi inspektues për kontrollin e cilësisë dhe sasisë së lëndëve djegëse të naftës dhe gazeve.	24 prill 2014

Drejtoria e Akreditimit ka realizuar dy vizita vlerësuese (në tetor dhe dhjetor 2013) për laboratorët testues në pritje të mbylljes për shkak të mos-konformiteteve të gjetura:

- LT/37/XX, Agjencia i Ushqimit dhe Veterinarisë - dhe-Laboratori i Ushqimit dhe Veterinarisë (që vepron në katër sektorë: Analiza e qumështoreve, Mikrobiologjia dhe kimia e ushqimit, mbetjet veterinarë dhe aerologjia); dhe
- LT/56/XX (MBPZHR Zyra e Vreshtarisë dhe Enologjisë, Laboratori për Testimin e Verës).

DA ka pranuar edhe 8 aplikacione të reja për akreditim: 1 trup certifikues (ISO / IEC 17024), 3 trupa inspektuese (ISO / IEC 17020), 1 laborator kalibrimi dhe 3 laboratorë testimi (ISO / IEC 17025).

Cikli i plotë i vlerësimit të dokumenteve të TVK-ve (nga aplikimi për akreditim deri në përfundimin e një procedure të vlerësimit të një TVK-je) kryhet nga Këshilli i Akreditimit. Këshilli vendos për çdo rast me shumicë votash dhe rekordon vendimin e tij përfundimtar tek Drejtorit i DAK-ut. Gjatë periudhës raportuese, ka mbajtur katër takime dhe ka vlerësuar dokumentacionin e katër laboratorëve. Për sa i përket kapacitetave administrative, një zyrtar për akreditim i trupave certifikues është emëruar nga Drejtoria e Akreditimit të Kosovës (DAK) në shkurt 2014. Zyrtari përgjegjës për laboratorin për masë ka përfunduar kalibrimin e krahasuesit primar për masë në laboratorët e Agjencisë së Metrologjisë së Kosovës.

Metrologjia

Sa i përket zhvillimeve *legislative* në fushën e Metrologjisë, janë miratuar dy UA:

- UA nr 13/2013 për kushtet tekniko-metrologjike për autorizimin e serviseve për përgatitjen e ujmëmatësve për verifikim, në bazë të Ligjit Nr 03/L-203 mbi metrologjinë (shtator 2013); dhe
- UA nr 15/2013 për mënyrën e mbikëqyrjes se punimeve nga metali i çmuar, në bazë të Ligjit Nr 04/L/154 për punimet nga metalet e çmuara (Dhjetor 2013).

Për sa i përket zhvillimeve institucionale, Drejtoria Ligjore e Agjencisë Metrologjike është bërë plotësisht funksionale në tetor 2013 pas rekrutimin të kryesuesit të saj. Udhëheqësi i Sektorit të Matjes Mekanike në Agjencinë Kosovare të Metrologjisë është emëruar në prill 2014. Gjatë kësaj periudhe, janë rekrutuar 4 zyrtarë të rinj për laboratorët e matjeve mekanike, masave, rrjedhjes dhe gjatësisë. Dy laboratorë (një të gjatësisë dhe një i presionit) janë pajisur më tej gjatë periudhës raportuese. Spektromatësi për metale të

çmuar është blerë dhe dy zyrtar janë trajnuar për përdorimin e tij prej 30 marsit deri me 1 prill 2014. Gjithashtu, një etalon i ri për presion të ulët është blerë (laboratori për temperaturë) në nëntor 2013, ndërsa janë trajnuar tre zyrtarë për përdorimin e duhur të kësaj pajisje.

Ka pasur edhe zhvillime tjera në lidhje me rritjen e kapaciteteve teknike të laboratorëve, sidomos në lidhje me verifikimin e metaleve të çmuara, si dhe për vëllimin, rrjedhën, elektricitetin dhe matjet termometrike. Gjatë periudhës janar - shkurt 2014, Sektori i metaleve të çmuara ka verifikuar mbi 50 kg ari, që paraqet një rritje prej 150% krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2013 (ku janë verifikuar vetëm 20 kg), dhe një rritje shumë më e lartë në krahasim me vitin 2012 (ku janë verifikuar vetëm 20 kg gjatë tërë vitit). Laboratori i Vëllimit dhe Rrjedhjes është pajisur me etalonin e dytë mobil (për verifikimin e pikave të karburantit), duke rritur performancën e aktiviteteve të tyre për 50%. Në dhjetor 2013, të gjithë etalonët primar të laboratorit të masës, si dhe atyre për matje elektriqe dhe termometrike, janë kalibruar në UME-Turqi.

Mbikëqyrja e tregut

Sa i përket zhvillimeve *legislative*, janë miratuar dy UA:

- UA Nr 16/2013 për Formën dhe përbajtjen e vulës së Inspektoratit të Tregut (17 dhjetor 2013); dhe
- UA nr 06/2014 për plotësimin dhe ndryshimin e udhëzimit administrativ nr. 15/2012 për elementet formale juridike të akteve të nxjerrura nga inspektorati i tregut (04 shkurt 2014)

Sa i përket *kapaciteteve institucionale* në këtë fushë, baza e të dhënave për shkëmbimin e informacionit dhe inspektimit të tregut online është zhvilluar dhe lansuar në dhjetor 2013. Kjo është në përpunhje me RAPEX-in. Në nëntor 2013 janë rekrutuar Udhëheqësi i Sektorit për Çështje Ligjore dhe Udhëheqësi i Sektorit për Sigurinë e Përgjithshme të Produkteve. Përveç kësaj, në prill 2014 është rekrutuar Udhëheqësi i Çështjeve të Përgjithshme. Për një pasqyrë të detajuar të *trajnimit* dhe zhvillimeve tjera të kapaciteteve në këtë fushë, të ofruar gjatë periudhës raportuese, shih tabelën 21 në fund të këtij seksioni.

Mbrojtja e konsumatorit

Për sa i përket zhvillimeve *legislative* në fushën e mbrojtjes së konsumatorit, Rregullorja nr 09/2013 për etiketimin, prezantimin dhe reklamimin e produkteve ushqimore (në pajtim me Direktivën e BE 2000/13/EC) është miratuar në dhjetor 2013.

Për sa i përket kapacitetit administrativ, Departamenti i Mbrojtjes së Konsumatorit ka kompletuar stafin e saj në nëntor 2013 me rekrutimin e një zyrtari shtesë. Për një pasqyrë të detajuar të *trajnimit* dhe zhvillimeve tjera të kapaciteteve në këtë fushë, të ofruar gjatë periudhës raportuese, shih tabelën 21 në fund të këtij seksioni.

Më 15 prill 2014, Departamenti i Mbrojtjes së Konsumatorit u bë anëtarë e Rrjetit Ndërkombëtar të Zbatimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit (ICPEN).

Këshilli për Mbrojtjen e Konsumatorit vazhdoi të takohet rregullisht: ka mbajtur shtatë mbledhje gjatë periudhës raportuese, duke diskutuar çështjet si në vijim:

- Raporti i BQK-së mbi ecurinë e bankave komerciale, shërbimet dhe reklamimin e ofruar për konsumatorët;
- Përmirësimi i komunikimit institucional ndërmjet Këshillit dhe operatoreve publik që ofrojnë shërbime për klientët;
- Progresi dhe sfidat e identifikuara nga Raporti i Progresit 2013;
- Raportimi për punën e Këshillit për vitin 2013;
- Zhvillimi i planit të punës së Këshillit për vitin 2014; dhe
- Raportimi i aktiviteteve të kryera nga anëtarët e Këshillit për muajin mars 2013.

Gjatë periudhës raportuese, janë kryer aktivitetet e mëposhtme për ngritjen e vetëdijes:

- Transmetimi i reklamave mbi të drejtat e konsumatorit, në tri radio stacione kombëtare - Radio Kosova 1, Radio Kosova 2, Radio Dukagjini dhe Radio 21 - 7 herë në ditë në secilin prej tyre (periudha shtator-totor 2013);
- Dërgimi i mesazheve telefonike (SMS-ve) tek rreth 450,000 përdorues të llogarive të operuara nga IPKO, duke i informuar ata, për numrin pa pagesë për ankesa (dhjetor 2013);
- Shpërndarja e 15.000 fletëpalosjeve nëpërmjet një edicioni të gazetës Koha Ditore (12 mars 2014);
- Shpërndarja e 1500 fletëpalosjeve në sheshin Nëna Terezë, në Prishtinë; dhe
- Diskutime me studente në tryezë të rrumbullakët në Universitetin e Prishtinës, Fakulteti i Shkencave Natyrore (duke u përqendruar në njësitet metrologjike dhe problemet që konsumatorët mund të hasin); komuniteteve pakicë në komunën e Lipjanit (duke u fokusuar në ngritjen e vetëdijes gjatë blerjes së mallrave dhe shërbimeve); dhe me operatorët e biznesit në Gjakovë (duke u fokusuar në cilësinë e shërbimeve të ofruara për konsumatorë).

Një total prej 145 ankesave janë dorëzuar tek Departamenti për Mbrojtjen e Konsumatorit, gjatë tremujorit të fundit 2013 dhe tremujorit të parë 2014, nga të cilat 75 ankesa janë shqyrtuar dhe 70 janë në proces të shqyrtimit. Nga ankesat e shqyrtuara, 41 shkuan në favor të konsumatorëve dhe 34 nuk kishin mjft argumente, prandaj ankesat e tillë duhej të refuzoheshin. Shumica e ankesave kanë të bëjnë me mospërfillje të garancive nga subjektet ekonomike, mospërputhje të çmimeve raft-arkë, data e skadimit të produkteve ushqimore, cilësinë e ulët të internetit dhe shërbimeve televizive kabllore, si dhe faturat për furnizim me energji elektrike dhe ujë të pijshëm.

Inspektorati i Tregut në rolin e tij mbikëqyrës për zbatimin e legjislacionit në fushat e tregut të brendshëm dhe mbrojtjen e pronës industriale ka kryer një numër të inspektimeve në periudhën shtator 2013 dhe prill 2014 mbi operatorët ekonomikë që veprojnë në sektorin privat. Si pasojë, inspektimet kanë rezultuar me këto masa të marra gjatë periudhës raportuese për shkelje të legjislacionit në fuqi:

- 27 gjjoba administrative të nxjerra për shkelje të legjislacionit për mbrojtjen e konsumatorit,
- 5 raste të iniciuara në gjykatat përkatëse për shkelje të legjislacionit për sigurinë e përgjithshme të produktit,
- 69 raste të iniciuara në gjykatat përkatëse për shitjen e karburanteve pa licencë,
- 81 raste të iniciuara në gjykatat përkatëse për shkelje të legjislacionin të karburanteve;
- 5 raste të iniciuara për masa administrative për mos-përputhje me legjislacionin e inspektoratit të tregut për paraqitjen e dokumentacionit ligjor dhe
- 75 ankesat e shqyrtuara për shkelje të legjislacionit për mbrojtjen e konsumatorit

Përveç kësaj, produktet e piyeve joalkoolike me mbishkrimin "Shëepps" janë ndaluar nga tregu për shkak se mbishkrimi i tillë shkel Ligjin për mbrojtjen e konsumatorit, Ligji për Markat Tregtare dhe Ligjin për dizajnin industrial. Po ashtu, një sasi e konsiderueshme e produkteve / këpucëve sportive me markën "Adidas" dhe "Nike" janë konfiskuar dhe ndaluar nga tregu për shkak të shkeljes së ligjeve të përmendura më lart.

Përveç kësaj, Inspektorati i Tregut në bashkëpunim me Trupat për Vlerësim të Konformitetit për Vlerësimin e Konformitetit të karburantit të lëngshëm po zbaton Programin për Monitorimin e Cilësisë së Karburantit të Lëngshëm për periudhën 2013-2014. Gjatë periudhës raportuese, janë testuar 448 mostra të karburanteve të lëngshme, nga të cilat 81 nuk ishin në pajtim me UA Nr 07/2012 dhe për këtë arsy, është iniciuar shkelja, në gjykatat kompetente, për ata operatorë ekonomik.

Tabela 21: Statistika mbi trajnimin dhe ngritje të tjera të kapaciteteve të dhënë në fushat e infrastrukturës së cilësisë dhe asaj të mbrojtjes së konsumatorit (Shtator 2013 - prill 2014)

Lloji i ngritjes së kapaciteteve, nr. i Sesioneve dhe Temat	Data dhe Vend	Numri i pjesëmarrësve dhe institucioneve
Përgjithshme		
1 punëtori trajnimi mbi Përgatitjen për MSA-në në fushën e Lëvizjes së Lirë të Mallrave	Nëntor 2013 Pejë	30 pjesëmarrës
Standardizimi		
Konferencia Ndërkontrollare për Bashkëpunim ndërmjet Autoriteteve të Rregullatorit dhe Autoriteteve të Standardizimit	Dhjetor 2013 Gjeneve	5 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi Kërkesat e Standardit ISO / IEC 17025	Shtator - Nëntor Shkup	43 anëtar të stafit të TVK-ve dhe palët tjera relevante të interesit
1 sesion trajnimi mbi Standardin ISO/IEC 17025	Tetor 2013 Shkup	21 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi Standardin ISO/IEC 17021	Shtator 2013 Zagreb	5 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi Standardin ISO/IEC 17024	Tetor 2013 Tirane	5 pjesëmarrës
Vlerësimi i Konformitetit		
1 sesion trajnimi mbi Kërkesat teknike dhe mbikëqyrjen e tregut për ashensorë - kontrolli i sigurisë në instalimin e parë dhe kur të vihet në përdorim	Janar 2014 Londër	4 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi Mbikëqyrjen e tregut dhe Rregulloret e sigurisë së produkteve	Janar 2014 Londër	4 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi Autoritetet njofuese	Janar 2014 Londër	4 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi Rregulloren 305/2011/EU mbi materialet ndërtimore: Ndryshimet mes Direktivës së Produktiveve ndërtimore dhe Rregullores së Produktiveve ndërtimore	Korrik - Shtator 2013 Shkup - Stamboll	4 pjesëmarrës
Akreditimi		
Një sesion trajnimi mbi Kriteret për Akreditimin e ushqimit organik bujqësor	Korrik - Shtator 2013 Shkup - Stamboll	6 pjesëmarrës
Metrologia		
1 sesion trajnimi mbi Kalibrimin e Etalonëve Sekondar	Dhjetor 2013 Prishtinë	5 zyrtar
1 sesion trajnimi mbi Kalibrimin e krahasuesit primar të masës në laboratorët e Agjencisë së Metrologjisë së Kosovës.	Dhjetor 2013 Prishtinë	1 zyrtar
1 vizitë studimore në Metrologjinë Ligjore të Turqisë	Mars 2014 Ankara	5 zyrtar
1 vizitë studimore në Institutin e Metrologjisë së Sllovenisë	Prill 2014 Lubjanë	5 zyrtar
1 sesion trajnimi mbi kornizën e re ligjore dhe transpozimin e Direktivave te MID-it	Shkurt Prishtine	15 zyrtar
Mbikëqyrja e Tregut		
1 sesion trajnimi mbi Zbatimin praktik të Rregulloreve Teknike	Tetor 2013	Zyrtarë doganorë dhe inspektorë të

		tregut
1 sesion trajnimi mbi <i>Mbrojtjen e Konsumatorit</i>	Janar 2014 Prishtinë	30 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Sigurinë e Lodrave</i>	Mars 2014 Mali i Zi	5 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Sigurinë e Pajisjeve Elektrike</i>	Prill 2014 Maqedoni	7 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Rrjetin Rajonal të Mbikëqyrjes së Tregut.</i>	Tetor 2013 Beograd	5 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Legjislacionin e BE-së në fushën e sigurisë së produkteve.</i>	Nëntor 2013 Bruksel	7 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Mbikëqyrjen e Tregut: Dallimet në mes të Mbikëqyrjes së Tregut dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Sigurisë së produktit, Qëllimet e Mbrojtjes së Konsumatorit.</i>	Nëntor 2013 Prishtinë	30 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Forcimin e bashkëpunimit rajonal në mbikëqyrjen e tregut dhe identifikimin e veprimeve të përbashkëta.</i>	Nëntor 2013 Mali i Zi	10 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Kërkesat teknike dhe mbikëqyrjen e tregut për produktet ndërtimore.</i>	Dhjetor 2013 Gjermani	4 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Mbikëqyrjen e efektivitetit të tregut, menaxhimin e procesit, informacionin e politikave dhe ngritjen e vetëdijes së konsumatorëve.</i>	Dhjetor 2013 Prishtinë	20 pjesëmarrës
<i>Mbrojtja e Konsumatorit</i>		
1 sesion trajnimi mbi <i>Lëvizjen e lirë të mallrave: Përgatitja dhe Negocimi i Fazës së Para-anëtarësimit;</i>	Tetor 2013 Prishtinë	25 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Mbikëqyrjen e Tregut: Dallimet në mes të Mbikëqyrjes së Tregut dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, Sigurisë së produktit, Qëllimet e Mbrojtjes së Konsumatorit</i>	Nëntor 2013 Prishtinë	30 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Politiken e Mbrojtjes së Konsumatorit, Parimet, Sistemet, Teorinë dhe praktiken, dhe Trajtimi i ankesave të konsumatorëve në mënyrë efektive</i>	Janar 2014 Prishtinë	30 pjesëmarrës
1 sesion trajnimi mbi <i>Politikën e Mbrojtjes dhe ngritjes së vetëdijes së Konsumatorit, Funksionet dhe Legjitimiteti i mbrojtjes së Konsumatorit, Fuqizimi i shoqatave për Mbrojtjen e Konsumatorit, dhe Praktikat më të mira të Qendrës Evropiane për Mbrojtjen e Konsumatorit</i>	Shkurt 2014 Prishtinë	30 pjesëmarrës
1 punëtori trajnimi mbi <i>Zbatimin e Legjislacionit</i>	Shkurt 2014 Prishtinë	20 pjesëmarrës
1 tryezë e rrumbullakët mbi <i>Shërbimet Bankare për Konsumatorët</i>	Mars 2014 Prishtinë	22 pjesëmarrës

3.1.2. Lëvizja e personave, shërbimeve dhe e drejta e themelin

Sa i përket zhvillimeve legjislative gjatë periudhës raportuese në fushën e **lëvizjes së personave**, Ligji nr 04/L-219 për të Huajt hyri në fuqi më 5 shtator 2013. Përveç kësaj, udhëzimet administrative në vijim janë miratuar gjatë kësaj periudhe:

- UA nr 16/2013 për caktimin e kushteve dhe kritereve për realizimin e ndihmës sociale për të huajt (21 dhjetor 2013) në Republikën e Kosovës;
- UA nr 01/2014 për procedurën e lëshimit të lejes së qëndrimit për te huajt dhe vërtetimi për lajmërimin e punës (4 prill 2014); dhe

- UA nr 02/2014 për Dokumentet e Udhëtimit për të Huajt (4 prill 2014).

Sa i përket *zhvillimeve institucionale*, në bazë të Rregullores nr. 30/2013 mbi Organizimin e Brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës në Ministrinë e Punës dhe Mirëqenies Sociale, Divizioni i Marrëveshjeve Bilaterale, nën Departamentin për Integrime Evropiane dhe Koordinim të Politikave, është themeluar në tetor 2013.

Ka pasur edhe progres gjatë kësaj periudhe në marrëveshje bilaterale në fushën e sigurimeve sociale, me dy marrëveshje të lidhura siç janë:

- Me Malin e Zi, për certifikimin e periudhave të sigurimit për ushtrimin e të drejtës për pension (17 dhjetor 2013); dhe
- Me Maqedoninë, për konfirmimin e periudhave të sigurimit për ushtrimin e të drejtës për pension. (17 nëntor 2013).

Për më tepër, një tjetër takim u zhvillua në Bern, më 2 dhjetor 2013, me autoritetet zvicerane për të diskutuar çështjen e pensioneve për shtetasit e Kosovës që jetojnë në Zvicër, që janë ndërprerë nga autoritetet zvicerane.

Në fushën e **lëvizjes së shërbimeve**, me qëllim të lehtësimit të procesit të transpozimit të Direktivës së Shërbimeve, tri grupe punuese janë themeluar, duke përfshirë atë për shërbime profesionale, turizëm dhe transport. Grupi Koordinues për Harmonizimin e Legjislacionit mbi Shërbimet është takuar më 6 nëntor 2013 për t'i diskutuar masat e ardhshme që do të ndërmerren në lidhje me reformat ligjore të parapara (transpozimin e Direktivës së Shërbimeve dhe shqyrtimin e legjislacionit horizontal për shërbime).

Nga ana tjetër, në lidhje me zhvillimet në fushën e të **drejtës së themelimit**, Ligji i plotësuar-ndryshuar mbi Investimet e Huaja është miratuar nga Kuvendi i Kosovës më 12 dhjetor 2013.

3.1.3. Lëvizja e lirë e kapitalit

Sa i përket zhvillimeve rregullatore në fushën e lëvizjes së kapitalit dhe shërbimeve financiare, rregulloret e mëposhtme për mbikëqyrjen e institucioneve mikrofinanciare kanë hyrë në fuqi në shtator 2013:

- Rregullorja mbi menaxhimin e rrezikut të kredisë për Institucionet Mikrofinanciare;
- Rregullorja mbi normën efektive të interesit dhe kërkesat e publikimit;
- Rregullorja mbi kontrolllet e brendshme dhe Funksionin e Auditimit të Brendshëm në Institucionet Mikrofinanciare;
- Rregullorja për kufizime në prona te paluajtshme dhe pasuri të luajtshme të Institucioneve Mikrofinanciare;
- Rregullore për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit për Institucionet Mikrofinanciare;
- Rregullore për Auditimin e Jashtëm të Institucioneve Mikrofinanciare; dhe
- Rregullorja mbi Raportimin e Institucioneve Mikrofinanciare tek BQK-ja.

Në lidhje me *zhvillimet institucionale*, Divizioni për ankesa e Përdoruesëve të Shërbimit Financiar është themeluar me vendimin nr. 16/2011 më 24 nëntor 2011 i cili u bë plotësisht funksional në shtator 2013. Brenda kësaj periudhe, ky divizion ka pranuar 145 ankesa nga të cilat 139 janë shqyrtuar (48 janë zgjidhur në favor të konsumatorëve dhe pjesa tjetër ishin në favor të institucioneve financiare), dhe 6 ankesat e mbetur janë në proces të shqyrtimit. Për më tepër, në fushën e Arsimit Financiar, BQK-ja u bë anëtare e Organizatës Ndërkombëtare, të Rinjtë, Fëmijët dhe Financat Ndërkombëtare në shkurt 2014. "Global Money Eeek" (Java ndërkombëtare e parasë) është ndër aktivitetet kryesore të kësaj organizate që mbahet çdo vit gjatë muajit mars. Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, për herë të parë organizoi disa aktivitete për të shënuar këtë ngjarje. Aktiviteti kryesor, është mbajtur më 14 mars 2014 në Bibliotekën Kombëtare të Kosovës në Prishtinë, me temën *Të Mësojmë të kursejmë*, dhe morën pjesë rreth 100 nxënës

nga klasat e 4-ta dhe të 5-ta nga shkollat fillore. Për sa i përket kapaciteteve administrative, BQK-ja për periudha raportuese ka rekrutuar 15 zyrtar, në sektorët e mëposhtëm: Mbikëqyrje Financiare, Funksione të Përgjithshme, Veprime Bankare dhe Auditim të Brendshëm.

Sa i përket *bashkëpunimit ndërkombëtar* në këtë fushë, janë nënshkruar dy MM:

- MM në mes të BQK-së dhe Bankës Qendrore Evropiane për një Program të Bashkëpunimit Teknik me bankat qendrore të rajonit (nënshkruar më 17 prill 2014); dhe
- MM në mes të BQK-së dhe Thesarit të SHBA-ve për të ofruar ndihmë teknike për shërbimet bankare dhe financiare (e nënshkruar më 9 prill 2014).

Lidhur me caktimin e kodit shtetëror SËIFT pëe Kosovën, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës është lidhur me kodin Sëift, të riemërtuar për të reflektuar prefiksin e shtetit të Kosovës.

Në shkurt 2014 BQK-ja u bë anëtare e organizatës të Rinjtë, Fëmijët dhe Financat Ndërkombëtare (CYFI), e cila është lëvizja më e madhe në botë e përkushtuar për përmirësimin e aftësive financiare të fëmijëve dhe të rinjve.

3.1.4. Doganat dhe tatimet

Doganat

Sa u përket zhvillimeve *legislative*, Ligji për tarifat e veçanta të akcizës për prodhimin fillestare dhe prodhimin e vogël të produkteve alkoolike të prodhuara në Kosovë është miratuar me 26 dhjetor 2013. Legjislacioni i mëposhtëm zbatues është miratuar gjatë periudhës raportuese:

- Kodi i Etikës për zyrtarët e përfshirë në MIK (11 tetor 2013);
- UA nr 10/2013 për Bashkëpunim brenda Autoritetit (13 tetor 2013);
- UA nr 09/2013 për ndryshimin e UA 87/2010 që përcakton Skemën Shërbyese për Personelin Doganor, anëtarët e publikut dhe agentët e tyre (1 nëntor 2013);
- UA nr 11/2013 mbi Organizimin e Brendshëm të Administratës doganore (15 nëntor 2013);
- UA nr 06/2013 për ndryshimin e Shtojcës 18 dhe 19 të UA nr 11/2009 për Implementimin e Kodit Doganor dhe të Akcizave (27 dhjetor 2013);
- UA nr 01/2014 për Ushtrimin e detyrave dhe përgjegjësive të Doganave (1 janar 2014);
- UA nr 02/2014 për ndryshimin e UA nr 76/2009 mbi Shpenzimet e udhëtimit (1 janar 2014);
- UA nr 03/2014 për Procedurat e Kundërvajtjes Doganore (24 janar 2014); dhe
- Në Ligjin 04/L-163 PËR "Mallrat e liruara nga tatimi doganor dhe mallrat me zero tarifë të tatimit doganor" i cili zëvendëson Rregulloren e UNMIK-ut nr. 2007/31, UA nr. 03/2014, i hyrë në fuqi më 1 shkurt 2014.

Sa i përket strukturës institucionale doganore, struktura e re organizative ka hyrë në fuqi më 1 janar 2014. Një nga risitë kryesore është krijimi i shtatë (7) Drejtorive të Doganës, stafi i të cilave do të vendosen kryesisht në PKK-ë dhe në zyrat e Doganës.

Në lidhje me përmirësimin e vazhdueshëm të doganave dhe zbatimin e MIK-së, gjatë periudhës raportuese, stafi i Doganave të Kosovës është plotësisht operacional në PKK të Jarinjes dhe Bërnjakut, duke aplikuar procedurat doganore si në vendkalimet tjera kufitar. Që nga dhjetori i vittit 2013, Dogana e Kosovës ka iniciuar zhdoganimin e mallrave në pikat e sipërpërmendura të kalimit kufitar. Një total prej 89 ngarkesa ishte proceduar në PKK Jarinje, dhe 462 ngarkesa në PKK të Bërnjakut. Në total, 551 ngarkesa janë zhdoguan deri më tanë në këto dy pika kufitar.

Sa i përket *bashkëpunimit dhe ndihmës së ndërsjellë* në çështjet doganore, gjatë periudhës raportuese është nënshkruar një Deklaratë e Përbashkët për Planifikim Operacional në mes të Doganës së Kosovës dhe Doganës së Shqipërisë (4 dhjetor 2014). Gjithashtu, shkëmbimi elektronik i informacionit ndërmjet

Doganave të Kosovës dhe Doganave të Serbisë ka filluar. Kjo kompletion ciklin e shkëmbimit të informacionit me të gjitha administratrat doganore të rajonit. Dogana e Kosovës ka pasur takime të rregullta mujore (në nivel rajonal) me agjencitë kufitare të Kosovës dhe të Serbisë me praninë e EULEX-it, sipas protokollit teknik që buron nga dialogu i lehtësuar nga Brukseli.

Një Memorandum i përbashkët Mirëkuptimi u nënshkrua në mes të Doganës së Kosovës dhe Departamentit të Hetimit të Administratës Tatimore të Kosovës, me qëllim të bashkimit të dy departamente përkatëse të hetimit në një njësi të përbashkët të hetimit. Një MM është nënshkruar në mes të Doganave të Kosovës, Administratës Tatimore dhe Komunitetit të Biznesit i cili themelon Këshillin Konsultativ me qëllim të rritjes së përmirësimit të bashkëpunimit në mes të Doganës, Administratës Tatimore dhe Bizneseve.

Sa i përket masave kundër ekonomisë joformale, prania e njësive anti-kontrabandë është rritur. Gjithashtu një Task Force i Përbashkët që përbëhet nga Policia e Kosovës, Doganat e Kosovës, Inspektorati i Tregut, Administrata Tatimore dhe Agjencia i Ushqimit dhe Veterinarisë së Kosovës është themeluar në tremujorin e fundit të vitit 2013 për të luftuar aktivitetet e paligjshme në rajonin e Mitrovicës. Për më tepër, më 15 janar 2014 janë themeluar njësitat rionale anti-kontrabandë. Gjatë periudhës raportuese, janë kryer 20 operacione të përbashkëta në rajonin e Mitrovicës nga agjencitë e ndryshme kombëtare për zbatimin e ligjit në kuadër të MIK. Numri i rasteve të zbuluara gjatë kësaj periudhe është 83 që ka të bëjë më së shumti me akcizën e mallrave.

Sa i përket *ngritjes së kapaciteteve*, 470 zyrtar doganor kanë marrë pjesë në gjithsej 213 trajnime në periudhën shtator 2013 - prill 2014. Temat e trajnimit përfshijnë: pastrimi i parave lidhur me tregti, operacione të fshehta, sekuestrimin e pasurisë, parandalimin e armëve të shkatërrimit në masë, rreze X EXBS (Kontrolli i Eksportit dhe Siguria e ndërlidhur kufitare) planifikimi dhe menaxhimi i integruar i rrezikut, COGNOS, masat doganore për mbrojtjen e DPI-së, modulet tarifore I dhe II, etj.

Tatimet

Në lidhje me *zhvillimet legjislative*, Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr 03-L-222 për Administratën Tatimore dhe Procedurat u miratua nga Kuvendi i Kosovës në dhjetor 2013.

Një Strategji për Parandalimin dhe Luftimin e Ekonomisë Joformale, pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit 2014-2018 si dhe Plani i tij i Veprimit është miratuar në janar 2014. Është themeluar një mekanizëm për monitorimin e zbatimit të strategisë. Mbledhja e parë e mekanizmit monitorues është mbajtur në prill të këtij viti. ATK-ja ka miratuar Planin e Hollësishëm për Reagim ndaj Rrezikut për vitin 2014, i cili në ndryshim nga vitet e mëparshme, parashevë një reagim ndaj rreziqeve sipas llojeve të tatimeve.

Në lidhje me *aktivitetet operative* të shërbimeve të administratës tatimore, deri më tanë, në total 19.070 biznese janë pajisur me arka/pajisje fiskale, ndërsa janë instaluar 24.502 arka/pajisje elektronike fiskale. Sistemi i e-deklarimit ka vazhduar me lansimin e katër deklarimeve tjera elektronike tatimore, duke përfshirë deklarimin tatimor për bizneset e vogla individuale, bizneset e mëdha individuale, dhe korporatat.

Njësia për Hetime Tatimore e ATK-së është e integruar me Njësinë Hetuese të Doganave. Për të rritur përbushjen vullnetare dhe luftimin e evazionit fiskal, gjatë periudhës raportuese, janë kryer në total 20.267 vizita të përbushjes, duke përfshirë:

- 357 kontolle për të parandaluar dështimin e përbushjes së detyrimeve tatimore;
- Janë lëshuar 2.703 gjoba të detyrueshme;
- 169 kontolle janë identifikuar nga analizat e riskut për mos-përbushje; dhe
- 712 vizita dhe 55 kontolle të rastësishme.

Përafërsisht 10.502 njoftime automatike për borxhe janë lëshuar për tatimpaguesit. Përveç kësaj, janë kryer 17.992 vizita në lidhje me mbledhjen e borxhit dhe zbatimin e procedurave për mbledhjen e detyrueshme të borxhit. Si rezultat, kishte një qarkullim shtesë prej 14,78 milionë EUR.

Për sa i përket njësisë për hetime tatimore dhe njësisë së inteligencës tatimore, janë organizuar 543 aktivitete gjatë kësaj periudhe raportuese. Ka pasur 366 Informacione të zbulimit, duke përfshirë kërkeshat për informacion dhe përgjigjet ndaj kërkësës, 43 intervista, 1 operacion kërkimi, 8 raporte fillestare për dyshim, 79 kërkesa për informacion nga palët e treta, 111 informacione nga palët e treta, dhe 21 veprimeve të përbashkëta me policinë, doganat dhe EULEX-in. Dhjetë (10) gjoba janë dhënë si rezultat i këtyre aktiviteteve. Njësia për hetime tatimore gjatë kësaj periudhe raportuese ka mbajtur 81 seanca të punës (konsultime) me Policinë, Prokurorinë, Doganat dhe EULEX-it. Në tetor 2013, janë nënshkruar marrëveshje bashkëpunimi me Doganat dhe Policinë e Kosovës.

Sa i përket *ngritjes së kapaciteteve* në fushën e tatimeve, Administrata Tatimore ka kryer dhe ofruar mbështetje teknike për trajnimin e stafit kryesisht në fushën e legjislacionit, kontrollit, menaxhimit, zbulimit dhe hetimit të aktiviteteve të paligjshme financiare dhe TI-së. Numri i përgjithshëm i trajnimeve në këtë periudhë raportuese është 65 me pjesëmarrje të 862 zyrtarëve. Gjithashtu, janë organizuar 8 punëtori për informimin e tatimpaguesve mbi përdorimin e shërbimeve elektronike online dhe më të rejet e tjera.

Në lidhje me shqyrtimin e ankesave tatimore nga ana e Bordit të Pavarur të Rishikimit, kishte një rritje prej 35% të efikasitetit në rishikimin e ankesave të mbetur. BPR-ja ka shqyrtuar 874 ankesa në vitin 2013 (krahasuar me 647 raste në vitin 2012). Kane mbetur 787 raste që të zgjidhen këtë vit. Gjithashtu gjatë kësaj periudhe, ka pasur përgjigje të ofruara për ankesa të paraqitura në Gjykatën Supreme të Kosovës, arkivimin e aktvendimit dhe shpërndarjen e tyre tek kërkuesit, përgatitjen e seancave dhe njoftimin e palëve të interesuara për datat e seancave.

3.1.5. Konkurenca

Në lidhje me zhvillimet *legislative* në fushën e konkurrencës, Ligji Nr 04/L-226 ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr 03/L-229 për Mbrojtjen e Konkurrencës është miratuar më 13 shkurt 2014.

Për sa i përket *kapaciteteve institucionale*, Autoriteti i Konkurrencës ka themeluar Zyrën e Ndihmës Shtetërore me 10 tetor 2013 (aktualisht me dy zyrtar, dhe tre të tjera që priten të rekrutohen). Struktura e Autoritetit të Konkurrencës u reformua po ashtu gjatë vitit 2013. Kjo tani përbëhet nga Komisioni i Konkurrencës, si organ vendimmarrës dhe Sekretariati, si organ administrativ dhe hetues. Deri në nëntor 2013, Komisioni i Konkurrencës ka pasur vetëm 3 nga 5 anëtarët e tij. Që nga fillimi i nëntorit 2013, Komisioni është lënë me vetëm një anëtar kështu që nuk ka pasur mundësi të vendim-marrjes. Për aktivitetet që lidhen me trajnimet e stafit, shih tabelën 22 më poshtë.

Tabela 22: Statistika mbi trajnimin dhe ngritje të tjera të kapaciteteve që iu është dhënë stafit të Autoritetit të Konkurrencës (shtator 2013 - prill 2014)

Lloji dhe tema	Data dhe vendi	Nr. i pjesëmarrësve
Konferenca për Ndihmën Shtetërore (organizuar nga KE)	09 -11 Shtator 2013, Sarajevë	3
Forumi i Konkurrencës në Sofje (organizuar nga Autoriteti Bullgar i konkurrencës, financuar nga OECD)	7 Nëntor 2013, Sofje	2
Konferenca për Pronësinë Intelektuale (organizuar nga Qendra Rajonale e Konkurrencës)	10-12 Dhjetor 2013, Budapest	2
Politika e Konkurrencës (organizuar nga Vendet e Mesdheut dhe financuar nga OECD)	9-10 Dhjetor 2013, Stamboll	2
Sesion trajnimi për Hetimin e Bashkimeve	11-13 Dhjetor 2013, Sofje	3
Sesion trajnimi mbi Liberalizimin I Tregut të Transportit Hekurudhor	21-21 mars 2014, Maqedoni	2

Në mandatin e saj për mbrojtjen e konkurrencës dhe konsumatorëve, Autoriteti i Konkurrencës ka shqyrtuar një numër të rasteve të shënuara më poshtë.

Rastet që kanë të bëjnë me marrëveshjet e ndaluara

- Rasti i "Black&Red". Autoriteti i Konkurrencës ka marrë një kërkesë nga "Black & Red" për vlerësimin e Marrëveshjes Ekskluzive.

Rastet që kanë të bëjnë me keqpërdorim të pozitës dominuese

Rekomandimet e nxjerra për institucionet:

- Rasti i kompanisë "SharrCem". Hetim i detajuar i ndërmarrjes prodhuese të çimentos "Sharrcem" të dyshuar për abuzim të pozitës dominuese në tregun e çimentos në Kosovë.
- Rasti i Koha Group. KTV, transmetuesi kombëtar televiziv, pjesë e KOHA-s, paraqiti një ankesë kundër operatorit ekonomik " IPKO Telecommunications " Sh.p.k. me pretekstin e keqpërdorimit të pozitës dominuese. Monitorimi i tregut përkatës dhe mbledhjes së të dhënave ka filluar, por në mungesë të Komisionit të Konkurrencës ishte e pamundur për të vazhduar më tej me këtë rast.
- Rasti i "24 - Yjet". Ankesa është paraqitur kundër kompanisë së transportit urban "24-Yjet" në Prishtinë për keqpërdorimin e dyshuar të pozitës dominuese në tregun përkatës. Rasti është në përfundim e sipër.
- Rasti i Kompanisë "ISP Sh.p.k.", ISP ka paraqitur një kërkesë tek Autoriteti i Konkurrencës për trajtim të barabartë në hartimin e projekteve.

Rastet që lidhen me bashkimet ose përqendrimet

- Rasti i KEDS-it. Kompania "Kosovo Çalik Limak Energy" nëpërmjet kontrollimit (blerjes) së 100% të aksioneve të Kompanisë së Kosovës për shpërndarjen dhe furnizimin e energjisë (KEDS) ka paraqitur një kërkesë tek Autoriteti i Konkurrencës për dhënien e përqendrimit.
- Rasti i "Eko-Higijenes". Kompania "Eko-Higiiena Sh.pk" -Gjilan, ka parashtruar kërkesë për trajtim të barabartë në Tatimin e Vlerës së Shtuar (TVSH). Në mungesë të Komisionit, Autoriteti nuk ka marrë hapa të mëtejshëm.
- Rasti i Agrokor-Mercator. Kompania kroate "Agrokor d.d.", e cila ka zyrën e saj në Prishtinë me emrin "LEDO" ka dorëzuar një kërkesë për Njoftim për Përqendrim.
- Rasti i B.S.A. - LACTALIS. Kompania "LACTALIS Prishtinë" i ka dorëzuar Autoritetit një kërkesë për Njoftim të përqendrimit. Komisioni e miratoi Përqendrimin.

Aktivitetet e avokimit

- Rekomandimi për MTI-në për rishikimin e masës mbrojtëse prej 35% për import
- Rasti i Korporatës Magyar Suzuki. Vlerësimi i mëparshëm i draft-marrëveshjes për një shitës të autorizuar të automjeteve.

3.1.6. Prokurimi Publik

Në lidhje me *zhvillimet legjislative* në këtë fushë, Ligji Nr .04/L-237 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 04/L-042, për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës është miratuar më 20 mars 2014.

Gjatë periudhës raportuese, Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik (KRPP), ka kryer aktivitetet e prokurimit publik sipas Ligjit të Prokurimit Publik për të gjitha llojet e kontratave. Gjatë kësaj periudhe, 12.551 kontrata janë dhënë, duke përfshirë të gjitha llojet e kontratave. 87.86 % të buxhetit të përgjithshëm të këtyre kontratave janë shpenzuar duke përdorur procedurën e hapur, procedurë e cila është e njojur të jetë më transparente, dhe vetëm 5.60% është shpenzuar duke përdorur procedurën e negociuar. Për më shumë detaje, shih tabelën 23 më poshtë.

Tabela 23: Statistika mbi numrin e përgjithshëm të kontratave

Lloji i kontratave	Nr. i kontratave
Njoftimi për kontratë	2,394
Njoftimi për dhënie të kontratës	3,432
Njoftimi për anulim	846
Njoftimi paraprak	30
Njoftimi për konkursin e dizajnimit	18
Njoftimi i rezultatit të konkursit për dizajnim	4
Kërkesë për shprehje Interesi	4
Anulimi i dhënies së kontratës	31
Totali	6,759

Në anën tjetër, Organi Shqyrtues i Prokurimit (OSHP) ka pranuar gjithsej 469 ankesa nga operatorët ekonomik gjatë kësaj periudhe. Kundërshtimet e tillë kanë të bëjnë me ankesat lidhur me vendimet e dhënies se kontratave të autoriteteve kontraktuese, vendime për anulimin e aktiviteteve të prokurimit, dhe kundër specifikimeve të pretenduara teknike preferenciale ose diskriminuese te dhëna në dosjen e tenderit. Nga 469 ankesa, vetëm 254 kanë plotësuar kërkesat ligjore për shqyrtim në bazë të legjislacionit në fuqi.

Numri i shkeljeve të Ligjit të Prokurimit Publik nr 04/L-042 ishte 235. Kishte 90 shkelje të Rregullave të Prokurimit Publik dhe Udhëzimeve Operative. Janë monitoruar 22 Autoritete të prokurimit siç është planifikuar dhe 2 raporte janë hartuar sipas kërkesës.

Në mungesë të Bordit të OSHP-së, ankesat janë shqyrtuar nga ekspertët. Në 99 raste, ata kanë rekomanduar miratimin e vendimeve të autoritetit kontraktues, ri-vlerësim të ofertave në 67 raste, dhe anulim të aktiviteteve të prokurimit në 31 raste. Më 19 mars 2014, Bordi Shqyrtues i Prokurimit është emëruar nga Kuvendi. Përveç kësaj, Agjencia Qendrore e Prokurimit (AQP) ka përgatitur listën e produkteve të përbashkëta për prokurimin e centralizuar dhe ka dorëzuar atë në Ministrinë e Financave për miratim më 28 shkurt 2014.

3.1.7. Të drejtat e pronësisë intelektuale

Në lidhje me *zhvillimet legjislative* në fushën e të drejtave të pronësisë intelektuale (DPI), janë miratuar dy Udhëzime Administrative (AIS) në periudhën shtator 2013 - prill 2014 për zbatimin e legjislacionit:

- UA nr 05/2014 Për procedurat e regjistrimit të treguesit gjeografik dhe emërtimit të origjinës (30 janar 2014); dhe
- UA nr 04/2014 për ndryshimin e UA mbi tarifat administrative të regjistrimit të objekteve të pronësisë industriale (30 janar 2014).

Për të rritur cilësinë e legjislacionit dhe të siguroj harmonizimin e saj ne mënyrë graduale, tabelat e përputhshmërisë janë përdorur për gjithë legjislacionin e ndryshuar dhe primar në fushën e legjislacionit për DPI.

Sa i përket të Drejtave të Autorit dhe të Drejtave të Përaferta, është kryer një vlerësim i plotë i përputhshmërisë së Ligjit për të drejtat e autorit dhe të drejtave të përaferta gjatë periudhës raportuese. Ky vlerësim zbuloi se rreth 90% e dispozitave të tij janë në përputhje me *Acquis-në* e BE-së, ndërsa shumica e dispozitave që janë pjesërisht në përputhje me të, janë për shkak të faktit se ligji është hartuar para miratimit të direktivave të mëposhtme:

- Direktiva 2011/77/EU e Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës 27 shtator 2011 (OJ L 265, 11/10/2011, p 1 - 5) për ndryshimin e Direktivës 2006/116/EC të Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës 12 dhjetor 2006 (OJ L 372, 27/12/2006, faqe 12-18.);
- Direktiva 2012/28/EU e Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës 25 tetor 2012 (OJ L 299, 27/10/2012, faqe 5 - 12) për përdorime të caktuara të lejuara të punës së bonjakëve (autorët e te cilëve nuk mund te kontaktohen apo nuk janë mire të definuar apo edhe nëse definohen autorët nuk mund të lokalizohen).

Sa i përket *kapaciteteve institucionale* brenda Agjencinë së Pronësisë Industriale, baza e të dhënave IPAS u pëmirësua në IPAS JAVA dhe është plotësisht funksionale. Numri i objekteve të pronësisë industriale të futur ne IPAS është si vijon: 1,129 marka tregtare, 160 patenta, 12 dizajne industriale dhe 1 tregues gjeografik. Numri i stafit të përhershëm në API është rritur nga 16 në 18 zyrtar, megjithatë kontratat për shtatë (7) punonjës të përkohshëm janë vazhduar si dhe dy punonjës tjerë të MTI-së ishin transferuar përkohësisht në API në mënyrë që t'i ndihmojë stafit të fusë të dhënat në IPAS. Përveç kësaj, dy zyrtar të zyrës janë regjistruar në programin e akademisë së OBPI për trajnime online dhe kanë përfunduar nivelin e parë të trajnimit. Zyra ka vendosur bashkëpunim me zyrat e huaja për te drejtat e autorit dhe stafi ka kryer disa vizita studimore në vendet e BE-së. Për detaje mbi ngritjen e kapaciteteve për palët e interesuara të DPI-së, shih tabelën 24 më poshtë.

Për periudhën raportuese, API-ja ka pranuar 752 aplikacione për Markat Tregtare, 91 për patentë, 21 për Dizajn Industrial dhe 1 Aplikim për Tregues Gjeografik. Kapaciteti aktual i zyrës për të drejtat e autorit përbëhet nga drejtori, zyrtari për të drejtën e autorit, zyrtari i lartë për promovim, dhe një zyrtar ligjor për të drejtën e autorit në kuadër të departamentit ligjor. Në nëntor 2013, palët e interesuara të DPI-së organizuan një konferencë mbi "Të Drejtat e Pronësisë Intelektuale në Kosovë". Komisioni i Ankesave ka shqyrta ankesa kundër vendimeve të API-së. Gjatë periudhën raportuese, 171 ankesa u janë parashtruar këtij Komisioni, 166 ankesa janë zgjidhur dhe 5 prej tyre janë në proces e sipër. Kryesuesi i këtij Komisioni është zëvendësuar.

Këshilli Nacional për Pronësi Intelektuale është funksional. Gjatë periudhës raportuese, janë mbajtur dy takime të këtij këshilli.

Sa i përket *aktiviteteve zbatuese* në fushën e të drejtave të autorit, përafërsisht 33 mijë CD-e që përmbajnë muzikë, filma, video lojëra dhe programe kompjuterike janë sekuestruar nga mesi i gusht 2013, kur Task Forca kundër piraterisë ndërmori veprimet fillestare. Përveç kësaj, qindra libra pirate janë sekuestruar. Inspektorati i tregut ka filluar procedurat kundër shkelësve dhe rastet janë duke u proceduar në gjykatat kompetente. Në dhjetor 2013, për herë të parë ka pasur katër raste për të cilat procedura penale është iniciuar nga Policia e Kosovës. Në janar dhe shkurt 2014, u ndërmorën veprime kundër dyqaneve foto-

kopjuese përreth Universiteteve; Inspektimet kanë treguar se nga të gjitha ndërmarrjet e inspektuara vetëm një kishte libra pirate, të cilat janë sekuestruar nga ana e inspektoratit të tregut.

Zyra për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtat e Përaferta më 10 mars 2014 ka filluar një fushatë ndërgjegjësimi për të promovuar të drejtën e autorit dhe të drejtat e përaferta, i cili përbëhet prej aktiviteteve informuese të organizuara në bibliotekat e komunave dhe qendrave rimore në qytetet e përzgjedhura, seminare në universitetet publike dhe private, dhe shpërndarja e fletëpalosjeve me informacion mbi të drejtat e autorit dhe piraterinë. Me rastin e Ditës Botërore të Pronësisë Intelektuale, më 26 prill 2014 ZDADP ka aktivizuar faqen e saj ne internet.

Dogana e Kosovës ka vazhduar të luftoj mallrat e falsifikuara dhe ka kryer veprime në 54 raste. Gjatë periudhës raportuese, janë krijuar 20 profile të reja të rrezikut në lidhje me mallrat që shkelin të drejtat e pronësisë intelektuale. Përveç kësaj, Dogana e Kosovës ka identifikuar tri (3) raste ex-officio në mënyrë që të rrisë këtë numër të profileve të rrezikut në sistemin elektronik të Doganave.

Tabela 24: Statistika mbi trajnimin dhe ngritjet e tjera të kapaciteteve të ofruar në fushat e DPI-së (shtator 2013 - prill 2014)

Lloji dhe tema	Data dhe vendi	Nr. i pjesëmarrësve
MKRS - Zyra e DPI-së		
Sesion trajnimi mbi Direktivat e të drejtës së autorit dhe të drejtat e përafërtë	19, 20 - 23 Shtator 2013, Prishtinë	10
Sesion trajnimi mbi Përgjegjësitë e shoqatave kolektive	14 Tetor 2013, Prishtinë	5
Sesion trajnimi për Shoqatat kolektive dhe Legjislacionin Kombëtar mbi te drejtat e autorit dhe të drejtat e përafërtë	16-17 Tetor 2013, Prishtinë	7
Sesion trajnimi mbi ndërmjetësuesit dhe përgjegjësitë e tyre në fushën e të drejtave të autorit	21-22 Tetor 2013, Prishtinë	10
Sesion trajnimi mbi ndërmjetësuesit dhe përgjegjësitë e tyre në fushën e të drejtave të autorit	4 - 6 Dhjetor 2013, Prishtinë	10
Sesion trajnimi për stafin e Zyrës së ADPI-së	13-16 janar 2014, Prishtinë	5
Doganat e Kosovës, njësia për DPI		
TAIEX, punëtori për DPI-në	15-18 Shtator 2013, Prishtinë	10
Seminar mbi Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore (organizuar nga MKRS)	01-02 Tetor 2013, Prishtinë	15
Sesion trajnimi mbi falsifikimet e produkteve	28-29 Tetor 2013, Prishtinë	10
Sesion trajnimi mbi falsifikimet e barnave mjekësore (organizuar nga Ambasada Franceze)	13-14 Nëntor 2013, Prishtinë	20
Ajencija PI e MTI-së		
Vizitë studimore për Ekzaminimin dhe kundërshtimin e Markave Tregtare	23 – 25 Shtator 2013, Bulgaria	4
Trajinim në shërbim mbi Patentat	30 Shtator – 2 Tetor 2013	12
Konferencia / Seminar për të drejtat e pronësisë intelektuale	12 Nëntor 2013, Prishtinë	40
Seminar mbi treguesit gjeografik dhe emërtimet e origjinës	19 – 21 Dhjetor 2013, Shqipëri	12
Vizitë studimore, Ekzaminimi i Procedurave të Patentave	24-26 shkurt 2014. Bullgari	3
Vizitë studimore mbi dizajnin industrial	3-5 mars 2014, Maqedoni	2
Seminar mbi treguesit gjeografik dhe emërtimet e origjinës	6 mars 2014, Prishtinë	25
Vizitë studimore për të gjitha institucionet e DPI-së	7-9 prill 2014, Kroaci	8

3.1.8. Punësimi, politikat sociale dhe politikat e shëndetit publik

Për sa i përket zhvillimeve legislative në fushën e **politikave sociale dhe të punësimit**, Ligji nr 04/L-205 mbi Agjencinë për punësim të Republikës së Kosovës është miratuar më 30 dhjetor 2013. Ai hyn në fuqi më 1 janar 2015. Ligji nr. 04/L-092 përfitimet e personave të verbër ka hyrë në fuqi më 1 janar 2014, në bazë të të cilit aplikantët kontrollohen nga një komision i specializuar mediko-social.

Për zbatimin e legjislacionit, aktet nënligjore në vijim janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- Rregullorja nr 02/2013 për funksionimin dhe aplikimin e procedurave të komisionit mediko-social për realizimin e të drejtave për të verbit, të miratuar më 10 dhjetor 2013 e cila shfuqizon Rregulloren nr 01/2013 për funksionimin e komisionit mediko-social (24 maj 2013)

- UA nr. 10/2013 për mbajtjen e evidencave të posaçme për vendet e lira të punës për shtetasit e huaj dhe shtetasit kosovar, të cilët me ndërmjetësimin e zyrave të punësimit punojnë jashtë vendit nëpërmjet ndërmjetësimit të zyrave të punësimit (16 shtator 2013);
- UA nr. 11/2013 për procedurat e punës se komisionit mjekësor për aplikuesit e ndihmës sociale në kategorinë e parë (1 Tetor 2013);
- UA nr. 12/2013 për përcaktimin e procedurave për pagesat e ndihmave të njëherdhme sociale (30 Tetor 2013);
- UA nr. 13/2013 për licencimin e ofruesve të shërbimeve sociale dhe familjeve të nivelit bazik dhe të mesëm (5 Dhjetor 2013);
- UA nr. 14/2013 për monitorimin dhe inspektimin e subjekteve juridike/organizatave që ofrojnë shërbime sociale dhe familjare (12 Dhjetor 2013);
- UA nr. 15/2013 për lajmërimin, suspendimin, ri-aktivizimin, ri-aplikimin dhe ndërprerjet e pagesave të pensionit themelor pas vdekjes se pensionistit (31 Dhjetor 2013), i cili shfuqizon UA nr. 11/2010 për lajmërimin, suspendimin, ri-aktivizimin, ri-aplikimin dhe ndërprerjet e pagesave të pensionit themelor pas vdekjes se pensionistit të datës 25.10.2010;
- UA nr. 16/2013 për caktimin e kushteve dhe kritereve për realizimin e ndihmave sociale për të huajt në Republikën e Kosovës (31 Dhjetor 2013);
- UA nr. 17/2013 për licencimin e subjekteve juridike/organizatave që ofrojnë shërbime sociale dhe familjare (31 Dhjetor 2013).

Sa i përket politikës së punësimit, është themeluar sistemi informativ për menaxhimin e punësimit në të gjitha zyrat e punësimit në të gjitha komunat, përveç atyre në veri të Kosovës. Këto komuna kanë dështuar në përgjigjen e kërkesave të MPMS-së për bashkëpunim. Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë ka bërë azhurnimin e sistemit informativ me të dhënat e saj mbi punëkërkuesit e rind që hyjnë në tregun e punës. Që nga shtator 2013 e këtej, sistemi u azhurnua me zhvillimet kryesore si në vijim:

- Regjistrimi i 17.984 punëkërkuesve të ri, nga të cilët 8.519 janë gra;
- Fshirja nga regjistri i 4.729 punëkërkuesve;
- Identifikimi i 6.748 vendeve të punës;
- 4.729 punëkërkues kanë pranuar shërbime të ngashme të punësimit, nëpërmjet ndërmjetësimit të programeve të punësimit publik;
- 2.093 persona kanë pranuar trajnim profesional në rrjetin e Qendrave të Aftësimit Profesional (QAP);
- Ndërtimi i dy zyrate të reja të punësimit (Vushtrri dhe Drenas).

Sa i përket masave aktive të tregut të punës, janë ndërmjetësuara 4,729 vende pune nëpërmjet shërbimeve të punësimit gjatë vitit 2013, nga të cilat 1,590 ishin femra. Vendet e punës janë krijuar përmes disa programeve, duke përfshirë: Programin Aktiv për Gjenerim të Punësimit të Tregut të Punës (UNDP), Projekti i punësimit të studentëve në Gjermani, njohuri rreth punësimit dhe rritjes së mundësive për të rinjtë, mbrojtjen e pyjeve nga zjarret dhe kultivimi i fidanëve.

Sa i përket zbatimin efektiv të ligjeve të punës, duke përfshirë shëndetin dhe sigurinë në punë, inspektorati i punës gjatë vitit 2013 ka lëshuar 1,587 vërejtje me shkrim dhe 125 gjoba për bizneset.

Sa i përket *bashkëpunimit*, Kosova dhe Shqipëria kanë përfunduar instalimin e shërbimeve të tyre të bazuar internetit brenda kornizës së portalit rajonal të punës (në mes të Kosovës, Shqipërisë dhe Maqedonisë), i cili është duke u zhvilluar, ndërsa pritet që Maqedonia të bëj të njëjtën gjë në fund të qershorit 2014. Takimi i fundit për këtë çështje është mbajtur më 21 janar 2014. Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale më 12 mars 2014 nënshkroi një Memorandum Mirëkuptimi me projektin "Rritja e punësimit të të rinjve" për ndërtimin e një sistemi të brendshëm të trajnimit që ofron qëndrueshmëri për

trajnimin e rregullt të stafit të Shërbimeve Publike të Punësimit dhe zhvillimin e një sistemi të performancës që përfshin tre hapa:

1. Caktimin e treguesit;
2. Matjen e performancës;
3. Reagimin sistematik, shkëmbimin e përvojave, zhvillimin e shërbimeve shumëdrejtësive.

Sa i përket **dialogut social**, Këshilli Ekonomik-Social (KES) mban takime të rregullta mujore. Që nga shtatori 2013 deri më sot, KES ka mbajtur shtatë (7) takime. Diskutimet kryesore dhe zonat e rekomandimit përfshijnë: diskutimin mbi Marrëveshjen e Përgjithshme të Kontratës Kolektive të Kosovës; Çështjet që kanë të bëjnë me procesin e privatizimit në Kosovë; rekomandime për Strategjinë Sektoriale për Punësim 2014-2020; Vendosja e kuotave për punësimin e shtetasve të huaj; Planifikimin e buxhetit për aktivitetet e KES për vitin 2014, etj.

Sa i përket **shërbimeve sociale**, Këshilli i Përgjithshëm për Shërbime Sociale dhe Familjare, në bazë të UA Nr 04/2012 për licencimin e ofruesve të shërbimeve sociale dhe familjare ka vendosur procedurat për marjen e certifikatave të licencës. Ky proces rregullon të drejtën për të ofruar shërbime sociale dhe familjare. Deri në fund të vitit 2013, komisioni i licencimit ka marrë 209 kërkesa për licenca, nga cilat:

- 185 (ose 88.51%) janë miratuar;
- 15 (ose 7.17%) janë refuzuar;
- 7 (ose 3.34%) janë në proces të kompletimit të dokumentacionit;
- 2 (ose 0.95%) u është kërkuar t'i nënshtrohen procesit të verifikimit të diplomave.

Sa i përket *koordinimit të sistemit të sigurimeve sociale*, më 17 dhjetor 2013 është nënshkruar marrëveshja për certifikimin e Periudhave të Sigurimit për realizimin e të drejtës për pension në mes të Kosovës dhe Malit të Zi.

Sa i përket mbështetjes së grupeve të marginalizuara, Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale ka vazhduar mbështetjen e saj financiare për shpenzimet operative të 6 strehimoreve rajonale për mbrojtjen e grave dhe fëmijëve viktima të dhunës familjare dhe trafikimit në mbarë Kosovën.

Sa i përket *ngritjes së kapaciteteve* në këtë fushë, aktivitetet në vijim janë zhvilluar gjatë kësaj periudhe raportuese:

- Janë mbajtur dy sesione trajnimi në mes të dhjetorit 2013 dhe marsit 2014 mbi zhvillimin e shkathtësive (ku morën pjesë 9 persona),
- Shtatë (7) Inspektorët e Punës morën pjesë në trajnimin "Identifikimi i hershëm i viktimate të trafikimit të qenieve njerëzor".
- Janë mbajtur 11 punëtori gjatë periudhës raportuese shtator-dhjetor 2013 për hartimin e manualeve operacionale për Programet Aktive të Tregut të Punës. 12 zyrtarë të Departamentit të Punës dhe Punësimit kanë marrë pjesë në këto punëtori.

Për sa i përket **sektorit të shëndetësisë**, Ligji për Sigurimet Shëndetësore është miratuar më 10 prill 2014. Ky ligj është një nga shtyllat kryesore të riorganizimit të reformimit të sektorit shëndetësor që siguron bazën ligjore për ngritjen e Fondit të Sigurimeve me kontributet e të dyve, punëdhënësit dhe punonjësit. Gjithashtu, Ligji për produkte dhe pajisje mjekësore dhe ligji për transplantimin e indeve dhe qelizave janë miratuar me 7 prill, përkatësisht më 20 mars 2014.

UA-të e mëposhtme janë miratuar në këtë periudhë raportuese për qëllime të zbatimit të legjislacionit primar:

- UA nr. 09/2013 mbi Skemen Stimulative të Performancës së Profesionistëve Shëndetësor dhe Shërbimeve Profesionale;
- UA nr. 10/2013 Për Trajtim Mjekësor Jashtë Institucioneve Shëndetësore Publike; dhe

- UA nr. 11/2013 mbi Sistemin Informatik Shëndetësor dhe Raportimi i të Dhënave Statistikore Shëndetësore.

Ka vazhduar ofrimi i shërbimeve shëndetësore për personat e ekspozuar ndaj plumbit ku programi i vaksinimit është zgjeruar ashtu që të arrij tani një normë të përfshirjes në mbi 95% të vaksinimit të detyrueshëm të fëmijëve Rom, Ashkali dhe Egjiptas. Në përgjithësi, në dy vitet e fundit një total prej 1,050 fëmijëve Rom, Ashkali dhe Egjiptas kanë qenë të vaksinuar. Gjatë kësaj periudhe raportuese, janë marrë gjithsej 31 mostra të pacientëve nga radhët e komunitetit rom të cilët kanë marrë trajtim me terapi specifike celte-oral. Vetëm gjatë periudhës janar-mars 2014, 50 Rom, Ashkali dhe Egjiptas janë vaksinuar. Në të njëjtën kohë MSH-ja ka identifikuar lëvizjen e këtij komuniteti, një faktor i rëndësishëm në përcjelljen dhe përfshirjen e tyre në program për shkak të ndryshimit të shpeshtë të banimit. Terapia me metadon ka vazhduar edhe në pesë spitale rajonale dhe në dy shërbime shëndetësore në burgje.

Sa i përket ngritjes së *kapaciteteve institucionale* në fushën e sektorit të shëndetësisë, është themeluar Oda e Profesionistëve Shëndetësor në nëntor 2013. Hardueri i sistemit informativ shëndetësor është instaluar në normë prej 90% tek institucionet shëndetësore, ku tashmë mbulon të gjitha institucionet shëndetësore në pilot projekt.

Ka pasur një numër të renovimeve dhe përmirësimeve në QKUK dhe në tri qendra familjare (Skenderaj, Rahovec, dhe Podujevë). Pati një numër të trajnimeve në fushën e shërbimeve të kujdesit shëndetësor të nënës dhe fëmijës dhe të planifikimit familjar, ku një total për 724 pjesëmarrësve morën pjesë, nga të cilët: 202 infermierë, 134 profesionistë shëndetësor, 202 mami dhe 127 vullnetarë për Kryqin e Kuq të Kosovës.

Për ngritjen e vetëdijes për mbrojtjen e shëndetit dhe parandalimin, janë zhvilluar këto aktivitete:

- 41 kurse me temë për edukimin shëndetësor familjar ,
- 31 kurse për kujdesin shëndetësor për nënët dhe fëmijë (453 pjesëmarrës), dhe
- 10 seanca për edukimin shëndetësor për të rinjtë (205 pjesëmarrës).

3.1.9. Arsimi dhe hulumtimet

Në lidhje me *zhvillimet legjislativë* në këtë fushë, një total prej 14 UA-ve janë miratuar në periudhën shtator 2013 - prill 2014 për zbatimin e legjisacionit arsimor dhe hulumtues. Më konkretisht, zbatimi i legjisacioni të miratuar përbehet nga:

- UA nr. 01/2014 Organizimi dhe planifikimi i procesit arsimor në arsimin dhe aftësimin profesional;
- UA nr. 02/2014 Numri i nxënësve me module dhe kualifikime të AAP resurset infrastruktura shkollore, siguria e nxënësve;
- UA nr. 03/2014 Për zbatimin e planit dhe programit të arsimit profesional për fushat: administratë, ekonomi, shëndetësi, hortikulturë, ushqimore, makineri, elektro, hoteleriturizëm, komunikacion, kimi-teknologji, ndërtimtari, grafikë, tekstil, muzikë, art për nivelin e parë dhe të dytë(KL. X XI dhe XII);
- UA nr. 04/2014 Kushtet dhe kriteret për veprimtarin ekonomike të institucioneve të AAP;
- UA nr. 05/2014 Agjencia i arsimit dhe aftësimit profesional dhe arsimit për të rritur (AAAPAR) në Kosovë;
- UA Nr .06/2014 Kodi i mirësjelljes dhe masat disiplinore për nxënës të shkollave të mesme të larta
- UA nr. 07/2014 Avancimi autonomia dhe funksionimi i institucioneve të AAP;
- UA nr. 08/2014 Procedurat dhe kriteret e zgjedhjes së drejtorit dhe të zëvendësdrejtorit të institucionit edukativo-arsimor dhe aftësues;
- UA nr. 09/2014 Për normativ mbi kuadrin profesional të arsimit;
- UA nr. 32/2013 Organizimi i kurrikulës me zgjedhje në të gjitha nivelet e arsimit para-universitar

- UA Nr 33/2013 Zbatimi i një formule komunale në përcaktimin e buxheteve shkollore në shkolla që administrohen nga komunitetet;
- UA nr. 34/2013 Përberja, funksionimi, detyrat, mandati i përfaqësimit të këshillit drejtues tek institucionet e arsimit dhe aftësimit profesional (AAP);
- UA nr. 35/2013 Organizimi i provimit profesional përfundimtar; dhe
- Rregullorja nr. 21/2013 Për protokollin për parandalimin dhe referimin e dhunës në institucionet e arsimit para-universitar.

Strategjia për Përmirësimin e Praktikës Profesionale 2013-2020 është miratuar më 17 janar 2014 dhe tani është në fazën e parë të implementimit. Strategjia për Orientim në Karrierë 2014-2017 është miratuar në mars 2014 nga Ministri i Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë.

Sa i përket *sigurimit të cilësisë* në sektorin e arsimit, janë hartuar dhe akredituar 23 programe të trajnimit (TPD) për mësimdhënësit e arsimit para-universitar në zbatimin e Kornizës së Kurrikulës së Kosovës. Përafersisht 6,000 mësimdhënës janë trajnuar. Programi për Avancimin e Kualifikimeve të Mësimdhënësve, i realizuar gjatë kësaj periudhe raportuese ka mbuluar rreth 2,000 mësimdhënës. Që nga shtatori i vitit 2013 e tutje, numri i përgjithshëm prej 4.535 mësimdhënësve nga rajone të ndryshme të Kosovës janë licencuar.

Lidhur me *arsimin gjithëpërfshirës* janë trajnuar gjithsej 110 mësimdhënës për mësimin e fëmijëve me nevoja të veçanta. MASHT-i ka bërë një marrëveshje me Shoqatën e të Verbërve të Kosovës për hartimin dhe mbështetje financiare për dy programe trajnuese për arsimin e të rriturve me démtime në të pamur: Programi për shkrim-lexim në Braille, dhe Programi për orientim në hapësirë. Projekti 3 vjeçar (2013-2015) për trajnimin e 15 asistentëve dhe instruktorëve të gjuhës së shenjave vazhdimitësht është mbështetur financiarisht nga MASHT-i. Një Memorandum Mirëkuptimi është nënshkruar me Doën Syndrome Kosova sa i përket projektit "Promovimi i informacionit dhe materialeve mësimore për fëmijët me Doën Syndrome". MASHT-i ofron mbështetje financiare për projektin.

MASHT-i ka ofruar libra shkollor të 'Gjuha rome 1' për klasën e dytë i cili është botuar në prill 2014. MASHT-i gjithashtu ka mbështetur financiarisht gjashtë qendra mësimore për komunitetet romë, ashkali dhe egjiptas në pesë komuna, me shumën prej 27,720 EUR. Për më tepër, numri i nxënësve nga komunitetet romë, ashkali dhe egjiptas të regjistruar në shkollë është rritur në vitin akademik 2013/2014, 7057 fëmijë të komuniteteve romë, ashkali dhe egjiptas janë regjistruar në shkollë, ndërsa për vitin 2012/13 numri i fëmijëve të regjistruar të këtyre komuniteteve ishte 6810. MASHT-i ka mbështetur edhe 30 nxënës dhe 16 studentë nga komunitetet romë, ashkali dhe egjiptas me 16 bursa në shkollat publike. MASHT-i ka nënshkruar një MM me OJQ-në VORAE (Voice of Roma Ashkali and Egyptian) për bursa për komunitetet romë, ashkali dhe egjiptas. Janë organizuar nga MASHT-i orë shtesë të gjuhës për komunitet romë, ashkali dhe egjiptas në 10 komuna, në të cilat janë përfshirë 313 nxënës të kthyer nga vende të ndryshme. Trajtimi i çështjes së programit mësimor në gjuhën serbe, Kurrikula bérthamë është përkthyer në këtë gjuhë për të tre nivelet para-universitare.

Janë ndërmarrë disa hapa për përmirësimin e qasjes, cilësisë, dhe rëndësisë së arsimit dhe aftësimit profesional. Janë trajnuar 12 mësimdhënës për praktikën profesionale në qendrat e kompetencës në Ferizaj dhe Skenderaj. Janë trajnuar 30 mësimdhënës në didaktikën profesionale për shkollat profesionale. Janë hartuar 9 kurrikulat të reja në përputhje me kërkeshat e tregut të punës për qendrën e kompetencës në Ferizaj. Për të siguruar qasje të plotë dhe të barabartë në arsimin cilësor për të gjithë fëmijët, gjatë kësaj periudhe, kurrikula për moshën 5-6 vjeçare është bërë pjesë e nivelit të parë të Kornizës së Kurrikulës dhe tashmë është duke u pilotuar në 10 shkolla.

Lidhur me *infrastrukturën shkollore*, dy shkolla kanë reduktuar ndërrimet mësimore nga 3 në 2 ndërrime, ndërsa 8 shkolla të reja kanë filluar procesin mësimor, të cilat janë të pajisura me salsa sportive.

Gjithashtu, në bashkëpunim me projektin BEP, është financuar zhvillimi i sistemit të mirëmbajtjes së TIK-ut në 100 shkolla ; ndërsa 30 shkolla fillore janë pajisur me laboratorë teknologjik për punë praktike.

Sa i përket kapaciteteve hulumtuese, institucionet e arsimit të lartë të Republikës së Kosovës janë mbështetur financiarisht me 21 projekte kërkimeve-shkencore. Këto institucione janë pajisura me pajisje të kërkimeve shkencore. Janë përkrahur 38 kandidatë për Doktoratë në studimet e tyre jashtë vendit, ndërsa 41 shkencëtarë të mobilitetit afat-shkurtër nga Universiteti i Prishtinës kanë përfituar nga grandet e mobilitetit afat-shkurtër, dhe 30 kandidatë për Doktoratë nga universitete të ndryshme të botës kanë marrë grande për studimet e tyre të doktoratës

3.1.10. Çështjet e Organizatës Botërore të Tregtisë (OBT)

Gjatë hapave përgatitor për anëtarësimin si vëzhgues në Organizatën Botërore të Tregtisë (OBT), janë identifikuar grupet e punës mbi shërbimet dhe janë targetuar strukturat negocuese përmallrat. Lidhur me pozitat për procesin e negociatave me OBT-në, Kosova ka përgatitur një koncept dokument në dhjetor 2013. Bazuar në të, gjatë këtij viti Departamenti i Tregtisë do të përgatis memorandume për aplikimin për anëtarësim si vëzhgues në OBT.

3.2. Politikat sektoriale

3.2.1. Industria dhe NVM-të

Për sa i përket zhvillimeve legislative në fushën e industrisë dhe NVM-ve, gjatë periudhës raportuese janë miratuar dy ligje:

- Ligji i plotësuar-ndryshuar për Investimet e Huaja, i miratuar në 12 dhjetor 2013, dhe
- Ligji i plotësuar-ndryshuar për Zonat Ekonomike, i miratuar ne mars 2014.

Lidhur me zbatimin e legjisacionit, është miratuar Rregullorja e ndryshuar mbi Organizimin e Brendshëm të MTI-së, e cila, *ndër të tjera*, rregullon funksionimin e Agjencisë për Mbështetjen e Ndërmarrjeve dhe Investimeve në Kosovës. Në vijim, janë dhënë Udhëzimet Administrative për zbatimin e Ligjit për Zonat Ekonomike që janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- Udhëzimi Administrativ nr. 17/2013 për themelimin dhe funksionimin e inkubatorëve të biznesit (11 dhjetor 2013);
- Udhëzimi administrativ nr. 01/2014 për përcaktimin e procedurës së paraqitjes së kërkesës përmarrjen e pëlgimit, procedimit të saj dhe dhënien e pëlgimit, dhe përmbajta e regjistratës zonave ekonomike (14 shkurt 2014);
- Udhëzimi Administrativ nr. 02/2014 për përmbajtjen e studimit të fizibilitetit për themelimin e zonave ekonomike (14 shkurt 2014); dhe
- Udhëzimi Administrativ nr. 03/2014 për procedurën, formën dhe përmbajtjen e konkursit, kushtet dhe kriteret përvendosjen e subjekteve afariste brenda hapësirave të zonave ekonomike (14 shkurt 2014).

Lidhur me kornizën e politikave në fushën e industrisë dhe NVM-ve, është hartuar dhe miratuar Koncept Plani për Zhvillimin e Zonave Ekonomike në Kosovë në tetor 2013. Gjatë tremujorit të parë 2014, Qeveria e Kosovës ka krijuar 3 Zona Ekonomike. Kosova ka vazhduar të bëjë përparim të konsiderueshëm në përmirësimin e ambientit të të bërit biznes. Raporti 2014 "Të bërit Biznes"⁸ i Bankës Botërore, e ka renditur Kosovën në vendin e 86-të nga 189 vende. Sipas këtij raporti, Kosova ka lëvizur nga pozita e 96-të në atë të 86-të krahasuar me raportin e vitit të kaluar, duke bërë përparim për 40 pozita në renditje, vetëm gjatë dy viteve të fundit. Për më tepër, Kosova renditet e 5-ta ndër 10 ekonomitë me reformën më të lartë në botë, për herë të parë me renditjen më të mirë në krahasim me fqinjët e saj.

⁸ <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/10/29/doing-business-report-identifies-kosovo-as-top-ten-reformer-worldwide>

Reformat kanë vazhduar në reduktimin e kohës për të filluar një biznes, riorganizimin dhe thjeshtëzimin e procedurave të regjistrimit të biznesit, si dhe në sigurimin e funksionimit të zyrave për shërbim të qytetarëve në tërë Kosovën. Deri më tanë janë themeluar 27 zyra për shërbim të qytetarëve, të cilat ofrojnë shërbime të njëjtë të ofruara nga Qendra për Shërbim të Biznesit. Gjatë periudhës raportuese, është themeluar një (1) zyrë për shërbim të qytetarëve në Mitrovicën Veriore.

Zhvendosja e klasifikimeve të aktivitetit ekonomik nga NACE rev. 1. në NACE rev . 2 është kompletuar dhe zbatimi është në proces. Janë bërë vlerësime për procesin e biznesit dhe Teknologjinë e Informimit dhe Komunikimit (TIK) për Agjencinë e Regjistrimit të Bizneseve në Kosovë. Rezultatet e këtij vlerësimi do të përdoren për të zhvilluar një sistem të ri që do të mundësojë regjistrimin online dhe përmirësimin e mëtejshëm të shërbimeve të përgjithshme të regjistrimit të biznesit.

Për sa i përket zhvillimit të *kapaciteteve*, gjatë periudhës raportuese, stafet e NVM-ve kanë marrë pjesë në një trajnim tre favor për *Rritjen e sektorit privat* në Stokholm (financuar nga SIDA). Për promovimin dhe mbështetjen e ndërmarrësisë në mesin e grave dhe të rinxve, gjatë periudhës raportuese janë organizuar aktivitete mbështetëse si në vijim:

- Panairi i sipërmarrësve të rinx, i organizuar nga Ministria e Tregtisë dhe Industrisë në bashkëpunim me Programin e USAID-it për Punësimin e të Rinjve (YEP);
- Gruaja më e sukseshtme në biznes në Kosovë, e organizuar nga Dhomën Ekonomike të Grave të Kosovës "G7 ", dhe
- Konferenca ndërkombëtare për Gratë në ndërmarrësi dhe udhëheqje, organizuar nga Ministria e Tregtisë dhe Industrisë.

3.2.2. Bujqësia dhe peshkataria

Në lidhje me *legislacionin* shtesë në fushën e bujqësisë, aktet e mëposhtme janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- UA nr. 12/2013 mbi pagesat direkte në bujqësi për vitin 2013 (2 shtator 2013) ;
- UA nr. 13/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes në bujqësi dhe zhvillim rural për vitin 2013 (2 shtator 2013) ;
- UA nr. 14/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes në bujqësi dhe zhvillim rural për vitin 2013 (23 tetor 2013) ;
- UA nr. 15/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes për zonat rurale më pak të zhvilluara (23 tetor 2013) ;
- UA nr. 16/2013 për riprodhimin e kafshëve të fermës, (11 dhjetor 2013);
- Rregullore nr 37/2013 mbi organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës në MBPZHR (19 dhjetor 2013) .
- UA nr. 13/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes në bujqësi dhe zhvillim rural për vitin 2014 (31 janar 2014);
- UA nr. 01 /2014 për vendosjen e kushteve në përcaktimin e verës me prejardhje të mbrojtur gjeografike dhe projektimit të vendndodhjeve me treguesit e mbrojtur gjeografik, (14 shkurt 2014);
- UA nr. 02/2014 për pagesat direkte për vitin 2014 (28 shkurt 2014);
- UA nr. 03/2014 për format e trajtimit të silvikulturës në pyje dhe procedurat e shitjes së asortimenteve të drurit (28 shkurt 2014);
- UA nr. 4/2014 për përcaktimin e kriterieve për marrjen e mostrave dhe analizimin e mushtit, verës dhe rrushit, dhe produktet e verës dhe rrushit dhe vlerësimi organoleptike i verës, (28 shkurt 2014);
- UA nr. 07/2014 për organizimin, përgjegjësitë, të drejtat dhe obligimet e shërbimeve këshilluese në nivel qendror dhe lokal, dhe në formatin dhe mënyrën e raportimit (26 mars 2014) ;

- UA nr. 09 /2014 për përcaktimin e kritereve për mbështetjen e organizatave, grupeve në nevojë dhe Shoqatat e prodhuesve dhe përpunuesve bujqësor (14 prill 2014); dhe
- UA nr. 10/2014 për cilësinë e plehrave (14 prill 2014).

Në nivelin e *zhvillimit të politikave* në fushën e bujqësisë, gjatë periudhës raportuese, MBPZHR-ja ka finalizuar programimin e masave për vitin 2014, respektivisht: investimet në nivelin e fermës, përpunimin bujqësor dhe marketingun, diversifikimin rural, programin LEADER dhe masat e ujítjes në fermë. Përveç kësaj, Plani Vjetor i Menaxhimit të Pyjeve 2014 është miratuar në shkurt 2014. Ai përfshin aktivitete që mbulojnë menaxhimin e 28,968.66 ha të pyjeve, pyllëzimin e 300 ha sipërfaqe të zhveshura, trajtimin e 1,000 ha pyje të ulëta. Aktivitete të tillë do të zbatohen në katër komuna: Suharekë, Novobërdë, Ferizaj dhe Skenderaj.

Në nivel të *kapaciteteve institucionale* në këtë fushë, Këshilli Kombëtar i Verërave është themeluar më 6 mars 2014.

Së fundi, është arritur progres i konsiderueshëm gjatë kësaj periudhe në fushën e bujqësisë në lidhje me *zbatimin*. MBPZHR-ja ka mbështetur 23 projekte për rehabilitimin e sistemeve të ujítjes, duke mbuluar një sipërfaqe prej 500 ha në një shumë prej 1,112,252.08 EUR. Përveç kësaj, janë përkrahur 15 projekte të Grupeve Lokale të Veprimit (GLV), në shumën prej 231,105.70 EUR.

Regjistri elektronik i fermerëve u përditësua në tremujorin e fundit 2013. Deri më tanë, 30.043 fermerë janë regjistruar në sistem. Monitorimi i çmimeve për 450 produkte bujqësore ka vazhduar në gjashtë qendra rajonale të Kosovës, me të dhënrat e përfshira në RRDHKF. MBPZHR ka publikuar Rrjetin e të Dhënave të Kontabilitetit të Fermave (RRDHKF) për vlerësimin e të ardhurave të fermave bujqësore në Kosovë më 14 shkurt 2014.

Në sektorin e verës, me kërkesën e prodhuesve verës dhe produkteve të tjera të rrushit, MBPZHR-ja ka kryer analizën e 292 mostrave, nga të cilat 88 janë certifikuar (55 për eksport, 18 për tregun e brendshëm dhe 15 për import). Procedura e akreditimit të brendshëm të laboratorit të enologjisë në kuadër të Departamentit të Vreshtave dhe Vreshtarës ka përfunduar, në përputhje me standardin ISO/IEC 17025, më 13 mars 2014.

Lidhur me *konsolidimin e tokës*, projekti i pa finalizuar i konsolidimit të tokës së është realizuar gjatë kësaj periudhe për 1,450 ha të tokës bujqësore në katër zonat kadastrale në Gjakovë. Për të siguruar përputhshmërinë me kriteret përkatëse të ndryshimin e destinimit të tokës bujqësore, gjatë kësaj periudhe, MBPZHR-ja ka mbajtur takime në 21 komuna me Drejtori të Komunale të Planifikimit Hapësinor dhe autoritetet e tjera vendore. Përveç kësaj, janë dorëzuar 25 aplikacione në komisionin e MBPZHR për ndryshimin e destinimit të tokës. Prej tyre, për 9 është dhënë pëlqimi, 6 kërkesa janë në shqyrtim, 9 prej tyre janë kthyer te paraqitësit e kërkesave që të sigurojnë dokumentacion shtesë dhe vetëm një kërkesë u refuzua.

Në lidhje me *modernizimin e fermave bujqësore dhe ndërmarrjeve të përpunimit bujqësor*, tre objekte për ruajtjen, klasifikimin dhe kategorizimin e produkteve bujqësore janë ndërtuar përmes skemës së granteve në shumën prej 6 milionë EUR. Këto objekte janë ndërtuar në Pejë (3,000 m²), Prizren (2,000 m²) dhe Gjilan (2,740 m²).

Sa i përket *inventarit* të pyjeve, Agjencia e Pyjeve të Kosovës (APK) e ka finalizuar dhe publikuar reportin e dytë të inventarit të pyjeve në tetor 2013, në përputhje me standarde të FAO-së. Gjithashtu është bërë progres në mbrojtjen e pyjeve. Projekti për pyllëzimin e 368.8 ha të sipërfaqeve të zhveshura dhe projekti i ruajtjes së 545 ha të sipërfaqes pyjore është kompletuar. Gjatë periudhës raportuese, Inspektorati Qendror i Pylltarisë ka lëshuar 136 vërejtje për prerjet e paligjshme: 134 kundërvajtje dhe 2 vepra penale. Për më tepër, 256,03 m³ dru janë konfiskuar. Autoritetet komunale kanë lëshuar 3,677 paralajmërimë për

prerjet e paligjshme (2,769 kundërvajtje dhe 998 vepra penale) që përfshin 9,069.42 m³ lëndë drusore. Për më tepër, janë konfiskuar 1,872.42 m³ lëndë drusore. Për të informuar publikun për rëndësinë e pyjeve dhe mbrojtjen e tyre, APK-ja ka shpërndarë 10,000 fletëpalosje dhe broshura.

Sa i përket ngritjes së kapaciteteve në lidhje me *shërbimet këshillimore bujqësore*, gjatë kësaj periudhe 43 këshilltarë bujqësor kanë ofruar konsultime për 2,700 fermerë, ndërsa janë bërë edhe 14 shkëmbime mes vetë fermerëve me qëllim të shkëmbimit të praktikave më të mira në Kosovë. E fundit por jo më pak e rëndësishme, janë shpërndarë 32,000 broshura (për 8 tituj, 4,000 për secilin titull) për fermerët.

Nëpërmjet projektit "Trajnim në përmirësimin e efikasitetit të stafit të zgjeruar (Metodologja e zgjerimit)", janë ofruar 90 ditë trajnimi për personelin përgjegjës për bujqësi dhe zhvillim rural në të gjitha komunat, si dhe për atë të MBPZHR dhe sektorit privat. Janë trajnuar 753 aplikues potencial për grantet e fermave dhe 70 menaxher të fermave në fushën e drurëve frutorë gjithashtu, ndërsa ADA dhe komunat kanë ndihmuar drejtpërsëdrejti 3,569 fermerë në plotësimin e formularëve të aplikimit për grante të tilla. Po ashtu një numër i vizitave studimore jashtë vendit u zhvillua gjatë periudhës raportuese: 17 këshilltarë bujqësor komunal kanë vizituar Maqedoninë (shtator 2013), 10 zyrtarë të MBPZHR-së që kanë të bëjnë me shërbimet këshillimore kanë vizituar Italinë (Nëntor 2013) dhe katër zyrtarë të MBPZHR-së kanë vizituar homologët kroatë (përmes TAIEX, më 27-29 dhjetor 2013).

MBPZHR-ja në bashkëpunim me Odën Ekonomike të Kosovës kanë mbështetur gjashtë panaire bujqësore për promovimin e produkteve bujqësore Kosovare:

- Festivali i rrushit (7 Shtator 2013);
- Panairi i agro-biznesit (5 – 8 Tetor 2013);
- Panairi i bletërritësve "Kosova 2013" (3 Shtator 2013)
- Panairi ndërkombëtar i agro-biznesit "AGROKOS 2013" (2-5 Tetor 2013);
- Festivali i mollës (13 Tetor 2013).

MBPZHR-ja ka mbështetur pjesëmarrjen e prodhuesve Kosovar të bodrumeve të verës në Panairin "Vinoexpo 2014" mbajtur në Kroaci (23 janar 2014).

Siguria e ushqimit

Për sa i përket përafrimit të *legislacionit* dhe procedurave nënligjore në fushën e sigurisë së ushqimit, aktet e mëposhtme janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- Rregullorja nr. 28/2013 mbi aditivët e ushqimit (3 nëntor 2013);
- Rregullorja nr. 43/2013 për caktimin e niveleve maksimale për kontaminues të caktuar në produktet ushqimore për njerëz apo substanca të padëshirueshme në ushqim për kafshë (27 dhjetor 2013);
- PSO nr. 27/2012 mbi kërkesat për marrjen e mostrave të mishit te grire, përgatitja e mishit dhe produkteve të mishit, dhe për kontrollin e parametrave, të përcaktuara në Rregulloren për kriteret mikrobiologjike për produktet ushqimore (28 shkurt 2014); dhe
- PSO27/2012 mbi kërkesat për marrjen e mostrave të qumështit dhe produkteve të qumështit, dhe për kontrollin e parametrave (28 shkurt 2014).

Lidhur me zhvillimin e *politikave*, Plani Kombëtar për Kontrolllet Zyrtare dhe Monitorimin e Shëndetit te Kafshëve (e cila gjithashtu përfshin Planin Kombëtar të Monitorimit të Mbetjeve) është miratuar më 21 shkurt 2014.

Në nivelin e *kapaciteteve institucionale*, Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë ka emëruar Bordin Drejtues dhe Këshillin Shkencor të saj.

Laboratori i Ushqimit dhe Veterinarisë në Kosovë (LUVK) u akreditua në 11 shkurt 2014 nga Drejtoria e Akreditimit të Kosovës, në përputhje me standardin ISO17025. Për më tepër, ai u pajis me pajisjet e nevojshme për analizën e qumështit dhe ka hartuar listën e të gjitha pajisjeve laboratorike. Me synimin për forcimin e mëtejshëm të kapaciteteve institucionale të AVUK-ut, janë rinnovuar pesë (5) pikat e inspektimit kufitar (PIK) në Merdare, Hani e Elezit, Vërmicë, Dheu i Bardhë dhe Kamenicë. Gjatë periudhës raportuese, AVUK ka ndarë edhe fondet për blerjen e dy automjeteve të veçantë për transportimin e mostrave nga PIK për në laborator.

Sa i përket *ngritjes së kapaciteteve njerëzore*, AVUK-u ka rekrutuar një zyrtar për të plotësuar postin e shefit të Drejtorisë së Administratës. Përveç kësaj, ka emëruar drejtorin e Drejtorisë së Shëndetit Publik si dhe shefin e Drejtorisë së Shëndetit dhe Mirëqenies së Kafshëve. Gjithashtu, dy zyrtarë nga zyrat rajonale janë caktuar për të ndihmuar në transferimin e mostrave kur është e nevojshme. Trajnimet e mëposhtme që u ndoqën nga stafi AVUK-ut gjatë periudhës raportuese:

- *Kontrolllet zyrtare dhe HACCP* (të ndjekura nga 25 inspektorë);
- *Trajnimi i trajnerëve* (të ndjekura nga 6 inspektorë);
- *Zbatimi i HACCP* (mbajtur në Gjermani, në janar-shkurt 2014, ku kanë marrë pjesë dhe 10 inspektorë të sigurisë ushqimore);
- *Pikat e Inspektimit Kufitar* (një vizitë studimore në Estoni, në dhjetor 2013, ku kanë marrë pjesë 3 zyrtarë të AVUK);
- *Inspektimet e fidaneve të mijedrës* (një vizitë studimore në Britaninë e Madhe, në mars 2014, ku mori pjesë 1 zyrtar); dhe
- *Kontrolllet zyrtare dhe Procedurat Standarde të Operimit* (të mbajtura në dhjetor 2013 - janar 2014 nga Projekti i Binjakëzimit ku kanë marrë pjesë 31 inspektorë fitosanitar, 12 inspektorë sanitari dhe 22 inspektorë veterinar).

Po ashtu personeli i LUVK-së ka marr pjesë në disa sesione trajnimi:

- *TAIEX*, trajnimi për *Zbulimin e sulfonamides dhe aflatoksinës me LC - MSMS* (shkurt 2014, kanë marr pjesë 6 teknikë të laboratorit);
- *Diagnostikimi dhe Monitorimi i Shëndetit të Kafshëve* (mbajtur në Turqi, në prill ku morën pjesë 6 teknikë të laboratorit);
- *Hulumtime epidemiologjike* (një vizitë studimore në Itali, në shkurt 2014 me pjesëmarrjen e 1 tekniku të laboratorit);
- *Aftësia e testimit për Brucelozë tek bagëtitë* (mbajtur në prill 2014 ku morën pjesë 4 teknikë të sektorit serologjik);
- *Aftësia e testimit për tërbim duke përdorur IFA* (mbajtur në prill 2014, ku mori pjesë 1 zyrtar i sektorit patologji - histologji).

Me qëllim të sigurimit të harmonizimit të dhënave për lindjet, lëvizjet, therjet dhe importet e gjedhëve dhe kafshëve të tjera, databaza e I&R është përditësuar rregullisht gjatë periudhës raportuese (shih tabelën 25 më poshtë).

Tabela 25: Statistikat mbi rastet e raportuara në data bazën e I&R (shtator 2013 - prill 2014 krahasuar me periudhiën shtator 2012-prill 2013)

Lloji i kafshës	Kategoritë e regjistrimit							
	Lindjet		Lëvizjet		Therjet		Importi	
	Shtat 2013 - prill 2014	Shtat 2012 - prill 2013	Shtat 2013 - prill 2014	Shtat 2012 - prill 2013	Shtat 2013 - prill 2014	Shtat 2012 - prill 2013	Shtat 2013 - prill 2014	Shtat 2012 - prill 2013
Gjedhe	104,102	96,572	20,416	12,832	5,643	6,945	4,524	-
Dele	48,345	89,388	7,113	29,800	-	-	-	-
Dhi	6,220	10,214	1,558	-	-	-	-	-
Derra	21,213	20,281	210	-	-	-	-	-

Si pjesë e **zbatimit** të vazhdueshëm të Planit Kombëtar për Monitorimin e Sëmundjeve dhe Kontrollit të Ushqimit, të gjitha mostrat e marra nga inspektorët veterinarë gjatë tremujorit të fundit 2013 janë dërguar në laboratorët përkatës dhe iu janë nënshtruar testeve përkatëse (siç tregohet në Tabelat 26 dhe 27 më poshtë).

Tabela 26: Mostrat e testuara në Laboratorin e Ushqimit gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014

Llojet e testeve	Nr. i mostrave të testuara
Mikrobiologjik	414
Teste kimike dhe të mbetjeve për aflatoksinë në produktet vendore dhe ato të importuara	451
Analizat e qumështit të papërpusuar (i caktuar për përpunim)	14,113
Gjithsej	14,978

Tabela 27: Mostrat e testuara në Laboratorin e Sëmundjeve të Kafshëve gjatë periudhës janar-prill 2014

Llojet e testeve	Nr. i mostrave të testuara
Patologjik	7
Tërbim (EU DCE)	154
Bakteriologjik	13
Virusi i etheve klasike të derrit (EU DCE)	163
Serologjik	1,007
Serologjik (projekti i asistencës teknike)	161
Gjithsej	1,505

Si pjesë e zbatimit të Planit Kombëtar për Kontrolle Zyrtare dhe Monitorimin e Sëmundjeve të Kafshëve, një total prej 6,355 mostrave të gjakut janë testuar për Brucella abortus, Brucella melitensis, Blutongue, ethet klasike të derrit dhe klamidia, nga të cilat 167 kanë rezultuar pozitive për sëmundjet e lartpërmendura dhe kafshët e testuar pozitiv me brucelozë u shkatërruan në përputhje me rrethanat.

Drejtoria e Inspektoratit të Shëndetit Publik ka testuar një numër të konsiderueshëm të mostrave gjatë gjithë periudhës raportuese dhe ka marr masat e nevojshme (shih tabelën 28 më poshtë).

Tabela 28: Mostrat e testuara dhe urdhrat e zbatuara nga Drejtoria e Inspektoratit të AVUK-ut gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014

Sektori	Mostrat e testuara	Nr. i mostrave	Nr. i mostrave pozitive	Urdhrat e zbatuara
Fitosanitar (kufi)	Pasurimi i miellit të grurit dhe testi për aflatoksinë	920	21	Kthim në vendin e origjinës (15) Asgjësim (6)
Fitosanitar (i brendshëm)	Pasurimi i miellit të grurit	603	5	Ndalimi i prodhimit derisa të arrihet në nivelin e kërkuar të pasurimit
Sanitar	Speci i kuq i bluar	126	2	Asgjësim
Veterinar (kufi)	Testi për praninë e histaminës në peshk dhe salmonelës në mishin e pulës	385	2	Kthim në vendin e origjinës dhe asgjësim
Veterinar (i brendshëm)	–	–	–	–
GJITHSEJ	NA	2,034	30	NA

Sa i përket ndërtimit të fabrikës së renderimit, faza e parë e projektit filloi në dhjetor 2013, dhe procesi i projektimit të fabrikës, vlerësimi i ndikimit në mjedis dhe hartimi i legjisacionit të nevojshëm për planifikimin, përpunimin dhe asgjësimin e produkteve nga kafshët, priten të përcaktohen në kohën kur kjo fazë të përfundojë.

Përparim i rëndësishëm është bërë edhe në aspektin e përmirësimit të Operatorëve të Biznesit të Ushqimit (OBU-të) në lidhje me përbushjen e standardeve në përputhje me ligjin në infrastrukturë, teknologji, objektet e punës, eliminimin e kontaminimit dhe procedurat vetë-kontrolluese. Një përparim i tillë vërehet sidomos në ato OBU që kanë përfituar nga grantet qeveritare dhe të BE-së. Për informata më të hollësishme, shih tabelat 29 dhe 30 më poshtë.

Tabela 29: Statistika mbi operatorët e biznesit të ushqimit (që merren me përpunimin e qumështit) që u përmirësuan gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014

Lloji i përmirësimit	Nr. i OBU-ve
Nga kategoria C në kategorinë B	2
Nga kategoria C në kategorinë A	1
Nga kategoria B në kategorinë A	1
Nga kategoria D në kategorinë B	1
Gjithsej	5

Tabela 30: Statistika mbi operatorët e biznesit të ushqimit (që merren me përpunimin e mishit) që u përmirësuan gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014

Lloji i përmirësimit	Nr. i OBU-ve
Kategoria A	2
Nga kategoria C në kategorinë B	1
Nga kategoria D në kategorinë B	1
Gjithsej	4

Për më tepër, një përparim i dukshëm është bërë edhe në regjistrimin e operatorëve të rinj të biznesit të ushqimit (OBU-të), siç tregohet në Tabelat 31 dhe 32 më poshtë.

Tabela 31: Statistika mbi operatorët e biznesit (që merren me ushqim me origjinë shtazore) të regjistruara gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014

Lloji i OBU-ve	Nr. i OBU-ve
Përpunimi i qumështit	3
Përpunimi i mishit	6
Ruajtja frigoriferike	8
Thertore	5
Gjithsej	22

Tabela 32: Statistika mbi operatorët e biznesit (që merren me ushqim me origjinë jo-shtazore) të regjistruara gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014

Lloji i OBU-ve	Nr. i OBU-ve
Fabrikë e ujit dhe pijeve	5
Fabrikë e pastave dheëmbëlsirave	9
Fabrikë pér vera dhe spiritus	5
Fabrikë pér përpunimin e frutave, perimeve, kërpudhave dhe bimëve mjekësore	9
Fabrikë e përpunimit të ushqimit të konservuar	1
Fabrikë e përpunimit të patates	1
Fabrikë e paketimit të orizit	1
Depo e ushqimit pér fëmijë	1
Fabrikë e paketimit të erëzave bimore dhe mëlmesave	1
Fabrikë e përpunimit të vajit të farave	1
Gjithsej	34

3.2.3. Mjedisi dhe ndryshimet klimatike

Lidhur me plotësimin e *kornizës ligjore* në fushën e mjedisit, Kuvendi i Kosovës ka miratuar ligjet:

- Ligji pér inspektoratin e mjedisit, ujërave, planifikimit hapësinor dhe ndërtimit, nr. 04/L-175, në 2 tetor 2013, (Dekreti nr. DL-053-2013, 21 tetor 2013);
- Ndryshimi i Ligjit pér shitjen e banesave pér të cilat ekziston e drejta banesore 04-L-061, në 27 mars 2014, (Dekreti nr. DL-015-2014, 14 prill 2014);
- Ligji pér Kimikatet, nr. 04/L-197, 27 shkurt 2014, (Dekreti nr. DL-005 -2014, në 14 mars 2014); dhe
- Ligji pér trajtimin e ndërtimeve pa leje, nr. 04/L-188, në 26 dhjetor 2013, (Dekreti nr. DL-002 - 2014, 9 janar 2014).

Me qëllim të plotësimit të legjislacionit primar me atij dytësor, MMPH ka miratuar këto udhëzime administrative:

- UA nr. 20/2013 pér mënyrën, procedurën, zbatimin dhe shumat e gjobave ndaj pjesëmarrësve në ndërtim, (30 shtator 2013);
- UA nr. 21/2013 e rendit të brendshëm të parqeve kombëtare, (9 tetor 2013);
- UA nr. 04 / 154 pér substancat që e dëmtojnë shtresën e ozonit dhe gazrat serrë të fluoruara, (31 tetor 2013);
- UA nr. 22/2013 pér menaxhimin e mbeturinave medicinave humane dhe veterinare, (7 nëntor 2013);
- UA nr. 23/2013 pér mënyrën dhe kushtet e kryerjes së punëve të rojtarëve të natyrës, (12 nëntor 2013);

- UA nr. 03/156 mbi shpalljen e rrjetit ekologjik, (13 nëntor 2013);
- UA nr. 01/157 për qasje në informata për shpenzim ekonomik të karburanteve dhe emisionin CO₂ të automjeteve të reja personale, (22 nëntor 2013);
- UA nr. 03 / 157 për zbatimin e mekanizmave fleksibil për zhvillim të pastër , (22 nëntor 2013);
- UA nr. 24/2013 për procedurat e krijimit dhe administrimit të regjistrat komunal të adresave dhe regjistrat shtetëror të adresave, (12 dhjetor 2013);
- UA nr. 25/2013 mbi tarifat e produkteve dhe shërbimet të Agjencisë Kadastrale të Kosovës , (12 dhjetor 2013) ;
- UA nr. 04 / 161 për arsenin, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokarburet aromatike policiklike në ajër, (18 dhjetor 2013)
- UA nr. 26/2013 për përcaktimin e mënyrës së evidentimit dhe formën e legjitimacionit të Inspektoratit për ujëra, (24 dhjetor 2013);
- UA nr. 05 /2014 për autoritetet përgjegjëse të planifikimit hapësinor, duke përfshirë parimet dhe procedurat për pjesëmarrjen e publikut në planifikimit hapësinor , (16 prill 2014) ;
- UA nr. 09 /2014 mbi licenca për administrimin e mbeturinave, (16 prill 2014);
- UA nr. nr 07 /2014 për kompetencat e pronarëve, prodhuesve dhe importues të mbeturinave, (16 prill 2014)
- UA nr. 06/2014 për certifikimin e administratorëve të ndërtesave në bashkëpronësi, (16 prill 2014);
- UA nr. 10/2014 për përbajtjen e planit dhe planimetrisë së vendndodhjes (28 prill 2014);
- UA nr. 13/2014 për përcaktimin e vlerës së tarifave për shërbime e lidhura me procesin e parandalimit dhe kontrollit të integruar të ndotjes (28 prill 2014);
- Rregullorja nr. 01/2014 për formën, përbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrat të ndërtesave të banimit në bashkëpronësi dhe regjistrat të ndërtesave të banimit në bashkëpronësi, (10 mars 2014);
- Rregullorja për standarde teknike minimale të detyrueshme të ndërtesave në bashkëpronësi dhe normat e standardeve minimale të hapësirave, (26 mars 2014).

Në aspektin e avancimit të kornizës së politikave në fushën e mjedisit, gjatë kësaj periudhe, Kuvendi i Kosovës ka miratuar "Strategjia për cilësinë e ajrit" (Vendimi nr. 04-V-741 i datës 19 dhjetor 2013), si dhe "Strategjia e Kosovës për menaxhimin e mbeturinave 2013-2022" (Vendimi nr. 02/153 i datës 25 tetor 2013) dhe "Plani i Veprimit për menaxhimin e mbeturinave në Kosovë 2013-2017 "(Vendimi nr. 02/153 i datës 25 tetor 2013).

Më tej, Plani Hapësinor për Parkun Nacional "Sharri" (11 shkurt 2014); Plani Hapësinor për Zonën e Mbrojtur dhe me Interes të Veçantë 'Beteja e Koshares' (14 mars 2014); Plani Hapësinor për Parkun Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna" (14 mars 2014); Plani Hapësinor për Monumentin e Natyrës me Interes të Veçantë "Ujëvara e Mirushës" (14 mars 2014) janë miratuar nga Kuvendi i Kosovës.

Sa i përket zbatimit të legjislacionit, MMPH ka miratuar Planin Zhvillimor Komunal (PZHK), si vijon:

- Rahovec (30 shtator 2013);
- Dragash (30 shtator 2013);
- Prishtinë (03 dhjetor 2013);
- Fushë Kosovë (26 dhjetor 2013).
- Kamenicë (02 prill 2014);

Përveç kësaj, më 18 mars 2014 Qeveria ka nxjerrë një vendim me nr. 08/178 mbi Zonën e Veçantë të Mbrojtur të Zogjve-Ligatina e Hencit-Radevë si dhe, vendimin me nr. 04/149 të datës 19 shtator 2013 me anë të së cilës është themeluar një këshill ndërministror për ujin. Në mënyrë të ngjashme, më 8 prill 2014, Ministri i Mjedisit miratoi vendimin nr. 49/2014 mbi Programin e Monitorimit të Ujërave Sipërfaqësor dhe Nëntokësor për periudhën provuese 2014 -2015.

Sa i përket zbatimit të politikave mjedisore dhe përmirësimit të gjendjes së mjedisit janë ndërmarr si më poshtë vijon:

- MMPH-ja ka përgatitur dhe finalizuar listën e klasifikimit dhe etiketimit të substancave të rezikshme, si dhe janë inspektuar 217 pika të grumbullimit të mbetjeve të automjeteve. Të gjithë operatorët e mbetjeve të automjeteve janë urdhëruar të pajisen me licencën e pajtueshmërisë mjedisore nga MMPH-ja, dhe si pasojë 43 operatorë kanë aplikuar për licencë. Në kuadër të projektit të rrjetit të monitorimit të cilësisë së ajrit në Kosovë, stacioni i fundit është tanë funksional dhe është vendosur në Brezovicë, Komuna e Shtërpcës.
- Gjatë kësaj periudhe raportuese, në bazën e të dhënave të Agjencisë Evropiane të Mjedisit-AEM/EIONET (<http://cdr.eionet.europa.eu/xk>) në pjesën e Kosovës të dhënat e mëposhtme janë raportuar në mënyrë elektronike: të dhënat për cilësinë e ajrit për periudhën 2011-2012 më 30 dhjetor 2013; të dhënat e ozonit për periudhën prill- tetor 2013 më 23 shtator 2013, të dhënat për cilësinë e lumenjve dhe liqeneve për vitin 2012 më 21 tetor 2013, të dhënat e sasisë së ujit në 28 tetor 2013, si dhe të dhënat për Inventarin Kombëtar të Emetimeve (31 dhjetor 2013), Zonat Kombëtare të Përcaktuara (15 mars 2014); dhe gazrat serë (prill 2014). Përveç kësaj, më 24 mars 2014, Draft Raporti për Gjendjen e Mjedisit në Kosovë i është dërguar AEM-it, e cila do të përfshihet në aneksin C të Gjendjes së Mjedisit në Evropë- SOER 2015.
- Inspektorati i Mjedisit ka kryer 321 inspektime, të cilat kanë rezultuar si më poshtë: dy inicime për kallëzime penale; katër inicime për vepra penale; një gjobë e detyrueshme; dhe 297 paralajmërimë, urdhra, rekomandime dhe përgjigje të tjera ndaj ankesave.
- Për të zbatuar vendimin e Ministrit nr. 34/13 të datës 15 nëntor 2013 në prishjen e të gjitha objekteve pa leje të ndërtimit brenda Kampit Veror të Prevallës. Inspektorati i MMPH-së ka ndërmarrë aktivitetet e mëposhtme: ka identifikuar 27 objekte pa leje ndërtimi dhe pas paralajmërimit të pronarëve të ndërtesave ka ndërmarr veprime për shkatërrimin e tyre.
- Në sektorin e VNM dhe VSM gjatë periudhës raportuese janë raportuar këto aktivitete: janë pranuar 86 aplikacione për pëlqim mjedisor, nga të cilat 27 janë shqyrtuar, 59 janë në procedurë për shqyrtim. Pas procedurës së shqyrtimit, janë dhënë 24 pëlqime mjedisore dhe 3 kërkesa janë refuzuar.
- Në lidhje me sektorin e kimikateve, mbeturinave dhe ujit janë lëshuar licenca dhe leje si më poshtë vijon: 5 licenca për menaxhimin e mbeturinave, 24 leje për importin e qeseve plastike për nevoja industriale, 3 leje për eksportin e mbeturinave, 9 leje për importimin e produkteve biocide, 3 leje për importin e substancave kimike, 9 pëlqime ujore dhe 5 leje ujore.

Sa i përket *ngritjes së kapaciteteve* institucionale dhe njerëzore, tre anëtarë të rinj të stafit janë rekrutuar nga inspektorati mjedisor i MMPH-së.

Për më tepër, në kuadër të aktiviteteve të rrjetit THEMIS dhe aktiviteteve të tjera, zyrtarë nga MMPH-ja, AMMK-ja dhe komuna kanë marrë pjesë në trajnime, punëtori dhe konferanca si më poshtë:

- Takimi vjetor i ENVICRIMENET, ka marr pjesë një zyrtar nga MMPH-ja, 14-15 nëntor 2013 në Europol, Hagë.
- Krimet mjedisore dhe mbrojtja e natyrës, trajnimi për 14 inspektorë të MMPH-së dhe 7 zyrtarë mjedisor komunal, 06-07 mars 2014, në Prishtinë, Prevallë dhe Reqan.
- Vizita studimore për dy inspektorë mjedisor nga 27-30 janar 2014, në Lion, Francë.
- Takimi i Komitetit për pikat e kontaktit, 4 inspektorë nga MMPH-ja, 12-13 mars 2014 në Shkup.
- Dy zyrtarë morën pjesë në trajnimin për "Ndryshimet klimaterike", 1-7 dhjetor 2013 Berlin, Gjermani;
- Një zyrtar mori pjesë në konferencën "Zbatimi dhe implementimi i legjislacionit të BE-së", 01-04 tetor 2013 në Maltë.
- Pesë zyrtarë morën pjesë në trajnimin për "Sigurinë në proceset industriale – direktiva SEVESO", 23 tetor 2013, në Prishtinë.

- "Strategjia e Menaxhimit të Kimikateve", morën pjesë pesë zyrtarë, e organizuar nga SIDA dhe Kimikatet Suedaze (ËE), prej 11-15 nëntor 2013 në Tiranë, Shqipëri.
- Një zyrtar ka marr pjesë në trajnimin për "Kapjen dhe ruajtjen e karbonit", 18-25 tetor 2013, Gjermani.
- Tre zyrtarë morën pjesë në trajnimin për "Strategjinë e Përafrimit Mjedisor dhe Analiza Financiare", 18-19 mars 2014, në Podgoricë, Mali i Zi.
- Gjashtë zyrtarë (MMPH - AMMK) morën pjesë në vizitën studimore si pjesë e projektit "Përcjellja e përvojës Çeke: Aktivizimi i Sistemit të Monitorimit të Inventarit të Gazrave Serë në Kosovë (GHG)", 19-24 janar 2014, në Pragë, Republika Çeke.
- Pesëmbëdhjetë (15) punëtori janë mbajtur me pjesëmarrësit që vijnë nga 13 Qendra Kombëtare të Referencës (QKR-të) - kryesisht zyrtarë nga Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të cilët janë përfshirë në trajnimet për ujërat dhe ujërat e zeza, sistemin e informacionit mjedisor, cilësinë e ajrit dhe të emisioneve, menaxhimin e mbeturinave dhe mbrojtjen e natyrës.
- Tre zyrtarë nga MMPH-ja morën pjesë, njëri prej tyre në takimin në lidhje me "Pikat Kombëtare Kryesore" (4-6 mars 2014); i dyti në "Emisionet nga transporti" - COPERT 4 (29-30 mars 2014) dhe i treti në "Land Cover" (prill 2014) në Kopenhagë, Danimarkë.

Me qëllim për të thelluar bashkëpunimin në mes të institucioneve qendrore e lokale, janë organizuar leksione rrith ndërgjegjësimi mjedisor në 23 shkolla fillore të ndryshme në 12 komuna. Duke pasur këtë parasysh, në bashkëpunim me MMPH-në dhe shoqërinë civile janë organizuar aktivitete të ndryshme për të shënuar Ditën Botërore të Ujit, Ditën Botërore të Meteorologjisë dhe Ditën e Tokës. Përveç kësaj, janë organizuar aktivitete të pastrimit të liqeneve të Batllavës dhe Badovcit me OJQ-të mjedisore në 3 mars 2014 dhe 9 mars 2014.

Sa i përket të dhënavët të faturimit të ujit dhe ujërave të zeza për periudhën shtator 2013 - mars 2014 janë arritur objektivat e faturimit me 81,13% (nga 100% të miratuara), përkatësisht:

- Për amvisëritë, faturimi është arritur me 81,65%;
- Për biznese, pagesa e tarifave është arritur me 82,26%;
- Për institucione, realizimi i faturimit është arritur me 77,04%;

Për më tepër, faturimi ka një rritje prej 1,78% krahasuar me të njëjtën periudhë të kaluar.

Në aspektin e të dhënavët të grumbullimit për periudhën shtator 2013 - mars 2014, objektivat e grumbullimit janë arritur 71,76% (nga 75,57% të miratuar).

- Për amvisëritë është arritur 63,42% nga 67,01% të miratuar për këtë periudhë;
- Për biznese komercial është arritur 83,86% nga 90,61% të miratuar për këtë periudhë;
- Për institucione është arritur 98,03% nga 97,68% të miratuar për këtë periudhë.

Për më tepër, mbledhja ka një rritje prej 7,63% krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar.

Duke vazhduar më tej, për të vënë në dukje të dhënat nga Zyra Rregullatore për Ujësjellës dhe Mbeturinave (ZRRUM) mbulimi i linjës së shërbimit të ujit është 82% dhe ai i kanalizimeve /ujërave të zeza është 61%. Përveç kësaj, ZRRUM më 31 dhjetor 2013 ka nxjerrë urdhrin e tarifave për shërbimet e ujit me shumicë dhe pakicë. Duke marrë parasysh investimet në sektorin e ujit dhe ujërave të zeza për periudhën raportuese është si më poshtë:

Investimet nga kompanitë rajonale të ujësjellësit

- Investimet kapitale në rrjetin ekzistues të furnizimit me ujë (20,738 EUR)
- Investimet kapitale në zgjerimin e rrjetit të furnizimit me ujë (744,078 EUR)

- Investimet kapitale në rrjetin ekzistues të ujërave të zeza (1,066 EUR)
- Investimet kapitale në zgjerimin e rrjetit të ujërave të zeza (22,712 EUR)

Investimet nga donatorët

- Investimet kapitale në rrjetin ekzistues të furnizimit me ujë (1,986,098 EUR)
- Investimet kapitale në zgjerimin e rrjetit të furnizimit me ujë (2,054,883 EUR)

3.2.4. Politikat e transportit

Lidhur me zhvillimet *legislative* në fushën e transportit gjatë periudhës raportuese, Ligji për Themelimin e Agjencisë së Shërbimeve të Navigacionit Ajror eshtë miratuar nga Kuvendi i Kosovës më 20 mars 2014. Për më tej, në aspektin e legjislacionit sekondar në fushën e transportit, MI dhe ARH kanë miratuar udhëzimet administrative (UA) dhe rregulloret e mëposhtme:

- UA nr. 10/2013 për trajnimin dhe dhënien e provimit përmenaxher dhe shofer të operatorit të Transportit Publik Rrugor të udhëtarëve dhe mallrave KPP (23 dhjetor 2013);
- UA nr. 05 / 2013 për licencimin e operatorëve të transportit rrugor të udhëtarëve me autobus (13 dhjetor 2013);
- UA nr. 07 / 2013 për licencimin e operatorëve të transportit rrugor të mallrave (23 dhjetor 2013);
- UA nr. 09 / 2013 për rrjetin e linjave dhe rendin e udhëtimit në transportin ndër urban të udhëtarëve me autobus (23 dhjetor 2013);
- UA nr. 04 / 2013 për kushtet e licencimit të terminaleve të mallrave (29 nëntor 2013);
- UA nr. 08 / 2013 për licencimin e stacioneve të autobusëve (23 dhjetor 2013);
- UA nr. 11/2013 për lëshimin e lejeve përkryerjen e transportit të rregullt ndërkombëtar rrugor të udhëtarëve qasje dhe transit nëpër territorin e Kosovës (23 dhjetor 2013);
- Kodi i mirësjelljes nr. 01 / 2013 për drejtuesit e autobusëve dhe personelin tjetër (26 dhjetor 2013) ;
- Rregullorja nr. 02 / 2013 mbi licencimin e shoferëve (më 29 tetor 2013); dhe
- Rregullorja nr. 03 / 2013 mbi metodat e sigurisë për organin përgjegjës përmes mbikëqyrjen e sigurisë pas lëshimit të autorizimit të sigurisë (më 29 tetor 2013).

Në fushën e *transportit hekurudhor*, ARH-ja ka miratuar vendimin përmiratimin e vendimit të KE-së nr. 2011/291/EU më STN (Specifikimet Teknike të Ndërveprimit). ARH-ja ka nxjerrë edhe autorizimin përvjenien në shërbim të lokomotivave, trenave motorik, vagonëve të udhëtarëve dhe pajisjeve përmirëmbajtjen e pistave hekurudhore, dhe ka ri-regjistruar dhe lokomotivat, lokomotivat manovruese, trenat motorik dhe vagonët e pasagjerëve. Përveç kësaj, ARH-ja ka dorëzuar një raport me rekomandime të sigurisë përmenaxherin e infrastrukturës (INFRAKOS) më 30 dhjetor 2013, si dhe raportin vjetor të sigurisë përvitin 2012 të Bordit Mbikëqyrës të ARH më 27 shtator 2013.

Qeveria e Kosovës ka ndarë 10.000.000 € përminvestime kapitale në sektorin hekurudhor përvitin 2014, ndërsa përfunksionalizimin e trenave në të gjitha linjat një total prej 1.410.959 € janë ndarë përvitin 2014.

Në kontekst të zhvillimeve të aviacionit civil, hapësira ajrore e sipërme e Kosovës u rihap më 3 prill 2014, në bazë të marrëveshjes ndërmjet Forcës së NATO-s në Kosovë (KFOR) dhe Qeverisë së Hungarisë, kjo e fundit vepron si një mundësues teknik përmes ofrimit të shërbimit kombëtar ajror të tij, Hungarocontrol.

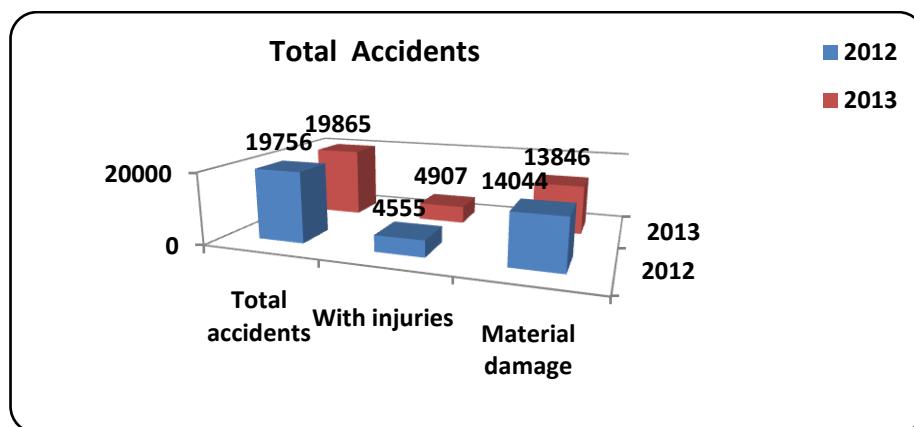
Për sa i përket *bashkëpunimit rajonal dhe ndërkombëtar*, gjatë periudhës raportuese janë mbajtur dy takime në mes të AAC-së dhe Agjencive për Shërbimet e Navigacionit Ajror të Kosovës, Shqipërisë, Malit të Zi, Maqedonisë dhe Hungarisë me qëllim të avancimit të iniciativës përkrijimin e Zonave të Ofrimit të Shërbimit të Përbashkët (JSPA). Një takim i nivelit të lartë në bashkëpunimin rajonal, ku morën pjesë përfaqësues të AAC-së nga Kosova, Shqipëria, Bosnjë -Hercegovina, Bullgaria, Kroacia, Hungaria, Maqedonia, Mali i Zi, Serbia dhe Turqia, si dhe nga ICAO, ECAC dhe EUROCONTROL, u mbajt në

Maqedoni më 12-14 mars 2014. Në aspektin e aktiviteteve operative, u mbajt një auditim i përbashkët midis inspektorëve të avionit civil të Kosovës dhe Shqipërisë për të shqyrta zbatimin e kornizës ligjore dhe procedurave standarde në terminalin e ri "Adem Jashari" Limak Kosova.

Në lidhje me ngritjen e kapaciteteve, instruktorët e brendshme të operatorëve dhe skanimit të sigurisë për terminalin e ri të ANP "Adem Jashari" janë certifikuar më 10 shtator 2013. Përveç kësaj, Programi Bazik i Trajnimit për Siguri dhe Skanim të Operatorëve të Aeroportit në ANLK (20 dhjetor 2013) dhe Programi i Trajnimit Specifik për skanimin e personave, bagazhit të kabinës dhe bagazhit tjetër për Skanim të Operatorëve të Aeroportit në ANLK (4 prill 2014) janë miratuar nga MPB.

Në anën tjetër, Këshilli për Sigurinë në Komunikacionin Rrugor zhvilloi një takim të rregullt më 23 dhjetor 2013. Lidhur me rritjen e ndërgjegjësimit për sigurinë rrugore, janë zhvilluar 42 takime në shkolla, ku janë shpërndarë 2,000 broshura dhe 100,000 fletëpalosje. Për më tepër, në bashkëpunim me Policinë e Kosovës, janë përgatitur disa fushata televizive mbi sigurinë e trafikut rrugor, dhe po ashtu është përgatitur një projekt në rajonin e Mitrovicës (duke përfshirë komunitetin serb). Megjithatë, numri i përgjithshëm i aksidenteve të trafikut rrugor për vitet 2012 dhe 2013 është paraqitur në tabelën 1 më poshtë.

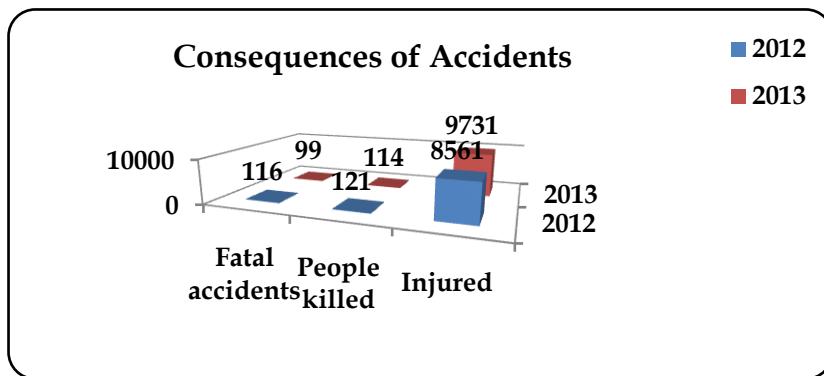
Grafiku 1: Aksidentet në trafikun rrugor në 2012 dhe 2013

Siq tregohet në grafikun e mësipërm, në 2013 shihet një rritje e lehtë e numrit të aksidenteve të trafikut rrugor me lëndime dhe me më pak dëme materiale. Tabela e dhënë më lartë tregon se krahasuar me vitin 2012, ka një rritje në aksidentet e trafikut rrugor, ku numri i përgjithshëm i aksidenteve është rritur me + 0.55%, numri i aksidenteve me lëndime është rritur me +7,73%, dhe numri i aksidenteve me dëme materiale është ulur me - 1.41%.

Statistikat mbi lëndimet e njerëzve të shkaktuara nga aksidentet rrugore në vitin 2012 dhe 2013 jepet në grafikun 2 më poshtë.

Grafiku 2: Lëndimet e njerëzve në aksidentet e trafikut rrugor në 2012 dhe 2013

Ndryshe nga numri i përgjithshëm i aksidenteve në rritje krahasuar me vitin e kaluar, numri i aksidenteve fatale është zvogëluar, edhe pse numri i krahasuar me standarde të BE-së mbetet i lartë. Tabela e mësipërme tregon se numri i aksidenteve fatale për 2013 është ulur me -14,65% krahasuar me vitin 2012. Për më tepër, numri i vdekjeve është -5,78% më pak krahasuar me vitin 2012, ndërsa numri i personave të lënduar është rritur me +13.66%.

Në fushën e *infrastrukturës rrugore*, ndërtimi i autostradës R7 (me gjatësi 78 km) u përfundua më 26 nëntor 2013. Sa i përket zbatimit të projektit R6, pas vlerësimit tekniko-financiar të ofertave, Komiteti Drejtues Ndërministror njoftoi se konsorciumi Bechtel & Enka fitoi ofertën për ndërtimin e autostradës Prishtinës-Hani i Elezit 60 km e gjatë. Kontrata pritet të nënshkruhet së shpejti, me gjithë kohëzgjatjen e prishme të projektit prej 42 muaj, të ndarë në tre segmente. Sa i përket mirëmbajtjes së rrugëve, rrugët rajonale dhe ato kryesore, duke përfshirë edhe autostradën R7, janë mirëmbajtur gjatë periudhës raportuese. Përveç kësaj, kanë përfunduar 26.25 km rrugë nationale dhe rajonale dhe 31 km rrugë lokale. Lidhur me sinjalistikën rrugore vertikale dhe horizontale, deri tani ka përfunduar rrith 85% e projektit. Ndërkohë janë lëshuar në total 33 licenca (5 për transportimin e mallrave, 8 për transportimin e mallrave të rrezikshme dhe 20 për transportimin e udhëtarëve) si dhe 1,250 autorizime për transportin e brendshëm.

Sa i përket *bashkëpunimit rajonal dhe ndërkombëtar për transportin rrugor*, MI-ës ka vazhduar të marrë pjesë në takimet e organizuara nga SEETO, CIECA dhe CITA. Në anën tjetër, në aspektin e anëtarësimit në organizatat ndërkombëtare, më 16 dhjetor 2013 ARH ka pranuar njoftimin zyrtar për t'u bashkuar me IRG-Rail (*Independent REGULATORY Group*). Gjithashtu, ARH-ja ka nënshkruar një Memorandum Bashkëpunimi me autoritetin Maqedonas më 14 nëntor 2013, si dhe me atë të Malit të Zi në 28 prill 2014.

Në lidhje me *ngritjen e kapaciteteve* njerëzore dhe profesionale, janë trajnuar dhe certifikuar 30 menaxherë për transportimin e mallrave me CPC, po ashtu 249 shoferë për transportimin e udhëtarëve dhe 391 shofer për transportimin e mallrave. Gjithashtu, 202 shoferë janë certifikuar dhe trajnuar me certifikatën ADR për transportin e mallrave të rrezikshme, dhe 876 instruktorë të vozítjes kanë marrë pjesë në 5 punëtori mbi eko-vozítjen. Përveç kësaj, 5 këshilltarë të sigurisë përgjegjës për mallra të rrezikshme janë trajnuar dhe certifikuar më 13 shtator 2013 në Zagreb, Kroaci.

Ndërkohë, gjatë periudhës raportuese zyrtarët e MI-së kanë marrë pjesë në seancat e trajnimit dhe punëtorive si më poshtë:

- *Tahografia Digitale* (mbajtur më 04-05 dhjetor 2013 në Lubjanë dhe ka marr pjesë një zyrtar i Inspektoratit);
- *Themelin e organeve inspektuese sipas HRN EN ISO/17020: 2012* (mbajtur më 11-13 mars 2014 në Zagreb, ku kanë marrë pjesë 6 zyrtarë të MI-ës);

- *Hyrje në pajisjet për kontrollin e gazrave të emetuara nga automjetet, funksionimi dhe përdorimi i tyre* (mbajtur më 14-19 tetor 2013, në Haldenëang, Gjermani dhe kanë marrë pjesë katër zyrtarë të MI-ës);
- Grupi i Punës CITA (GP 3) në *Rezultatet e Standardizuara të Inspektimit - Si të vlerësoni* (mbajtur më 19-20 nëntor 2013 në Berlin, Gjermani, ku kanë marrë pjesë dy zyrtarë të MI-ës);
- Seminar mbi *Themelimin e organeve inspektauese sipas HRN EN ISO/17020: 2012* (mbajtur më 11-13 mars 2014 në Zagreb, ku morën pjesë 10 zyrtarë të MI-ës).

Gjithashtu, stafi i ARH-së ka marrë pjesë në trajnimet dhe punëtoritë e mëposhtme:

- *Menaxhimi i Sigurisë në Hekurudhë* (mbajtur më 05-08 nëntor 2013 në Eskisehir, Turqi, dhe kanë marrë pjesë dy zyrtarë);
- *Hapja e Tregut Hekurudhor* (mbajtur më 5-8 nëntor 2013 në Beograd, ku ka marr pjesë një zyrtar);
- *Seanca mbyllëse e IPA-së* (mbajtur më 27 nëntor 2013, në Beograd, ku kanë marrë pjesë dy zyrtarë).

Së fundi, gjatë periudhës raportuese janë ndjekur seancat e trajnimit në fushën e aviacionit civil si më poshtë:

- *Optimizimi i sigurimit të operimit të linjave ajrore* (mbajtur më 04-09 nëntor 2013, në Romë, ku ka marr pjesë një Inspektor i Sigurisë së Aviacionit Civil nga MPB-ja); dhe
- *Optimizimi i sigurimit të operimit të linjave ajrore* (mbajtur më 28 prill-2 maj 2014 në Gjenevë, ku ka marr pjesë një Inspektor i Sigurisë së Aviacionit Civil nga MPB-ja).

3.2.5. Energjia

Sa i përket përfundimit *të akteve nënligjore* në fushën e energjisë, Ministria e Zhvillimit Ekonomik (MZHE) ka miratuar UA nr. 02/2013 për shfrytëzimin dhe mbështetjen e prodhimit të energjisë nga burime të ripërtërishme më 31 Dhjetor 2013.

Për më shumë, në lidhje me kornizën rregullatore në këtë fushë, Zyra e Rregulatorit për Energji ka miratuar tri dokumente gjatë periudhës raportuese:

- Rregullat e Brendshme të Tregut të Energjisë (27 dhjetor 2013);
- Plani Zhvillimor i Transmisionit 2014-2023 (23 dhjetor 2013); dhe
- Ndryshimet e Metodologive për Lidhjet e Reja për KEK-un dhe KOSTT-it (24 tetor 2013)

Në aspektin e *zhvillimit të politikave* në këtë fushë, Qeveria e Kosovës ka miratuar dokumentet e mëposhtme gjatë periudhës raportuese:

- Plani Kombëtar i Veprimit për Burimet e Ripërtërishme të Energjisë 2013 - 2020 (5 nëntor 2013);
- Plani Kombëtar i Veprimit për Eficiencë të Energjisë 2013-2015 (3 dhjetor 2013); dhe
- Strategjia e Energjisë për Republikën e Kosovës 2013-2022 (28 mars 2014).

Për sa i përket *bashkëpunimit rajonal dhe ndërkombëtar*, Marrëveshja për Energjinë ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Republikës së Serbisë është arritur më 8 shtator 2013, ndërsa për protokollin teknik të saj u ra dakord më 10 dhjetor 2013. Për më tepër, Operator Sistemi, Transmisioni dhe Tregu i Kosovës (KOSTT) dhe Industria e Energjisë Elektrike Serbisë (EPS) kanë nënshkruar marrëveshjen kornizë për bashkëpunim në çështjet e lidhura me Operacionin e Sistemit të Transmisionit, më 1 shkurt 2014. Të dyja këto marrëveshje kanë për qëllim të përmirësojnë sigurinë e furnizimit për të dyja palët. Në 31 mars 2014 KOSTT ka marrë një njoftim nga Rrjeti Evropian i Operatorëve të Sistemit të Transmisionit për Energjinë Elektrike (ENTSO - E) për miratimin e lëshimit të kodit të tipit Y për Kosovën, por vetëm si zonën e tregtisë, jo si një zonë rregullatore.

Më 21 dhjetor 2013, Kosova dhe Shqipëria nënshkruan kontratën për ndërtimin e linjave të interkonjekzionit 400 kV që lidhin rrjetet e tyre të energjisë. Përgatitjet për këtë projekt kanë filluar dhe projekti i përgjithshëm pritet të përfundojë deri në fund të vitit 2015.

Sa i përket procesit të dekomisionimit të termocentralit "Kosova A", më 13 nëntor 2013 Qeveria e Kosovës ka miratuar vendimin (04/156) për fillimin e dekomisionimit të mbylljes. Përveç kësaj, raportet e dekomisionimit për vitin 2013 janë paraqitur në MZHE, ndërsa është themeluar njësia e brendshme e KEK-ut përgjegjëse për dekomisionimin në nëntor 2013. Sa i përket zbatimit të projektit të bashkëpunimit të kogjenerimit në përmirësimin e sistemit të ngrohjes qendrore në Prishtinë janë hapur kanalet dhe janë vodosur gypat për ngrohje në gjatësi 6 km nga gjatësia totale prandaj përparimi i përgjithshëm mund të konsiderohet 50% i plotë. Për sa i përket kapaciteteve të reja prodhuese, transaksi i përgjithshëm mund të është duke u zhvilluar në përputhje me vendimet e Komitetit Drejtues të Projektit dhe vendimin e Qeverisë nr. 06 /167 të 22 janarit 2014).

Në lidhje me transmetimin, ndërlidhjen dhe sigurinë e furnizimit, gjatë periudhës raportuese janë përfunduar dy projekte nga KOSTT-i:

- Interkonjekzioni i nënstacionit të Lipjanit në linjën 110 kV L112 (1 shtator 2013); dhe
- Instalimi i dy fushave për linjat 110 kV në NS Prizren 2 (26 dhjetor 2013).

Në lidhje me përmirësimin e infrastrukturës së shpërndarjes, nga shtatori deri në dhjetor 2013 humbjet teknike kanë pasur një renie të lehtë nga 16.9% në 16.8% në krahasim me periudhën e njëjtë në vitin 2012. Përveç kësaj, nga shtatori në dhjetor 2013 humbjet komerciale kanë rënë nga 21.74% në 19.98% në krahasim me periudhën raportuese të njëjtë. Gjithashtu, më 13 janar 2014 u nënshkrua Memorandumi i Mirëkuptimit në mes të Kompania Kosovare për Distribuim dhe Furnizim me Energji elektrike (KEDS) dhe Policisë së Kosovës për mbështetje dhe bashkëpunim për punëtorët e KEDS-it në terren, kryesisht në lidhje me sigurinë e tyre.

Brenda periudhës raportuese, Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) ka nxjerrë tre autorizime:

- Autorizimin për "Kelkos-Energy" ndërmarrje për ndërtimin e kapaciteteve të reja prodhuese të hidro - energjisë elektrike: HEC Lumëbardhi II, me kapacitet të instaluar prej 5.5 MË, në komunën e Deçanit (24 tetor 2013);
- Autorizimin për "Eurokos J.H." ndërmarrje për ndërtimin e kapaciteteve të reja prodhuese të hidro - energjisë elektrike: HEC Brod II dhe Restelica I dhe II, me kapacitet të instaluar prej 3.89 M dhe 2.28 MË, në komunën e Dragashit (24 tetor 2013); dhe
- Autorizimin për "Hidro - Line" ndërmarrje për ndërtimin e kapaciteteve të reja prodhuese të hidro - energjisë elektrike: HEC Albaniku 3, me kapacitet të instaluar prej 4.3 MË, në Komunën e Mitrovicës (24 tetor 2013).

Në fushën e *sigurisë nukleare dhe mbrojtjes nga rrezatimi*, Agjencia e Kosovës për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguria Bërthamore (AMRK) ka identifikuar dhe izoluar dy burime radioaktive në Fushë-Kosovë brenda oborrit të kompanisë "Rec - Kos". Më 7 nëntor 2013, AMRK-ja dhe Institut i Belgjikës për radio-elemente nënshkruan një marrëveshje për ndihmën Belge për të përmirësuar sigurinë e objekteve bërthamore të vendeve të Evropës Lindore dhe Qendrore. Gjithashtu, AMRK-ja ka instaluar një program monitorimi për dosimetri personale, dhe të gjitha informatat për personelin që punon pranë burimeve të rrezatimit dhe pajisjeve që gjeneron rrezatim jonizues do të futet në programin e monitorimit.

Përveç kësaj, AMRK-ja ka lëshuar licencat e mëposhtme:

- 11 licencat e lëshuara për kompaninë Era MED për import dhe transportim të burimeve radioaktive (Protokoli nr. 1376) (3 janar 2014 dhe 27 mars 2014);
- 2 licencat e lëshuara për APAVE në Kosovë, një për përdorimin e burimeve radioaktive dhe një për import - transport (15 nëntor 2013) dhe

- 1 licencë e lëshuar për Korporatën Energjetike të Kosovës për zhvendosjen e burimeve radioaktive (11 mars 2014).

Sa i përket ngritjes së *kapaciteteve institucionale* në këtë fushë, gjatë periudhës raportuese AMRK-ja ka punësuar tre anëtarë të rinj të stafit. Përveç kësaj, punonjësit e saj kanë marr pjesë në trajnime dhe vizita studimore si më poshtë vijon:

- *Materialet në lidhje me mbrojtjen e shëndetit njerëzor* (vizitë studimore e një zyrtari, më 20-24 janar 2014 në Institutin Kombëtar të Universitetit Ferrara për Fizikë Bërthamore, në Itali);
- *Zbulimi i rasteve të rrezatimit në kufi*, (zyrtar, 18-19 dhjetor 2013 në Malin e Zi);
- *Bazat e programit të kontrollit strategjik të tregtisë, kontrollit të eksportit dhe të sigurisë kuftare* (vizitë studimore e një zyrtari më 17-21 mars 2014, në Kroaci);
- *Funksionimi i administratës publike* (5-6 mars 2014, në Prishtinë, ku morën pjesë dy zyrtarë); dhe *Zbatimi i sistemit dosimetrik të kontrollit dhe Hyrje në softuerin e ri të menaxhimit të të dhënave dosimetrike* (24-25 mars 2014 në Prishtinë ku morën pjesë tre zyrtarë).

3.2.6. Shoqëria informative dhe mediat

Në kontekstin e kompletimit dhe harmonizimit të *kornizës nënligjore* me kërkesat e Ligjit për Komunikime Elektronike, Autoriteti Rregullativ i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (ARKEP) i ka miratuar rregulloret e mëposhtme gjatë periudhës raportuese :

- Rregullorja nr. 043/B/13 për kualitetin e shërbimeve të komunikimeve elektronike (9 dhjetor 2013);
- Rregullorja nr. 054/B/13 për dhënien dhe shfrytëzimin e resurseve të komunikimeve elektronike - Radio Frekuencave (31 dhjetor 2013) ;
- Rregullorja për autorizime të përgjithshme (4 shkurt 2014);
- Rregullorja nr. 004/B/14 mbi standartet e kualitetit të shërbimeve postare universale (24 shkurt 2014); dhe
- Rregullorja nr 012/B/14 më ndarjen e llogarive (1 prill 2014).

Përveç kësaj, gjatë periudhës raportuese, ARKEP-i ka harmonizuar rregulloret e mëposhtme sipas kërkesave të Ligjit për Komunikime Elektronike:

- Rregullorja mbi të drejtat për shteg dh shfrytëzimin e përbashkët të infrastrukturës;
- Rregullorja për bashkë shfrytëzim të plotë dhe të përbashkët të lakut lokal;
- Rregullorja për sigurimin e qasjes;
- Rregullorja për interkoneksionin;
- Rishikimi mbi licencat e operatorëve të rrjetit mobil;
- Rregullorja për operimin e nyjës shkëmbyese të internetit - KOSIX ;
- Rregullorja mbi të dhënrat statistikore periodike të ndërmarrjeve për ofrimin e rrjeteve të komunikimeve dhe/ose shërbimeve elektronike;
- Rregullorja mbi shërbimet radio amatore;
- Rregullorja për pajisjet e radios pa nevojën e autorizimit individual për shfrytëzim;
- Rregullorja mbi inspektimet e kryera nga autoriteti;
- Rregullorja për regjistrimin e abonentëve; dhe
- Rregullorja për konsultime publike.

Sa i përket zbatimit të detyrimeve ex-ante, ARKEP-i i ka ngarkuar detyrimet ex- ante tek PTK-ja SH.A për 7 tregjet. Po ashtu, ARKEP-i e ka përfunduar procesin e analizës së tregut të linjave me qira (3 tregjet) dhe nuk ka gjetur asnjë SMP në ato tregje. Prandaj, vendimi i bordit nr. 378 (Ref. nr.022/B/13) ARKEP-i ka tërhequr mjetet juridike për PTK Sh.A. Për më tepër, ARKEP-i ka organizuar ankandin e parë për ndarjen e të drejtave të shfrytëzimit të brezave të frekuencave për shërbimet broadband (BËA) në frekuencat 3400-3800 MHz , me ofertuesin më të lartë që ka fituar të drejtat në brezat e frekuencave të hapura (20

MHz i frekuencës 3600 - 3800 MHz janë autorizuar nga ARKEP-i, për një vlerë të përgjithshme prej 110,200.00 EUR).

Në lidhje me *bashkëpunimin rajonal*, ARKEP-i ka nënshkruar marrëveshje teknike për harmonizimin e kushteve mbi parimet e shfrytëzimit e brezave të radio frekuencave në 900 MHz dhe 1800 MHz nga operatorët e rrjetit në zonën kufitare me Autoritetet Kombëtare Rregullatore të Malit të Zi, Shqipërisë dhe Maqedonisë. ARKEP-i ka zhvilluar edhe një vizitë studimore në institucionet homologe të Malit të Zi dhe Kroacisë në lidhje me krijimin e njësisë efektive të reagimit emergjent në ARKEP.

Për sa i përket *kapaciteteve institucionale* në fushën e politikave audiovizuale, janë emëruar tre anëtarë të Komisionit të Pavarur për Media (KPM) nga Kuvendi i Kosovës më 19 mars 2014 dhe një tjetër eshtë emëruar po nga Kuvendi i Kosovës më 11 prill 2014. KPM-ja ka rekrutuar dy zyrtarë në zyrën ekzekutive të saj. Së fundi, stafi i KPM-së gjatë periudhës raportuese ka marrë pjesë në sesionet e trajnimit si më poshtë:

- Një sesion trajnimi mbi TIK – *Azhurnimi i Softuerit për Monitorim*: JOLIX (13-16 nëntor 2013 në Gjermani, ku mori pjesë 1 zyrtar);
- *Harmonizimi i legjisacionit me Acquis* (25-28 mars 20014, në Stamboll, ku morën pjesë 5 zyrtarë);
- *Zbatimi i rregulloreve të reja financiare, Kontrolli dhe Menaxhimi Financiar* - Dy zyrtarë morën pjesë në trajnim, 21-24 shkurt 2014 Stamboll, Turqi.

Nga ana tjetër, anëtarët e stafit të ARKEP-it kanë marrë pjesë në seancat e trajnimit, vizita studimore dhe konferanca gjatë periudhës raportuese, si vijon më poshtë:

- Një sesion trajnimi në *shërbimet e TETRA* (19-21 mars 2014 në Baden të Gjermanisë, ku morën pjesë 4 zyrtarë);
- *Konferencia FTTT 2014* (17-21 shkurt 2014 në Stokholm, ku ka marrë pjesë 1 zyrtar);
- Forumi i 24-ët i Shoqatës së IXP Evropiane (16-18 mars 2014, në Leeds, Britani të Madhe, ku morën pjesë 2 zyrtarë);
- Një konferencë për *Inovacionin Përfitues në Tregun Dinamik Dixhital Euro-Aziatik* (25-26 mars 2014, në Stamboll, ku morën pjesë 4 zyrtarë);
- Një vizitë studimore në institucionin homolog të Letonisë (3-7 shkurt 2014 në Riga, ku morën pjesë 2 zyrtarë);
- Një sesion trajnimi në *GIS* (27 gusht-29 shtator 2013 në Prishtinë, ku morën pjesë 2 zyrtarë);
- Një punëtori trajnimi për *Kosto e Politikave aktuale dhe të reja* (23-25 shtator 2013 në Shkodër, Shqipëri, ku morën pjesë 4 zyrtarë);
- Një sesion trajnimi mbi *Matjet Praktike dhe Menaxhimi e Spektrit* (24-25 tetor 2013, në Baden të Gjermanisë, ku morën pjesë 3 zyrtarë);
- *Forumi i vjetor i Presidentëve 2013. Sa jemi ne global?* (15 nëntor 2013 në Bled, Slloveni, morën pjesë 2 zyrtarë);
- Një sesion trajnimi mbi *Kontrollin e Brendshëm, Kontrollin e Burimeve Njerëzore, Logistikën, Pronën, Arkiva, Prokurimin Publik dhe Buxhetin* (15-18 nëntor 2013 në Ohër të Maqedonisë, ku morën pjesë 6 zyrtarë);
- Një trajnim për *Ligjin e Konkurrencës në Rregulloren e Telekomunikacionit* (27-28 nëntor 2013 në Bruksel, ku mori pjesë 1 zyrtar)
- *Rekomandimi i ITU R P.1564 - 1812* (05-12 dhjetor 2013 në Lichenau, Gjermani, ku morën pjesë 3 zyrtarë);
- *Punëtoria në dërgesat postare Post - Expo 2013* (01-03 tetor 2013 në Vjenë, ku morën pjesë 2 zyrtarë);
- *Konferanca Ndërkombëtare INFOFEST* (30 shtator - 1 tetor, në Budva, Mali i Zi, ku morën pjesë 3 zyrtarë);
- *Forumi i Euro - 23 - X* (27-30 tetor 2013 në Helsinki, ku morën pjesë 2 zyrtarë);
- Një sesion trajnimi mbi *Rregullimin e Teknologjisë Informativë* (04-07 nëntor 2013 në Stamboll, ku morën pjesë 2 zyrtarë);

- Punëtori mbi zbatimin e detyrimeve të PTK / kontrolli i çmimit të TIK sipas FDC (19-21 tetor 2013 në Durrës, Shqipëri, ku mori pjesë 1 zyrtar); dhe
- Forumi i projektit të Komisionit Evropian për monitorimin e komunikimeve elektronike dhe shërbimeve të shoqërisë informative në vendet në zgjerim (30 - 31 tetor 2013, në Budva, Mali i Zi , morën pjesë 2 zyrtarë).

3.2.7. Kontrolli financiar

Sa i përket *zvillimeve legjislative* në fushën e **auditimit të brendshëm dhe kontrollit dhe menaxhimit financiar**, në 28 nëntor u miratua rregullorja nr. 02/2013 mbi menaxhimin e pasurive jo-financiare nga organizatat buxhetore ndërsa rregullorja nr. 03/2013 për pasqyrat vjetore financiare të organizatave buxhetore u miratua më 31 dhjetor 2013. Në aspektin e kapaciteteve institucionale, në bazë të ligjit për menaxhimin e financave publike dhe llogaridhënie, është themeluar Njësia Qendrore e Harmonizimit (NjQH) në Ministrinë e Financave si një njësi e cila direkt i raporton Ministrit të Financave. NjQH-ja përbëhet nga dy njësi: njësia qendrore e harmonizimit për kontrollin dhe menaxhimin financiar (NjQH - të KMF) dhe njësia qendrore e harmonizimit për auditimin e brendshëm (NjQH - IA). Për më tepër, plani strategjik dhe plani vjetor i njësisë qendrore të harmonizimit për auditimin e brendshëm është miratuar më 31 tetor 2013. Gjithashtu, është miratuar plani vjetor i njësisë qendrore të harmonizimit për kontrollin dhe menaxhimin financiar. Po ashtu, janë përgatitur pëershkrimet e punës për stafin e NJQH të KMF-së.

Për zbatimin e funksioneve të Kontrollit dhe Menaxhimit Financiar (KMF) dhe Auditimi i Brendshëm (IA) në sektorin publik, 249 raporte janë marrë nga Njësitë e Auditimit të Brendshëm (NJAB) në periudhën raportuese dhe ka zbatuar programin e vlerësimit të cilësisë në katër njësitë e auditimit të brendshëm. Raporti vjetor për të Kontrollit dhe Menaxhimit Financiar dhe raporti vjetor 2013 për sistemin funksional të auditimit të brendshëm janë miratuar. NJQH - KMF ka shqyrtuar dhe shpërndaarë pyetësorë për vetë-vlerësim. Deri në periudhën e raportimit, 58 nga 4 organizata buxhetore u janë përgjigjur pyetësorëve. Zbatimi i KMF-së në organizatat buxhetore pilote ka filluar në komunën e Prishtinës, Ministrisë së Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë dhe Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sporteve.

Lidhur me *zvillimin e kapaciteteve* për kontrollin dhe menaxhimin financiar dhe auditivin e brendshëm, 79 pjesëmarrës kanë marr pjesë në sesionet e trajnimit mbi sistemin e kontrollit të brendshëm dhe menaxhimit të burimeve njerëzore, 105 zyrtarë financiar në 5 elementet kyçe të COSO për KMF-ën dhe 14 pjesëmarrës morën pjesë në trajnimin e programit të trajnerëve. Për më tepër, 85 Auditorë të Brendshëm kanë marrë pjesë në trajnimin e planifikimit strategjik dhe vjetor. Njësia Qendrore për Harmonizimin e Auditimit të Brendshëm (NJQH/AB) ka vazhduar trajnimin e auditorëve të brendshëm në programin për certifikimin ndërkombëtar. Janë 74 auditorë të brendshëm që vazhdojnë të ndjekin programin e trajnimit dhe certifikimit i cili do të vazhdojë deri në shtator 2014. Materialet përbëhen nga katër module të ndryshme:

- Raportimi financiar dhe kontabiliteti në sektorin publik (dhjetë ditë pune);
- Qeverisja dhe kontrolli (dhjetë ditë pune);
- Auditimi i brendshëm (dhjetë ditë pune); dhe
- Ligjet Kombëtare (pesë ditë pune).

Gjatë periudhës raportuese, në fushën e auditimit të brendshëm janë rekrutuar pesë auditorë të brendshëm.

Sa i përket *auditimit të jashtëm*, Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) ka aprovuar reportin vjetor të auditimit në bazë të 108 raporteve të auditimit. Kjo ka përditësuar udhëzimet për shqyrtim të cilësisë. ZAP-i ka kryer auditimin e fondeve të donatorëve të DANIDA që mbështesin zbatimin e programit në fushën e bujqësisë. Gjithashtu, 11 menaxherët të zyrës janë certifikuar si menaxherë të cilësisë nga

instituti Austriak "QUALITY AUSTRIA". Përgatitja e auditimeve rregulluese të detyrueshme për vitin 2013 ka filluar në shtator 2013 për të gjitha organizatat buxhetore. Në total do të përgatiten 118 raporte të auditimit deri në fund të qershor 2014.

Në fushën e *bashkëpunimit ndërkombëtar*, stafi i Auditorit të Përgjithshëm ka marrë pjesë në një numër konferencash prej shtatorit 2013 deri në prill 2014, përfshirë këtu Konferencën me Institucionet Supreme të Auditimit të Evropës; Konferencën shkencore me Kontrollin e Lartë të Shtetit të Shqipërisë; dhe një vizitë pune në Kinë për të shkëmbyer përvojat nga hartimi i një programi të certifikimit për auditorët rregullues në sektorin publik.

Në lidhje me *kapacitetet* e Zyrës së Auditorit të Jashtëm, 4 zyrtarë janë rekrutuar duke e rritur numrin në një total prej 146 anëtarëve të stafit. Aktualisht, ZAP-i ka 28 auditorë të licencuar dhe 36 kontabilistë të certifikuar. Auditorët kanë marrë pjesë edhe në trajnime në tema të ndryshme të kualitetit të auditimit.

3.2.8. Statistikat

Publikimet statistikore dhe raportet e lëshuara gjatë kësaj periudhe reportuese janë të renditura më poshtë.

Në fushën e statistikave të **llogarive kombëtare**:

- Prodhimi i Brendshëm Bruto (PBB) sipas qasjes së shpenzimeve për vitin referues 2012, çmimet aktuale dhe konstante;
- Prodhimi i Brendshëm Bruto (PBB) sipas qasjes së prodhimit për vitin referues 2012, çmimet aktuale dhe konstante;

Në fushën e statistikave të **inflacionit**:

- 5 publikime mujore të statistikave të inflacionit (IÇK), dhe 4 statistika tremujore të inflacionit në Indeksin e Çmimeve të Importit (ICI) dhe Indeksin e Çmimeve të Prodhimit (ICP); 1 Indeksi i Çmimeve të Ndërtimit, tremujor;
- 6 publikimet të Statistikave të Tregtisë së Jashtme (STJ) duke përfshirë bilancin e energjisë për K2, K3 dhe K4 të vitit 2013.

Në fushën e **statistikave sociale**, janë hartuar 9 publikime, si më poshtë:

- Rezultatet e anketës së fuqisë punëtore në Kosovë 2013,
- Studimi për remitancat në Kosovë,
- Atllasi i regjistrimit të popullsisë në Kosovë, dhe parashikimi i popullsisë në Kosovë 2011-2061,
- Raporti statistikor mbi "Migracionin e Kosovës" i publikuar këtë prill për herë të parë. Ai mbulon periudhën 1969-2011,
- Statistikat e Mirëqenies Sociale për vitin 2013;
- Statistikat për çerdhet dhe arsimin parashkollar për vitin 2012-2013;
- Hulumtimi mbi treguesit e shumëfishtë të grupeve 2013-2014; Zhvillimi i studimit mbi shëndetin,
- Zhvillimi i një anketimi pilot për të ardhurat dhe kushtet e jetesës (AAKJ) në anketën e buxhetit të ekonomive familjare.

Në fushën e **statistikave bujqësore**, botimet e mëposhtme janë përgatitur dhe publikuar:

- Rezultati tremujor i outputit të Indeksit të çmimeve dhe çmimeve në bujqësi , K3 dhe K4 2013;
- Rezultati tremujor i inputit të Indeksit të çmimeve dhe çmimeve në bujqësi, K3 dhe K4 2013;
- Llogaritë ekonomike të bujqësisë 2010-2012 ;
- Rezultati vjetor i outputit të Indeksit të çmimeve dhe çmimeve në bujqësi 2005-2013 ;
- Rezultati vjetor i inputit të Indeksit të çmimeve dhe çmimeve në bujqësi 2005-2013 ;
- Anketa e mbetjeve industriale të vitit 2012 dhe Anketa e mbeturinave komunale të vitit 2012;

Gjithashtu, statistikat e korrupsionit dhe krimtit të lidhura me ndërmarrjet në Kosovë në 2013 janë publikuar (një projekt i mbështetur nga UNDOC).

Sa i përket zhvillimit të **statistikave të biznesit** në përputhje me nevojat e standardeve të Kosovës dhe EUROSTAT, transferimi i klasifikimit të veprimtarive ekonomike nga NACE Rev.1 në NACE Rev. 2 është duke u zhvilluar. Në tremujorin e fundit të vitit 2013, të dhënrat përfundimtare janë mbledhur në terren. Vendimi për krijimin e një këshilli të ekspertëve për zbatimin e NACE Rev. 2 është miratuar nga qeveria me 30 janar 2014. Siç parashikohet në rregullore, Këshilli ka emëruar kryesuesin dhe grupet e punës për monitorimin e zbatimit të NACE Rev. 2.

Raportet statistikore mbi ndërmarrjet ekonomike në Kosovë për K1, K2, K3 dhe K4 të vitit 2013 janë përgatitur. Janë përpiluar statistikat e transportit për tremujorin e tretë dhe të katërt të 2013 dhe statistikave të hotelevës në Kosovë për tremujorin e tretë dhe të katërt, 2013.

Në lidhje me përgatitjet për regjistrimin e bujqësisë (RB), janë përgatitur dokumentet dhe janë kryer aktivitetet e mëposhtme:

- Plani i aktiviteteve për RB është rishikuar dhe përshtatur me RB në vitin 2014;
- Pyetësorët RB në gjuhën shqipe dhe angleze;
- Udhëzime për zbatimin e regjistrimit në gjuhën shqipe dhe angleze;
- Materiali trajnues për regjistrim, kontroll dhe mbikëqyrje;
- Udhëzues logjistik, regjistrimi manual i komiteteve komunale dhe dokumentacionit mbështetës lidhur me organizimin e planit operativ dhe të rekrutimit;
- Korniza e ekonomive bujqësore në Kosovë;
- Strategja e komunikimit dhe dokumentet e tjera të nevojshme për komunikim dhe vetëdijen, mesazhet kryesore dhe pyetje të shpeshta në lidhje me RB;
- Logo dhe slogan i finalizuar për regjistrimin e bujqësisë;
- Tabelat dhe etiketimet e ekonomive familjare në pyetësor;
- Hartat e numërimit të regjistrimit;
- Termat e Referencës janë përgatitur për mediat publike dhe fushatën.

Për sa i përket *zhvillimit të kapaciteteve* dhe trajnimeve, rregullorja mbi riorganizimin e brendshëm të Agjencisë së Statistikave është zbatuar plotësisht. Departamenti për politika, planifikim, koordinim dhe komunikim është bërë operacional dhe përbëhet nga tre zyrtarë. Për koordinimin dhe mbikëqyrjen më të mirë të sistemit statistikor të punës në terren, zyrat rajonale janë integruar në organizimin institucional si një departament i vetëm për anketat dhe regjistrimin.

Përveç kësaj, zyrtarët e ASK kanë marr pjesë në seminare, punëtori, dhe vizita studimore me kohëzgjatje prej 1 deri në 10 ditë, ku 51 zyrtarë kanë marr pjesë gjatë periudhës kohore shtator 2013 - prill 2014.

3.3. Drejtësia, liria dhe siguria

3.3.1. Vizat, menaxhimi i kufirit, azili dhe migracioni

Menaxhimi i kufirit

Pas miratimit të ligjeve të reja për menaxhimin e kufirit, autoritetet Kosovare u përqendruan në hartimin e *legislacionit* nënligjor që rrjedhin prej këtyre ligjeve. Janë miratuar udhëzimet administrative dhe manualet që dalin nga Ligji për Bashkëpunimin ndërmjet autoriteteve të përfshira në MIK, si më poshtë vijon:

- UA për bashkëpunimin ndërmjet autoriteteve të përfshira në Menaxhimin e Integruar të Kufirit, i miratuar më 21 tetor 2013;
- UA për bashkëpunimin ndër-agjenci të doganave të Kosovës, i miratuar më 13 nëntor 2013;

- UA për bashkëpunimin ndër-agjenci të policisë së Kosovës, i miratuar më 8 tetor 2013;
- Rregullorja e AUV-së për bashkëpunimin ndër- agjenci, i miratuar më 26 nëntor 2013 ; dhe
- Manuali i komunikimit, 26 shkurt 2014.

Në anën tjeter, udhëzimet administrative të ndryshuara të mëposhtme që dalin nga Ligji për Kontrollin dhe Mbikëqyrjen e Kufirit janë miratuar:

- UA për rregullat e trafikut lokal kufitar dhe lejen e trafikut lokal kufitar, i miratuar më 7 nëntor 2013;
- UA për funksionimin, detyrat dhe përgjegjësitë e Qendrës Kombëtare për Menaxhimin e Kufirit, e miratuar më 21 tetor 2013;
- UA për shënjimin e vijës kufitare, i miratuar më 21 tetor 2013 ;
- UA për formën, përbajtjen dhe mënyrën e vendosjes dhe shenjave të shkruara në pikat e kalimit kufitar dhe zonat e kalimit kufitar, i miratuar më 21 tetor 2013;
- UA për ndërtimin e ndërtesave brenda zonës së pikës së kalimit kufitar të miratuar më 21 tetor 2013;
- UA për përcaktimin dhe kategorizimin e pikave të kalimit kufitar, i miratuar më 21 tetor 2013;
- UA për ndalimin, kufizimin ose kushtëzimin e aktiviteteve të caktuara përgjatë vijës kufitare të shtetit, i miratuar më 1 nëntor 2013; dhe
- UA për incidentet kufitare, i miratuar më 21 tetor 2013.

PSO-të e mëposhtme të ndryshuara janë miratuar (në përputhje me Ligjin e ri për Kontrollin dhe Mbikëqyrjen e Kufirit dhe Ligjit për Bashkëpunimin ndërmjet autoriteteve të përfshira në Menaxhimin e Integruar të Kufirit):

- PSO për vlerësimin e rrezikut të përbashkët;
- PSO mbi aktivitetet e përbashkëta të autoriteteve të përfshira në MIK;
- PSO për përdorimin e përbashkët të pajisjeve;
- PSO në profilizimin në PKK;
- PSO për kontrollin e vijës së dytë;
- PSO mbi zyrtarin e parë mbi rastin; dhe
- Manuali për komunikimin ndërmjet agjencive

Kodi i Etikës për zyrtarët e përfshirë në MIK është miratuar më 11 tetor 2013. Sesionet e trajnimit për këtë kod janë kryer në të gjitha PKK-të, zyrat doganore dhe Drejtoriale Rajonale të PK-së. Në këto module trajnimi morën pjesë 571 zyrtarë kufitar (zyrtarë të DK-së, PK-së dhe AUV-it).

Në aspektin e *kornizës së politikave* në fushën e MIK, Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit i Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Integruar të Kufirit është shqyrtaur, si dhe Strategjia e re e PV 2013 - 2018 të miratuar nga Qeveria më 11 tetor 2013. Ai përfshin elementët kyç, të tilla si kontrollin kufitar, parandalimin e krimit, modeli katër-shtresorë, ngritjen e kapaciteteve, etj.

Në lidhje me marrëveshjet dypalëshe në këtë fushë, marrëveshjet e mëposhtme me Malin e Zi janë lidhur më 26 mars 2014:

- MM për bashkëpunimin policor kufitar;
- MM në PKK e re Kuqishtë – Kutlovi;
- MM mbi trafikun e përbashkët në PKK Kullë - SavinaVoda;
- MM për trafikun ndërkufitar lokal;
- Protokoli mbi patrullimin e përbashkët përgjatë kufirit;
- Protokoli mbi mbledhjet e rregullta në të gjitha nivelet.

Lidhur me demarkacionin e kufirit me Malin e Zi, komisionet kombëtare kanë harmonizuar 70 km të vijës kufitare dhe vetëm 9 km kanë mbetur për t'u harmonizuar. Përveç kësaj, aktivitetet e grupeve të

punës kanë harmonizuar përshkrimin e kufirit shtetëror dhe përcaktimin e pjesës harmonizuar të vijës kufitare në hartat topografike 1:25000. Deri në takimin e ardhshëm, komisionet do të finalizojnë formën dhe madhësinë e shenjave kufitare. Shenjat kufitare do të vendosen në tri anët e vijave kufitare Kosovë-Mali i Zi - Shqipëri. I tërë procesi i demarkacionit pritet të përfundojë në qershor 2014.

Në lidhje me punën e Qendrës Kombëtare për Menaxhimin e Kufirit, në shtator 2013 kjo qendër ka themeluar Dhomën për Menaxhimin e Rrezikut të shoqëruar me softuerin e nevojshëm për analizën e përbashkët të rrezikut si: COGNOS, ASYCUDA (Dogana), databaza e SMF dhe AUV-it. QKMK ka proceduar 26 kërkesa për materiale të CCTV në tremujorin e fundit të vitit 2013 dhe 10 kërkesa të tjera në tremujorin e parë të vitit 2014 nga autoritetet kufitare dhe palët e tjera, të tillë si EULEX-i, Zyra e Prokurorit të Shtetit, Agjencia Kosovare e Inteligjencës, Inspektorati Policor i Kosovës dhe Njësia e Standardeve Profesionale të Doganave të Kosovës.

Në tremujorin e fundit të vitit 2013 Qendra ka pranuar 15 thirrje konfidenciale te palët përkatëse, ndërsa në vitin 2014 ajo e ka bërë këtë në 58 raste. Gjatë vitit 2014, Qendra ka marrë 11 reagime nga autoritetet e përfshira. Së fundi, gjatë periudhës raportuese, Qendra ka kryer 166 shkëmbime të informacionit.

Sa i përket mbrojtjes së të dhënave personale, klasifikimi dhe shkatërrimi i të dhënave është kryer rregullisht dhe në përputhje me Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale. MPB/QKMK dhe Aeroporti Ndërkombëtar Limak Kosova Sh.A. , ka nënshkruar një MM për bashkëpunim në fushën e monitorimit të kamerave të sigurisë në zonat e aeroportit, më 18 shkurt 2014.

Në lidhje me *ngritjen e kapaciteteve*, një dimension tjeter i madh në të cilën agjencitë e MIK vazhdojnë të përqendrohen në përpjekjet e tyre gjatë periudhës raportuese është ajo e trajnimit. Gjatë kësaj periudhe, 368 zyrtarë të doganës kanë marrë pjesë në programe të ndryshme trajnimi për fushat përkatëse, përfshirë këtu përdorimin e pajisjeve të zbulimit, zbulimin e drogës, identifikimin e dokumenteve të falsifikuar, etj. Gjatë periudhës raportuese, 646 zyrtarë të Policisë Kufitare dhe 43 zyrtar të AUV-it kanë pasur trajnime të ndryshme relevante për fushën e tyre të punës.

Me qëllim të rritjes së efikasitetit në kufi, Dogana e Kosovës i është nënshtruar një procesi të reformës dhe që nga janari 2014, Agjencia ka decentralizuar strukturat e saj. Një nga risitë është themelimi i shtatë (7) drejtorive doganore, stafi i të cilave do të vendosen kryesisht në PKK-të dhe në zyrat doganore. Prania më e lartë në PKK-të çon drejt një lufte më të efektshme kundër veprimitarive të paligjshme, si trafikimi i narkotikëve, armëve, municionit etj.

Në janar 2014, është nënshkruar një MM ndërmjet Doganave dhe Administratës Tatimore të Kosovës me qëllim të koordinimit të burimeve njerëzore në fushën e hetimeve të përbashkëta për tatimet dhe doganat.

Për sa i përket unifikimit të metodës raportuese, agjencitë e MIK, në shtator 2013 kanë dalë me një formë të unifikuar të raportimit (raport i unifikuar), një raport mujar i përbashkët i hartuar nga tre agjencitë e MIK.

Gjithashtu ka pasur progres të rëndësishëm gjatë periudhës raportuese në lidhje me planet operative dhe operacioneve të përbashkëta të kryera, si dhe në vlerësimet e rrezikut (shih tabelat 33 - 40 më poshtë).

Tabela 33: Statistikat e vlerësimeve të rregullta të rrezikut të MIK të kryera gjatë periudhës raportuese

Kategoritë e vlerësimit	K4 2013	K1 2014
MIK në përgjithësi		
2 herë në vit	1	/
Vjetor	1	/
<i>Niveli lokal</i>		
Javor	348	352
Mujor	/	/
Tremujor	/	/
<i>Niveli rajonal</i>		
Javor	48	52
Mujor	12	12
Tremujor	4	4

Tabela 34: Statistikat e vlerësimit ad hoc të rrezikut në MIK të kryera gjatë periudhës raportuese

Kategoritë e vlerësimit	K4 2013	K1 2014
Niveli rajonal	5	7
Niveli qendror	1	2
Gjithsej	6	9

Tabela 35: Statistikat mbi operacionet e MIK të kryera nga Policia e Kosovës gjatë periudhës raportuese

Të kryera nga (njësia/drejtoria e PK)	K4 2013	K1 2014
Drejtoria e Operacioneve	7	7
Drejtoria e Migracionit dhe të Huajve	/	/
Njësia hetuese	2	2
Aeroporti	2	0
Drejtoria Rajonale e Lindjes	17	11
Drejtoria Rajonale e Perëndimit	4	10
Drejtoria Rajonale e Veriut	14	11
Gjithsej	46	41

Tabela 36: Statistikat e operacioneve të agjencive të MIK të kryera së bashku gjatë periudhës raportuese

Të kryera nga	K4 2013	K1 2014
Doganat e Kosovës dhe Njësia FAST e PK	8	03
Njësia Speciale e PK dhe Njësia K9	8	5
PS/Njësi të tjera	7	-
AVU	-	-
Gjithsej	23	8

Tabela 37: Statistikat e aktiviteteve të kryera nga të gjitha PKK-të gjatë periudhës raportuese

Kategoritë e kontrolleve	Numri i kontrolleve	
	K4 2013	K1 2014
Persona	2,668,248	2,610,638
Automjete	888,754	868,074
Aeroplanë	2,950	2,462
Trena	552	500

Tabela 38: Statistikat e personave të arrestuar e të ndaluar në PKK-të dhe vijën kufitare gjatë periudhës raportuese

Kategoritë	Numri i personave	
	K4 2013	K1 2014
Të arrestuar për vepra të ndryshme penale	283	250
Të arrestuar sipas urdhërave kombëtare	104	79
Të arrestuar sipas urdhërave ndërkombëtare	1	05
Të ndaluar	51	36

Tabela 39: Statistikat për aktivitetet e vijës së dytë të kontrollit kufitar të kryera nga PKK-të gjatë periudhës raportuese

Kategoritë e kontrolleve	Numri i kontrolleve	
	K4 2013	K1 2014
Persona	6314	6456
Automjete	6175	5866
Dokumente	4528	4706

Tabela 40: Statistikat e krimeve ndërkufitar të iniciuara gjatë periudhës raportuese

Kategoritë e rasteve të iniciuara	Numri i rasteve	
	K4 2013	K1 2014
Aktet kriminale	263	222
Kundërvajtje	387	330

Në lidhje me *zbatimin* në terren të marrëveshjes MIK me Serbinë, është duke vazhduar zbatimi i fazës së dytë dhe ndërtimi i objekteve të përhershme për gjashtë PK të MIK. Kontraktori i punësuar nga Komisioni Evropian është në procesin e përgatitjes së projektimit për ndërtesat e përhershme dhe infrastrukturën e nevojshme. Projekti i financuar nga BE-ja për ndërtimin e përhershëm të PKK MIK do të fillojë në fillim të vitit 2015, në pikat e MIK në bazë të koordinatave të rëna dakord në gjashtë pikat e kalimit kufitar mes Kosovës dhe Serbisë, të cilat shërbejnë si pika referuese për ndërtesat e përhershme.

Agjencitë e MIK të Kosovës kanë ndërmarrë të gjitha masat e nevojshme në mënyrë që të shkëmbejnë informacionin nëpërmjet përdorimit të iniciativës të themeluar rajonale të BE-së në Shkëmbimin Sistematik Elektronik të të Dhënavë (SEED). Prej 25 nëntor 2013, Dogana e Kosovës është duke shkëmbyer rregullisht të dhëna përmes SEED me Doganat e Serbisë.

Sa i përket bashkëpunimit me FRONTEX, në nëntor 2013, një delegacion i lartë i FRONTEX vizitoi Njësinë e Vlerësimit dhe Analizës së Rrezikut. Ky delegacion shprehu interesin e FRONTEX në bashkëpunim me Kosovën në shkëmbimin e informacionit, si dhe në organizimin e ngjarjeve të ngritjes së kapaciteteve. Përveç kësaj, Policia Kufitare dhe FRONTEX kanë rënë dakord që Njësia e Vlerësimit dhe Analizës së Rrezikut do të dërgojë raporte të rregullta mujore, tremujore dhe vjetore te FRONTEX në të ardhmen. Për më tepër, pas një ftese nga FRONTEX, Policia Kufitare ka marrë pjesë në tri mbledhje të organzuara në Austri dhe Poloni. Policia Kufitare gjithashtu ka marrë një ftesë për të marrë pjesë në një takim në Poloni, në prill 2014 me qëllim diskutimin e përbajtjes së draft Analizës Vjetore të Rrezikut të Ballkanit Perëndimor 2014. Për më tutje, në qershor 2014 FRONTEX do të organizojë një trajnim një-javor i cili do të ndiqet nga Policia Kufitare.

Politika e vizave

Në 10 prill 2014 MPJ ka miratuar UA për procedurat për lëshimin e vizave për të huajt nga misionet diplomatike dhe konsullatat e Republikës së Kosovës.

Në aspektin e përgatitjeve teknike të nevojshme për zbatimin e regjimit të vizave vis-à-vis vendeve të treta, Sistemi Informativ i Vizave të Kosovës është vendosur tashmë në Konsullatat e Përgjithshme të Republikës së Kosovës në Stamboll dhe Tiranë, ndërsa që nga shtatori 2013 sistemi është funksional edhe në 6 PKK. Deri më tanj, janë lëshuar 530 viza për të huajt që i nënshtronë regjimit të vizave të Kosovës.

Me qëllim të përmirësimit të kapaciteteve në lëshimin dhe procedurat e vizave, MPJ është duke zbatuar një program intensiv për ngritjen e kapaciteteve prej themelimit të SIVK-së. Më shumë se 150 zyrtarë të institucioneve të Kosovës kanë marrë pjesë në këto trajnime.

Tabela 41: Lista e zyrtarëve të Kosovës të trajnuar në Sistemin Informativ të vizave gjatë periudhës raportuese

Data	Institucioni	Nr. i zyrtarëve
9 Tetor 2013	PKK-të: Kulla, Hani Elezit, Vermica dhe Aeroporti	23
10 Tetor 2013	DSHAM dhe PKK-të: Jarinjë, Merdare, Dheu i Bardhe	19
26 Tetor 2013	PKK-të: Kulla, Hani i Elezit, Vermica, Aeroporti	21
27 Tetor 2013	MPJ, MPB, EULEX , PKK MERDARE	18
4 Dhjetor 2013	Zyrtarë të policisë	24
9-15 Dhjetor 2013	Zyrtarë të misioneve diplomatike	35

Azili dhe migracioni

Gjatë periudhës raportuese, një përparim i konsiderueshëm është vënë re në fushën e azilit dhe migracionit. Korniza *ligjore* është zgjeruar më tej me miratimin e akteve nënligjore të mëposhtme që trajtojnë çështjet e azilit dhe të huajve:

- UA për kushtet dhe procedurat e lëshimit të vizave në pikën e kalimit kufitar (26 nëntor 2013) ;
- UA për procedurat dhe standardet e pritjes dhe trajtimit fillestar të azilkërkuesve (7 nëntor 2013) ;
- UA për procedurat dhe standardet e vendimmarrjes në procedurën e azilit (7 nëntor 2013) ;
- UA për refuzimin e hyrjes në Republikën e Kosovës (29 nëntor 2013) ;
- UA për zbatimin e masave ndëshkuese që dalin nga Ligji për të Huajt (12 dhjetor 2013) ;
- UA për kushtet dhe procedurat për shtyrjen e vizave (26 nëntor 2013);
- UA për procedurën e lëshimit të lejeve të qëndrimit për të huajt dhe vërtetimin për lejen e punës (4 prill 2014) ; dhe
- UA për dokumentet e udhëtimit të të huajve (4 prill 2014).

Në nivel strategjik, Strategjia e Migracionit dhe PV 2013-2017, si dhe Strategjia e rishikuar për R-integrimin e Personave të Riatdhesuar dhe PV 2013 - 2017 janë miratuar në tetor 2013. Të dyja këto strategji përbajnjë tregues të qartë për të matur zbatimin dhe janë rregullisht të monitoruara nga organet përkatëse të MPB-së.

Deri në fund të vitit 2013, Kosova hartoi Profilin parë Kombëtar të Migracionit Ky është një dokument që përban informacion të plotë në dimensione të ndryshme të migracionit, duke përfshirë aspektin socio - ekonomik, ndikimin e migracionit dhe politikat e migrimit. Ai është hartuar në bashkëpunim me projektin e asistencës së KE-së, UNHCR-ës dhe IOM-it. Procesi i hartimit të Profilit të Migracionit 2013 është duke vazhduar.

Përveç kësaj, në mënyrë që të ketë një pasqyrë më të qartë mbi gjendjen e marrëveshjeve të ri-pranimit në nëntor 2013, MPB ka hartuar një raport mbi këtë fushë. Ajo mbulon marrëveshjet e ri-pranimit të nënshkruara nga viti 2009 dhe është hartuar në bazë të inputeve nga të dy palët nënshkruuese të çdo marrëveshjeje.

Një nga çështjet që autoritetet i kanë kushtuar vëmendje të veçantë është bashkëpunimi me shtetet anëtare të BE-së dhe akterët e tjerë ndërkombëtarë për çështjet e ri-pranimit dhe azilit. Në prill 2014

Kosova ka lidhur një marrëveshje të ri-pranimit me Italinë, ndërsa në nëntor 2013 MPB/DSHAM ka nënshkruar një MM me Zyrën Hungareze për Migracionin dhe Shtetësinë. Në dhjetor 2013 është nënshkruar një MM me UNHCR-në për të përmirësuar bashkëpunimin në lehtësimin e qasjes së mbrojtjes ndërkontrolltare dhe procedurës së azilit për personat në nevojë.

Për më tepër, në tetor 2013, MPB-ja ka paraqitur një dokument te EASO ku ka dekluaruar temat kryesore në të cilat duhet të përqendrohet mbështetja e EASO gjatë ofrimit të ndihmës për autoritetet e Kosovës, duke përfshirë interpretimin, zbatimin e Ligjit për Azilin, teknikat e intervistimit dhe procedurës së përbashkët të azilit. Ndërkohë, në dhjetor 2013, Kosova ka marrë pjesë në konferencën MARRI për parandalimin e migracionit të parregullt dhe kthimit vullnetar të imigrantëve të parregullt, duke krijuar në këtë mënyrë bashkëpunimin operacional me këtë nismë rajonale.

Gjithashtu gjatë kësaj periudhe ka pasur progres në aspektin e pjesëmarrjes në takimet shumëpalëshe me shtetet anëtare të BE-së mbi ri-pranimin dhe azilin. Më 28 shkurt 2014, MPB-ja organizoi një takim me atashetë e migracionit të shteteve anëtare për të diskutuar statistikat e migrimit 2013 dhe për të adresuar ndonjë çështje të përbashkët ende të pazgjidhur.

Duke vazhduar më tej, në 15-16 prill 2014 u organizua Dialogu i pestë i Partneritetit Kosovë-Zvicër për Migracionin. Qëllimi i këtij dialogu është që të kemi dialog të rregullt dhe një proces të përbashkët të reflektimit për të përmirësuar bashkëpunimin mes Kosovës dhe Zvicrës në fushën e migracionit.

Një çështje e rëndësishme sa i përket migrimit është krijimi i autoritetit për monitorimin e fluksit të migracionit, më 29 nëntor 2013. Ky autoritet është organ i përhershëm qeveritar, dhe është përgjegjës për:

- Hartimin dhe përditësimin e profilit të migracionit;
- Monitorimin e vazdueshëm të zbatimit të politikave të migrimit;
- Analizimin e synimeve të politikave të migrimit;
- Ofrimin e ekspertizës në çështjet legislative;
- Bashkëpunimin dhe bashkërendimin me organizatat ndërkontrolltare që kanë të bëjnë me mbështetjen teknike në fushën e azilit dhe migracionit;
- Inicimin e trajnimeve për ngritjen e kapaciteteve;
- Kryerjen e hulumtimeve në fushën e migracionit, në bashkëpunim me institucionet kërkimore shkencore dhe rrjetet akademike;
- Eksplorimin e modaliteteve të bashkëpunimit me institucionet rajonale në fushën e migracionit, azilit dhe refugjatëve.

Për më tepër, në 25 maj 2014 Qeveria ka themeluar Komisionin Ndërministror për shqyrtimin e ankesave të të huajve. Ky organ do të shqyrtojë si më poshtë:

- Refuzimin e përkohshëm të leje qëndrimit, duke përfshirë edhe revokimin ose anulimin e lejes së qëndrimit;
- Refuzimin e vizave;
- Refuzimin e lëshimit të ID për të huajt;
- Refuzimi i hyrjes në territorin e Kosovës; dhe
- Urdhërimin e dëbimit

Duke marrë parasysh shqetësimet në lidhje me përdorimin e duhur të SMR për ri-integrim në komuna, në shtator 2013, MPB-ja ka kryer një inspektim për të identifikuar vështirësitet kryesore që zyrtarët komunal ballafaqohen me SMR. Si rezultat, në bashkëpunim me MAPL-në, u ka dhënë një numër të pajisjeve shtesë të TI këtyre komunave: Novobërdë, Junik, Kllokot, Shtime, Prishtinë, Obiliq, Malishevë, Istog, Partesh dhe Graçanicë dhe po ashtu një numër të sesioneve të trajnimit shtesë për disa zyrtarë komunal. Ndërkohë, në tremujorin e parë të vitit 2014 Departamenti për Ri-integrim në MPB-ë në bashkëpunim me Projektin e Binjakëzimit ka ofruar një tjetër grup të sesioneve të trajnimit për zyrtarët

komunal në rajonet e mëposhtme: Gjilan, Ferizaj, Prishtinë, Mitrovicë, Pejë dhe Prizren dhe ka certifikuar zyrtarët komunalë që kanë marr pjesë në këto trajnime.

Me qëllim të ngritjes së kapaciteteve të stafit që merren me azilin dhe migracionin në nivel qendror, janë ofruar këto trajnime:

- *Statistikat e migracionit: Mbledhja dhe Analiza*, 3 shtator 2013
- *Mbikëqyrja kufitare, menaxhimi i migracionit të përzier dhe të sistemit të hyrjes sensitive*, 23-26 shtator 2013
- *Kodi i etikës për zyrtarët e azilit dhe migracionit*, 2 - 7 shtator 2013
- *Hartimi i një profili të migracionit*, 22-24 tetor 2013
- *Ligji ndërkombëtar për refugjatët*, 26 - 30 nëntor 2013
- *Mbrojtja e refugjatëve në Ballkanin Perëndimor*, 10 - 11 dhjetor 2013
- *TeT në forcimin e ri-pranimit dhe ri-integrimit të qëndrueshëm në Kosovë*, 21-25 tetor 2013; dhe
- *Raportimi dhe analizimi i statistikave*, 10 dhjetor 2013.

Në lidhje me ndërgjegjësimin, një fushatë intensive dhe masa të tjera shtesë janë ndërmarrë për të parandaluar fluksin e azilkërkuesve nga Kosova për në BE. Fushata në vazhdim fokusohet në parandalimin e migracionit të paligjshëm dhe sigurimin e informacionit mbi procesin e ri-integrimit dhe ri-pranimit. Deri më tani, për këtë qëllim është zhvilluar një faqe interneti e cila pasqyron informacionin në pesë gjuhë, (eee.visalib.info) dhe janë lansuar edhe 5 video reklama (në gjuhën shqipe dhe serbe) që trajtojnë çështjet e lartpërmendura. Për më tepër, pano reklamuese janë vendosur në 5 qytete dhe janë prodhuar dy filma dokumentarë. Kjo e fundit kanë sekuenca të jetës së familjeve të komuniteteve të ndryshme pasi janë ri-pranuar në Kosovë.

Me qëllim të përmirësimit të komunikimit dhe të qasjes në informata për të gjitha komunitetet në të gjithë vendin, zyrtarët e MIE-së dhe MPB-së në bashkëpunim të ngushtë me komunat, OSHC dhe të palëve të tjera, që nga prilli 2014 kanë vizituar 40 vende të ndryshme (kryesisht fshatrat), duke mbajtur ligjérata dhe biseda joformale dhe kanë shpërndarë materiale ndërgjegjësuese, duke u përqendruar në pasojat e migrimit ilegal dhe procesin e ri-integrimit dhe ri-pranimit. Përveç kësaj, një raund i tretë i vizitave në të gjitha komunat u zhvillua nga Ministria e Integrimit Evropian gjatë muajit mars - prill 2014. Këto vizita u fokusuan në parandalimin e migracionit të parregullt, si dhe ri-integrimin e shtetasve të riatdhesuar të Kosovës. Kjo dhe fushata të tjera mund të ketë qenë një nga faktorët që kanë kontribuar në një rënje drastike të numrit të azilkërkuesve nga Kosova në gjysmën e dytë të vitit 2013. Prandaj, pavarësisht nga rritja e numrit të aplikimeve për azil nga të gjitha vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor në gjysmën e dytë të vitit 2013, sipas raporteve të K3 dhe K4 2013 të EASO, numri i azilkërkuesve nga Kosova ka rënë ndjeshëm (nga 47% në 25% në K3 2013 dhe nga 25% në 16% në K4 2013).

Për sa i përket *ri-pranimin*, gjatë periudhës reportuese ka pasur 2,349 persona të ri-pranuar, ndërsa gjatë tremujorit të fundit të vitit 2012 dhe tremujorit të parë të vitit 2013, autoritetet Kosovare kanë ri-pranuar 2,105 persona. Siç mund të vërehet, ka më shumë persona të ri-pranuar në krahasim me të njëjtën periudhë të tremujorëve të viteve të mëparshme dhe për më tepër, nuk ka pasur kërkesa të parashtruara për ri-pranim gjatë periudhës reportuese.

Në lidhje me *ri-integrimin*, gjatë periudhës reportuese 1,239 persona kanë përfituar nga programi për ri-integrin. Në tremujorin e fundit të vitit 2013, 739,920.41 EUR nga fondet janë shpenzuar, ndërsa në tremujorin e parë të vitit 2014, 279,058.06 EUR janë shpenzuar për këtë qëllim.

Duhet të theksohet se vëmendje e veçantë i është kushtuar ri-integrimit të grupeve në nevojë, si komuniteteve egjiptian, rom dhe ashkali. Në këtë drejtim, 6 romë, 7 ashkali dhe 2 egjiptianë kanë marrë vendime pozitive në lidhje me planet e tyre të biznesit, ndërsa 2 vendime të tjera për ndërtimin e shtëpive për familjet rome janë miratuar.

Përveç kësaj, është duke vazhduar një projekt i MASHT-it për mbështetjen e integrimit të fëmijëve të riatdhesuar në arsimin e Kosovës, nëpërmjet orëve suplementare. Në këtë drejtim, 312 fëmijë ndjekin këto klasa, nga të cilat 102 i përkasin komunititetit rom, ashkali dhe egjiptian. Për më tepër, personeli mësimor është zgjedhur me kujdes dhe klasat janë mbajtur në këto komuna: Prishtinë, Prizren, Mitrovicë, Gjakovë, Obiliq, Fushë Kosovë, Lipjan, Vushtrri, Suharekë dhe Istog. Për zgjedhja e komunave u bazua në nevojat e tyre. Janë ndërmarrë masa shtesë për të siguruar mbarëvajtjen e këtij projekti, duke përfshirë sigurimin e transportit për fëmijët, ofrimin e ushqimit, libra dhe materiale të tjera shkollore të nevojshme.

Me synimin për të siguruar ri-integrimin e qëndrueshëm të personave të riatdhesuar, 31 prej tyre u është ofruar trajnime profesional për punësim, ndërsa janë miratuar 72 plane të biznesit, 30 prej të cilave tashmë janë ekzekutuar.

Në lidhje me *azilin*, në janar 2014, Policisë Kufitare të Kosovës i është dhënë qasje në modulet e mëposhtme të bazës së të dhënavë të DSHAM në lidhje me kërkuesat për azil:

- Formulari fillestar për kërkuesin e azilit (regjistrimin, ndryshimin dhe fshirjen); dhe
- Formulari i regjistrimit të fëmijës/i mitur i pashoqëruar (regjistrimin, modifikimin dhe fshirjen).

Sa i përket kërkuesave për azil, gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013 Kosova ka pranuar 18 kërkesa për azil, nga të cilat 4 janë refuzuar, në 7 raste procedura e aplikimit për azil është anuluar paraprakisht dhe 7 azil kërkues janë në pritje të vendimit. Krahasuar me tremujorin e fundit të vitit 2012, numri i azil kërkuesve mbetet i qëndrueshëm, duke variuar nga 18-23 azilkërkues.

Ndërkohë, në tremujorin e parë të vitit 2014 ka pasur 15 aplikacione për azil dhe janë marr këto vendime: 8 vendime për kryerjen e procedurës; 1 vendim për mbrojtje shtesë dhe 6 azil kërkues të tjera janë në pritje të vendimit. Gjatë periudhës reportuese, 22 azilkërkuesit u pajisën me dokumente të identifikimit.

Gjithashtu ka pasur zhvillime të rëndësishme kur bëhet fjalë për trajtimin e azil kërkuesve. Më 29 nëntor 2013, MPB-ja ka nënshkruar një memorandum mirëkuptimi me komunën e Lipjanit duke bërë të mundur ofrimin e kujdesit shëndetësor parësor të rregullt nga Qendra e Azilit. Në praktikë, 9 azil kërkuesit kanë marr trajtim të ndryshëm mjekësor, ndërsa në tetor 2013 Qendra e Azilit ka punëuar një zyrtar për të ofruar mbështetje psikologjike. Përveç kësaj, Qendra për Azil kërkues, në bashkëpunim të ngushtë me një organizatë të shoqërisë civile, ka mundësuar ofrimin e kurseve të gjuhës shqipe për azil kërkuesit. Në këtë drejtim janë ofruar 74 orë për të mësuar gjuhën shqipe për pjesëmarrësit e interesuar në Qendrën e Azilit. Përveç kësaj, 22 azil kërkuesit kanë marr këshilla ligjore nga CRPK.

Në nëntor 2013, MPB-ja mori një vendim sipas të cilit azil kërkuesit kanë të drejtë të marrin para xhepi. Megjithatë, në mënyrë për të modernizuar më tej këtë vendim, Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale ka miratuar UA për kriteret dhe kushtet për ofrimin e përfitimeve sociale për të huajt në Republikën e Kosovës më 31 dhjetor 2013. Në prill 2014, 2 persona me mbrojtje plotësuese kanë aplikuar për përfitime sociale.

Sa i përket *të huajve*, letërnjoftimet biometrike për të huajt që banojnë në Kosovë janë prezantuar më 28 mars 2014. Deri tanë, janë lëshuar 142 karta identitetit biometrike. Për më tepër, në qendrën e paraburgimit është zhvilluar ideja e projektit dhe procedura e prokurimit do të fillojë së shpejti. Kjo qendër pritet të jetë funksionale në fund të vitit 2014.

Sipas Drejtorisë për Migrim dhe të Huaj të PK-së, 49 të huaj që qëndrojnë në mënyrë të paligjshme u dëbuan nga Kosova deri më tanë për vitin 2014. Vetëm një dokumenti i udhëtimit është lëshuar për një shtetas libanez, i cili ka humbur pasaportën e tij në vitin 2014.

Në lidhje me *zbatimin* e dispozitave mbi *përgjegjësinë e transportuesve*, Policia Kufitare e Kosovës ka intensifikuar punën e saj për këtë çështje. Në janar 2014 ajo ka krijuar një regjistër të përshtatshëm gjurmimi për të ndjekur gjobat e lëshuara për transportuesit dhe ekzekutimin e tyre. Kështu që nga fillimi i 2014, PK ka lëshuar 22 gjoba, 14 prej të cilave janë ekzekutuar në kohën e duhur, ndërsa të tjerat janë në pritje.

Siguria e dokumenteve

Sa i përket *legislacionit* në këtë fushë, MPB-ja ka miratuar UA për kriteret dhe procedurat e ndërrimit të emrit personal më 7 nëntor 2013, duke adresuar kështu shqetësimet në lidhje me verifikimin e duhur të historisë së qytetarëve që kërkojnë ndryshimin e emrit. Përveç kësaj, deri në fund të vitit 2013, 95% e librave amzë nga Serbia janë skanuar, ndërsa i tërë procesi ka përfunduar në mars 2014, duke rezultuar në një total prej 12.291 libra amzë të skanuar.

Deri në fund të vitit 2013, 3,207 librat e regjistrimit të lindjes në Kosovë janë digjitalizuar, ndërsa 1,200 libra janë digjitalizuar në tremujorin e parë të vitit 2014. Ka ende 9,425 libra amzë të mbetur për tu dixhitalizuar që i gjithë procesi të përfundoj.

Së fundi, inspektorati i ARC gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013 i ka kryer 60 inspektime në komuna të ndryshme, ndërsa u konstatua një rritje e konsiderueshme në numrin e inspektimit në tremujorin e parë të vitit 2014, me 86 inspektime të kryera në komuna. Prej këtyre inspektimeve, 46 kanë qenë të rregullta, ndërsa pjesa tjeter kanë qenë aktivitetet të jashtëzakonshme inspektuese.

Në tremujorin e fundit të vitit 2013, 2,710 të vdekur janë regjistruar në ARC, ndërsa që nga janari 2014 janë regjistruar 3,175 vdekje.

Në lidhje me *ndërtimin e kapaciteteve* për zbulimin e dokumenteve të falsifikuara dhe parandalimin e migracionit të paligjshëm, gjatë periudhës raportuese janë mbajtur 7 sesione trajnimi ku morën pjesë 123 zyrtarë të policisë.

3.3.2. Shpëlarja e parave

Korniza **ligjore** lidhur me pastrimin e parave është zgjeruar më tej me miratimin e akteve nënligjore të mëposhtme dhe dokumenteve të tjera:

- UA mbi transaksionet e liruara nga raportimi (15 janar 2014);
- UA mbi Procedurat për Lëshimin e Gjobës Administrative ndaj subjekteve të Raportimit (28 janar 2014);
- UA mbi Personat e ekspozuar politikisht (28 janar 2014);
- PSO mbi Monitorimin e Përbushjes (14 janar 2014);
- Vlerësimi Kombëtar i Rrezikut mbi Pastrimin e Parave dhe Financimit të Terrorizmit (miratuar nga Qeveria më 18 dhjetor 2013); dhe
- Manual mbi tipologjitet e pastrimit të parave.

Në janar 2014 Kosova ka miratuar Strategjinë dhe PV-në për Parandalimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimin e Terrorizmit dhe Krimtit Financiar, i cili e ka inkorporuar Strategjinë e mëparshme për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit. Struktura përgjegjëse për monitorimin e zbatimit të saj, e përbërë nga Grupi i Përherëshëm Qeveritar, Sekretariati dhe Grupi i Raportimit Teknik, është themeluar.

Përveç kësaj, më 4 tetor 2013 u lidh një MM për bashkëpunim në fushën e pastrimit të parave ndërmjet NJIF-së së Kosovës dhe homologëve finlandez.

Në lidhje me **zbatimin** në këtë fushë, gjatë tremujorit të parë të vitit 2014, NJIF ka pranuar 43 raporte të transaksioneve të dyshimta (RTD), ndërsa në tremujorin e fundit të vitit 2013, ka marrë 37 RTD. Pas kryerjes së një analizë të thellë, në tremujorin e fundit të vitit 2013, NJIF ka referuar 13 raste agjencive përkatëse, ndërsa në tremujorin e parë të vitit 2014 nga 43 RTD, ajo ka proceduar 11 raste (shih tabelën 42 më poshtë).

Tabela 42: Rastet e NJIF-së të referuara tek agjencitë për zbatim të ligjit, TM 4 2013 & TM 1 2014

Agjencitë e pranuara	TM 4 2013	TM 1 2014
Policia e Kosovës	7	6
Dogana e Kosovës	1	/
EULEX	/	1
Administrata Tatimore e Kosovës	4	4
NJIF Ndërkombëtare	1	/
Totali	13	11

Në kahasim me periudhën e njëjtë të viteve paraprake, vërehet një rënie e lehtë në numrin e RTD-ve të pranuara: kishte 61 RTD në TM 4 2012 dhe 50 RTD në TM 1 2013.

Në lidhje me punën e Policisë së Kosovës për luftën kundër pastrimit të parave, ajo është marrë me 4 rastet e veprimtarisë së tillë kriminale gjatë periudhës raportuese. Në të njëjtat tremujorët e vitit të kaluar u hap vetëm 1 rast, duke shënuar një rritje të lehtë të numrit të rasteve të pastrimit të parave të trajtuara nga PK-ja (shih tabelën 43 më poshtë).

Tabela 43: PK, Statistikat e DHKEK për pastrimin e parave

Kategoritë	TM 4 2013	TM 1 2014
Raste të hapura dhe të transferuara në njësi të tjera	2	2
Persona të arrestuar	0	1
Kallëzime penale	2	1
Kallëzime penale (nr. i personave të përfshirë)	3	1

Tabela 44: Raste të pastrimit të parave të trajtuara nga KPK-ja, TM 4 2013 dhe TM 1 2014

	Tetor-dhjetor 2013		Janar-Mars 2014	
	Numri i rasteve	Numri i personave	Numri i rasteve	Numri i personave
Raste në punë	38	106	35	97
Raste të trashëguara	34	99	33	93
Raste të reja	4	7	2	4
Raste të zgjidhura	5	13	6	11
Rastet e pazgjidhura	33	93	30	86

Siq tregohet në tabelën e mësipërme, nga gjithsej 38 raste, Zyrat e Prokurorisë gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013 kanë zgjidhur 5 raste ku përsniheshin 13 persona, si më poshtë:

- Kallëzime penale të ngritura kundër 8 personave;
- Hetimet e myllura pér 3 persona;
- Aktakuza pas hetimeve të ngritur kundër 1 personi.

Për më tepër, në tremujorin e parë të vitit 2014, Zyrat e Prokurorisë, nga 35 raste, kanë zgjidhur 6 raste ku përfshiheshin 11 persona, si më poshtë:

- Kallëzimet penale të ngritura kundër 3 personave;
- Hetimet e myllura pér 5 persona;
- Aktakuza pas hetimeve të ngritura kundër 3 personave.

Nga ana tjetër, gjykata kanë lëshuar vendime kundër 4 të akuzuarve të rasteve të pastrimit të parave.

Së fundi, lidhur me ngritjen e kapaciteteve, Policia e Kosovës ka organizuar 3 punëtori mbi temën e pastrimit të parave, një nga të cilat është organizuar vetëm pér Autoritetet Tatimore të Kosovës, ndërsa pjesa tjetër kishte pjesëmarrës nga të gjitha agjencitë e zbatimit të ligjt.

Përveç kësaj, zyrtarët e IPK-së kanë ndjekur trajnimin pér teknikat e avancuara të hetimit finansiar. Për më shumë detaje mbi trajnimet e ndjekura nga PK-ja ju lutem shihni *Shtojcën 10: Trajnimi i ofruar pér Policinë e Kosovës*.

Që nga shtatori i vitit 2013 deri në mars 2014, zyrtarët e NJIF-së kanë ndjekur 13 sesione të ndryshme trajnimi pér temat e pastrimit të parave, parandalimin dhe luftën kundër financimit të terrorizmit dhe krimtit ekonomik.

Tabela 45: Statistikat e trajnimit të ofruara pér stafin e NJIF-së gjatë periudhës raportuese

Nr. i sesioneve dhe temave të trajnimit	Data	Nr. i pjesëmarrësve
1 sesion trajnimi mbi <i>Luftën kundër ekstremizmit dhe radikalizmit</i>	4 – 5 shtator 2013	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Teknikat e avancuara të hetimit finansiar</i>	9 – 13 shtator 2012	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Mbikëqyrjen përbushëse pér KPP / LKFT</i>	16 – 17 tetor 2013	8
1 sesion trajnimi mbi <i>Përcjelljen e parave</i>	18 tetor 2013	1
1 sesion trajnimi mbi <i>GoAML Based Œorking Processes</i>	7 – 8 nëntor 2013	13
1 sesion trajnimi mbi <i>Përcjelljen e parave</i>	8 nëntor 2013	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Përcjelljen e parave</i>	22 nëntor 2013	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Kursin akademik pér Drejtësinë Penale</i>	19 tetor 2013 – 17 nëntor 2013	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Përcjelljen e parave</i>	6 dhjetor 2013	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Përcjelljen e parave</i>	17 janar 2014	1
1 sesion trajnimi mbi <i>Mbikëqyrjen përbushëse pér KPP / LKFT</i>	27 – 29 janar 2014	11
1 sesion trajnimi mbi <i>Përcjelljen e parave</i>	21 shkurt 2014	1

3.3.3. Lufta kundër narkotikëve

Policia e Kosovës ka qenë në mënyrë aktive e angazhuar në arritjen e rezultateve në luftën kundër narkotikëve. Në lidhje me këtë, PK-ja ka shkëmbyer 8 informata në lidhje me narkotikët, të cilat luajtën një rol të madh në inicimin e 3 hetimeve dhe 2 operacioneve të përbashkëta ndërkombëtare, dmtë operacion i përbashkët ELENIKA, e cila përvèç Kosovës ka përfshirë: Shqipërinë, Bosnjën dhe Hercegovinën, Kroacinë, Slloveninë dhe Austrinë dhe ka rezultuar me 117 bastisje në 4 vende dhe 71 persona të arrestuar. Operacion tjetër i përbashkët, TRANSIT ka përfshirë Kosovën, Shqipërinë, Italinë dhe Zvicrën dhe ka rezultuar me arrestimin e 6 personave (3 në Zvicrë dhe 3 në Kosovë) dhe konfiskimin e 127 kg marijuanë.

Në aspekt të bashkëpunimit ndërkombe tar në fushën e narkotikëve, Drejtoria për Hetimin e trafikimit të narkotikëve është duke marrë pjesë në hetime të përbashkëta me EUROPOL-in në një rast të trafikimit të narkotikëve.

Gjatë kësaj periudhe, 7 mesazhe ST dhe 25 pjesë informacioni në lidhje me trafikimin ndërkombe tar të narkotikëve u këmbyen me Europolin, Interpolin dhe vende të tilla si Shqipëria, Maqedonia, Gjermania, Zvicra, Italia dhe Republika Çeke. Përveç kësaj u zhvilluan 15 takime operative me homologët si në vijim: Europol, Austria, Zvicra, Shqipëria, Maqedonia dhe EULEX-i.

Sipas statistikave të ofruara nga Drejtoria kundër trafikimit të narkotikëve gjatë periudhës raportuese: 251 (16.2% më tepër në krasim me TM 42012/TM 12013) raste janë hapur lidhur me trafikimin e narkotikëve, janë kryer 74 operacione, që është 31.6% më shumë në krasim me K4 2012/K1 2013. Sasia e narkotikëve për këtë periudhë raportuese është: Marijuanë 362kg; Heroinë 2.5kg; Kokainë 63gr; 204 bimë të kanabisit dhe 39gr të drogave të tjera. Për më shumë informacion mbi drogat e sekuestruara dhe rastet e trajtuar nga PK ju lutem referojuni *Shtojcës 11: Statistikat e krimit të organizuar*.

Doganat e Kosovës kanë qenë gjithashtu të angazhuar në luftën kundër trafikimit me narkotikë, dhe gjatë kësaj periudhe DK ka zbuluar dy raste me 3.7 kg marijuanë dhe ka asistuar Policinë e Kosovës në katër raste.

Tabela 46: Statistikat e KPK-së mbi rastet e lidhura me narkotikët (tetor 2013 - mars 2014)

Kategoritë e rasteve	Tetor-dhjetor 2013		Janar-prill 2014	
	Nr. i rasteve	Nr. i personave	Nr. i rasteve	Nr. i personave
Raste në punë	362	598	423	656
Rastet e zgjidhura	80	136	69	103
Rastet e pazgjidhura	282	462	354	533

Sic tregohet në tabelën e mësipërme, Zyrat e Prokurorisë gjatë periudhës raportuese kanë zgjidhur 149 raste ku përfshiheshin 239 persona, si më poshtë:

- Kallëzime penale të ngritura kundër 12 personave;
- Hetimet e mbyllura për 26 persona;
- Aktakuza me kërkesën për Urdhër të ndëshkimit të ngritura kundër 9 personave;
- Aktakuzë e menjëhershme e ngritur kundër 55 personave;
- Aktakuza pas hetimeve të ngritura kundër 135 personave;
- Trajtim psikiatrik për 2 persona.

Nga ana tjetër, gjykatat kanë lëshuar vendime kundër 82 të akuzuarve në rastet e trafikimit të narkotikëve:

- Aktakuza e pafajësisë për 2 persona;
- 75 persona të shpallur fajtor;
- 1 person i liruar; dhe
- Janë refuzuar aktakuzat për 4 persona.

Duke pasur parasysh natyrën e punës së Doganave dhe shumëlojshmërinë e mallrave të konfiskuara në baza ditore, Doganat e Kosovës dhe Policia Kufitare e Kosovës tanë janë të pajisur me pajisje të avancuara të njohura si "seti i mjeteve për inspektim nga ekipi i kontrabandës" (contraband team inspection kit-set) e projektuar posaçërisht për zbulimin e narkotikëve.

Me qëllim të ngritjes e kapaciteteve brenda Doganave të Kosovës, 2 zyrtarë të Doganës së Kosovës kanë marrë pjesë në një sesion trajnimi në lidhje me zbulimin dhe konfiskimin e narkotikëve. 18 zyrtarë të PK-së janë trajnuar në analizimin e rrezikut dhe intelejencë, një trajnim i cili kontribuoi në rritjen e aftësive analitike brenda PK-së.

Përveç kësaj, Departamenti për Hetimin e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit ka organizuar 13 trajnime në fushën e krimit financiar, korruptionit dhe hetimeve financiare me 34 persona pjesëmarrës. Për më shumë informacion mbi masat për ngritjen e kapaciteteve në luftën kundër krimit të organizuar, duke përfshirë trafikimin me qenie njerëzore, droga, krimin kibernetikë, krimet ekonomike ju lutem referojuni *Shtojcës 10: Trajnimi i ofruar për Policinë e Kosovës*.

Për sa i përket bashkëpunimit me QEMDVD (EMCDDA), në shkurt 2014, Zyrarët e Kosovës ishin në një vizitë studimore në Letoni me qëllim të shkëmbimit të informacionit i cili do të kontribujë në finalizimin e raportit kombëtar mbi narkotikët, që do të publikohet së shpejti.

Kur bëhet fjalë për adresimin e nevojave për parandalimin e keqpërdorimit të drogave dhe trajtimin e varësisë, Ministria e Shëndetësisë, përkatësisht Klinika e Psikiatrisë tani ka një shërbim të posaçëm për trajtimin e sëmundjeve të varësisë, përmes programeve të cilat përfshijnë detoksifikimin dhe rehabilitimin. Gjithashtu, trajtimi i përdoruesve të drogës vazhdon të ofrohet nga spitalet rajonale. Programi metadon është duke u zbatuar në disa qendra të Kosovës me 94 persona të nënshtuar trajtimit me metadon, gjatë kësaj periudhe raportuese (16 persona në spitalin e Gjilanit/ reparti i psikiatrisë, 15 persona në spitalin e Gjakovës / reparti i Psikiatrisë, dhe 10 persona në QKUK, 49 persona në OJQ Labyrinth klinika praktike dhe 4 persona në Departamentet Shëndetësore të Burgjeve).

Me qëllim të ngritjes së vetëdijes në këtë fushë, janë organizuar fushata të vetëdijesimit në të gjithë shkollat e mesme anembanë Kosovës, me ligjëratë për parandalimin dhe keqpërdorimin e narkotikëve dhe shpërndarjen e broshurave edukative. Në ditën ndërkombëtare të HIV / AIDS, mësimdhënësit e shkollave po ashtu kanë marrë pjesë në trajnime mbi parandalimin e infeksionit përmes drogës intravenoze.

3.3.4. Policia

Me qëllim të kompletimit të kornizës ligjore në fushën e mbrojtjes së dëshmitarëve, janë miratuar aktet nënligjore dhe PSO-të e mëposhtme

- Rregullorja e Drejtorisë për Mbrojtjen e Dëshmitarëve, nëntor 2013;
- PSO me Departamentin e Njësisë Speciale.

Me qëllimin për të rritur më tej fushën e mbrojtjes së dëshmitarëve, marrëveshjet e mëposhtme janë arritur:

- Marrëveshje bashkëpunimi në mes të Shërbimit Korrektues dhe Policisë së Kosovës (në tetor 2013);
- Marrëveshje Bashkëpunimi në mes të MMPPH-së dhe PK-së (tetor 2013);
- MM mes PK-së dhe ARC (nëntor 2013);
- Marrëveshje bashkëpunimi mes MPB-së dhe MSH-së (shkurt 2014);
- Marrëveshja teknike mes MPB-së dhe EULEX-it në fushën e mbrojtjes së dëshmitarëve (mars 2014)

Lidhur me burimet njerëzore të DMD-së, shtabet tani janë kompletuar me 13 zyrtarë që punojnë në departament. Përveç kësaj, 5 trajnime në fushën e mbrojtjes së dëshmitarëve janë organizuar për të punësuarit në DMD. Buxheti për DMD është ndarë për vitin 2014; por shuma e buxhetit është konfidenciale.

Por, sa i përket objekteve, gjykata e mëposhtme kanë dhoma të posaçme për dëshmitarët e mbrojtur: Gjykata e Apelit në Prishtinë, si dhe gjykata themelore në Mitrovicë, Prizren, Gjilan dhe Pejë.

Me qëllim të ofrimit të sigurisë në komunitet nëpërmjet bashkëpunimit të ngsushtë midis policisë dhe qytetarëve, Drejtoria e Policisë në Bashkësi dhe Preventivë (DPBP) ka krijuar 37 Komitete Lokale për Siguri Publike (KLSP), në tërë Kosovën. Dy prej tyre janë themeluar më 6 nëntor 2013 në komunën e Gjakovës. Këto komitete janë themeluar sipas kërkesave të komuniteteve në zonat lokale, dhe përbërja e tyre e anëtarësimit është e ndryshme në aspektin e gjinisë, përkatësisë etnike, fesë, dhe elementeve të tjera demografike. Përveç kësaj, një Raport Vlerësimi u përgatit për herë të parë në mars 2014 mbi Strategjinë Kombëtare dhe Planin e Veprimit për Siguri në Bashkësi, 2011-2016. Për informata më të hollësishme, shih *Shtojcën 8: Raporti i vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planin e Veprimit për Siguri në Bashkësi, 2011-2016*.

Gjatë periudhës raportuese, policia në bashkësi ka pranuar 1,434 pjesë informacioni të inteligjencës (Raporte C-1).

Policia kufitare tani është duke marrë pjesë në grupet punuese për zbatimin e Strategjisë së Policimit në Komunitet dhe PV. Gjatë kësaj periudhe raportuese, policia kufitare ka dhënë 76 pjesë të informacionit të inteligjencës, ndërsa ka shkëmbyer 64 prej tyre me departamentet e tjera të inteligjencës.

Policia e Kosovës për herë të parë ka hartuar të ashtuquajturën reportin "SOCTA", duke vlerësuar kërcenimet e krimeve të rënda si dhe të krimtit të organizuar, duke identifikuar dhe afuar sfida të caktuara që konsiderohen si çështje në Kosovë.

Në mënyrë që të ofrojë një qasje sa më gjithëpërfshirëse në trajtimin e fëmijëve si shkelës të dyshuar, viktima apo dëshmitarë të krimtit, Policia e Kosovës në bashkëpunim me ICITAP ka trajnuar dhe certifikuar 44 zyrtarë të policisë për intervistimin e fëmijëve. Gjatë raportuese, 858 fëmijë janë intervistuar në dhomat miqësore të fëmijëve në stacionet poliore.

Sa i përket sigurimit të një kornize të shëndoshë ligjore përgjimin e telekomunikimeve, draft-ligji përgjimet e Telekomunikacionit është miratuar nga Qeveria më 29 prill 2014. Ligji parashikon një dallim të qartë midis përgjimit gjyqësor dhe përgjimit për shërbime informative, në përputhje me praktikat më të mira evropiane.

Inspektorati i Policisë së Kosovës ka pranuar 333 ankesa kundër zyrtarëve pollicorë për sjellje të pahijshme, nga të cilat 270 janë referuar tek Njësia Disiplinore e PK-së, ndërsa 63 raste përfunduan me kallëzime penale. Masat disiplinore të Inspektoratit të Policisë së Kosovës rezultuan me 22 pezullime, 3 transfere dhe 8 arrestime.

3.3.5. Lufta kundër krimtit të organizuar

Për të siguruar një luftë të qëndrueshme kundër krimtit të organizuar dhe korruptionit, Republika e Kosovës ka ndërmarrë një sërë përpjekje të forcojë kornizën ligjore dhe strategjike. Organet e zbatimit të ligjit mbeten proaktive, sidomos në fushën e krimtit të organizuar, veprimtari tjera kriminale dhe luftën kundër korruptionit.

Në janar 2014, Strategjia Kombëtare dhe PV për luftimin dhe parandalimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimeve financiare 2014-2018 është miratuar. Objektivat kryesore dhe veprimet e kësaj strategjie, në bazë të vlerësimit të rrezikut Kombëtar 2013, përfshijnë si në vijim: rritje të qëndrueshme ekonomike, qeverisjen e mirë dhe forcimin e sundimit të ligjit, zhvillimin e kapitalit njerëzor dhe mirëqenien sociale.

Ministria e Punëve të Brendshme është e angazhuar në përpilimin e raporteve tremujore analitike mbi zbatimin e dokumenteve të mëposhtme: Strategjia Kombëtare për Parandalimin e Krimtit, Strategjia Kombëtare Kundër Krimtit të Organizuar, Strategjia Kombëtare Anti-drogës, Strategjia Kombëtare kundër Trafikimit me Qenie Njerëzore, Strategjia Kombëtare kundër Terrorizmit. Këto raporte janë në fazën përfundimtare dhe do të përcillen në KE sa po ato të jenë finalizuar.

Sistemi i integruar i monitorimit të hetimeve dhe ndjekjeve penale të krimeve dhe korrupsionit, ka filluar në qershor 2013, dhe është bërë plotësisht funksionale gjatë periudhës reportuese. Vlen të theksohet se sistemi i integruar i monitorimit për harmonizimin e statistikave ishte një nga parakushtet e liberalizimit të vizave dhe të dialogut të DPSA. Raporti vjetor për vitin 2013 është publikuar më 5 mars 2014. Për më shumë informacion, shih *Shtojcën 7: Mekanizmi i përcjellës, Raporti vjetor 2013*.

Bashkëpunimi ndërkombetar në çështjet penale

Në mënyrë që të intensifikohet bashkëpunimi policor ndërkombetar në çështjet penale, Qeveria e Kosovës ka nënshkruar marrëveshje bashkëpunimi me Malin e Zi (në mars 2014) dhe Zvicrën (në nëntor 2013).

Për më tepër, në aspektin e kapaciteteve institucionale, 2 atashe policorë janë caktuar për përfaqësim diplomatik në Austri dhe Francë gjatë periudhës reportuese, kurse 3 shtesë janë duke kaluar nëpër fazat përfundimtare të rekrutimit, dhe do të dislokohen më vonë.

ILECU ka ndihmuar në 817 raste ndërkombebare lidhur me krimin e organizuar, ku 40% e tyre janë me INTERPOL. PK-ja është gjithashtu pjesë e një hetimi të përbashkët në vazhdim e sipër lidhur me krimin e organizuar, me Maqedoninë. Hetimet e përbashkëta janë gjithashtu në vazhdim e sipër në lidhje me 5 raste ndërkombebare të trafikimit të drogës.

Sa i përket bashkëpunimit në çështjet e krimit të organizuar me EULEX-in, gjatë periudhës reportuese PK ka marrë pjesë në 20 takime operacionale me EULEX-in, ka shkëmbyer informacion në lidhje me 2 raste dhe ka marrë pjesë në 2 hetime të përbashkëta.

Luftha kundër trafikimit me qenie njerëzore dhe Rehabilitimi i viktimate

Me qëllim të plotësimit të kuadrit *ligjor* për parandalimin dhe luftimin e trafikimit me qenie njerëzore, janë miratuar aktet e mëposhtme nënligjore:

- UA për Përbërjen Formale, Kompetencat, Përgjegjësitë dhe mënyrën e funksionimit të Autoritetit Kombëtar kundër Trafikimit me Njerëz (Nëntor 2013);
- UA për licencimin e OJQ-ve (dhjetor 2013), rregullimin e licencimit të OJQ-ve për strehimin e viktimate të TQNJ dhe dhunës në familje.

Krahas përpjekjeve për të luftuar trafikimin e qenieve njerëzore, institucionet e Kosovës kanë bërë progres të rëndësishëm edhe në aspektin e përmirësimit të kushteve për rehabilitimin e viktimateve. Në këtë drejtim, MPMS-ja menaxhon një strehim të veçantë të përkohshëm, me bazë në Lipjan e cila ofron strehim dhe rehabilitim për të gjitha viktimat. Buxheti i përgjithshëm i ndarë për atë për vitin 2013 ishte 80.000 EUR, prej të cilave 30.000 EUR janë shpenzuar në shërbime për viktimat e TQNJ-së. Për më tepër, MPMS-ja vazhdon të sigurojë mbështetje financiare për 6 OJQ që ofrujnë shërbime për viktimat e dhunës në familje, në formë të bashkë-financimit 50%.

Gjatë periudhës reportuese, PK-ja ka identifikuar 13 viktima të TQNJ dhe 4 viktima potenciale të TQNJ, ndërsa 11 viktimate iu është ofruar strehim në Strehimoren e përkohshme speciale të MPMS-së. Përveç kësaj, IPK-ja u përfshi në 2 raste të TQNJ, ku janë identifikuar 3 viktima.

Sipas statistikave të DHTQNJ-së në rastet e TQNJ, gjatë kësaj periudhe raportuese 104 raste të TQNJ janë nën hetime, 90 raste të reja (rritje 130% në krahasim me periudhën raportuese 2012/2013), 66 persona u arrestuan dhe 39 kallëzime penale (rritje 5.5% krahasuar me periudhën e kaluar raportuese 2012/2013), ku shkelësit e ditur janë dorëzuar. Për më shumë rreth statistikave të TQNJ-së, ju lutem shih *Shtojcën 11: Statistikat e krimtit të organizuar*.

Tabela 47: Statistikat e KPK-së në rastet e lidhura të TQNJ-së (tetor 2013 - mars 2014)

Kategoritë e rasteve	Tetor-dhjetor 2013		Janar-mars 2014	
	Nr. i rasteve	Nr. i personave	Nr. i rasteve	Nr. i personave
Rastet në punë	53	103	39	97
Rastet e trashëgura	34	89	32	79
Raste të reja	6	14	7	18
Rastet e zgjidhura	8	19	/	/
Rastet mbeturë	33	84	39	97

Siç tregohet në tabelën e mësipërme, Zyrat e Prokurorisë gjatë periudhës raportuese kanë zgjidhur 8 raste ku përfshiheshin 19 persona, si më poshtë:

- Hetimet e mbyllura për 1 person;
- Aktakuza pas hetimeve ngritur ndaj 18 personave.

Nga ana tjetër, gjykatat kanë lëshuar vendime kundër 19 të akuzuarve të rasteve të TQNJ-së si në vijim:

- 17 persona u shpallën fajtorë;
- 2 persona u liruan.

Për të monitoruar dhe për të vlerësuar gjendjen e strehimoreve, të ardhmen e tyre dhe angazhimin e palëve të interesuara, Zyra e Koordinatorit Kombëtar kundër dhunës në familje ka organizuar një punëtori në nëntor 2013.

Gjatë periudhës raportuese stafi i DHTQNJ-së ka marrë pjesë në 10 trajnime me 16 pjesëmarrës. Në mënyrë që të specializohet policia kufitare dhe inspektoret e punës në zbulimin e rasteve të TQNJ, 25 zyrtarë të policisë kufitare dhe 25 inspektore të punës kanë marrë pjesë në një trajnim për "Shenjat e hershme të trafikimit me qenie njerëzore". Një tjetër trajnim i organizuar në këtë fushë ishte për "Format e trafikimit me qenie njerëzore dhe parandalimi i TQNJ nga shoqëria civile", me 50 pjesëmarrës nga shoqëria civile nga komunitetet serb, rom, ashkali dhe egjiptias.

Parandalimi i krimtit

Në aspektin e rezultateve të prekshme në luftën kundër krimtit të organizuar, Divizioni kundër Krimtit të Organizuar ka punuar në 336 raste, nga të cilat 194 kanë qenë raste të reja. DKKO ka ngritur 115 kallëzime penale, 102 prej tyre me autorë të ditur, ndërsa 13 kallëzime penale me autorë të panjohur, 169 persona të dyshuar u arrestuan, dhe 12 grupe kriminale janë shkatërruar. Gjatë kësaj periudhe ky divizion ka kryer një total prej 42 operacioneve, 23 plane operative, dhe ka zhvilluar 86 inspektime në vende të ndryshme.

Me qëllim të rritjes së kapaciteteve në fushën e krimtit finanziar; 6 gjyqtarë, 1 prokuror, 2 zyrtarë nga Dogana e Kosovës dhe 2 zyrtarë nga Policia e Kosovës morën pjesë në trajnimin mbi "Hetimet financiare, puna ndër-institucionale dhe hetimet ndërkombëtare".

Së fundi, edhe pse krimi kibernetikë nuk është i përhapur në Kosovë, tre (3) zyrtarë të Inspektoratit Policor të Kosovës kanë marrë pjesë në trajnimin në lidhje me teknikat e hetimit të krimtit kibernetikë të

organizuar nga ICITAP dhe 12 zyrtarë që merren me krimin kibernetikë kanë marrë pjesë në 5 trajnime mbi krimin kibernetikë.

Luftimi dhe parandalimi i terrorizmit

Drejtoria e PK-së kundër terrorizmit është vazhdimisht duke monitoruar situatën mbi individët dhe grupet ekstremiste të dyshimta në Republikën e Kosovës, me vëmendje të veçantë ndaj aktiviteteve të personave nga Kosova që kanë të bëjnë me përfshirjen e mundshme në konfliktin sirian. Një raport vlerësimi i rrezikut për terrorizmin në Republikën e Kosovës, si dhe një raport analistik mbi individë të mundshëm të përfshirjes nga Kosova në konfliktin sirian, u hartua në dhjetor 2013. Sa i përket rezultateve, gjatë periudhës raportuese, Drejtoria kundër terrorizmit ka iniciuar 5 raste, duke rezultuar në 5 persona të arrestuar, ndërsa janë ngritur kallëzime penale kundër 7 personave.

Në shkurt 2014, PK-ja ka miratuar strukturën e re organizative për ngritjen e kapaciteteve të Drejtorisë kundër Terrorizmit. Gjatë kësaj periudhe, një toger, një rreshter, dy zyrtarë policor u rekrutuan në kuadër të kësaj drejtorie.

Për më tepër, personeli i DKT-së ka marrë pjesë në 11 trajnime, 2 konferenca që kanë të bëjnë me aktivitetet kundër terrorizmit dhe 2 vizita studimore.

Kur është fjalë për monitorimin e zbatimit të Strategjisë kundër Terrorizmit 2012-2017, e cila pasqyron qasjen kundër-terrorizëm të BE-së “parandalon, mbron, ndjekë dhe përgjigjet”, Drejtoria Kundër Terrorizmit ka përpiluar dy raporte të rregullta tremujore të zbatimit.

Drejtoria kundër terrorizmit, gjatë periudhës raportuese ka iniciuar 5 raste me 5 persona të arrestuar, ndërsa janë ngritur kallëzime penale kundër 7 personave.

Luftimi i Krimtit Ekonomik dhe Korrupsionit

Sa i përket luftës kundër krimtit finanziar, gjatë periudhës raportuese Departamenti për Hetimin e Krimve Ekonomike dhe Korrupsionit është angazhuar në 2 hetime të përbashkëta që kanë të bëjnë me krimet financiare dhe ka zhvilluar 2 operacione të përbashkëta me Doganat e Kosovës, si dhe 16 raste të tjera me ATK-në. Përveç kësaj, Inspektorati Policor i Kosovës ka marrë pjesë në 2 hetime të përbashkëta që kanë të bëjnë me krimet ekonomike me PK-në.

Për të qenë në gjendje që të angazhohen si në hetimet financiare ashtu edhe në rastet të drogës në të njëjtën kohë, Divizioni kundër krimtit të organizuar ka themeluar një njësi të integruar të hetimit financiar, ku ka punësuar 7 hetues financiar dhe 1 ekspert në çështjet e krimtit financiar.

Gjatë kësaj periudhe një hetues ka marrë pjesë në trajnimin një ditor për *Hetimet e pastrimit të parave*.

Tabela 48: Statistikat mbi luftën kundër krimit të organizuar, tetor 2013-mars 2014

Kategoritë e rasteve	K4 2013	K1 2014
Rastet e hapura	134	114
Hetimet e përbashkëta	5	0
Operacionet	9	10
Planet operative	11	8
Bastisjet	45	18
Pikat e kontrolluara / të mbyllura (bare, dyqane etj)	20	31
Operacionet e përbashkëta	/	/
Të dyshuarit e identifikuar	/	/
Persona të arrestuar	45	38
Kallëzimet penale	115	114
Numri i personave me kallëzime penale	204	195
Grupet kriminale të shkatërruara	1	1
Konfiskimet		
Armët	/	4
Automjetet	24	/
Asetet e ngrira / sekuestruara		
Para	Asnjë	EUR 76,114.00

Burimi: Departamenti i PK-së për Hetimin e Krimeve Ekonomike dhe Korrupsionin

Inspektorati i Policisë së Kosovës, gjatë periudhës raportuese ka hetuar 18 raste të korruksionit dhe veprave penale kundër detyrës zyrtare: 12 raste të veprës penale, 1 rast ryshfet dhe 3 raste falsifikim dokumentesh.

Në aspektin e luftës kundër krimit financiar, gjatë periudhës raportuese, Departamenti për Hetimin e Krimeve Ekonomike dhe Korrupsionit në bashkëpunim me Prokurorinë e Shtetit ka iniciuar 6 raste të krimit financiar dhe ka hetuar 2 raste. Për më tepër, DHKEK ka kryer 2 operacione të përbashkëta me Doganat e Kosovës, si dhe 16 operacione të tjera me ATK-në.

Përveç kësaj, Inspektorati Policor i Kosovës ka kryer 2 hetime të përbashkëta me PK-në në lidhje me krimet ekonomike.

Tabela 49: Statistikat e KPK-së për korruksionin (Janar-Mars 2014)

Kategoritë e rasteve	janar-mars 2014	
	Nr i rasteve	Nr. i personave
Rastet në punë	595	1,730
Rastet e trashëgura	462	1,482
Raste të reja	133	284
Rastet e zgjidhura	93	266
Rastet e mbeturë	502	1,464

Sic tregohet në tabelën e mësipërme, Zyrat e Prokurorisë gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013 kanë zgjidhur 93 raste ku përfshiheshin 266 persona, si më poshtë:

- Kallëzimet penale të ngritura kundër 54 personave;
- Hetimet e mbyllura për 109 persona;
- Aktakuza me kërkesën për Urdhër të Ndëshkimit ngritur kundër 2 personave;
- Aktakuza e menjëherëshe ngritur kundër 36 personave;
- Aktakuza pas hetimeve ngritur kundër 65 personave.

Nga ana tjetër, gjykatat kanë lëshuar vendime kundër 33 të akuzuarve për akuza korrupsioni si më poshtë:

- 22 persona të shpallur fajtor;
- 4 persona të liruar;
- Aktakuza e refuzuar për 6 persona;
- Aktakuza para gjykimit për 1 person.

Sa i përket ngritjes së kapaciteteve në fushën e konfiskimit të pasurisë, një sesion trajnimi *mbi Ndjejen dhe konfiskimin e pasurisë* është ofruar gjatë periudhës raportuese, e cila u ndoq nga 8 gjyqtarë, 5 prokurorë dhe 2 zyrtarë të MD-së.

Agjencia për Administrimin e pasurisë së sekuestruar ose konfiskuar është përgjegjëse për ruajtjen dhe administrimin e pasurisë së sekuestruar ose të konfiskuar që është besuar nën kujdesin e autoriteteve kompetente. Që nga janari i vitit 2014, Agjencia vepron në depon e re në Llukar.

Në prill 2014, AAPSX në bashkëpunim me Zyrën e BE-së ka organizuar një konferencë rajonale mbi menaxhimin e pasurisë së konfiskuar dhe të sekuestruar, me pjesëmarrës nga Shqipëria, Maqedonia, Kroacia, Sllovenia dhe Mali i Zi. Qëllimi i kësaj konference dy-ditore ishte për të diskutuar nismat e bashkëpunimit rajonal ndërmjet këtyre agjencive, duke ndarë përvojat dhe praktikat e tyre në menaxhimin e pasurisë së sekuestruar, ruajtjen e vlerës së aseteve, dhe mundësinë e ripërdorimit të pasurive të konfiskuara.

AAPSX gjithashtu ka përfunduar një takim dy-ditor me agjencitë homologe të vendeve të Ballkanit Perëndimor dhe përfaqësues të zyrave dhe gjykatave në Kosovë dhe EULEX-it.

Vlera e aseteve të administruara nga AAPSX gjatë periudhës raportuese ishte si vijon: 374,000.00 EUR në muajin tetor, 17,300.00 EUR në nëntor dhe 19,194.00 EUR në dhjetor.

Vlera e aseteve të administruara nga AAPSX gjatë muajve janar-mars 2014 ishte 140,000 EUR. Gjatë kësaj periudhe raportuese agjencia ka pranuar 14 vendime, nga të cilat 4 kërkesa për sekuestrim të aseteve, 9 konfiskime të aseteve dhe 1 vendim për kthimin e pronës, ndërsa në prill agjencia ka pranuar 14 vendime. Edhe pse një ankand u organizua gjatë kësaj kohe, fatkeqësisht për shkak të mungesës së ofertave nuk ishte i suksesshëm.

3.3.6. Mbrojtja e të dhënave personale

Gjatë periudhës raportuese, Agjencia Shtetërore për Mbrojtjen e të Dhënave Personale ka lëshuar 91 rekondime për institucionet publike shtetërore dhe subjektet private, me të gjithë ata duke qenë në pajtueshmëri të plotë me të.

Shtojca 1: Përditësim mbi zbatimin e kritereve afatmesme të Studimit të Fizibilitetit

1. Sundimi i ligjit

1.1. *Jepni të dhëna konkrete të rezultateve në luftën kundër krimit të organizuar dhe korruptionit si një çështje prioritare, dhe forconi legjislacionit dhe zbatimin e tij në veçanti për parandalimin dhe luftimin e trafikimit të qenieve njerëzore, droga, prekursorët e tyre dhe trafikimin e armëve*

Me qëllim të sigurimit të luftës së qëndrueshme kundër krimit të organizuar dhe korruptionit, Kosova ka ndërmarrë një sërë përpjekjesh përfshirë forcimin e kornizës ligjore dhe strategjike. Kështu Kuvendi ka miratuar Ligjin për ndryshimin e Ligjit përfshirë Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë së Zyrtarëve të Lartë Publik dhe Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e dhuratave përfshirë gjithë personat zyrtarë (me datë 20 mars 2014). Përfshirë tepër, Ligji përfshirë Parandalimin e Konfliktit të Interesit në Ushtrimin e Funksioneve Publike ka kaluar seancën e parë në Kuvend, dhe është në prite të miratimit.

Në aspektin e sigurimit të një dallimi të qartë midis përgjimit gjyqësor dhe përgjimit përfshirë shërbimet e inteligjencës, në përputhje me praktikat më të mira evropiane, Qeveria e Kosovës ka miratuar projekt-Ligjin përfshirë Përgjim më 29 prill 2014.

Korniza ligjore kundër pastrimit të parave është zgjeruar më tej përmes miratimit të akteve nënligjore të mëposhtme dhe dokumenteve të tjera:

- UA përfshirë transaksionet e përfshitura nga raportimi (15 janar 2014);
- UA përfshirë Procedurat mbi ngarkimin me gjybë administrative ndaj subjekteve të Raportimit (28 janar 2014);
- UA përfshirë themelimin e grupit punues përfshirë Vlerësimin Kombëtar të Rrezikut të Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit (shtator 2013);
- Vlerësimi Kombëtar i rrezikut përfshirë Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit (miratuar nga Qeveria më 18 dhjetor 2013); dhe
- Manual mbi tipologjitet e pastrimit të parave.

Përveç kësaj më 4 tetor 2013 është lidhur një MM kundër-pastrimit të parave ndërmjet NJIF-së dhe institucionit të saj homolog finlandez.

Në aspektin e plotësimit të kuadrit ligjor përfshirë mbrojtjen e dëshmitarëve, aktet e mëposhtme nënligjore janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- Rregullore e Drejtorisë përfshirë Mbrojtjen e Dëshmitarëve (nëntor 2013); dhe
- PSO e Departamentit të Njësive Speciale.

Përfshirë, përfshirë shtuar më tej bashkëpunimin ndërinstitucional përfshirë mbrojtjen e dëshmitarëve, janë lidhur marrëveshjet e mëposhtme:

- Marrëveshje Bashkëpunimi më mes të Shërbimit Korrektues të Kosovës dhe Policisë së Kosovës (tetor 2013);
- Marrëveshje Bashkëpunimi midis Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Policisë së Kosovës (tetor 2013);
- MM më mes të Policisë së Kosovës dhe Policisë Civile të Kosovës dhe ARC (nëntor 2013);
- Marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe Ministrisë së Shëndetësisë (shkurt 2014); dhe
- Marrëveshja Teknike ndërmjet Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe EULEX-it përfshirë mbrojtjen e dëshmitarëve (mars 2014).

Me qëllim të plotësimit të *kuadrit ligjor*, si dhe zbatimin e ligjit kundër krimit të organizuar, në veçanti për *parandalimin dhe luftimin e trafikimit të qenieve njerëzore*, aktet e mëposhtme nënligjore janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- UA për përbërjen formale, Kompetencat dhe Mënyrën e Funksionimit të Autoritetit Kombëtar kundër trafikimit të qenieve njerëzore (nëntor 2013);
- UA për licencimin e OJQ-ve (dhjetor 2013), rregullimin e licencimit të OJQ-ve për strehimin e viktimate të trafikimit dhe të dhunës në familje.

Përveç kësaj, *korniza strategjike* në luftën kundër krimit të organizuar është forcuar më tej përmes miratimit të Strategjisë dhe PV-së për Parandalimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimin e terrorizmit dhe krimit finansiar, në janar 2014.

Për të rritur më tej bashkëpunimin ndërkombëtar të Kosovës për zbatimin e ligjit, gjatë kësaj periudhe gjithashtu janë lidhur marrëveshjet e mëposhtme të policisë:

- Marrëveshja e Bashkëpunimit Policor me Malin e Zi (mars 2014); dhe
- Marrëveshja e Bashkëpunimit Policor me Zvicrën (nëntor 2013).

Pasi që korniza ligjore dhe strategjike është konsoliduar në masë të madhe përmes rishikimeve të fundit të ligjeve dhe strategjive si dhe planeve të veprimit, tanë fokusi është zhvendosur drejt një *monitorimi më sistematik të zbatimit të tij*. Pjesa në vijim përbledh përfundimet kryesore të raporteve përgatitëse të përgatitura gjatë periudhës raportuese nën secilën kategori të luftës kundër krimit të organizuar.

Luftha kundër trafikimit me narkotikë

Në aspektin e luftimit ndërkombëtar kundër trafikimit me narkotik, analizë e arritjeve dhe sfidave, si dhe një krahasim i statistikave është realizuar, me fokus të veçantë në aspektet të bashkëpunimit ndërkombëtar dhe parandalimit. Përveç kësaj, Drejtoria për Hetimin e Trafikimit të Narkotikëve është angazhuar në zbatimin e objektivave të parapara në Strategjinë Kombëtare dhe Planin e Veprimit kundër Narkotikëve. Kosova gjithashtu ka vazhduar bashkëpunimin me EMCDDA, e cila rezultoi në Pasqyrën e dytë të vendit mbi Drogat, e publikuar në faqen e internetit të EMCDDA. Në bashkëpunim me ekspertët e EMCDDA-së, Raporti i parë Kombëtar mbi narkotikët është në përgatitje e sipër. Në gjysmën e parë të viti 2014 do të zhvillohet Anketa e parë e përgjithshme e popullsisë, e cila do të jepë një pasqyrë më të quartë për përdorimin e narkotikëve. Sa i përket adresimit të nevojave për parandalimin e keqpërdorimit të narkotikëve dhe trajtimin e varësisë, Klinika e psikiatrisë së MSH-së ofron shërbim të veçantë për trajtimin e sëmundjeve të varësisë, përmes programeve të cilat përfshijnë detoksikimin dhe rehabilitimin. Trajtimi i përdoruesve të drogës gjithashtu vazhdon të ofrohet nga spitalet rajonale. Programi metadon është duke u zbatuar në klinikat psikiatrike brenda disa qendrave spitalore në të gjithë vendin, me 94 persona të nënshtuar trajtimit me metadon, gjatë periudhës raportuese (16 në spitalin e Gjilanit, 15 në Spitalin e Gjakovës, 10 në QKUK në Prishtinë, 49 në objektin e Praktikës Klinike të menaxhuar nga OJQ Labyrinth, dhe 4 persona në Departamentet Shëndetësore të Burgut).

Bashkëpunimi ndërkombëtar në çështjet penale

Në mënyrë që të intensifikohet bashkëpunimi policor ndërkombëtar në çështjet penale, Qeveria e Kosovës ka nënshkruar një marrëveshje bashkëpunimi me Malin e Zi (mars 2014) dhe Zvicër (në nëntor 2013). Për më tepër, në aspektin e kapaciteteve institucionale, 2 atashe policorë janë caktuar për përfaqësim diplomatik në Austri dhe Francë gjatë periudhës raportuese, kurse fazat e fundit të rekrutimit për 3 atashe tjera janë duke u nënshtuar, me ata që do të vendosen së shpejti. ILECU ka asistuar në 817 raste ndërkombëtare që kanë të bëjnë me krimin e organizuar (prej të cilave 40% me INTERPOL). PK-ja është gjithashtu pjesë e një hetimi të tanishëm të krimit të organizuar të përbashkët me Maqedoninë. Hetimet e përbashkëta janë gjithashtu në vazhdim e sipër në lidhje me 5 raste ndërkombëtare të trafikimit të drogës. Për sa i përket bashkëpunimit në çështjet e krimit të organizuar me EULEX-in, gjatë periudhës raportuese, PK-ja kanë marrë pjesë në 20 takime operacionale me EULEX-in, ka shkëmbyer informacione për 2 raste dhe mori pjesë në 2 hetime të përbashkëta. Në aspektin e bashkëpunimit me FRONTEX, një

delegacion i lartë nga FRONTEX vizitoi Njësinë për vlerësimin dhe analizën e rrezikut në nëntor 2013. Ky delegacion shprehu interesin e FRONTEX-it në bashkëpunim të ngushtë me Kosovën në shkëmbimin e informacionit, si dhe në aspektin e ngritjes së kapaciteteve.

Luftha kundër trafikimit me qenie njerëzore dhe Rehabilitimi i viktimate

Sa i përket TQNJ, institucionet e Kosovës kanë bërë gjithashtu përparim të dukshëm në aspektin e përmirësimit të kushteve për rehabilitimin e viktimate. Në këtë drejtim, MPMS-ja menaxhon një Strehimore të veçantë të përkohshme, me bazë në Lipjan e cila ofron strehim dhe rehabilitim për të gjitha viktimat. Gjatë periudhës raportuese, PK-ja ka identifikuar 13 viktima të TQNJ dhe 4 viktima potenciale të TQNJ, ndërsa 11 viktimate u është ofruar strehim në strehim në Strehimoren e Përkohshme Speciale të MPMS-së. Përveç kësaj, IPK-ja ka qenë e përfshirë në 2 raste të TQNJ, ku janë identifikuar 3 viktima. Për statistika më të detajuara mbi TQNJ, shih *Shtojcën 11: Statistikat e krimit të organizuar*

Parandalimi i krimtit

Republika e Kosovës është duke bërë përpjekje të vazhdueshme për të forcuar sundimin e ligjit dhe luftimin me efikasitet të kriminalitetit në përgjithësi, dhe krimin e organizuar në veçanti. Drejtoria për Hetimin e Krimeve Ekonomike dhe Korrupsionit tanë ka dy ekspertë të specializuar në Hetimet Financiare. Sa i përket rezultateve të prekshme në luftën kundër krimtit të organizuar: DHKEK ka ngritur 115 kallëzime penale, 102 prej tyre me autorë të ditur, ndërsa 13 kallëzime penale me autorë të panjohur, 169 persona u arrestuan si të dyshuar, dhe 12 grupe kriminale u shkatërruan. Gjatë kësaj periudhe ky divizion ka kryer një total prej 42 operacioneve, 23 plane operative, dhe ka zhvilluar 86 inspektime në vende të ndryshme.

Luftimi dhe parandalimi i terrorizmit

Drejtoria e PK-së kundër terrorizmit është vazhdimisht duke monitoruar situatën mbi individët dhe grupet ekstremiste të dyshimta në Republikën e Kosovës, me vëmendje të veçantë ndaj aktiviteteve të personave nga Kosova që kanë të bëjnë me përfshirjen e mundshme në konfliktin sirian. Një raport vlerësimi i rrezikut për terrorizmin në Republikën e Kosovës, si dhe një raport analistik mbi individë të mundshëm të përfshirjes nga Kosova në konfliktin sirian, u hartua në dhjetor 2013. Sa i përket rezultateve, gjatë periudhës raportuese, Drejtoria kundër terrorizmit ka iniciuar 5 raste, duke rezultuar në 5 persona të arrestuar, ndërsa janë ngritur kallëzime penale kundër 7 personave.

Politikat kundër korrupsionit

Me qëllim të rritjes së efikasitetit në luftën kundër korrupsionit dhe *zbatimin* e Strategisë për Bashkëpunim ndër-institucional mes agjencive të Prokurorit të Shtetit dhe Zbatimit të Ligjit për të luftuar krimin e organizuar dhe korrupsionin, KPK-ja ka miratuar Planin e Veprimit më 4 nëntor 2014. Ajo u miratua pas vlerësimit të rasteve aktuale në të gjitha zyrat e Prokurorisë Themelore dhe PSRK-së. Ajo gjithashtu i obligon të gjitha Zyrat e Prokurorisë për t'u marrë me të gjitha çështjet e korrupsionit me prioritet absolut dhe për të filluar procedimin e të gjitha rasteve të pazgjidhura të kësaj kategorie nga 30 qershori i vitit 2014. Për këtë qëllim, më 18 nëntor 2013 Shefi i Prokurorit të Shtetit ka emëruar një prej prokurorëve në zyrën e tij si Koordinator Kombëtar përgjegjës për monitorimin dhe mbikëqyrjen e zbatimit të këtij plani të veprimit nga ana e Zyrave të Prokurorisë.

Sa i përket *koordinimit* të luftës kundër korrupsionit, KGJK-ja ka themeluar një komision ad hoc për monitorimin e zbatimit të vendimit të saj për prioritizimin e rasteve të korrupsionit. Kjo vjen nga procesi i liberalizimit të vizave.

Në luftën kundër korrupsionit në sistemin e burgjeve, në nëntor 2013 është themeluar një Task Forcë. Përveç kësaj, gjatë periudhës raportuese, janë lëshuar dy raporte tremujore nga Inspektorati i Shërbimit Korrektues të Kosovës; në përgjithësi janë kryer 77 inspektime. Të gjeturat nga këto inspektime sugjerojnë se trajtimi mjekësor i të burgosurve, korrupsionet e vogla, dhe kontrabanda paraqesin sfida në këto objekte. Inspektorati ka dhënë rekomandime për të trajtuar këto sfida. Nga ana tjetër, ky raport ka gjetur

gjithashtu se respektimi i të drejtave të burgosurve, shërbimet e logistikës, si dhe ndihma ligjore paraqesin fushat e përmirësimit. Së fundi në luftën kundër korruptionit në sistemin e burgjeve është hetuar një rast i një aktiviteti kriminal (posedim ilegal i një arme të vogël).

Sa i përket masave për *ngritjen e kapaciteteve*, me qëllim të rritjes së bashkëpunimit të institucioneve gjyqësore dhe atyre të zbatimit të ligjit, si dhe për të përmirësuar saktësinë dhe harmonizimin e statistikave në luftën kundër korruptionit, IGJK-ja, gjatë periudhës raportuese, ka ofruar trajnime për "Hetimin e mashtrimit dhe korruptionit në prokurimin publik", "Luftimi i korruptionit dhe hetimet financiare" dhe "Puna ndër-institucionale dhe hetimet ndërkombëtare".

Luftha kundër shpëlarjes së parave

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2014, NJIF ka pranuar 43 raporte të transaksioneve të dyshimta (RTD), ndërsa në tremujorin e fundit të vitit 2013, ka pranuar 37 RTD. Pas kryerjes së një analizë të thellë, në tremujorin e fundit të vitit 2013, NJIF ka referuar 13 raste agencive përkatëse, ndërsa në tremujorin e parë të vitit 2014 nga 43 RTD, ajo ka proceduar 11 raste. Në lidhje me punën e Policisë së Kosovës për luftën kundër pastrimit të parave, kjo agjenci gjatë periudhës raportuese ka trajtuar 4 rastet të veprimtarisë së tillë kriminale. Në të njëjtën tremujor të vitit të kaluar ajo ka hapur vetëm 1 rast, duke shënuar një rritje të lehtë në numrin e rasteve të pastrimit të parave të trajtuar nga PK-ja.

Pjesa e mëposhtme paraqet *statistikat e përbledhura për luftën kundër krimtit të organizuar dhe korruptionit* që mbulojnë periudhën raportuese.

Luftha kundër trafikimit me narkotikë

Sa i përket trafikimit të narkotikëve, gjatë muajit shtator 2013 - mars 2014, janë hapur 251 raste (16.2% më shumë në krahasim me K42012/K12013) dhe janë kryer 74 operacione, të cilat janë 31.6% më lartë në krahasim me K42012/K12013. Në lidhje me konfiskimin e drogës gjatë periudhës raportuese, ajo është si vijon: marijuanë - 362 kg; heroinë - 2.5 kg; kokainë - 63 gr; kanabis - 204 bimë; dhe droga të tjera - 39 gr. Për statistika të detajuara mbi luftën kundër trafikimit të drogës, shih *Shtojcën 11: Statistikat e krimtit të organizuar*.

Në lidhje me ndjekjen penale të trafikimit të narkotikëve, Zyrat e Prokurorisë kishin në punë 785 raste të trafikimit të narkotikëve, ku përfshiheshin 1.254 persona. Gjatë periudhës raportuese, 149 raste (që përfshinin 239 persona) janë zgjidhur, ndërsa 636 raste janë duke iu nënshtruar procedurave (për statistika të hollësishme, shih *Shtojcën 11: Statistikat e Krimtit të Organizuar*).

Zyrat e prokurorisë gjatë periudhës raportuese kanë zgjidhur 149 raste ku përfshiheshin 239 persona, si më poshtë: janë ngritur kallëzime penale kundër 12 personave; hetimet janë mbyllur kundër 26 personave; aktakuzat me kërkesën për urdhër ndëshkimore janë paraqitur kundër 9 personave; aktakuzat e menjëhershme janë ngritur kundër 55 personave; aktakuzat pas hetimeve janë ngritur kundër 135 personave; dhe trajtimi psikiatrik i është dhënë 2 personave.

Nga ana tjetër, gjykatat kanë lëshuar vendime kundër 82 të akuzuarve për rastet e trafikimit të drogës: Aktakuza e pafajësisë për 2 persona, 75 persona u shpallen fajtorë, 1 person u lirua, dhe aktakuzat janë refuzuar për 4 persona.

Luftha kundër trafikimit me qenie njerëzore

Në lidhje me statistikat në fushën e luftimit të TQNJ, gjatë periudhës shtator 2013 - mars 2014, 104 raste të TQNJ ishin nën hetim, me 90 raste të reja (rritje 130% në krahasim me periudhën e raportimit 2012/2013), 66 persona u arrestuan, dhe 39 kallëzime penale me autorë të ditur janë dorëzuar (rritje prej 5.5% në krahasim me periudhën e kaluar raportuese 2012/2013).

Për më tepër, sa i përket ndjekjes penale të TQNJ gjatë periudhës shtator 2013 - mars 2014, Zyrat e prokurorisë kishin në punë 79 raste të TQNJ, ku përfshiheshin 200 persona. Nga këto, 66 raste që

përfshinin 168 persona janë raste të mbetura, ndërsa 8 raste, që përfshinin 19 persona, janë zgjidhur. Këto 8 raste janë zgjidhur si vijon: hetimi i 1 personi është ndërprerë dhe aktakuza pas hetimeve është ngritur kundër 18 personave.

Nga ana tjeter, gjykatat kanë lëshuar vendime kundër 19 të akuzuarve të rasteve të TQNJ, si vijon: 17 persona u gjetën fajtorë dhe 2 persona u liruan.

Për statistika të hollësishme për luftimin e TQNJ, shih *Shtojcën 11: Statistikat e krimit të organizuar*.

Luftimi i krimit ekonomik, abuzimi i autoritetit dhe korruzioni

Sa i përket luftimit kundër krimit ekonomik dhe korruzionit, gjatë periudhës shtator 2013 - mars 2014, 83 persona janë arrestuar dhe janë ngritur kallëzime penale kundër 229 personave.

Në lidhje me punën e Policisë së Kosovës për luftën kundër pastrimit të parave, janë trajtuar 4 raste të veprimtarisë së tillë kriminale gjatë periudhës raportuese. Krahasuar me periudhën e mëparshme që mbulon të njëjtat tremujore, ajo ka hapur vetëm 1 rast, i cili shënon një rritje të lehtë të numrit të rasteve të pastrimit të parave të trajtuara nga PK-ja.

Gjithashtu, gjatë periudhës raportuese, Inspektorati Policor i Kosovës ka hetuar 18 raste të korruzionit dhe vepra penale kundër detyrës zyrtare brenda PK-së, 12 raste të veprës penale, 1 rast të dhënes së ryshfetit dhe 3 raste falsifikim dokumentesh.

Gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013, Zyrat e prokurorisë kanë zgjidhur 93 raste që përfshinin 266 persona, si më poshtë: janë ngritur kallëzime penale kundër 54 personave, hetimet janë ndërprerë për 109 persona, aktakuza me kërkesën për urdhër ndëshkimanjanë paraqitur kundër 2 personave, aktakuza e menjëherëshme janë ngritur kundër 36 personave, është ngritur kundër 65 personave aktakuza pas hetimeve.

Nga ana tjeter, gjatë të njëjtës periudhë, gjykatat kanë lëshuar vendime kundër 33 të akuzuarve të rasteve të korruzionit si në vijim: 22 persona u gjetën fajtorë, 4 persona janë liruar, ndërsa janë refuzuar aktakuzat për 6 persona dhe aktakuzë para gjykimit është lëshuar për 1 person.

Për statistika të hollësishme për luftimin e krimit ekonomik, keqpërdorim të pushtetit dhe korrupcion, shih *Shtojcën 11: Statistikat e krimit të organizuar*.

1.2. Të përmirësohet besueshmëria e statistikave mbi luftimin kundër krimeve të rënda dhe krimit të organizuara e korruzionit

Për sa i përket ofrimit të provave konkrete të rezultateve dhe përmirësimit të besueshmërinë së statistikave mbi luftimin e krimit të organizuar dhe korruzionit, sistemi i integruar i monitorimit për hetimin dhe ndjekjen e krimeve dhe korruzionit, ka nisur në qershor 2013 dhe është bërë plotësisht funksionale në shtator 2013. Vlen të theksohet se sistemi i integruar i monitorimit për harmonizimin e statistikave ishte një nga parakushtet e liberalizimit të vizave dhe dialogut të PSA-së. Raporti vjetor përvitin 2013 është publikuar më 5 mars 2014. Për informacion të detajuar mbi këtë, shih *Aneksi 7: Raporti Vjetor 2013, Mekanizmat Përcjellës*.

1.3. Të mbështetet në mënyrë aktive zbatimin e mandatit të EULEX-it, duke përfshirë edhe Task Forcën Hetimore Speciale

Duke marrë parasysh përfundimin e mandatit aktual të EULEX-it më 14 qershor 2014, janë zhvilluar negociata intensive mes Brukselit dhe Prishtinës në lidhje me mandatin e ardhshëm të EULEX-it dhe

TFHS-së. Diskutimet rezultuan në një marrëveshje për vazhdimin e mandatit të EULEX-it me disa ndryshime në mandat.

Shkëmbimi i letrave në mes të Presidentes së Kosovës dhe Përfaqësuesit të Lartë të BE-së rezultoi në ratifikim më 23 prill nga Kuvendi i Kosovës si një marrëveshje ndërkomëtare, përkatësisht si Projektligj për ratifikimin e Marrëveshjes ndërkomëtare ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Bashkimit Evropian për Misionin e Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit (EULEX) në Kosovë. Për më tepër, më 23 prill 2014, Kuvendi i Kosovës e miratoi Ligjin për amandamentimin e ligjeve që lidhen me mandatin e Misionit të Bashkimit Evropian për Sundim të ligjit në Republikën e Kosovës. Ligjet aktuale së bashku përbëjnë dispozita që lejojnë EULEX-in të mbaj juridikcionin në rastet që përfshijnë krimet e luftës, terrorizmin, krimin e organizuar dhe korruptionin e rëndë; dhe të krijojë Gjykatën Speciale për abuzime gjatë kohës së luftës që do të gjykojë rastet kundër individëve bazuar në Raportin e Këshillit të Evropës të viti 2010.

Për të garantuar *zbatimin* e marrëveshjes dhe mandatin e ri të EULEX-it, ekzistonte nevoja për të ndryshuar ligjet e mëposhtme në lidhje me mandatin e EULEX-it:

- Ligji nr. 03/L-052 për prokurorinë speciale të Republikës së Kosovës;
- Ligji nr. 03/L-053 mbi kompetencat, përzgjedhjen e lëndëve dhe caktimin e lëndëve të gjyqtarëve dhe prokurorëve;
- Kodi Penal i Republikës së Kosovës, nr. 04-L/082;
- Kodi i procedurës penalë të Republikës së Kosovës, nr. 04-L/123;
- Ligji nr. 04/L-033 mbi dhomën e posaçme të gjykatës supreme të Kosovës për çështjet në lidhje me agjencinë kosovare të privatizimit;
- Ligji nr. 03/L-137 për departamentin e mjekësisë ligjore;
- Ligji nr. 04/L-015 për mbrojtjen e dëshmitarëve; dhe
- Ligji për kodin doganor dhe të akcizave të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-109.

Përgatitja e amendamenteve të ligjeve të sipërpërmendura është bërë nga Ministria e Drejtësisë në bashkëpunim dhe koordinim të ngushtë me përfaqësuesit e EULEX-it, Zyrës së BE-së, KGJK-së, KPK-së, MPB-së dhe PK-së. Ndryshimet janë të hartuara në mënyrë që të garantojnë dhe të lehtësojnë shkarkimin e funksioneve të stafit të EULEX-it në pajtim me ligjet e Kosovës. Ndër të tjera ligjet gjithashtu garantojnë mandatin dhe pavarësinë e TFHS-së, sipas marrëveshjes.

1.4. Të sigurohet ripranimi nga Shtetet Anëtare

Zbatimi i marrëveshjeve për ri-pranim dhe Ligjit për Ri-pranim ka vazhduar gjatë gjithë periudhës raportuese. Është nënshkruar një numër i marrëveshjeve dypalëshe të bashkëpunimit, duke përfshirë një marrëveshje ri-pranimi me Italinë (lidhur më 14 prill 2014) dhe një MM me Zyrën hungareze për Migrim dhe Shtetësi (lidhur në nëntor 2013).

Në *nivel strategjik*, Strategjia e rishikuar për Ri-integrimin e Personave të Riatdhesuar 2013 – 2017 dhe Plani i Veprimit u miratua në tetor 2013. Ajo përmban tregues të qartë për të matur zbatimin dhe monitorohet rregullisht nga organet përkatëse të MPB-së.

Për më tepër, në mënyrë që të ketë një pamje më të qartë mbi gjendjen aktuale të marrëveshjeve të ri-pranimit, në nëntor 2013 MPB-ja ka hartuar një raport mbi këtë. Ajo mbulon marrëveshjet e ri-pranimit të lidhura që nga viti 2009 dhe është hartuar në bazë të inputit nga të dyja palët nënshkruese të se cilës marrëveshjeje.

Ka pasur edhe progres gjatë kësaj periudhe në aspektin e pjesëmarrjes në takimet shumëpalëshe me shtetet anëtare të BE-së mbi ri-pranimin dhe azilin. Më 28 shkurt 2014, MPB ka organizuar një takim me

atashetë e migrimit të shteteve anëtare për të diskutuar statistikat e migrimit për vitin 2013 dhe për të adresuar ndonjë nga çështjet e përbashkëta të pazgjidhura.

Për më tepër, me datë 15-16 prill 2014, u zhvillua Dialogu i 5-të i Partneritetit Kosovë-Zvicër për Migrim. Qëllimi i këtij dialogu është që të ketë dialog të rregullt dhe një proces të përbashkët që reflekton në rritjen e bashkëpunimit mes Kosovës dhe Zvicrës në fushën e migrimit.

Duke marrë parasysh shqetësimet në lidhje me përdorimin e duhur të SMR-së për ri-integrim në komuna, në shtator 2013, MPB-ja ka kryer një inspektim për të identifikuar vështirësitet kryesore që zyrtarët komunal janë duke u ballafaquar me SMR-në. Si rezultat, në bashkëpunim me MAPL-në, ajo ka ofruar një numër të pajisjeve shtesë të TI-së për komunat në vijim: Novobërdë, Junik, Kllokot, Shtime, Prishtinë, Obiliq, Malishevë, Istog, Partesh dhe Graçanicë, dhe një numër të sesioneve shtesë të trajnimit për disa zyrtarë komunal. Ndërkoqë që, në tremujorin e parë të vitit 2014, Departamenti për Ri-integrim i MPB-së, në bashkëpunim me Projektin e Binjakëzimit, ka ofruar një tjetër grup të sesioneve të trajnimit për zyrtarët komunal në rajonet e mëposhtme: Gjilan, Ferizaj, Prishtinë, Mitrovicë, Pejë dhe Prizren, si dhe ka certifikuar zyrtarët komunal të cilët morën pjesë në trajnim.

Me qëllim të ngritjes së kapaciteteve të stafit që merren me azilin dhe migracionin në nivel qendror, janë ofruar këto trajnime:

- *Statistikat e migracionit: Mbledhja dhe Analiza*, 3 shtator 2013
- *Mbikëqyrja kufitare, menaxhimi i migracionit të përzier dhe të sistemit të hyrjes sensitive*, 23-26 shtator 2013
- *Kodi i etikës për zyrtarët e azilit dhe migracionit*, 2 - 7 shtator 2013
- *Hartimi i një profili të migracionit*, 22-24 tetor 2013
- *Ligji ndërkombëtar për refugjatët*, 26 - 30 nëntor 2013
- *Mbrojtja e refugjatëve në Ballkanin Perëndimor*, 10 - 11 dhjetor 2013
- *TeT në forcimin e ri-pranimit dhe ri-integrimit të qëndrueshëm në Kosovë*, 21-25 tetor 2013; dhe
- *Raportimi dhe analizimi i statistikave*, 10 dhjetor 2013.

Në lidhje me ndërgjegjësimin, një fushatë intensive dhe masa të tjera shtesë janë ndërmarrë për të parandaluar fluksin e azilkërkuesve nga Kosova për në BE. Fushata në vazhdim fokusohet në parandalimin e migracionit të paligjshëm dhe sigurimin e informacionit mbi procesin e ri-integrimit dhe ri-pranimit. Deri më tanë, për këtë qëllim është zhvilluar një faqe interneti e cila pasqyron informacionin në pesë gjuhë, (www.visalib.info) dhe janë lansuar edhe 5 video reklama (në gjuhën shqipe dhe serbe) që trajtojnë çështjet e lartpërmendura. Për më tepër, pano reklamuese janë vendosur në 5 qytete dhe janë prodhuar dy filma dokumentarë. Kjo e fundit kanë sekuenca të jetës së familjeve të komuniteteve të ndryshme pasi janë ri-pranuar në Kosovë.

Me qëllim të përmirësimit të komunikimit dhe të qasjes në informata për të gjitha komunitetet në të gjithë vendin, zyrtarët e MIE-së dhe MPB-së në bashkëpunim të ngushtë me komunat, OSHC dhe të palëve të tjera, që nga prilli 2014 kanë vizituar 40 vende të ndryshme (kryesisht fshatrat), duke mbajtur ligjérata dhe biseda joformale dhe kanë shpërndarë materiale për vetëdijesim, me fokus në pasojet e migrimit ilegal dhe procesin e ri-integrimit dhe ri-pranimit. Përveç kësaj, një raund i tretë i vizitave në të gjitha komunat u zhvillua nga Ministrja e Integrimit Evropian gjatë muajit mars - prill 2014. Këto vizita u fokusuan në parandalimin e migracionit të parregullt, si dhe ri-integrimin e shtetasve të riatdhesuar të Kosovës. Kjo dhe fushata të tjera mund të ketë qenë një nga faktorët që kanë kontribuar në një rënje drastike të numrit të azilkërkuesve nga Kosova në gjysmën e dytë të vitit 2013. Prandaj, pavarësisht nga rritja e numrit të aplikimeve për azil nga të gjitha vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor në gjysmën e dytë të vitit 2013, sipas raporteve të K3 dhe K4 2013 të EASO, numri i azilkërkuesve nga Kosova ka rënë ndjeshëm (nga 47% në 25% në K3 2013 dhe nga 25% në 16% në K4 2013).

Për sa i përket *ri-pranimin*, gjatë periudhës reportuese ka pasur 2,349 persona të ri-pranuar, ndërsa gjatë tremujorit të fundit të vitit 2012 dhe tremujorit të parë të vitit 2013, autoritetet Kosovare kanë ri-pranuar 2,105 persona. Siç mund të vërehet, ka më shumë persona të ri-pranuar në krasim me të njëjtën periudhë të tremujorëve të viteve të mëparshme dhe për më tepër, nuk ka pasur kërkesa të parashtruara për ri-pranim gjatë periudhës reportuese.

Në lidhje me *ri-integrimin*, gjatë periudhës reportuese 1,239 persona kanë përfituar nga programi për ri-integrim. Në tremujorin e fundit të vitit 2013, 739,920.41 EUR nga fondet janë shpenzuar, ndërsa në tremujorin e parë të vitit 2014, 279,058.06 EUR janë shpenzuar për këtë qëllim.

2. Gjyqësori

2.1. Të ndërmerrën masa për zvogëlimin e numrit total të rasteve

Këshilli Gjyqësor i Kosovës ka miratuar Planin Strategjik të saj pesë vjeçar 2014 - 2019 më 23 prill 2014. Kjo do të jetë një udhërrëfyes që udhëzon Gjyqësorin e Kosovës nga ajo që është sot për atë që aspiron të jetë gjatë pesë viteve të ardhshme. Për këtë qëllim, Këshilli në mënyrë aktive ka kërkuar të dhëna nga çdo sektor i sistemit gjyqësor. Përveç kësaj, KGJK-ja ka miratuar Strategjinë e rishikuar për Zvogëlimin e rasteve të mbetur, më 30 gusht 2013. Ajo përcakton gjykimin e të gjitha rasteve të mbetur dhe rastet e para-vitit 2010 që nuk ishin gjykuar me strategjinë e mëparshme.

Tabela 50: Statistikat mbi rastet e shqyrtuara gjatë periudhës reportuese për të gjitha krimet

Kategoritë e rasteve	Nr. i rasteve
Kontrabandimi i Emigrantëve	11
Trafikimi i personave	8
Veprat për narkotikë	99
Pjesëmarrja apo organizimi i grupit të organizuar kriminal	2
Pastrimi i parave	2
Import, Eksport, Furnizim, Transport, Prodhim, Ndërmjetësimi ose shitja e armëve dhe materialeve eksplozive	10
Korrupsioni zyrtar dhe Veprat penale ndaj detyrës zyrtare	118
Totali	250

2.2. Të zbatohet reforma gjyqësore, duke përfshirë edhe sigurimin e konsistencës në mesin e ligjeve përgjykatat, Këshilli gjyqësor dhe prokurorial dhe ndjekja.

Në fushën e gjyqësorit, reforma strukturore është duke u zbatuar pa pengesa të mëdha. Prokurorët janë duke vepruar në përputhje me strukturën e re dhe janë caktuar tashmë për departamentet përkatëse të Prokurorisë. Krye Prokurorët gjithashtu janë emëruar në të gjitha gjykatat themelore dhe të apelit. KGJK, nga ana tjetër, ka vazhduar me reformimin e saj në përputhje me strukturën e re të gjykatës. Të gjitha departamentet brenda gjykatave janë themeluar dhe janë caktuar gjykatësit.

Me qëllim të rritjes së mëtejshme të pavarësisë, efikasitetit, përgjegjësisë dhe paanësisë së sistemit gjyqësor, aktet e mëposhtme *nënligjore* janë miratuar gjatë periudhës reportuese:

- Rregullorja për rekrutimin, nominimin dhe emërimin e Prokurorëve (më 1 tetor 2013);
- Rregullorja për vlerësimin e performancës së prokurorëve (më 24 tetor 2013);
- Rregullorja për procedurat disiplinore (më 27 dhjetor 2013); dhe
- Rregullorja e ndryshuar për emërimin e Gjyqtarëve (në shkurt të 2014), në bazë të kërkësës së BE-së, duke lejuar kritere më transparente dhe të përshtatshme të rezultateve për kandidatët.

Kjo kornizë rregullative siguron që procesi i rekrutimit, emërimit dhe riemërimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve është kryer në mënyrë transparente dhe në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Kushtetuta dhe ligjet e aplikueshme në Kosovë. Ajo gjithashtu përcakton treguesit e performancës dhe kriteret e vlerësimit.

Për më tepër, aktet nënligjore në vijim që rregullojnë fushat e veçanta që kanë të bëjnë me sistemin e drejtësisë në përgjithësi janë miratuar gjatë periudhës raportuese:

- UA nr. 07/2013-MD për Formën dhe Mënyrën e Mbajtjes së Evidencës
- për Përmbaruesit Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 06/2013-MD për Kartelën Identifikuese të Përmbaruesit Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 05/2013-MD Për Raportimin E Punës Së Përmbaruesve Privat (23 tetor 2013);
- Rregullorja nr. 01/2013-MD për Punën e Komisionit për Vlerësimin E Kandidatëve (23 tetor 2013);
- UA nr. 04/2013-MD për Caktimin e Mandatit Valid dhe të Numrit të Zëvendës Përmbaruesve Privat të cilët mund të punojnë në të njëjtën kohë nën përgjegjësinë e një Përmbaruesi Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 03/2013-MD për Kushtet Minimale Teknike dhe të tjera përkitazi me pajisjet e nevojshme të Zyrës së Përmbaruesit Privat (23 tetor 2013);
- UA nr. 10/2012 për Mënyrën e Mbajtjes së Evidencës për Propozimet e Pranuara dhe ato të Përfunduara për Caktimin dhe Zbatimin e Përmbarimit dhe të Kërkesave tjera (2 dhjetor 2013);
- UA nr. 11/2013-MD për Mënyrën e kryerjes së inspektimit të brendshëm në institucionet korrektuese (12 dhjetor 2013);
- UA nr. 08/2013-MD për Kategorizimin e Rezikshmërisë në Punë për Personelin e Shërbimit Sprovues (20 dhjetor 2013);
- UA nr. 13/2013-MD për Mënyrën e Dhënies dhe Programin e Provimit të Jurisprudencës (27 dhjetor 2013);
- UA nr. 01/2014-MD për Mbajtjen e Librave Notariale, regjistrave dhe Listave të tjera (4 Januar 2014);
- Statuti i përkohshëm nr. 02/2014-MD i Odës së Përmbaruesve Privat (10 shkurt 2014);
- UA nr. 04/2014-MD për Ndryshimin dhe Plotësimin e Udhëzimit Administrativ nr. 03/2012 për Mënyrën e Redaktimit të Akteve të Noterisë (10 shkurt 2014);
- UA nr. 06/2014 për Tarifat për Shpërbilimet dhe Kompensimin e Shpenzimeve për Përmbaruesit Privat (27 mars 2014);
- UA nr. 05/2014 për Kushtet Higjieno Sanitare për Personat e Dënuar (28 mars 2014);
- Kodi i përkohshëm i Etikës (Nr. 07/2014-MD) për Përmbaruesit Privat (4 prill 2014); dhe
- UA nr. 03/2014-MD për Formën dhe Mënyrat e Urdhëresave, Procesverbaleve dhe Akteve tjera që Përmbaruesi Privat i Ndërmerr gjatë Veprimeve Formale Përmbaruese (7 shkurt 2014).

Gjithashtu, projekti i Sistemit Informativ për Menaxhimin e Lëndëve (SMIL) ka filluar që nga janari i vitit 2014. Institucionet përkatëse të Kosovës kanë filluar zbatimin e një projekti të mbështetur nga Qeveria Norvegjeze. Për këtë qëllim, një memorandum i mirëkuptimit në mes të MD-së, KGJK-së, KPK-së dhe Qeverisë Norvegjeze u lidh në shtator 2013. Projekti do të zbatohet në tri fazë, me fazën e parë që ka filluar në dhjetor 2013 me aktivitete konkrete si: plani i veprimit është përgatitur për fazën e parë; zyrat, pajisjet dhe mjetet për stafin e projektit janë siguruar; dhe përgatitjet për trajnime bazë kompjuterike për stafin e gjykatës dhe prokurorëve. Zbatimi i projektit është paraprirë nga zgjedhja e Menaxherit të Projektit nga ana e KGJK-së dhe partnerit zbatues në tetor 2013. Deri më sot, KGJK-ja ka themeluar Grupin Përdorues të SMIL-së, të përbërë nga gjykatësit dhe prokurorët, ka miratuar Planin e Punës dhe vendimet për pjesëmarrje të obligueshme të të gjithë stafit të gjyqtarëve dhe gjykatave për trajnimin e TI-së (7 prill 2013).

Së fundi, për të shqyrtuar funksionalitetin e Sistemit të Drejtësisë Penale, në Tetor 2013 përfaqësuesit e Ministrisë së Drejtësisë, Këshilli Gjyqësor i Kosovës dhe Këshilli Prokurorial i Kosovës kanë nënshkruar Termat e Referencës (ToR) për mekanizmin e Përbashkët, ku treguesi i parë është përfunduar nga autoritetet e Kosovës në tetor 2013 (krijimi i Mekanizmit të Përashkët), ndërsa treguesi i dytë i përfunduar në mars 2014 (Draft-Raporti i Mekanizmit të Përashkët). Raporti përfshin të gjitha risitë dhe mangësitë që janë hasur nga agjencitë e zbatimit të ligjit si pjesë e fazës së parë e pasuar me fazën e dytë.

Raporti paraqet një pasqyrë të plotë të zbatimit të sistemit të ristrukturuar të drejtësisë penale në Kosovë, dhe trajton zbatimin e këtyre dispozitave nga pikëpamjet e institucioneve, me qëllim për të ofruar një pasqyrë të zbatimit praktik të legjislacionit të ri. Hartimi i raportit ka qenë parashikuar nga takime të shumta me anëtarët e mekanizmave, ku institucionet kanë pasur mundësinë për të diskutuar në lidhje me strukturën e re.

Përgatitja e Draft Raportit nga ana e akterëve lokalë ka përfunduar fazën e parë të procesit. Faza e dytë e procesit ka filluar. Raporti është dorëzuar tek të gjitha palët e interesuara duke përfshirë edhe ato ndërkombëtare, dhe pritet të procedohet me fazën e dytë të konsultimeve.

2.3. *Të merren masa të duhura të sigurisë dhe mbrojtjes për gjyqtarët dhe personelin e gjykatave, si dhe për prokurorët, dëshmitarët dhe paditësit, dhe sigurimi i masave mbrojtëse efektive kundër kërcënimeve apo frikësimit.*

Lidhur me numrin e rasteve të kërcënimeve ndaj gjyqtarëve, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit të PK-KGJK-KPK-së për mbrojtjen e gjyqtarëve dhe prokurorëve, vetëm një rast është raportuar gjatë periudhës rapportuese. Autorët e krimit janë duke iu nënshtruar masave ligjore, ndërsa gjyqtarit i cili ishte kërcënuar u janë siguruar masat e duhura mbrojtëse nga Policia e Kosovës.

2.4. *Të sigurohet që gjykimet mbahen në ambiente të përshtatshme dhe në përpunhje me procedurat gjyqësore*

Me qëllim të sigurimit se gjykimet zhvillohen në ambiente të përshtatshme, KGJK-ja, gjatë periudhës rapportuese, ka rinouar objektet e gjykatave të degëve në Kaçanik, Glogovc dhe Dragash, dhe ka përfunduar ndërtimin e objekteve të reja në Shtërpcë. Deri më tanë, 20 nga 29 objekte janë rinouar.

2.5. *Të vazhdohet me rekrutimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve nga minoritetet, siç është përcaktuar në kornizën legjislative*

Për të siguruar ekuilibrin ndëretnik në sistemin gjyqësor, KGJK-ja ka bërë përpjekje të vazhdueshme në plotësimin e pozitave të lira për gjyqtarët nga komunitetet pakicë. Në këtë drejtim, KGJK-ja ka emëruar Zëvendës Kryetarin e saj nga komunitetet jo-shumicë, me 5 mars 2014, në kuadrin institucional. Megjithatë, çështja e rritjes së numrit të gjyqtarëve nga komunitetet jo-shumicë është në pritje për shkak të diskutimeve të vazhdueshme në kuadër të dialogut Kosovë-Serbi të lehtësuar nga BE-ja.

3. Administrata publike

3.1. *Të bëhet progres në zbatimin e strategjisë së administratës publike dhe planit të veprimit dhe legjislacionit përkates. Të siguronit një reformë të qëndrueshme të administratës publike, duke përfshirë financimin e nevojshëm dhe stafin.*

Me qëllim të zhvillimit të mëtejshëm të kuadrit ligjor për reformën e administratës publike, u miratuan ligjet e mëposhtme:

- Ligji për Institutin e Kosovës për Administratë Publike, më 20 mars 2014; dhe
- Ligji për Pagat e zyrtarëve të lartë, më 1 prill 2014.

Në lidhje me sigurimin e zbatimit të duhur të politikave për RAP, Qeveria ka miratuar Udhërrëfyesin e vitit 2014 për zbatimin e Udhërrëfyesit të Strategjisë së RAP më 2 prill 2014. Për më tepër, MAP ka ndarë buxhetin për zbatimin e saj: 95% e barrës financiare do të mbulohet nga komuniteti i donatorëve, 4.15% nga buxheti i Kosovës dhe pjesa e mbetur 0.85% konsiderohet një boshllék financiar.

Me qëllim të adresimit të një prej prioriteteve kyçë që dalin nga studimi i fizibilitetit, në tetor 2013 MAP, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave, ka shqyrtuar klasifikimin e vendeve të punës dhe harmonizuar titujt dhe përshkrimet e vendeve të punës për secilën pozitë në Shërbimin Civil të Kosovës. Ky shqyrtim gjeti se 70% (500 tituj të punës në total) e vendeve të punës është kompletuar deri më tanë.

Në rregulloret e brendshme të organizatës, procesi është duke u realizuar në dy fazë, faza e parë duke u fokusuar në miratimin e rregulloreve të ministrive, dhe e dyta në ato të institucioneve të tjera. Deri tanë MAP dhe Qeveria kanë miratuar Rregulloren për Organizimin e Brendshëm të të gjitha ministrive të linjës, por jo Ministria e Forcës së Sigurisë së Kosovës (MFSK), e cila është në pritje të finalizimit të strukturës së saj për shkak të Forcave të Armatosura të Kosovës e themeluar së fundi.

Për më tepër, marsi i vitit 2014 hasi me mbajtjen e Komisionit Ndërministror të RAP-it, të kryesuar nga Ministri i Administratës Publike. Temat e ngritura në këtë takim kishin të bënин me sfidat dhe progresin e shënuar në përbushjen e obligimeve që kanë rrjedhur nga Grupi i fundit Special mbi takimin e RAP-it që u mbajt më 6 dhjetor 2013 në Bruksel, të tilla si Udhërrëfyesi për vitin 2014 që adreson veprimet e mbeturë të Strategjisë së RAP-it, Raportin Gjithëpërfshireës për zbatimin e Strategjisë së RAP-it, katalogun e vendeve të punës, klasifikimet e vendeve të punës, kornizën legislative për RAP-in në përgjithësi dhe ngarkimin konsekuent financiar.

3.2. Të shtohet numri i përgjithshëm i personave që u përkasin minoritetëve në administratën publike

Sipas paragrafit 3, nen 11 e Ligjit për Shërbimin Civil parashikohet se kuota 10% e pozitave në nivel qendror është rezervuar për komunitetet jo-shumicë; megjithatë në nivel lokal kuota përcaktohet nga struktura e popullatës në komuna. Pozitat për kategoritë e tjera nuk rregullohen nga LSHC, por me ligje të veçanta. Tabela më poshtë tregon strukturën etnike të punonjësve të administratës publike në nivel lokal dhe qendror.

Tabela 51: Individët e punësuar, sipas përkatësisë kombëtare, prill 2014

Përkatësia etnike	Gjithsej	Përqindja
Shqiptarë	64,954	90.08%
Serbë	4,601	6.38%;
Bosnjakë	1,364	1.89%;
Turq	724	1.0%
Romë	136	0.18%
Ashkali	120	0.16%
Egjiptas	65	0.09%;
Goranë	72	0.1%
Të tjerë	68	0.09%
Totali	72,104	100%

4. Reforma zgjedhore dhe Kuvendi

4.1. Të sigurohet që korniza ligjore për zgjedhjet të pasqyrojnë më mirë praktikën më të mirë të BE-së dhe ky zbatim të jetë gjithashtu në përpunë me standarde ndërkombëtare

Në fushën e reformës zgjedhore, Kuvendi i Kosovës ka ndryshuar Projektligjin për Zgjedhjet e Përgjithshme. Më 3 prill 2014 ky projektligji është miratuar në leximin e parë të kuvendit. Pragu zgjedhor për partitë politike mbetet në kuotën e 5%; 7.5% për koalicionet; dhe 2.5% për kandidatët e pavarur.

4.2. *Kuvendi të rrissë mbikëqyrjen e tij mbi ekzekutivin, përfshirë edhe sektorin e sigurisë, përmes shqyrtimit të përmirësuar të legjislacionit dhe monitorimin e zbatimit të politikave dhe ligjeve*

Kuvendi i Republikës së Kosovës ka mandat të qartë kushtetues dhe kuadrin ligjor për shqyrtim, miratim dhe mbikëqyrje të zbatimit të legjislacionit dhe të politikave ekzekutive. Ky mandat është në shkallë të lartë e matur me dhe ushtruar përmes komisioneve permanente dhe funksionale. Në përputhje me këtë mandat dhe detyrimet sipas veprimeve të planifikuara për agjendën e integruar, Kuvendi ka rritur mbikëqyrjen e ekzekutivit duke monitoruar zbatimin e ligjeve dhe politikave të qeverisë.

Në përputhje me përgjegjësitë e tij ligjore, Kuvendi i Kosovës ka vazduar rolin e tij mbikëqyrës mbi ekzekutivin. Në këtë drejtim, gjatë periudhës së raportuar, Qeveria ka dorëzuar 6 (gjashtë) raporte me shkrim tek Komisioni i Sigurisë së Kuvendit. Komisionet e Kuvendit kanë nisur gjithashtu monitorimin e zbatimit të 13 ligjeve dhe planeve për të shqyrtuar 30 raportet e paraqitura nga institucionet e pavarura. Kjo tregon mbikëqyrjen e përmirësuar nga Kuvendi ndaj institacioneve qeveritare dhe të pavarura.

Gjatë periudhës raportuese, Kuvendi ka mbajtur 24 seanca plenare, dhe ka miratuar gjithsej 32 ligje.

Sa i përket *mbikëqyrjes parlamentare të sektorit të sigurisë*, Komisioni Parlamentar i ngarkuar me punë të brendshme, siguri dhe mbikëqyrje të sigurisë ndërmori aktivitetet në vijim:

- Seancat plenare dhe seancat publike me Ministrin e Punëve të Brendshme dhe Ministrin e Forcave të Sigurisë së Kosovës;
- Vlerësimi i Rishikimit të Sektorit Strategjik të Sigurisë (RSSS) së Kosovës;
- Vizita studimore të kryera në institucionet e sigurisë;
- Ka ftuar Drejtoret e Policisë së Kosovës dhe Inspektoratin Policor të Kosovës për të raportuar mbi zbatimin e rekomandimeve të Kuvendit. Këto rekomandime rezultuan në procesin e mbikëqyrjes nga Kuvendi në zbatimin e Ligjit për Inspektoratin Policor, dhe Shpenzimet buxhetore të Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe të Policisë së Kosovës; ndërsa,
- Mbikëqyrja e zbatimit të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale nuk ka përfunduar për shkak të ndryshimit të paraparë të Strategjisë Legjislativë 2014 të Qeverisë.

4.3. *Financimi dhe administrimi i Kuvendit të bëhet më i pavarur nga qeveria, kryesisht nëpërmjet miratimit të legjislacionit për statusin e nëpunësit civil të Kuvendit, duke u sigruar se projekt-buxheti i Kuvendit është ndryshuar nga qeveria në konsultim me Kuvendin para se t'i dorëzohet Kuvendit për miratim*

Kuvendi i Republikës së Kosovës është organizatë buxhetore dhe buxheti i saj është pjesë e buxhetit vjetor të Republikës së Kosovës. Prandaj, Kuvendi, si të gjitha organizatat e tjera buxhetore, është i detyruar të respektojë dispozitat e Ligjit nr. 03/L-048 mbi Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (neni 20.4) të përgatisë, paraqesë dhe të marrë pjesë në seancat buxhetore të organizuara nga Ministria e Financave, e cila është përgjegjëse për udhëheqjen e procesit buxhetor.

Ligji për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë nuk përmban dispozita që detyrojnë Ministrinë e Financave, përkatesisht Qeverinë, për të kërkuar mendimin e Kuvendit kur të bëhet shqyrtimi i kërkesave financiare të organizatave buxhetore ose vetë kërkesës buxhetore të Kuvendit. Megjithatë, gjatë fazës së seancave buxhetore, Ministria e Financave gjithmonë fton buxhet Komisionin e Kuvendit për buxhet dhe financa që të marrë pjesë në të gjitha seancat buxhetore.

Duhet të përmendet se deri më tanë shqyrtimi dhe miratimi i buxhetit dhe pagave të stafit të administratës së Kuvendit është kryer në përputhje me Ligjin e Shërbimit Civil dhe Rregulloren për orarin e punës dhe shpërblimet për nëpunësit civil të Administratës së Kuvendit, të miratuar nga Kryesia e Kuvendit.

Komisioni për Buxhet dhe Financa konsideron se deri në ndryshimet e mëtejshme legislative, çështja e shqyrtimit dhe miratimit të projekt-buxhetit të Kuvendit të Kosovës, duke përfshirë pagat dhe kompensimet për stafin e administratës së tij (si me organizatat e tjera buxhetore), do të kryhet në përputhje me kornizën ligjore në fuqi, përkatësisht Ligjin për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë, Rregullorja e Punës së Kuvendit, dhe Rregullorja për orarin e punës dhe kompensimet për nëpunësit civil të administratës së Kuvendit.

5. Të drejtat e njeriut dhe të drejtat themelore

5.1. Të hetohet dhe ndiqet çfarëdo sulmi fizik ndaj gazetarëve dhe kompletioni procedurën parlamentare për ndryshimin e Kodit Penal për përgjegjësinë penale të mediave dhe mbrojtjen e burimeve të gazetarëve

Liria e shprehjes është një nga liritë themelore të garantuara me Kushtetutën e Republikës së Kosovës. Me qëllim të rritjes së përpjekjeve për të siguruar lirinë e shprehjes dhe mbrojtjen e gazetarëve, Kosova shfuqizoï dy artikuj mbi përgjegjësinë penale dhe mbrojtjen e burimeve të gazetarëve të Kodit të ri Penal në tetor 2013. Në të njëjtën kohë, Kodi i ri i Procedurës Penale përfshin gazetarët në kategorinë e dëshmitarëve të liruar nga obligimi për të dëshmuar, duke bërë kështu mediat të mos jenë penalisht përgjegjës. Për më tepër, sa i përket angazhimit për të krijuar një mjedis të favorshëm për të mbrojtur këto të drejta, një dëgjim publik për përfaqësuesit e shoqatave të gazetarëve u organizua nga Kuvendi, me mbështetjen e OSBE-së, me datën 28 shkurt. Çështjet kryesore që u diskutuan kishin të bënin me fushat që prekin lirinë e medias, veçanërisht sulmet fizike dhe kërcënimet ndaj gazetarëve.

Me përpjekje të mëtejshme për të mbajtur strukturën e duhur të institucioneve që kanë të bëjnë me lirinë e shprehjes, Kuvendi ka emëruar 3 anëtarë të Komisionit të Pavarur për Media më 19 mars 2014, dhe 1 anëtar më 11 prill 2014. Përveç kësaj, më 11 shkurt 2014, Kuvendi ka nominuar 1 anëtar të komunitetit serb në pozitën e anëtarit të Bordit të RTK-së (e cila përmban 11 anëtarë).

Për numrin e rasteve të sulmeve fizike ndaj gazetarëve, gjatë periudhës raportuese, Policia e Kosovës ka pranuar trembëdhjetë (13) raste. Nga këto raste, shtatë (7) mbresin nën hetim, ndërsa gjashtë (6) raste ku përfshihen nëntë (9) persona janë përcjellë në KPK. KPK-ja ka marrë masat e mëposhtme: Aktakuzë e drejtpërdrejtë për katër (4) persona; për tre (3) persona, rasti është zgjidhur gjatë fazës së hetimit; për një (1) person është ngritur Aktakuzë pas fazës së hetimit, ndërsa për një (1) person, akuza penale u hodh poshtë. Gjatë kësaj periudhe, KGJK-ja ka pranuar dy (2) raste që përfshijnë pesë (5) persona: në një (1) rast, personi është mbajtur në paraburgim, ndërsa rasti tjetër mbetet i pazgjidhur.

5.2. Të riorganizohet dhe thjeshtëzohet numri i madh i organeve që merren me mbrojtjen e këtyre të drejtave për të siguruar monitorim efektiv dhe zbatim të kuadrit ligjor në këtë fushë

Me qëllim të riorganizimit dhe koordinimit sa më të mirë të numrit të madh të organeve dhe strukturave në fushën e të drejtave të njeriut, Qeveria e Kosovës ka ndërmarrë iniciativën për reformimin e strukturës institucionale që ka të bëjë me mbrojtjen e të drejtave të njeriut, në nivel qendror dhe lokal. Ky proces përfshin reformën legislative, veçanërisht ndryshimin e Ligjit për Avokatin e Popullit, Ligjin për Barazi Gjinore dhe Ligjin për Mbrojtjen nga Diskriminimi. Kjo është bërë në bashkëpunim të ngushtë me Projektin e Përbashkët të Këshillit të Evropës i cili ka dhënë tashmë ekspertizë për ndryshimin e këtyre ligjeve. Procesi angazhon palët e interesuara siç janë institucionet e ndryshme dhe OJQ-të, dhe përfshin debate publike në mënyrë që procesi të jetë sa më transparent dhe gjithëpërfshirës. Për më tepër, në

mënyrë që të thjeshtësohet edhe më tej struktura institucionale në këtë fushë, Zyra Ligjore e ZKM-së, si koordinator i këtij procesi, ka filluar hartimin e Rregullores për Funksionimin dhe Organizimin e Strukturave për të Drejtat e Njeriut.

Plani i Veprimit dhe Strategjia për të Drejtat e Njeriut (2014-2018) do të zhvillohet në mënyrë paralele. Ky proces merr parasysh komentet e dhëna nga eksperti i angazhuar nga projekti i financuar nga BE-ja "Promovimi i mbrojtjes së të drejtave të njeriut në Kosovë". Këto dokumente janë parashikuar të përfundojnë deri në tremujorin e katërt të vitit 2014.

5.3. *Të bëhet progres në zbatimin e të drejtave të pronësisë, si për shembull nëpërmjet zvogëlimit të lëndëve të mbeturë dhe duke përmirësuar zbatimin e vendimeve gjyqësore dhe administrative*

Mbrojtja e të drejtave të pronësisë vazhdon të jetë një prioritet i lartë për autoritetet kosovare. Qeveria e Kosovës ka rënë dakord se mandati i Agjencisë Kosovare të Pronës (AKP) duhet të zgjatet për një periudhë përfundimtare deri në vitin 2016.

Sa i përket progresit të bërë në zbatimin e të drejtave pronësore dhe zvogëlimin e lëndëve të mbeturë, nga një total prej 42.695 kërkesave të pranuara nga Agjencia Kosovare e Pronës, 40.586 janë shqyrtaar deri më tanë (nga të cilat 5789 gjatë periudhës raportuese). Me vlerësimin e zbatimit të vendimeve, 35.122 vendime u janë dërguar palëve dhe numri i përgjithshëm i vendimeve të ekzekutuara është 25.580 (nga të cilat 5,397 gjatë periudhës raportuese).

Lidhur me rastet e dëbimit nga shtëpitë dhe ndryshim të pronës së paluajtshme, KGJK-ja ka pasur në punë 553 raste dhe ka zgjidhur 39 prej tyre.

Sipas Planit të Biznesit të AKP-së, zgjidhja e të gjitha kërkesave të paraqitura në AKP pritet që të përfundohet deri në qershor 2014 me mundësi të vazhdimit deri në gusht 2014, ndërsa zbatimi i vendimeve është planifikuar të përfundojë deri në dhjetor 2015.

AKP-ja ka pranuar 822 ankesa kundër vendimeve të Komisionit të Kërkesave Pronësore të Kosovës (KKPK) deri më tanë. 767 janë dorëzuar në Gjykatën Supreme të Kosovës, nga të cilat, 441 ankesa janë gjykuar, si më poshtë:

- 330 ankesa janë refuzuar dhe vendimet e KKPK-së u konfirmuan;
- 111 ankesa janë dhënë dhe vendimet e KKPK-së u ndryshuan apo edhe u referuan përsëri për rishqyrtim.

Gjatë periudhës raportuese, AKP-ja ka pranuar 154 ankesa të reja kundër vendimeve të KKPK-së, nga të cilat 60 u gjykan nga paneli i ankesave të Gjykatës Supreme, si në vijim:

- 36 ankesa janë refuzuar dhe vendimet e KKPK-së u konfirmuan; dhe
- 24 ankesa janë dhënë dhe vendimet e KKPK-së u ndryshuan apo edhe u referuan përsëri për rishqyrtim.

Duke iu referuar Bordit Mbikëqyrës të AKP-së, kryesuesi aktual ndërkombëtar dhe anëtarët e Bordit Mbikëqyrës janë emëruar ose riemëruar nga PCN-ja për një mandat nga 22 gusht 2012 deri më 31 gusht 2014 ose derisa mandati i AKP-së për gjykimin e kërkesave të përfundoj, cilado që më shpejt, dhe me autoritetin që mbikëqyrë vetëm çështjet që lidhen me mandatin aktual të AKP-së. Sa i përket të dy anëtarëve vendorë të Bordit Mbikëqyrës, ata janë riemëruar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës më 15 nëntor 2013 për një periudhë deri në 14 nëntor 2014.

5.4. Harmonizoni legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale me standartet e BE-së dhe fokusohuni në zbatimin e saj, sidomos duke hartuar aktet nënligjore dhe duke ngritur kapacitetet administrative

Sa i përket legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale, Agjencia Shtetërore për Mbrotjen e të Dhënave Personale ka përfunduar hartimin e akteve nënligjore të mëposhtme:

- UA për Procedurat e Brendshme të Shqyrtimit të Pyetjeve të pranuara nga ASHMDHP;
- UA për Përdorimin e Automjeteve Zyrtare;
- UA për Përparimet, Përfaqësimin, Telekomunikacionin Fiks dhe Mobil; dhe
- Strategja për Mbrotjen e të Dhënave Personale 2014-2017.

Ligji për Mbrotjen e të Dhënave Personale është në proces të amandamentimit, sipas rekomandimeve të ekspertëve të TAIEX-it, me qëllim të sigurimit të përputhjes me *acquis* të BE-së. Projektligji parashev që të gjitha të dhënat personale të përpunuara ose që do të përpunohen të transferuara në organizata shtetërore dhe ndërkombëtare sigurojnë një nivel të duhur të mbrotjes së të dhënave.

Gjatë periudhës raportuese, ASHMDHP ka lëshuar 92 rekomandime në lidhje me mbrotjen e të dhënave në institucionet private dhe publike. Rekomandimet më të zakonshme kanë të bëjnë me sistemin e mbikëqyrjes së kamerave, përpunimin e të dhënave biometrike dhe marketingun e drejtpërdrejtë.

6. Mbrotja e Mminoriteteve

6.1. Të promovohet një Kosovë shumetnike; të krijohen kushte për serbët e Kosovës që të ndjehen pjesë e të ardhmes së Kosovës dhe kushtet për kthimin e personave të cilët dëshirojnë ta bëjnë këtë

Në mënyrë që të përmirësohen edhe më tej kushtet e komuniteteve në Kosovë, qeveria ka miratuar Strategjinë për Komunitete dhe Kthim 2014-2018 më 5 shkurt 2014. Ajo shërben si një udhërrëfyes për procesin e kthimit, e cila përfshin jo vetëm çështjen e banimit, por edhe shërbimet publike dhe kujdesin shëndetësor, marrjen e dokumenteve personale, lirinë e lëvizjes, qasjen në arsim në gjuhën e tyre amtare, mundësitet e punësimit, dhe çështje të tjera që kanë të bëjnë me procesin e kthimit.

Statistikat tregojnë se 388 persona janë kthyer gjatë periudhës raportuese. Akomodimi i nevojave të të kthyerve bazohet në vlerësimin dhe kërkesat e komunave pranuese. Me qëllim për të krijuar kushtet për integrimin e të kthyerve, MKK-ja ka ndërtuar 32 shtëpi për të kthyerit në tërë Kosovën. Ndërkohë që, në kuadër të projektit "Kthimi dhe Ri-integrimi në Kosovë III", 38 shtëpi janë ndërtuar në Prizren, Suharekë, Shtërpcë, Novobërdë dhe Partesh. Si pjesë e të njëjtë projekt, janë rinnovuar dy shkolla në komunat e Novobërdës dhe Parteshit. Përveç kësaj, 17 familje janë duke u mbështetur me pako ushqimore, ndërsa 4 familje kanë filluar gjenerimin e të ardhurave nëpërmjet pjesëmarrjes në këtë projekt.

Si pjesë e Programit për Mbështetjen e Stabilizimit për të kthyerit nga kampet në Maqedoni dhe në Republikën e Malit të Zi, 18 shtëpi janë ndërtuar për 60 familje (4 shtëpi në rajonin e Pejës, 4 në atë të Gjilanit dhe 10 në rajonin e Prishtinës) që u kthyen nga kampet në Maqedoni dhe Mal të Zi. Ky program do të vazhdojë zbatimin e tij gjatë vitit 2014.

Me qëllim të përmirësimit të kushteve për të kthyerit, gjatë periudhës raportuese 628.322 EUR janë shpenzuar për zbatimin e projekteve. Projekte të tillë, në riparimin dhe ndërtimin e objekteve fetare, shtrimin e rrugëve, përmirësimin e sistemeve të ujërave të zeza, dhe infrastruktura të tjera janë zbatuar në komunat e Prizrenit, Shtërpçës, Ferizajit, Vushtrrisë, Dragash, Istog dhe Kamenicë. Shembuj të këtyre projekteve janë:

- Riparimet e oborreve të kishës dhe varrezave në 5 lagje në Shtërpçë;
- Rruga e shtruar në lagjet Popullant dhe Strezoc në Kamenicë, dhe

- Ndërtimi i sistemit të kanalizimit në lagjet Markaj, Shehler dhe Elezaj, dhe fshatin Brod, në Shtërpcë.

Përveç kësaj, 20 familje të kthyera në Shtërpcë, Graçanicë, Istog dhe Vushtrri janë mbështetur me mobilie shtëpiake, e cila arrin shumën 26.534 EUR. Gjatë periudhës raportuese, MKK-ja po ashtu ka dhënë donacion edhe prej 100,963.00 EUR për 30 projekte të OJQ-ve, me qëllim të krijimit të kushteve të përshtatshme për kthimin, ri-integrimin, dhe stabilizimin e komuniteteve. Gjithashtu, gjatë kësaj periudhe MKK-ja ka furnizuar me material ndërtimor 175 familje, të cilat bazohen në stabilizimin, ri-integrimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik të komuniteteve pakicë.

Me qëllim të ofrimit të sigurisë në komunitet përmes një bashkëpunimi të ngushtë midis policisë dhe qytetarëve, Drejtoria e Policisë në bashkësi dhe parandalim (DPBP) ka krijuar 37 Komitete Lokale për Siguri Publike (KLSP), në tërë Kosovën. Dy prej tyre janë themeluar më 6 nëntor 2013 në komunën e Gjakovës. Ato janë themeluar me kërkesën e komuniteteve në zonat lokale, dhe përbërja e tyre e anëtarësimit është e shumëllojshme në aspektin e gjinisë, përkatësisë etnike, fesë, dhe elementeve të tjera demografike. Përveç kësaj, një Raport Vlerësimi është përgatitur për herë të parë në mars 2014 për Strategjinë Kombëtare dhe Planin e Veprimit për Sigurinë në Komunitet 2011-2016. Për informata më të hollësishme, shih *Aneksin 8: Raporti i vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare dhe Planit të Veprimit për Siguri në Bashkësi, 2011-2016*.

Lidhur me punësimin e komuniteteve pakicë në administratën publike, 9.88% e të punësuarve gjithsej janë pjesëtarë të komuniteteve pakicë. Në nivelin menaxherial, komunitetet pakicë zënë 5.26% të përbërjes së përgjithshme të punonjësve.

6.2. Të zbatohet legjislacioni në lidhje me mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe të kishës ortodokse serbe

Me qëllim të përmirësimit të mbrojtjes së trashëgimisë kulturore në Kosovë, Ligji për fshatin Zymi i Hasit është miratuar më 21 nëntor 2013. Gjithashtu, Këshilli për zbatimin dhe monitorimin e Ligjit për Hoçë të Madhe dhe Qendrën Historike të Prizrenit është tashmë funksional, dhe ajo mblidhet një herë në muaj përfundim të vitit 2014. Sa i përket zbatimit të Ligjit për Hoçë të Madhe, ka pasur sfida për shkak të çështjeve që lidhen me vendosjen dhe zgjedhjen e anëtarëve për këshillin e fshatit. MMPH-ja përfundon këtë arsy ka vendosur që të rregullojë këtë përmes dy udhëzimeve administrative (të miratuar më 28 prill 2014):

- UA për Themelin, Përzgjedhjen, Përgjegjësitë dhe Funksionet e Këshillit për fshatin Hoçë e Madhe; dhe
- UA për Themelin, Përzgjedhjen, Përgjegjësitë dhe Funksionet e Këshillit mbi trashëgiminë kulturore dhe Zyra e Qendrës Historike të Prizrenit.

Veprimet e mëtejshme janë ndërmarrë për **zbatimin** e legjislacionit për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore. 33 nga 200 (16.5%) zyrtarë të rekrutuar policorë të njësisë speciale për Mbrotjen e Trashëgimisë Kulturore dhe Fetare të Serbisë, si dhe kreu i kësaj njësie, janë pjesëtarë të komunitetit serb, ndërsa numri i përgjithshëm i atyre i përkasin komuniteteve pakicë është 57 (28.5%).

6.3. Të sigurohet transmetimi në gjuhën serbe nga transmetuesi publik

Me vëmendje në transmetimin në gjuhën serbe nga ana e transmetuesit publik, një kanal televiziv në gjuhën serbe (RTK 2) ka filluar transmetimin në qershor 2013. Në bazë të ligjit për RTK-në 10% të buxhetit të përgjithshëm vjetor të ndarë për RTK-në për një vit kalendarik i dedikohet RTK 2. Sa i përket të dhënavë statistikore mbi programet e transmetuara të pakicave, në bazë të raportit vjetor të RTK-së, transmetuesi publik ka përmbrushur 15% të kuotës së transmetimit të paraparë për skemën programore të

pakicave. Ligji për RTK-në, përkatësish Nenit 8, paragrafi 6 përcakton se: "Në përputhje me përballueshmërinë financiare, kushtet hapësinore, logistike dhe teknike, RTK-ja mund të zgjerojë rrjetin e saj të transmetimit me kanale të tjera, përfshirë kanalin në gjuhët e komuniteteve tjera."

6.4. Të hetohet dhe ndiqet penalisht çfarëdo sulmi fizik të motivuar nga përkatësia etnike ose fetare dhe sillni autorët e krimit para drejtësisë

Sa i përket krimeve me motive etnike, janë bërë përpjekje të shumta nga institucionet e Kosovës për të hetuar dhe ndjekur penalisht të gjitha sulmet fizike me prapavijë etnike. Policia e Kosovës ka marrë të gjitha masat e nevojshme për të parandaluar dhe luftuar krimin e mundshëm të motivuar etnikisht.

Sa i përket adresimit të krimeve kinse të motivuara etnikisht, gjatë periudhës raportuese PK-ja ka raportuar 10 (dhjetë) raste. Prej tyre pesë (5) janë raste të vogla me lëndime të lehta trupore, dy (2) sulme ndaj personit zyrtar, dy (2) nxitje e urrejtjes, dhe një (1) kërcënëm.

Për sa i përket hetimit të veprave që kanë të bëjnë me krimet e mundshme me motive etnike, shih më poshtë tabelën 52.

Tabela 52: Statistikat mbi krimet e dyshuara me motive etnike (tetor 2013 - mars 2014)

Statusi i rasteve	K4 2013		K1 2014	
	Nr. i rasteve	Nr. i personave të përfshirë	Nr. i rasteve	Nr. i personave të përfshirë
Të trashëgura	5	7	2	5
Të pranuara	0	0	0	0
Rastet në punë	5	7	2	5
Të zgjidhura	1	2	0	0
Në pritje	2	5	2	5

Burimi: Këshilli Prokurorial i Kosovës

Ndërkohë, gjatë periudhës raportuese, KGJK-ja ka pasur në punë 3 raste të trashëgura, dhe ka zgjidhur një (1) rast të krimit kinse me motive etnike.

Lidhur me sulmet ndaj objekteve të trashëgimisë kulturore, gjatë periudhës raportuese 42 raste janë raportuar tek Policia e Kosovës; prej tyre, 13 raste janë zgjidhur ndërsa 29 rastet e mbetur janë nën hetim.

6.5. Të vazhdohet me zbatimin e decentralizimit, veçanërisht në komunat e reja

Procesi i krijimit të komunave të reja është i bazuar mbi Dokumentin Kornizë për Reformën e Qeverisjes Lokale në vitin 2004, dhe Plani Gjithëpërfshirës i Presidentit Ahtisari. Tre ligjet bazike në lidhje me vëtëqeverisjen lokale, gjegjësisht Ligji për Qeverisjen Lokale, Ligji për Financat e Pushtetit Lokal dhe Ligji për Kufijtë Administrativ, si dhe disa ligje sektoriale janë miratuar për të siguruar që procesi i decentralizimit është duke u zbatuar në tërësi. Si pjesë e forcimit të procesit të decentralizimit, MAPL gjithashtu ka siguruar funksionimin e duhur të Njësive Komunale për të Drejtat e Njeriut, që janë themeluar në bazë të UA-së të Njësive për të Drejtat e Njeriut.

Strategjia për Vetë-Qeverisje Lokale 2015-2025 u finalizua më 10 prill 2014 nga grupi punues ndërministror i themeluar nga MAPL-ja më 22 tetor 2013. Objektivat e kësaj strategjie kanë të bëjnë me forcimin e kapaciteteve institucionale në komuna, zhvillimin ekonomik lokal, qeverisjen e mirë, përparimin e partneritetit mes komunave, bizneseve dhe qytetarëve, dhe promovimin e trashëgimisë natyrore dhe kulturore në komuna. Grupi i njëjtë punues është përgjegjës edhe për hartimin e Planit të Veprimit për zbatimin e kësaj strategjie.

Theks i veçantë iu jepet themelimit të komunave të reja. Më 3 nëntor 2013, zgjedhjet lokale u mbajtën në të tërë Kosovën, përfshirë këtu, për herë të parë, komunën e Mitrovicës Veriore, Leposaviqit, Zubin Potokut dhe Zveçanit. Janë themeluar të gjitha organet e zgjedhura komunale në këto komuna. Me përashtim të komunës së Mitrovicës së Veriut, të gjitha komunat tjera kanë miratuar Statutin e tyre; megjithatë, MAPL-ja ka arritur në përfundim se Statuti i Komunës së Mitrovicës Veriore nuk është në përputhje me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ka dorëzuar një kërkesë në Kuvendin Komunal të Mitrovicës së Veriut për të harmonizuar Statutin. Në tetor 2013, MAPL-ja ka përgatitur Planin e Veprimit, së bashku me raportin e vlerësimit, për vlerësimin e kapaciteteve financiare dhe teknike për këto katër komuna veriore. MAPL-ja gjithashtu ka kryer edhe një analizë mbi funksionimin e këtyre komunave. Kjo analizë gjeti se të gjitha këto komuna kanë vepruar përgjithësisht në përputhje me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, dhe kanë bërë përparim të konsiderueshëm në miratimin e kërkesave nga niveli qendror.

MAPL, në koordinim me institucionet e tjera, ka transferuar të gjitha kompetencat e veta të përcaktuara me ligj, nga niveli qendror në nivelin lokal. Ky proces është përfunduar. Është ndarë buxheti për vitin 2014 për komunat apo themeluara (Tabela 53 është paraqitur më poshtë).

Tabela 53: Buxheti i ndarë për komunat veriore me shumicë serbe gjatë periudhës korrik 2012- korrik 2013 (në EUR)

Komuna	Grantet qeveritare	Të hyrat vetanake	Financimi i jashtëm	Totali
Leposaviç	2,966,542.00	17,300.00	-	2,983,842.00
Mitrovica veriore	3,973,256.00	105,400.00	-	4,078,656.00
Zveçan	1,816,227.00	12,400.00	-	1,828,627.00
Zubin Potok	1,934,796.00	15,750.00	-	1,950,546.00
Total	10,690,821.00	150,850.00	-	10,841,671.00

6.6. Të alokohet buxhet, staf dhe objekte për Zyrën e Komisionerit të Gjuhëve

Në mënyrë që të sigurohet dhe monitorohet zbatimi i Ligjit për Përdorimin e Gjuhëve dhe të ruhet, promovohet dhe mbrohen gjuhët zyrtare dhe statusi i tyre i barabartë në Kosovë, si dhe të mbrohen komunitetet, gjuhët amtare të të cilave nuk janë një nga gjuhët zyrtare, është krijuar Zyra e Komisionerit për Gjuhë. Buxheti i përgjithshëm i Zyrës së Komisionerit të gjuhëve për vitin 2013 ka qenë 182,523 EUR, prej të cilave 45,523 EUR janë pagat, 85,000 EUR janë mallrat dhe shërbimet, dhe 2,000 EUR janë shërbimet komunale, kurse subvencionet dhe transferet direkte arritën vlerën prej 50,000 EUR. Më shumë se gjysma e personelit është rekrutuar në Zyre, 1 grup tjetër shtesë është duke kaluar rekrutimin, ndërsa dy vende të punës pritet të plotësohen së shpejti. Zyra e Komisionerit të gjuhëve është tashmë funksionale dhe ka organizuar aktivitete të ndryshme. Ueb faqja e saj gjithashtu është funksionale.

Në përpjekje të mëtejshme për rritjen e kapaciteteve, dy anëtarë të personelit të Zyrës së Komisionerit për gjuhë ndoqën dy trajnime gjatë periudhës reportuese: E drejta për qasje në dokumente publike, më 11 dhe 12 shkurt 2014, dhe Funksioni i Administratës Publike në Republikën e Kosovës, më 24 dhe 25 mars 2014. Gjithashtu, Komisioneri për Gjuhë ka marrë pjesë në Konferencën për gjuhët në Barcelonë, Spanjë. ZKG-ja ka themeluar edhe një bashkëpunim të ngushtë me UNDP dhe ECMI me të cilat synojnë ngritjen e kapaciteteve në fushën e monitorimit të zbatimit të ligjit në përdorimin e gjuhëve.

ZKG ka lëshuar 22 rekomandime tek 7 Institucione Publike të Kosovës. Rekomandimet i referohen zbatimit të Ligjit për përdorimin e gjuhëve nga ana e këtyre institucioneve gjatë lëshimit të dokumenteve të regjistrimit civil, duke siguruar dokumente të tjera për qytetarët, duke shfaqur shenja, dhe të ngjashme. Kjo zyrë ka ofruar katër sesione informative në katër komuna lidhur me temën e zbatimit të Ligjit për

përdorimin e gjuhëve. ZKGj-ja raporton se në 13 komuna të Kosovës, shkollat kanë filluar të përdorin programin e tyre në dy gjuhët zyrtare që përdoren në Kosovë.

Në përputhje me draft dokumentin e politikave për punësimin e komuniteteve jo shumicë, që ka qenë një proces i iniciuar nga ZKGj-ja, ZCK-ja ka vlerësuar punësimin e komuniteteve jo shumicë në institucionet private dhe ato publike për vitin 2013, dhe do t'i publikoj të gjeturat dhe rekomandimet e veta tek qeveria. Kjo nismë synon të rrissë ndërgjegjësimin e të gjitha institucioneve për rëndësinë e zhvillimit të strategjive dhe programeve për punësimin e komuniteteve jo-shumicë, dhe të harmonizojnë politikat e tyre me Kushtetutën e Kosovës dhe ligjet relevante për komunitete dhe punësim.

6.7. Të bëhet progres në zbatimin e strategjisë dhe planit të veprimit për komunitetet romë, shkali dhe Egjiptas, përfshirë edhe nëpërmjet ndarjes së burimeve të nevojshme

Mbështetje për procesin e zbatimit të Strategjisë dhe Planit të Veprimit për Integrimin e Komuniteteve Rom, Ashkali dhe Egjiptas 2009 - 2015 është duke vazhduar. Komiteti Drejtues Ndër-institucional ka miratuar Kornizën e prioriteteve të aktiviteteve për periudhën 2014 - 2015 më 21 shkurt 2014. Prioritetet e identifikuara përfshinin arsimin, punësimin, fuqizimin ekonomik, shëndetin dhe çështjet sociale, strehimin, vendbanimet jo-formale, kthimin dhe ri-integrimin, regjistrimin, kulturën dhe mediat, pjesëmarrjen dhe përfaqësimin, si dhe sigurinë dhe drejtësinë. Raporti për Zbatimin e Planit të Veprimit për Integrimin e Komuniteteve Rom, Ashkali dhe Egjiptas u miratua në korrik 2013. Raporti i vlerësimit nuk është përfshirë në ciklin e kaluar raportues; Prandaj, ju lutem gjeni raportin në *Shtojcën 9: Raport mbi Zbatimin e Planit të Veprimit për Komunitetet Rom, Ashkali dhe Egjiptas*.

Për zbatimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit në vitin 2014, Zyra për Çështje të Komuniteteve në kuadër të ZKM ka ndarë buxhetin e mëposhtëm për qëllimet e mëposhtme:

- Arsimimi i komuniteteve Rom, Ashkali dhe Egjiptas (14,000 EUR);
- Strehim dhe mbështetje sociale për këto komunitete (100,000 EUR);
- Përmirësimi i infrastrukturës (53,000 EUR);
- Mbështetje për bujqësi (120,000 EUR); dhe
- Grantet për projekte e OJQ-ve (100,000 EUR).

MASHT ka ndarë 57.000 EUR për zbatimin e Strategjisë, duke theksuar komponentin e edukimit. Ndërkaq, MSH-ja ka ndarë 586.000 EUR për vitin 2014 për të mbështetur masat shëndetësore, të tilla si trajtimi i fëmijëve të diagnostikuar me kontaminim me plumb, fushata promovuese dhe të vaksinimit. Janë bërë përpjekje të mëtejshme për të trajtuar çështjen e strehimit të komunitetit.

Ndërtesa kryesore e kampit të PZHBV në Leposaviq është mbyllur për shkak të shqetësimeve që lidhen me nivelin e lart të plumbit në zonë; deri më tanë 31 nga 35 familje që banonin më parë në këtë kamp janë rialokuar tek njësit e shtëpive, ndërsa 4 familje të tjera janë akomoduar përkohësisht derisa sa të gjejnë një zgjidhje të pérhershme që iu është ofruar nga MKK-ja. Lidhur me çështjet e shëndetit të personave të rialokuar, gjatë periudhës raportuese, 31 fëmijë të rialokuar janë testuar dhe janë trajtuar kundër helmimit me plumb. Për më tepër, Qendra Familjare e Kujdesit Shëndetësor në Mitrovicë ka vendosur vëmendje të posaçme për parandalimin e ekspozimit të plumbit në komunitetin rom të rialokuar nga kampi Leposaviqit përmes fushatave që synojnë ndërgjegjësimin e prindërve dhe kujdestarëve ligjorë.

Progres është arritur në çështjen e përfshirjes së pakicave në arsim. Kurrikulumi në gjuhën rome është hartuar, dhe teksti "Gjuha Rome 1" për klasën e dytë është përfunduar tashmë; data e saj botuese është 8 prill 2014, Dita Ndërkombëtare e Romëve. Për më tepër, numri i nxënësve nga komunitetet Rom, Ashkali dhe Egjiptas të regjistruar në shkollë është rritur. Për vitin akademik 2013/2014, 7057 fëmijë të komunitetet Rom, Ashkali dhe Egjiptas janë regjistruar në shkollë, ndërsa për 2012/13 numri i fëmijëve të regjistruar të këtyre komuniteteve është 6810. Përveç kësaj, 36 nxënës janë kthyer në shkollë gjatë periudhës raportuese. Në dhjetor 2013, MASHT-i dha bursa për 30 nxënës dhe 16 studentë nga këto komunitete. Nxënësit e Rom, Ashkali dhe Egjiptas janë regjistruar në klasën e 10-të, pavarësisht nga notat

e marra në shkolla në të gjitha nivelet në shkollën filllore dhe të mesme ose të rezultateve të testit kombëtar.

Përveç kësaj, MASHT ka ndarë 27,720 EUR për 6 qendra të mësimit për këto komunitete në 5 komuna: Prizren, Gjakovë, Mitrovicë, Graçanicë dhe Ferizaj. Qëllimi i krijimit të këtyre qendrave është rritja e pjesëmarrjes së këtyre komuniteteve në arsim dhe uljen normës së braktisjes së shkollës. Pjesëmarrësit e këtyre qendrave janë fëmijë të moshës 5-14, dhe aktivitetet e zhvilluara atje përbëjnë ndihmë në detyrat e shtëpisë, ushtrime shtesë në tema të tilla si gjuhë dhe matematikë, përgatitjet për testin kombëtar dhe të njashme. Janë bërë përpjekje të vazhdueshme për të ri-integruar fëmijët e riadhesuar në sistemin arsimor të Kosovës nëpërmjet orëve shtesë, me theks të veçantë fëmijët Rom, Ashkali dhe Egjiptas. Prej 312 fëmijëve që frekuentojnë këto klasa, 102 i përkasin komuniteteve Rom, Ashkali dhe Egjiptas. Stafi mësimdhënës është zgjedhur me kujdes dhe klasat janë kryer në këto komuna: Prishtinë, Prizren, Mitrovicë, Gjakovë, Obiliq, Fushë Kosovë, Lipjan, Vushtrri, Suharekë dhe Istog. Përzgjedhja e komunave është bërë duke u bazuar në nevoja. Janë ndërmarrë masa shtesë për të siguruar mbarëvajtjen e këtij projekti, duke përfshirë sigurimin e transportit për fëmijët, ofrimin e ushqimit, libra dhe materiale të tjera shkollore të nevojshme.

Së fundi, si pjesë e procesit të ri-integrimit, duke theksuar ri-integrimin e grupeve të marginalizuara, 6 Rom, 7 Ashkali dhe 2 Egjiptas kanë marrë vendime pozitive në lidhje me planet e tyre të biznesit. Si pjesë e procesit të ri-integrimit, duke theksuar ri-integrimin e grupeve të marginalizuara, 6 Rom, 7 Ashkali dhe 2 Egjiptas kanë marrë vendime pozitive në lidhje me planet e tyre të biznesit.

7. Çështjet e tregtisë dhe të tregut të brendshëm

7.1. Të zbatohet korniza ligjore për tregti

Kosova është anëtare e Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore. Ajo gjithashtu është duke finalizuar negociatat për një Marrëveshje Stabilizim-Asociimi me BE-në, e dominuar kryesisht nga një përmbajtje e ndërlidhur me tregtinë. Ajo ka përfunduar edhe negociatat mbi një marrëveshje të tregtisë së lirë me Turqinë.

Ka pasur progres në drejtim të zhvillimit të mëtejshëm të lehtësimit të politikës tregtare dhe strukturat ndërinstitucionale konsultative. Nëngrupi Punues për Bujqësi, në kuadër të Grupit Punues të Politikave të Tregtisë ka mbajtur mbledhjen e saj të rregullt të pestë (më 30 shtator 2013) dhe të gjashtë (më 19 mars 2014), duke u fokusuar në çështjet e ngritura nga bizneset, vështirësitet teknike, pengesat legjislativë dhe administrative dhe çështjet që lidhen me importin dhe eksportin me vendet e CEFTA-së, kryesisht Serbinë. Në takime kanë marrë pjesë përfaqësues të institucioneve të Qeverisë së Kosovës, komunitetit të biznesit dhe donatorëve. Nëngrupi Punues për industri gjithashtu është mbajtur në mars 2014.

Ka pasur edhe zhvillime të rëndësishme gjatë periudhës raportuese në tregtinë e jashtme. Në pjesët tregtare të MSA-së, autoritetet kanë identifikuar dhe negociuar liberalizimin e tregtisë dhe periudha kalimtare për produkte industriale, bujqësore dhe të përpunuara bujqësore. Gjatë raundeve të negociatave teknike, mekanizmat konsultative të politikave të tregtisë janë përdorur për të marrë të dhëna nga asociacionet e biznesit, odat ekonomike dhe palët tjera të interesit. Në anën tjetër, negociatat për produktet bujqësore dhe industriale me Turqinë kanë përfunduar, dhe Marrëveshja e Tregtisë së Lirë është lidhur më 27 shtator 2013.

Kosova ka qenë e angazhuar në mënyrë aktive në Komitetin e Përbashkët të CEFTA-së dhe të nën-komiteteve të tij që monitorojnë zbatimin e marrëveshjes. Për këtë qëllim, të gjitha mbledhjet e rregullta të Nën-grupeve Punuese për Politika Tregtare janë mbledhur gjatë periudhës raportuese. Përveç kësaj, sipas nevojës janë zhvilluar takime të ndara me bizneset lokale. Ministria e Tregtisë dhe Industrisë ka marrë edhe ankesa të shumta nga bizneset lokale lidhur me barrierat tarifore dhe jo-tarifore të tregtisë që kanë

ndodhur dhe që ishin në kundërshtim të Marrëveshjes së CEFTA-së. Është bërë një total prej 6 ankesash në bazë të barrierave jo-tarifore në tregti, kryesisht në qumësht dhe ekstrakte lulëdielli. Bujqësia është sektori ku këto ankesa janë bërë kryesisht. Në këtë drejtim, bizneset janë përditësuar vazhdimisht në zhvillimet e fundit nëpërmjet organeve konsultative të politikës tregtare.

7.2. Të zbatohet korniza ligjore për tregun e brendshëm

Lëvizja e lirë e mallrave

Standardizimi, akreditimi, metrologja, vlerësimi i konformitetit, mbrojtja e konsumatorit

Agjencia Kosovare e Standardizimit është organi kryesor përgjegjës për miratimin dhe harmonizimin e standardeve ndërkombëtare me ato të BE-së. Numri i përgjithshëm i standardeve të miratuara është 5,941. Numri i standardeve të miratuara gjatë periudhës reportuese është 1,171 (Tabela 54).

Tabela 54: Statistikat e standardeve të miratuara gjatë periudhës shtator 2013 - prill 2014

Fushat	Nr. i standardeve të miratuara
Makineria	108
Menaxhimi i sistemeve të kualitetit	45
Tekstil dhe lëkurë këpucësh	174
Metrologja	23
Shëndetësia	78
Lodrat, Pajisjet sportive dhe Rekreacioni	43
Ndërtimtaria	177
Mjedisi	79
Teknologjia bujqësore	184
Metalike, plastike dhe elektrike	193
Energjia	67
Gjithsej	1,171

Sa i përket *bashkëpunimit ndërkombëtar* të kësaj fushe, është lidhur një Memorandum Mirëkuptimi midis Shoqërisë Amerikane për Testim dhe Materiale (një organ standardizimi global i njohur si ASTM International) dhe Agjencisë Kosovare të Standardizimit (AKS) më 31 dhjetor 2013. I mundëson ASK-së të miratojë të gjitha standarde e ASTM-së si standarde të Kosovës (SK) pasi të përkthehen në gjuhën zyrtare të Kosovës dhe të ndërlidhin bazat e të dhënave të saj me ato të ASTM-së. Përveç kësaj, është nënshkruar një MM me Institutin Turk të Standardeve (TSE) më 4 shkurt 2014 me qëllim të miratimit dhe zbatimit të standardeve.

Akreditimi dhe vlerësimi i komformitetit

Drejtoria e Akreditimit të Kosovës (DAK) ka mbikëqyrur 19 TKV (18 laboratorë testues dhe 1 organ inspektimi). Gjithashtu, ka realizuar dy vizita të vlerësimit (në tetor dhe dhjetor 2013) për laboratorët testues në prite të mbylljes për shkak të mos konformiteteve të gjetura:

- LT/37/XX, Agjencia i Ushqimit dhe Veterinarië - dhe-Laboratori i Ushqimit dhe Veterinarië (që vepron në katër sektorë: Analiza e qumështoreve, Mikrobiologjia dhe kimia e ushqimit, mbetjet veterinarë dhe aerologjia); dhe
- LT/56/XX (MBPZHR Zyra e Vreshtarës dhe Enologjisë, Laboratori për Testimin e Verës.

DAK ka pranuar 8 aplikacione të reja për akreditim: 1 organ certifikues (ISO / IEC 17024), 3 organe inspektimi (ISO / IEC 17020), 1 laboratori kalibrimi dhe 3 laboratorë testimi (ISO / IEC 17025).

Cikli i plotë i vlerësimit të dokumenteve të TVK-ve (nga aplikimi për akreditim deri në përfundimin e procedurës së vlerësimit të një TVK-je) kryhet nga Këshilli i Akreditimit. Për secilin rast, Këshilli me

shumicë votash vendosë dhe rekomandon vendimin e tij përfundimtar për Drejtorin e DAK-it. Gjatë periudhës raportuese, ka mbajtur katër takime dhe kanë vlerësuar dokumentacionin e katër laboratorëve. Për zhvillimin e mëtejshëm të kapaciteteve administrative, është emëruar një oficer për akreditimin e organeve të certifikimit nga Drejtoria e Akreditimit të Kosovës (DAK) në shkurt 2014.

Për një listë të detajuar të aktivitetave të akreditimit të kryera gjatë periudhës raportuese, shih tabelën 55 më poshtë.

Tabela 55: Aktivitetet në fushën e akreditimit të kryera nga DAK-u (shtator 2013 - prill 2014)

Aktivitetet	Trupat vlerësuese të konformitetit (TVK-të)/ Trupat inspektuese (TI)	Date
Akreditimi	TI "Euroinspekt" S.E., Inspektimi i cilësisë dhe sasisë së karburanteve.	24.04 2014
	TVK "Stonecastle Vineyard & Winary" sh.p.k, laboratori testues për analiza kimike dhe fizike të verërave dhe pijeve alkoolike.	24 prill 2014
	TVK "Ak-Company", laboratori testues për produkte të betonit dhe bitumenit.	24 prill 2014
	TI "Adriainspekt Kosova", sh.p.k., Inspektimi i cilësisë dhe sasisë së karburanteve dhe cilësinë e LPG & LBG	14 mars 2014
	TVK "DVV-MBPZHR", laboratori testues i verërave	13 mars 2014
	TVK "AUV", laboratori testues i ushqimit dhe veterinarisë	11 shkurt 2014
	TVK LT/55/30, Ex Tribe LABS sh.p.k., laboratori për testimin e karburanteve	13 Shtator 2013
	TVK LT/61/31, 'Renelual Tahiri Sh.p.k., laboratori për testimin e produkteve të betonit dhe përzierjeve të bitumenit	4 Dhjetor 2013
Ri-akreditimi	TVK "Adea Group" Sh.p.k. laboratori testimi për analiza kimike dhe mikrobiologjike të ujit	10 shkurt 2014
	TVK "Eskavatory Company" Sh.p.k. laboratori testimi të aggregateve, bitumenit dhe analiza të përzierjes së bitumenit	14 mars 2014
Zgjerimi i fushës së akreditimit	TVK "Kosova-Lab", laboratori testimi për produkte të karburantit	2 prill 2014
	TVK "Sara & Meti", laboratori testimi për mbrojtjen e bimëve dhe produkteve bujqësore	14 prill 2014
Vizitat e rregullta të mbikëqyrjes	TVK "Trep pharm Laboratory", laboratori për kontrollin e cilësisë së produkteve farmaceutike	1 Tetor 2013
	TVK "Vëllezërit e Bashkuar" Sh.p.k , laboratori për materiale ndërtimore	7 Tetor 2013
	TI "Saybolt Pan Adriatica", doo Njësia në Kosovë, organizëm inspektores për inspektimin e cilësisë dhe sasisë së lëndëve djegëse të lëngëta të naftës dhe gazeve	25 Tetor 2013
	TVK "Aldi Construction" Sh.p.k., laboratori për analizën e materialeve ndërtimore	28 Nëntor 2013
	TVK "SIERRA LAB ", laboratori për analizat e vajrave dhe karburanteve likuide	4 Dhjetor 2013
	TVK "Kosovo - Lab ", laboratori për analizat e vajrave dhe karburanteve likuide	17 Dhjetor 2013
	TVK "ERAMET ", laboratori për kalibrimin e masës dhe vëllimit.	16 janar 2014
	TVK "ETL - KOSOVA" S.E., laboratori për ekzaminimin e materialeve ndërtimore në ndërtimin prej betoni	23 janar 2014
	TVK "Ballkan Project" P.C.E., laboratori për ekzaminimin e materialeve ndërtimore, beton, asfalt si dhe hulumtime gjeologjike dhe gjeo-mekanike	27 janar 2014
	TVK "IPE - Proing", Laboratori për analiza fiziko - mekanike të materialeve ndërtimore dhe konstruksioneve të ndërtimit	21 janar 2014
	TVK "Agrovet" S.E., laboratori testimi për materiale agro-gjeologjike, teknologjike, ushqim dhe ujë	18 mars 2014

	TVK "Sharr Cem" Sh.p.k., Titan Group Company, laboratori për analiza kimike, fizike dhe mekanike të cimentos	20 mars 2014
	TVK "Sara & Meti", laborator testimi për mbrojtjen e bimëve dhe produkteve bujqësore	14 prill 2014
Mbikëqyrje pas gjashtë (6) muajve të akreditimit të parë	TVK "Test & Ing" S.E., laboratori për përzierje bituminoze dhe hulumtim gjeo-mekanik	29 janar 2014
	TVK "Birra Peja" Sh.a laboratori për analiza fizike, kimike dhe mikrobiologjike të birrës, çajit dhe ujit të ftohtë	30 janar 2014
	TVK "ExFis LABS" Sh.p.k., laborator testimi për produkte të karburantit.	1 prill 2014
Tërheqja e akreditimit	TVK "Renelual Tahiri" Sh.p.k, laborator testimi për produkte të betonit dhe përzierje bituminoze	1 prill 2014
Pezullimi i akreditimit	TI "KPU-Inspect", Organi i inspektimit për kontrollin e cilësisë dhe sasisë së lëndëve djegëse të naftës dhe gazeve.	24 prill 2014

Ka pasur progres sa i përket zhvillimit të mëtejshëm të *kornizës ligjore* në fushën e **vlerësimit të konformitetit**. Në këtë drejtim, me qëllim të transpozimit të Direktivës së Sigurisë së Përgjithshme të Produktit 2001/95/EC, Rregullores nr 08/2013 mbi Sistemin për shkëmbim të shpejtë të informatave në lidhje me produktet që paraqesin rrezik për shëndetin dhe sigurinë e konsumatorëve u miratua në nëntor 2013 (bazuar në Shtojcën II GSPD 2001/95/EC). Rregullorja nr. 07/2013 mbi Miratimet teknike të produkteve të ndërtimit është miratuar në nëntor 2013 për zbatimin e ligjit mbi produktet e ndërtimit. Përveç kësaj, bazuar në Direktivën e BE-së 98/34 dhe 98/48 të Procedurës së Njoftimit, Rregullorja për Shkëmbimin e Informacionit dhe Njoftimin e Rregullave Teknike, Procedurave të Vlerësimit të Konformitetit dhe Standardeve është miratuar më 2 prill 2014. Për zbatimin e Ligjit nr 04/L-039 për Kërkesat Teknike për Produkte dhe Vlerësim të Konformitetit, Rregullorja nr. 01/2014 mbi Kërkesat Themelore dhe Vlerësimin e Konformitetit të Pajisjeve elektrike shtëpiake për ngrirje, ftohje dhe Kombinimet e tyre dhe në lidhje me kërkesat e Eficiencës së Energjisë është miratuar në shkurt 2014. Kjo përcakton kërkesat themelore që duhet të plotësohen nga pajisjet elektrike shtëpiake për ngrirje, ftohje dhe kombinimet e tyre, si dhe në lidhje me kërkesat e eficiencës së energjisë dhe kushtet për vendosjen e tyre në treg.

Lidhur me *kapacitetet institucionale*, është rekrutuar një Zyrtar i lartë për Njoftim në janar 2014. Njoftimi për Çështje të Kérkuara është themeluar dhe funksionalizuar në prill 2014, i cili ndër të tjera do t'i raportojë Sekretariatit për Njoftim të Rregullave Teknike të CEFTA-s, Procedurave për Vlerësim të Konformitetit dhe Standardeve. Në nivelin e procedurave, MTI ka publikuar doracakët në vijim që kanë për qëllim sigurimin e zbatimit të direktivave të transpozuar dhe rregulloreve të BE-së:

- Doracaku mbi Zbatimin e Rregullores për Pajisje Elektrike të destinuara për përdorim brenda kufijve të caktuar të tensionit (shtator 2013);
- Doracaku mbi Zbatimin e Rregullores për Sigurinë e Makinerisë (tetor 2013); dhe
- Doracaku mbi Zbatimin e Rregullores për Sigurinë e Ashensorëve (mars 2014).

Metrologjia

Janë miratuar dy udhëzime administrative për zbatimin e legjislacionit për metrologjinë dhe metalet e çmuara:

- UA nr. 13/2013 për kushtet tekniko-metrologjike për autorizimin e servileve për përgatitjen e ujëmatësve për verifikim, në bazë të ligjit nr. 03/L-203 për Metrologjinë (shtator 2013); dhe
- UA nr. 15/2013 për mënyrën e mbikëqyrjes së punimeve nga metalet e çmuara, në bazë të Ligjit nr. 04/L/154 për Punimet nga Metalet e Çmuara (dhjetor 2013).

Për sa i përket zhvillimeve institucionale, Drejtoria Ligjore e Agjencisë Metrologjike është bërë plotësisht funksionale në tetor 2013 pas rekrutimin të kryesuesit të saj. Udhëheqësi i Sektorit të Matjes Mekanike në

Ajgencinë Kosovare të Metrologjisë është emëruar në prill 2014. Gjatë kësaj periudhe, janë rekrutuar 4 zyrtarë të rind për laboratorët e matjeve mekanike, masave, rrjedhjes dhe gjatësisë.

Në zhvillimin e mëtejshëm të zbatimit dhe *kapaciteteve* teknike në këtë fushë, dy laboratorë (një i gjatësisë dhe një i presionit) janë pajisur më tej gjatë periudhës raportuese. Spektometri për metale të çmuara është blerë dhe dy zyrtarë janë trajnuar për përdorimin e këtyre të fundit nga 30 mars deri më 1 prill 2014. Gjithashtu, është blerë një Etalon i ri për presion më të ulët (laboratori i temperaturës) në nëntor 2013 dhe tre zyrtarë janë trajnuar për përdorimin e duhur të këtyre pajisjeve. Në verifikimin laboratorik të metaleve të çmuara, sektori i metaleve të çmuara, gjatë muajve janar dhe shkurt 2014 ka verifikuar mbi 50 kg ari, që paraqet një rritje prej 150% krahasuar me të njëjtën periudhë të vittit 2013 (ku ishin verifikuar vetëm 20 kg), dhe një rritje shumë më të lartë në krahasim me 2012 (ku ishin verifikuar vetëm 20 kg gjatë tërë vitit). Laboratori i vëllimit dhe rrjedhës është pajisur me etalonin e dytë mobil (për të verifikuar pikat e karburantit), duke rritur performancën e aktiviteteve të saj për 50%. Në dhjetor 2013, të gjithë etalonët primar të laboratorit të masës, matjet elektrike dhe termometrike, janë kalibruar në UME-Turqi.

Mbrojtja e Konsumatorit dhe Mbikëqyrja e Tregut

Në lidhje me **mbikëqyrjen e tregut**, baza e të dhënave për shkëmbimin e informacionit dhe inspektimit të tregut online është zhvilluar dhe ka filluar në dhjetor 2013. Kjo është në përputhje me RAPEX. Gjithashtu ka pasur progres edhe në zbatimin e rregulloreve teknike të konformitetit me BE-në, me një total prej rreth 150 inspektimeve që janë kryer gjatë periudhës raportuese.

Sa i përket zhvillimeve legislative në fushën e **mbrojtjes së konsumatorit**, Rregullorja nr 09/2013 mbi etiketimin, prezantimin dhe reklamimin e produkteve ushqimore (në përputhje me Direktivën e BE-së 2000/13/EC) është miratuar në dhjetor 2013.

Më 15 prill 2014, Departamenti për Mbrojtjen e Konsumatorit u bë anëtare e Rrjetit Ndërkombëtar për mbrojtjen e Konsumatorit dhe Zbatimit. Departamenti ka kompletuar stafin e saj në nëntor 2013 me rekrutimin e një zyrtari shtesë.

Tashmë ekziston Këshilli për Mbrojtjen e Konsumatorit. Detyrat kryesore të këshillit janë: monitorimi i zbatimit të programit të mbrojtjes së konsumatorit, rekomandimi për ndryshime legislative dhe propozimi i zgjidhjeve për çështjet e ngitura në fushën e mbrojtjes së konsumatorit në përgjithësi. Anëtarësimi i saj përbëhet nga Ministria e Tregtisë dhe Industrisë, shoqatat e konsumatorëve, përfaqësues të bizneseve dhe ekspertë të pavarur. Këshilli për Mbrojtjen e Konsumatorit ka vazhduar takimet rregullisht; ka mbajtur shtatë mbledhje gjatë periudhës raportuese, duke diskutuar çështjet në vijim:

- Raporti i BQK-së mbi ecurinë e bankave komerciale, shërbimet dhe reklamimin e ofruar për konsumatorët;
- Përmirësimi i komunikimit institucional ndërmjet Këshillit dhe operatoreve publik që ofrojnë shërbime për klientët;
- Progresi dhe sfidat e identifikuara nga Raporti i Progresit 2013;
- Raportimi për punën e Këshillit për vitin 2013;
- Zhvillimi i planit të punës së Këshillit për vitin 2014; dhe
- Raportimi i aktiviteteve të kryera nga anëtarët e Këshillit për muajin mars 2013.

Gjatë periudhës raportuese, janë kryer aktivitetet e mëposhtme për ngritjen e vetëdijes:

- Transmetimi i reklamave mbi të drejtat e konsumatorit, në tri radio stacione kombëtare - Radio Kosova 1, Radio Kosova 2, Radio Dukagjini dhe Radio 21 - 7 herë në ditë në secilin prej tyre (periudha shtator-tetor 2013);
- Dërgimi i mesazheve telefonike (SMS-ve) tek rreth 450,000 përdorues të llogarive të operuara nga IPKO, duke i informuar ata, për numrin pa pagesë për ankesa (dhjetor 2013);
- Shpërndarja e 15.000 fletëpalosjeve nëpërmjet një edicioni të gazetës Koha Ditore (12 mars 2014);

- Shpërndarja e 1500 fletëpalosjeve në sheshin Nëna Terezë, në Prishtinë; dhe
- Diskutime me studente në tryezë të rrumbullakët në Universitetin e Prishtinës, Fakulteti i Shkencave Natyrore (duke u përqendruar në njësitë metrologjike dhe problemet që konsumatorët mund të hasin); komuniteteve pakicë në komunën e Lipjanit (duke u fokusuar në ngritjen e vëtëdijes gjatë blerjes së mallrave dhe shërbimeve); dhe me operatorët e biznesit në Gjakovë (duke u fokusuar në cilësinë e shërbimeve të ofruara për konsumatorë).

Një total prej 145 ankesave janë dorëzuar tek Departamenti për Mbrojtjen e Konsumatorit, gjatë tremujorit të fundit të vitit 2013 dhe tremujorit të parë të vitit 2014, nga të cilat 75 ankesa janë shqyrtuar dhe 70 janë në proces të shqyrtimit. Nga ankesat e shqyrtuara, 41 shkuan në favor të konsumatorëve dhe 34 nuk kishin mjaft argumente, prandaj ankesat e tillë duhej të refuzoheshin. Shumica e ankesave kanë të bëjnë me mospërfillje të garancive nga subjektet ekonomike, mospërputhje të çmimeve raft-arkë, data e skadimit të produkteve ushqimore, cilësinë e ulët të internetit dhe shërbimeve televizive kabllore, si dhe faturat për furnizim me energji elektrike dhe ujë të pijshëm.

Inspektorati i Tregut, në rolin e tij mbikëqyrës për zbatimin e legjisacionit në fushat e tregut të brendshëm dhe mbrojtjen e pronës industriale, ka kryer një numër të inspektimeve në periudhën shtator 2013 dhe prill 2014 mbi operatorët ekonomikë që veprojnë në sektorin privat. Si pasojë, inspektimet kanë rezultuar me këto masa të marra gjatë periudhës raportuese për shkelje të legjisacionit në fuqi:

- 27 gjoba administrative të nxjerra për shkelje të legjisacionit për mbrojtjen e konsumatorit,
- 5 raste të iniciuara në gjykatat përkatëse për shkelje të legjisacionit për sigurinë e përgjithshme të produktit,
- 69 raste të iniciuara në gjykatat përkatëse për shitjen e karburanteve pa licencë,
- 81 raste të iniciuara në gjykatat përkatëse për shkelje të legjisacionin të karburanteve;
- 5 raste të iniciuara për masa administrative për mos-përputhje me legjisacionin e inspektoratit të tregut për paraqitjen e dokumentacionit ligor dhe 75 ankesat e shqyrtuara për shkelje të legjisacionit për mbrojtjen e konsumatorit

Përveç kësaj, Inspektorati i Tregut në bashkëpunim me Trupat për Vlerësim të Konformitetit për Vlerësim të Konformitetit të lëndëve djegëse të lëngshme po zbaton Programin për Monitorimin e Cilësisë së lëndëve djegëse të lëngshme për periudhën 2013-2014. Gjatë periudhës raportuese, janë testuar 448 mostra të lëndëve djegëse të lëngshme, nga të cilat 81 nuk ishin në pajtim me UA Nr 07/2012 dhe për këtë arsy, është filluar procedimi i shkeljes për këta operatorë ekonomik në gjykatat kompetente.

Lëvizja e lirë e shërbimeve

Në fushën e lëvizjes së shërbimeve, me qëllim të lehtësimit të procesit të transpozimit të Direktivës së Shërbimeve, tri grupe punuese janë themeluar, duke përfshirë atë për shërbime profesionale, turizëm dhe transport. Grupi Koordinues për Harmonizimin e Legjisacionit mbi Shërbimet është takuar më 6 nëntor 2013 për t'i diskutuar masat e ardhshme që do të ndërmerren në lidhje me reformat ligjore të parapara (transpozimin e Direktivës së Shërbimeve dhe shqyrtimin e legjisacionit horizontal për shërbime).

Nga ana tjeter, në lidhje me zhvillimet në fushën e të **drejtës së themelimit**, ligji i amandamentuar mbi Investimet e Huaja është miratuar nga Kuvendi i Kosovës më 12 dhjetor 2013.

Lëvizja e punëtorëve

Sa i përket zhvillimeve legjislative gjatë periudhës raportuese në fushën e **lëvizjes së personave**, Ligji nr 04/L-219 për të Huajt hyri në fuqi më 5 shtator 2013. Përveç kësaj, udhëzimet administrative në vijim janë miratuar gjatë kësaj periudhe:

- UA nr. 16/2013 për caktimin e kushteve dhe kritereve për realizimin e ndihmës sociale për të huajt (21 dhjetor 2013) në Republikën e Kosovës;

- UA nr. 01/2014 për procedurën e lëshimit të lejes së qëndrimit për te huajt dhe vërtetimi për lajmërimin e punës (4 prill 2014); dhe
- UA nr. 02/2014 për Dokumentet e Udhëtimit për të Huajt (4 prill 2014).

Sa u përket *zhvillimeve institucionale*, në bazë të Rregullores nr. 30/2013 mbi Organizimin e Brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës në Ministrinë e Punës dhe Mirëqenies Sociale, Divizioni i Marrëveshjeve Bilaterale, nën Departamentin për Integrime Evropiane dhe Koordinim të Politikave, është themeluar në tetor 2013.

Ka pasur edhe progres gjatë kësaj periudhe në **marrëveshje bilaterale** në fushën e sigurimeve sociale, me dy marrëveshje të lidhura siç janë:

- Me Malin e Zi, për certifikimin e periudhave të sigurimit për ushtrimin e të drejtës për pension (17 dhjetor 2013); dhe
- Me Maqedoninë, për konfirmimin e periudhave të sigurimit për ushtrimin e të drejtës për pension. (17 nëntor 2013).

Inspektorati i Punës ka ndërmarrë një sërë masash për zbatimin e Ligjit të Punës dhe të luftimit të ekonomisë informale. Gjatë periudhës shtator 2013-prill 2014 inspektoriati i punës ka inspektuar një total prej 5,022 subjekte të sektorit privat dhe publik. Ka dënuar për 1,082 operatorë dhe ka kryer 92 inspektime të përbashkëta me institucionet për zbatimin dhe mbikëqyrjen e ligjit me qëllim të luftimit të ekonomisë jo formale. Si rezultat i këtyre inspektimeve:

- 2,038 punëtorë dhe 216 subjekte afariste janë sjellë në ekonominë formale (janë legalizuar);
- 2,038 të punësuar janë legalizuar;
- Janë lëshuar 1,082 njoftime paralajmëruese;
- Janë lëshuar 80 gjoba;
- Janë marrë 82 vendime të shkallës së dytë;
- Numri i përgjithshëm i punëtorëve të inspektuar gjatë periudhës është 21,303.

Lëvizja e lirë e kapitalit dhe shërbimeve financiare

Sa i përket *zhvillimeve rregullatore* në fushën e lëvizjes së kapitalit dhe shërbimeve financiare, rregulloret e mëposhtme për mbikëqyrjen e institacioneve mikrofinanciare kanë hyrë në fuqi në shtator 2013:

- Rregullorja mbi menaxhimin e rrezikut të kredisë për Institucionet Mikrofinanciare;
- Rregullorja mbi normën efektive të interesit dhe kërkuesat e publikimit;
- Rregullorja mbi kontrolllet e brendshme dhe Funksionin e Auditimit të Brendshëm në Institucionet Mikrofinanciare;
- Rregullorja për kufizime në prona te paluajtshme dhe pasuri të luajtshme të Institucioneve Mikrofinanciare;
- Rregullore për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit për Institucionet Mikrofinanciare;
- Rregullore për Auditimin e Jashtëm të Institucioneve Mikrofinanciare; dhe
- Rregullorja mbi Raportimin e Institucioneve Mikrofinanciare tek BQK-ja.

Në lidhje me *zhvillimet institucionale*, Divizioni për ankesa e Përdoruesve të Shërbimit Financiar është themeluar me vendimin nr. 16/2011 më 24 nëntor 2011 i cili u bë plotësisht funksional në shtator 2013. Brenda kësaj periudhe, ky divizion ka pranuar 145 ankesa nga të cilat 139 janë shqyrtuar (48 janë zgjidhur në favor të konsumatorëve dhe pjesa tjeter ishin në favor të institacioneve financiare), dhe 6 ankesat e mbetur janë në proces të shqyrtimit. Për më tepër, në fushën e Arsimit Financiar, BQK-ja u bë anëtare e Organizatës Ndërkombëtare, të Rinjtë, Fëmijët dhe Financat Ndërkombëtare në shkurt 2014. "Global Money Eeek" (Java ndërkombëtare e parasë) është ndër aktivitetet kryesore të kësaj organizate që mbahet çdo vit gjatë muajit mars. Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, për herë të parë organizoi disa aktivitete për të shënuar këtë ngjarje. Aktiviteti kryesor, është mbajtur më 14 mars 2014 në Bibliotekën Kombëtare të Kosovës në Prishtinë, me temën *Të Mësojmë të kursejmë*, dhe morën pjesë rrëth 100 nxënës nga klasat e 4-ta dhe të 5-ta nga shkollat filllore.

Për sa i përket kapaciteteve administrative, BQK-ja për periudha raportuese ka rekrutuar 15 zyrtar, në sektorët e mëposhtëm: Mbikëqyrje Financiare, Funksione të Përgjithshme, Veprime Bankare dhe Auditim të Brendshëm.

Sa i përket *bashkëpunimit ndërkombëtar* në këtë fushë, janë nënshkruar dy MM:

- MM në mes të BQK-së dhe Bankës Qendrore Evropiane për një Program të Bashkëpunimit Teknik me bankat qendrore të rajonit (nënshkruar më 17 prill 2014); dhe
- MM në mes të BQK-së dhe Thesarit të SHBA-ve për të ofruar ndihmë teknike për shërbimet bankare dhe financiare (e nënshkruar më 9 prill 2014).

Në shkurt 2014 BQK-ja u bë anëtare e organizatës të Rinjtë, Fëmijët dhe Financat Ndërkombëtare (CYFI), e cila është lëvizja më e madhe në botë e përkushtuar për përmirësimin e aftësive financiare të fëmijëve dhe të rinjve.

Të drejtat e pronësisë intelektuale

Në lidhje me *zhvillimet legjislativë* në fushën e të drejtave të pronësisë intelektuale (DPI), janë miratuar dy Udhëzime Administrative (AIS) në periudhën shtator 2013 - prill 2014 për zbatimin e legjisacionit:

- UA nr. 05/2014 Për procedurat e regjistrimit të treguesit gjeografik dhe emërtimit të origjinës (30 janar 2014); dhe
- UA nr. 04/2014 për ndryshimin e UA mbi tarifat administrative të regjistrimit të objekteve të pronësisë industriale (30 janar 2014).

Për të rritur cilësinë e legjisacionit dhe për të garantuar angazhimin e saj gradual janë paraqitur tabelat e përputhshmërisë dhe përdoren për të gjitha legjisacionet e ndryshuara dhe legjisacionin e ri primar në fushën e legjisacionit të DPI-së. Një vlerësim i plotë i pajtueshmërisë të Ligjit për të Drejtat e Autorit dhe Drejtat e Përaferta është kryer gjatë periudhës raportuese. Ky vlerësim ka gjetur se rreth 90% e dispozitave të tij janë në përputhje me *acquis* të BE-së ndërsa shumica e dispozitave që janë pjesërisht në përputhje me të janë për shkak të faktit se ligji është hartuar para miratimit të direktivave të mëposhtme:

- Direktiva 2011/77/EU e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të datës 27 shtator 2011 (GZ L 265 11/10/2011 fq.1 - 5) ndryshon Direktivën 2006/116/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 12 dhjetor 2006 (GZ L 372 27/12/2006, fq. 12 - 18);
- Direktiva 2012/28/EU e Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës 25 tetor 2012 (OJ L 299, 27/10/2012, faqe 5 - 12) për përdorime të caktuara të lejuara të vepra bonjake (orphan œorks) (autoret e te cilëve nuk mund te kontaktohen apo nuk janë mire të definuar apo edhe nëse definohen autorët nuk mund të lokalizohen).

Në lidhje me *kapacitetet institucionale*, softueri i Agjencisë për pronësi intelektuale IPAS JAVA është bërë plotësisht funksional dhe është futur një numër i të dhënave: 378 marka tregtare, 44 patenta dhe 14 dizajne industriale. Për më tepër numri i stafit të Zyrës për Pronësi Industriale (ZPI) është rritur në 16 të punësuar. Stafi i zyrës së DPI-së në vitin 2013 ka marrë pjesë në disa trajnime të organizuara nga projekti i BE-së - Forcimi i Sistemit të Drejtave të Pronës Intelektuale në Kosovë. Përveç kësaj dy oficerë të zyrës janë regjistruar në programin a akademisë së trajnimit ËIPO në internet dhe kanë përfunduar nivelin e parë të trajnimit. Zyra ka vendosur bashkëpunim me zyrat e huaja për të drejtat e autorit dhe stafet kanë pasur disa vizita studimore në vendet e BE-së.

Sa i përket *kapaciteteve institucionale* brenda Agjencinë së Pronësisë Industriale, baza e të dhënave IPAS u përmirësua në IPAS JAVA dhe është plotësisht funksionale. Numri i objekteve të pronësisë industriale të futur ne IPAS është si vijon: 1,129 marka tregtare, 160 patenta, 12 dizajne industriale dhe 1 tregues gjeografik. Numri i stafit të përhershëm në API është rritur nga 16 në 18 zyrtar, megjithatë kontratat për shtatë (7) punonjës të përkohshëm janë vazhduar si dhe dy punonjës tjerë të MTI-së ishin transferuar

përkohësisht në API në mënyrë që t'i ndihmojë stafit të fusë të dhënët në IPAS. Përveç kësaj, dy zyrtar të zyrës janë regjistruar në programin e akademisë së OBPI për trajnime online dhe kanë përfunduar nivelin e parë të trajnimit. Zyra ka vendosur bashkëpunim me zyrat e huaja për te drejtat e autorit dhe stafi ka kryer disa vizita studimore në vendet e BE-së.

Këshilli Nacional për Pronësi Intelektuale është funksional. Gjatë periudhës raportuese, janë mbajtur dy takime të këtij këshilli.

Sa i përket *aktiviteteve zbatuese* në fushën e të drejtave të autorit, përafërsisht 33 mijë CD-e që përmbajnë muzikë, filma, video lojëra dhe programe kompjuterike janë sekuestruar nga mesi i gusht 2013, kur Task Forca kundër piraterisë ndërmori veprimet fillestare. Përveç kësaj, qindra libra pirate janë sekuestruar. Inspektorati i tregut ka filluar procedurat kundër shkelësve dhe rastet janë duke u proceduar në gjykatat kompetente. Në dhjetor 2013, për herë të parë ka pasur katër raste për të cilat procedura penale është iniciuar nga Policia e Kosovës. Në janar dhe shkurt 2014, u ndërmorën veprime kundër dyqaneve foto-kopjuese përreth Universiteteve; Inspektimet kanë treguar se nga të gjitha ndërmarrjet e inspektuara vetëm një kishte libra pirate, të cilat janë sekuestruar nga ana e inspektoratit të tregut.

Zyra për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtat e Përaferta më 10 mars 2014 ka filluar një fushatë ndërgjegjësimi për të promovuar të drejtën e autorit dhe të drejtat e përaferta, i cili përbëhet prej aktiviteteve informuese të organizuara në bibliotekat e komunave dhe qendrave rinore në qytetet e përzgjedhura, seminare në universitetet publike dhe private, dhe shpërndarja e fletëpalosjeve me informacion mbi të drejtat e autorit dhe piraterinë. Me rastin e Ditës Botërore të Pronësisë Intelektuale, më 26 prill 2014 ZDADP ka aktivizuar faqen e saj ne internet.

Dogana e Kosovës ka vazhduar të luftoj mallrat e falsifikuara dhe ka kryer veprime në 54 raste. Gjatë periudhës raportuese, janë krijuar 20 profile të reja të rrezikut në lidhje me mallrat që shkelin të drejtat e pronësisë intelektuale. Përveç kësaj, Dogana e Kosovës ka identifikuar tri (3) raste ex-officio në mënyrë që të rrisë këtë numër të profileve të rrezikut në sistemin elektronik të Doganave.

Prokurimi publik

Për sa i përket zhvillimeve *legislative* në fushën e prokurimit publik, Ligji nr. 04/L-237 për plotësim-ndryshimin e Ligjit nr. 04/L-042 për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës është miratuar më 20 mars 2014.

Lidhur me operacionet e organeve të prokurimit rrëth 12,551 kontrata janë dhënë në periudhën raportuese, duke përfshirë të gjitha llojet e kontratave. 87.86% e buxhetit të përgjithshëm të këtyre kontratave është shpenzuar duke përdorur procedurën e hapur, e cila është e njojur të jetë procedura më transparente dhe vetëm 5.60% është shpenzuar duke përdorur procedurën e negociuar. Numri i shkeljeve të ligjit të prokurimit publik ishte 235 ndërsa ka pasur 90 shkelje të rregullave dhe udhëzimeve operative të prokurimit publik. Janë monitoruar 22 Autoritete të prokurimit sipas planifikimit dhe janë lëshuar 2 raporte sipas kërkesës.

Gjatë kësaj periudhe, Organi Shqyrtues i Prokurimit (OSHP) ka pranuar gjithsej 469 ankesa nga operatorët ekonomik. Ankesat e tillë që kanë të bëjnë me kundërshtimet përvendimet e dhënies së kontratës së autoriteteve kontraktuese, vendime për anulimin e aktiviteteve të prokurimit dhe kundër specifikimeve të pretenduara preferenciale ose diskriminuese teknike të ofruara në dosjen e tenderit. Nga 469 ankesa vetëm 254 prej tyre kanë plotësuar kushtet ligjore për shqyrtim në përputhje me LPP.

E drejta e kompanive

Sa i përket zhvillimeve legjislativë Ligji për Kompani nr.02/L-123 është miratuar nga Qeveria më 28 mars 2014, dhe është në procedurë në Kuvendin e Kosovës. Qëllimi i këtij ligji është të thjeshtojet procedurat dhe të eliminoj burokracinë administrative për bërje të biznesit. Ligji edhe më tej do të jetë në linjë me

praktikat më të mira ndërkomëtare. Gjithashtu, gjatë periudhës raportuese janë miratuar edhe dy ligje të tjera:

- Ligji i plotësuar-ndryshuar mbi Investimet e Huaja (12 dhjetor 2013); dhe
- Ligji i plotësuar-ndryshuar për Zonat Ekonomike (mars 2014)

Gjithashtu, janë miratuar UA-të e mëposhtme për zbatimin e Ligjit për Zonat Ekonomike:

- UA nr. 17/2013 për themelimin dhe funksionimin e inkubatorëve të biznesit (11 dhjetor 2013)
- UA nr. 01/2014 mbi Vendosjen e Procedurës për dorëzimin e aplikimeve për marrje të lejes, procedimin e tij dhe dhënien e lejes, dhe përmbajtjen e Regjistratit të zonave ekonomike (14 shkurt 2014)
- UA nr. 02/2014 mbi përmbajtjen e studimit të fizibilitetit për themelimin e zonave ekonomike (14 shkurt 2014); dhe
- UA nr. 03/2014 mbi Procedurën, Formën dhe përmbajtjen e Konkurrencës dhe kushtet e kriteret që kanë të bëjnë me themelimin e subjekteve të biznesit në mjediset e Zonave Ekonomike (14 shkurt 2014).

Gjithashtu gjatë tremujorit të parë të vitit 2014 Qeveria e Kosovës ka krijuar 3 Zona Ekonomike (në Mitrovicë, Gjakovë dhe Prizren).

Reformat e "Të të bërit Biznes" vazhduan me reduktimin e kohës për të filluar një biznes, riorganizim dhe thjeshtësim të procedurave të regjistrimit të biznesit si dhe sigurimin e funksionimit të qendrave për shërbimin e biznesit në tërë Kosovën. Deri më tanë, janë themeluara 27 qendra për shërbimin e qytetarëve të cilat ofrojnë shërbime të njëjtë që ofrohen nga Qendra e shërbimeve të Biznesit. Gjatë periudhës raportuese është themeluar një (1) qendër për shërbimin e qytetarëve në Mitrovicën veriore. Mjedisi i përmirësuar afarist është njohur nga Raporti i Bankës Botërore mbi të bërit biznes 2014, e cila rendit Kosovën në vendin e 86-të ndër 189 vende. Sipas kësaj, Kosova ka lëvizur nga vendi 96 në 86, një përparim prej 10 pozitave në renditje. Për më tepër, Kosova për herë të parë është renditur në vendin e 5-të nga 10 ekonomitë më të reformuara në nivel global, renditje më e mirë krahasuar me fqinjët e saj.

7.3. *Të zbatohet korniza ligjore mbi konkurrencën*

Korniza ligjore për konkurrencën përbëhet nga ligji për konkurrencën dhe ai për ndihmën shtetërore. Ligji për Mbrojtjen e Konkurrencës Nr 03/L-229 është miratuar më 13 shkurt 2014 i cili përcakton rregullat dhe masat për mbrojtjen e konkurrencës së lirë dhe efektive në treg, kompetencat, organizimin e Autoritetit për Mbrojtjen e Konkurrencës, si dhe procedurat në lidhje me zbatimin e tij. Synon të sigurojë konkurrencë të lirë dhe efektive në treg duke u mbështetur në tri shtylla kryesore të mbrojtjes: anti-kartelet, abuzim i pozitës dominuese, dhe bashkimet ose përqendrimet e ndërmarrjeve. Qëllimi i ndryshimit të ligjit ishte për të harmonizuar atë me rregullat e BE-së për konkurrencën, me theks të veçantë në përcaktimin e pozitës dominuese dhe qarkullimit vjetore të operatorëve ekonomikë. Institucioni kryesor përgjegjës për përfocimin dhe promovimin e konkurrencës ndërmjet sipërmarrësve është Autoriteti Kosovar i Konkurrencës.

Autoriteti i Konkurrencës ka themeluar Zyrën e Ndihmës Shtetërore më 10 tetor 2013 (aktualisht me staf prej dy zyrtarëve, me tre të tjera që do të rekrutohen). Struktura e Autoritetit të Konkurrencës u reformua gjithashtu gjatë vitit 2013. Kjo tanë përbëhet nga Komisioni i Konkurrencës si organ vendimmarrës dhe Sekretariati si organ administrativ dhe hetimor. Qeveria e Kosovës ka bërë propozimin për plotësimin e Komisionit me 4 (katër) anëtarë të rinj që aktualisht është në procedurë në Kuvendin e Kosovës.

Në mandatin e tij për mbrojtjen e konkurrencës dhe konsumatorëve, Autoriteti i Konkurrencës ka shqyrtaur një numër të rasteve si në vijim:

Rastet që kanë të bëjnë me marrëveshjet e ndaluara

- Rasti i "Black&Red". Autoriteti i Konkurrencës ka marrë një kërkesë nga "Black & Red" për vlerësimin e Marrëveshjes Ekskluzive.

Rastet që kanë të bëjnë me keqpërdorim të pozitës dominuese

Rekomandimet e nxjerra për institucionet:

- Rasti i kompanisë "SharrCem". Hetim i detajuar i ndërmarrjes prodhuese të çimentos "Sharrcem" të dyshuar për abuzim të pozitës dominuese në tregun e çimentos në Kosovë.
- Rasti i Koha Group. KTV, transmetuesi kombëtar televiziv, pjesë e KOHA-s, paraqiti një ankesë kundër operatorit ekonomik "IPKO Telecommunications" Sh.p.k. me pretekstin e keqpërdorimit të pozitës dominuese. Monitorimi i tregut përkatës dhe mbledhjes së të dhënave ka filluar, por në mungesë të Komisionit të Konkurrencës ishte e pamundur për të vazhduar më tej me këtë rast.
- Rasti i "24 - Yjet". Ankesa është paraqitur kundër kompanisë së transportit urban "24-Yjet" në Prishtinë për keqpërdorimin e dyshuar të pozitës dominuese në tregun përkatës. Rasti është në përfundim e sipër.
- Rasti i Kompanisë "ISP Sh.p.k.", ISP ka paraqitur një kërkesë tek Autoriteti i Konkurrencës për trajtim të barabartë në hartimin e projekteve.

Rastet që lidhen me bashkimet ose përqendrimet

- Rasti i KEDS-it. Kompania "Kosovo Çalik Limak Energy" nëpërmjet kontrollimit (blerjes) së 100% të aksioneve të Kompanisë së Kosovës për shpërndarjen dhe furnizimin e energjisë (KEDS) ka paraqitur një kërkesë tek Autoriteti i Konkurrencës për dhënien e përqendrimit.
- Rasti i "Eko-Higjenes". Kompania "Eko-Higjiena Sh.p.k" -Gjilan, ka parashtruar kërkesë për trajtim të barabartë në Tatimin e Vlerës së Shtuar (TVSH). Në mungesë të Komisionit, Autoriteti nuk ka marrë hapa të mëtejshëm.
- Rasti i Agrokor-Mercator. Kompania kroate "Agrokor d.d.", e cila ka zyrën e saj në Prishtinë me emrin "LEDO" ka dorëzuar një kërkesë për Njoftim për Përqendrim.
- Rasti i B.S.A. - LACTALIS. Kompania "LACTALIS Prishtinë" i ka dorëzuar Autoritetit një kërkesë për Njoftim të përqendrimit. Komisioni e miratoi Përqendrimin.

Aktivitetet e avokimit

- Rekomandi për MTI-në për rishikimin e masës mbrojtëse prej 35% për import
- Rasti i Korporatës Magyar Suzuki. Vlerësimi i mëparshëm i draft-marrëveshjes për një shitës të autorizuar të automjeteve.

Sa i përket ndihmës shtetërore, Zyra e Ndihmës Shtetërore është bërë funksionale në Autoritetin e Konkurrencës në dhjetor 2013. Ai përbëhet nga udhëheqësi i zyrës dhe 1 zyrtar. Në takimin e parë të mbajtur nga Komisioni i Ndihmës Shtetërore më 28 tetor 2013, është miratuar Rregullorja për Organizimin dhe Funksionimin e Komisionit të Ndihmës Shtetërore. Përgatitjet kanë filluar për të harmonizuar legjisacionin primar të ndihmës shtetërore me *acquis përkatës*. Amandamentimi i ligjit është e përfshirë në planin legjislativ të qeverisë për vitin 2014. Ministria e Financave ka krijuar një grup pune ndërinstitucionale të përbërë nga të gjitha palët e interesuara për të punuar në hartimin e ndryshimeve. Një punëtori dy ditore me ekspertë nga Gjermania, Sllovenia dhe Kroacia për konkurrencën dhe ndihmën shtetërore është mbajtur më 30 prill 2014, ku kanë marrë pjesë rreth 30 pjesëmarrës nga ministritë përkatëse, organet rregullatore dhe Autoritetit të Konkurrencës.

Gjithsejtë 12 ndërmarrje publike qendrore dhe lokale kanë qenë të subvencionuara nga Qeveria gjatë vitit 2013. Këto subvencione janë përdorur për investime kapitale dhe mbulimin për shërbime më të mira për qytetarët (të tillë si import të energjisë, blerje të naftës për ngrohje, qarkullim i lirë i trenave dhe të furnizimit me ujë). Shuma totale e subvencioneve të dhëna në vitin 2013 arrin në 21,494,245 EUR. Nën supozimin e BPV-së së projektuar për vitin 2013 (5.42 miliard EUR), subvencionet kanë qëndruar në 0.39% të BPV-së në vitin 2013.

7.4. Të përmirësohet kontrolli mbi tregtinë e vazhdueshme të paligjshme të kafshëve dhe therjen e paligjshme të tyre, dhe të forcohen kontrolllet në tregjet e kafshëve

Për sa i përket trajtimit të tregtisë së paligjshme të kafshëve të gjalla, AVUK bashkëpunon ngushtë me Policinë e Kosovës dhe Doganat e Kosovës, edhe në kuadrin e menaxhimit të integruar të kufijve (MIK). Të gjitha kafshët e gjalla të kontrabanduara, të konfiskuara nga Policia e Kosovës zakonisht i dorëzohen AVUK-ut dhe pastaj vendosen në karantinën e kontraktuar për këtë qëllim para rasteve përkatëse të procesuara në përputhje me legjislacionin në fuqi. Lidhur me bashkëpunimin me homologët serbë, edhe pse nuk ka ende një pikë kontakti në krye të komunikimit bilateral ndërinstitucional, takime të rregullta mujore mbahen në nivel lokal dhe rajonal në bazë të marrëveshjes MIK, që mbulon edhe çështjet lidhur me zhdoganimin e mallrave në Pikat e Inspektimit Kufitar.

Në bashkëpunim me Doganën e Kosovës dhe Policinë e Kosovës, u konfiskuan dhe u shkatërruan 14,397 kg të mallrave me origjinë bimore nga 1 shtatori 2013 deri më 10 prill 2014 pasi që ishin transportuar në kushte të papërshtatshme dhe pa dokumentacion shoqërues të nevojshëm. Gjatë periudhës raportuese, një total prej 8,912 pula dhe 315 kafshë të tjera janë sekuestruar dhe janë vendosur në karantinë në PKK. Të gjitha rastet janë procesuar në pajtim me legjislacionin në fuqi dhe procedurat e përbashkëta të MIK-ut.

Për të pamundësuar shitjet dhe ekspozimin e mishit që vijnë nga kafshët e therura jashtë thertoreve, inspektorët veterinarë kanë rritur shpeshtësinë e inspektimeve ad hoc të thertoreve në të gjitha komunat gjatë periudhës raportuese. Për më tepër, sëmundje të caktuara janë gjetur në 44 bagëti, 128 dele dhe dhi, si dhe 65 koshere dhe njëkohësisht janë shkatërruar.

Së fundi, për të arritur përgjigje më të mirë ndaj operatorëve, janë bërë kontolle të përbashkëta me zyrtarët e Administratës Tatimore, duke rezultuar në sekuestrimin e 27,538 kg të ushqimit me prejardhje shtazore.

7.5.   *Të përmirësohen statistikat e biznesit*

Sa i përket zhvillimit të statistikave të biznesit në përputhje me nevojat e standardeve të Kosovës dhe EUROSTAT, transferimi i klasifikimit të veprimtarive ekonomike nga NACE rev.1 deri NACE rev. 2 është në proces. Në tremujorin e fundit të vitit 2013, janë mbledhur të dhënat përfundimtare në terren. Vendimi për krijimin e një këshilli të ekspertëve për zbatimin e NACE rev. 2 është miratuar nga Qeveria më 30 janar 2014. Siç është parashikuar në rregullore, këshilli ka emëruar kryetarin dhe grupet punuese për monitorimin e zbatimit të NACE rev.2.

Rezultatet e Anketës për Fuqinë Punëtore për vitin 2013 janë publikuar. Raportet statistikore mbi ndërmarrjet ekonomike në Kosovë për K1, K2, K3 dhe K4 të vitit 2013 janë përgatitur. Janë përpiluar statistikat e transportit për tremujorët e tretë dhe të katërt të vitit 2013 dhe statistikat e Hoteleve në Kosovë për tremujorët e tretë dhe të katërt 2013. Përveç kësaj, Agjencia e Statistikave të Kosovës, në këtë periudhë raportuese ka botuar pesë (5) publikime të indekseve të çmimeve bujqësore dhe llogarive ekonomike: Outputi tremujor i çmimeve të indeksit dhe çmimet në bujqësi, TM 3 dhe TM 4 2013; Inputi tremujor i çmimeve të indeksit dhe çmimet në bujqësi, TM 3 dhe TM 4 2013; Llogaritë Ekonomike për Bujqësi 2010-2012; Outputi vjetor i çmimeve të indeksit dhe çmimet në bujqësi 2005-2013; Inputi vjetor i çmimeve të indeksit dhe çmimet në bujqësi 2005-2013.

Gjithashtu janë zhvilluar një seri e proceseve ligjore, institucionale të bizneseve dhe vlerësimëve të TIK-ut, për Agjencinë e Regjistrimit të Bizneseve në Kosovë. Rezultatet e këtij vlerësimi do të përdoren për të zhvilluar një sistem të ri që do të lehtësojë regjistrimin online dhe përmirësimin e mëtejshëm të shërbimeve të përgjithshme të regjistrimit të biznesit.

8. Çështjet fitosanitare dhe veterinarë

8.1. Të përmirësohen objektet për kontrollet fitosanitare dhe veterinare të importit, si dhe kapaciteti për të transferuar mostrat

Gjatë periudhës raportuese janë rinojuar pesë pika të Inspektimit kufitarë (PIK) - Vërmicë, Dheu i Bardhë, Merdare, Hani i Elezit dhe Kamenicë, duke krijuar kështu kushte më të favorshme të punës për inspektorët fitosanitarë kufitarë. Për më tepër, janë krijuar premisa të reja përpunimin e mostrës. Gjatë muajit dhjetor 2013, AVUK ka zgjeruar kapacitetet e saj teknike me dy automjete të veçanta të pajisura me frigorifer për transportimin e mostrave.

Përparim i rëndësishëm është shënuar edhe në inspektimet fitosanitare të kryera në PIK-ë dhe brenda territorit të Republikës së Kosovës (për detaje, shih tabelën 56 më poshtë).

Tabela 56: Statistikat mbi inspektimet fitosanitare të kryera gjatë periudhës raportuese (shtator 2013 - prill 2014)

Kategoritë e inspektimeve	Nr. i inspektimeve	Nr. i certifikatave të lëshuara për eksport	Nr. i mostrave		Nr. i strishove të marra (+)	Sasia e produkteve të shkatërruara		Nr. i kafshëve të konfiskuara
			(+)	(Σ)		kg	1	
Sanitare	1,944	0	0	130	549	29,783	15,822	0
Veterinare (të brendshëm)	961	58	4	273	0	27,358	0	315 gjedhe 8,912 pula
Veterinare (kuçi)	3,532	0	0	222	0	430	0	0
Fitosanitare (të brendshëm)	1,212	2283	0	672	0	14,397	0	0
Fitosanitare (kuçi)	20,122	0	0	921	0	0	0	0
Gjithsej	27,771	2341	4	2,218	549	71,968	15,822	9,227

8.2. Të përmirësohen kontrollet fitosanitare dhe veterinarë, duke përfshirë përfundimin e transferimit të sigurisë ushqimore dhe inspektorëve veterinarë nga komunat në Agjencinë e Ushqimit dhe Veterinës

Kontrolli zyrtar dhe Plani i zgjedhjes së mostrave për Ushqim dhe shëndetin e kafshëve për vitin 2014 është miratuar më 21 shkurt 2014 dhe zbatimi i tij vazhdon gjatë gjithë vitit.

Në mënyrë që të përbushin detyrimet për transferimin e inspektorëve veterinarë, fitosanitarë, dhe sanitari nga komunat në AVUK (i cili do të përfundojë procesin e riorganizimit brenda agjencisë), janë ndërmarrë disa veprime gjatë periudhës raportuese. Fillimisht, 35 MM për transferimin e inspektoreve veterinarë, fitosanitarë dhe sanitari janë nënshkruar në mes të AVUK-it dhe Komunave. Megjithatë, me qëllim të zbatimit të MM, AVUK-i ka nevojë përritjen e buxhetit për vitin 2014 dhe përvitet në vijim. Për këtë qëllim, AVUK-i ka rialokuar shumën prej 300,000.00 EUR nga buxhetit i tij i vitit 2014 nga kategoria e investimeve kapitale me atë të mëditjeve, pagave, mallrave dhe shërbimeve, i cili është miratuar nga Ministria e Financave. Si pasojë, AVUK-i ka marrë konfirmimin e mbështetjes nga Ministria e Financave, që në vitin 2015 ajo do të miratojë kërkesën për buxhet shëtit të caktuar për inspektorët e transferuar.

Me synimin për forcimin e mëtejshëm të kapaciteteve institucionale të AVUK-ut, tri zyre rajonale, përkatësisht në Pejë, Gjilan dhe Prizren, janë bërë plotësisht funksionale.

8.3. Të sistematizohet futja e të dhënave në bazën e të dhënave të identifikimit të kafshëve, regjistrimit dhe lëvizjes

Baza e të dhënave InterTrace për identifikimin e kafshëve, regjistrimin dhe lëvizjen, tani është plotësisht funksionale dhe të gjitha të dhënat, të tilla si lindjet, lëvizjet, importet, therjet dhe vaksinimet e kafshëve, si dhe të dhënat mbi testimin e sëmundjeve, janë të përfshira në bazën e të dhënave.

Pasi që raportimi i lëvizjeve dhe therjeve të kafshëve nuk është bërë në mënyrë të rregullt, AVUK ka hartuar një strategji, me numër të protokollit 304/4, më 31 janar 2014 për të rifreskuar bazën e të dhënave. AVUK-u ka vazhduar monitorimin e lëvizjes së kafshëve gjatë periudhës raportuese, përmes rrjetit të veterinerëve të kontraktuar. Për më tepër, në mënyrë që të forcojë më tej procesin e monitorimit, është siguruar edhe trajnimi për raportimin e të dhënave nga terreni. Identifikimi dhe regjistrimi i kafshëve ka vazhduar në tërë Kosovën në vitin 2013, përvèç në komunat e Mitrovicës Veriore, Leposaviqit, Zveçanit dhe Zubin Potokut, ky i fundit edhe përkundër përpjekjeve të vazhdueshme, kryesisht për shkak të refuzimit për të bashkëpunuar nga ana e popullatës lokale serbe. Për të dhëna të detajuara të raportuara në këtë sistem gjatë periudhës raportuese, shih tabelën 57 më poshtë.

Tabela 57: Statistikat mbi të dhënat e raportuara në bazën e të dhënave I & R gjatë periudhës shtator 2013 - mars 2014

Llojet e kafshëve	Kategoria e të dhënave				
	Lindjet	Lëvizjet	Therjet	Importi	Eksporti
Gjedhe	106,625	22,212	625	4,339	NA
Dele	51,013	10,501	NA	NA	NA
Dhi	6,778	1,625	NA	NA	NA
Derra	26,663	225	NA	NA	NA

8.4. Të akreditohen laboratorët e përfshirë në kontrollin e ushqimit

Laboratori i Ushqimit dhe Veterinarisë (LUV) ka dorëzuar manualin e ri në Drejtorinë e Akreditimit të Kosovës (DAK) në fillim të shtatorit 2013. Në fillim të tetorit, Drejtoria e Akreditimit të Kosovës (DAK) ka bërë vlerësimin e tij në ambientet e LUV-së, duke identifikuar tetë (8) mos-konformitete. Ato janë adresuar nga LUV deri në fillim të shkurtit dhe janë dorëzuar në DAK dokumentet që tregojnë se mos-konformitetet janë eliminuar. Një vlerësim i dytë është kryer nga DAK-u më 6 shkurt 2014 me qëllim verifikimin e eliminimit të mos-konformiteteve në ambientet e LUV dhe si pasojë ka lëshuar njoftimin e akreditimit të LUV më 11 shkurt 2014 duke bërë akreditimin e tij në bazë të standardit ISO 17025.

Shtojca 2: Lista e ligjeve të miratuara nga Kuvendi i Republikës së Kosovës

Nr.	Emrat e ligjeve	Nr. e ligjeve	Datat e miratimit	Nr. i aktit të dekretimit dhe data
1.	Ligji për Ratifikimin e neneve të marrëveshjes themeluese të Bankës për Zhvillim të Këshillit të Evropës dhe anëtarësimin e Kosovës në BQE	04/L-222	02.10.2013	Dekreti nr. DL- 052 -2013 21.10.2013
2.	Ligji për inspektoratin e mjedisit, ujërave, planifikimit hapësinor dhe ndërtimit	04/L-175	02.10.2013	Dekreti nr. DL- 053 -2013 21.10.2013
3.	Ligji për fshatin Zym i Hasit	04/L-196	21.11.2013	Dekreti nr. DL- 055 -2013 11.12.2013
4.	Ligji për sistemin e lejeve dhe licencave	04/L-202	21.11.2013	Dekreti nr. DL- 054 -2013 11.12.2013
5.	Ligji për ratifikimin e marrëveshjes për hua për financimin e vazhdimit të ndërtimit të rrugës Miloshevë - Mitrovicë, rruga m2, e lidhur ndërmjet qeverisë së Republikës së Kosovës dhe fondi i OPEC për zhvillim ndërkombëtar (OFID)	04/L-234	05.12.2013	Dekreti nr. DL- 056 -2013 19.12.2013
6.	Ligji për plotësimin dhe ndryshimin e Ligjit nr. 03/L-222 për Administratën Tatimore dhe Procedurat, i ndryshuar dhe plotësuar me ligjin nr. 04/L-102	04/L-223	05.12.2013	Dekreti nr. DL- 057-2013 19.12.2013
7.	Ligji për Agjencinë e punësimit të Republikës së Kosovës	04/L-205	12.12.2013	Dekreti nr. DL- 058 -2013 30.12.2013
8.	Ligji për investimet e huaja	04/L-220	12.12.2013	Dekreti nr. DL- 059 -2013 30.12.2013
9.	Ligji për buxhetin e Republikës së Kosovës për vitin 2014	04/L-233	26.12.2013	Dekreti nr. DL- 001 -2013 06.01.2014
10.	Ligji për tarifat e veçanta të akcizës për prodhimin fillestar dhe prodhimin e vogël të produkteve alkoolike të prodhuara në Kosovë	04/L-185	26.12.2013	Shpallur në pajtim me nenin 80.5 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës 17.01.2014
11.	Ligji për trajtimin e ndërtimeve pa leje	04/L-188	26.12.2013	Dekreti nr. DL- 002 -2014, Date 09.01.2014
12.	Ligji nr. 04/l-239 për ratifikimin e marrëveshjes për hua dhe financim nëpërmjet KFË Frankfurt am Main, Republikës së Kosovës dhe operatorit të sistemit, transmisionit dhe tregut KOSST, për përmirësimin e rrjetit të transmisionit	04/L-239	31.01.2014	Dekreti nr. DL- 003 -2014 12.02.2014
13.	Ligji për ratifikimin e marrëveshjes për statusin e anëtarëve të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë dhe Forcës së Sigurisë së Republikës së Kosovës gjatë qëndrimit të tyre të përkohshëm në territorin e shteteve respektive	04/L-248	31.01.2014	Dekreti nr. DL- 004 -2014 12.02.2014
14.	Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 03/L-229 për mbrojtjen e konkurrencës	04/L-226	13.02.2014	Shpallur në pajtim me nenin 80.5 të Kushtetutës

				së Republikës së Kosovës 06.03.2014
15.	Ligji për Kimikate	04/L-197	27.02.2014	Dekreti nr. DL- 005 -2014 14.03.2014
16.	Ligji për agjencinë e menaxhimit emergjent	04/L-230	27.02.2014	Dekreti nr. DL- 006 -2014 14.03.2014
17.	Ligji për ratifikimin e marrëveshjes për hua për projektin e magjistralës Prishtinë- Mitrovicë ndërmjet fondit Saudiit për zhvillim dhe qeverisë së Republikës së Kosovës	04/L-256	27.02.2014	Dekreti nr. DL- 007 -2014 14.03.2014

Shtoja 3: Lista e dokumenteve të politikave të miratuara nga Institucionet e Republikës së Kosovës

Nr.	Titujt e dokumenteve	Datat e miratimit
Dokumentet e miratuara nga Qeveria e Kosovës		
1.	Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Menaxhimin e Integruar të Kufirit 2013-2018	11.10.2013
2.	Strategjia dhe Plani i Veprimit për Ri-integrimin e Personave të Riatdhesuar 2013 - 2017	11.10.2013
3.	Strategjia shtetërore për migrim dhe Plani i Veprimit 2013 – 2017	18.10.2013
4.	Strategjia për Menaxhimin e mbeturinave 2013 - 2022 dhe Plani i Veprimit 2013 – 2017	25.10.2013
5.	Plani Kombëtar i Veprimit për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë 2013 – 2020	05.11.2013
6.	Programi Kombëtar për Ofrimin e Shërbimeve në Gjuhën e Shenjave për Personat e Shurdhër në Republikën e Kosovës 2013 – 2016	22.11.2013
7.	Plani Kombëtar i Veprimit për Eficiencës e Energjisë 2013 – 2015	03.12.2013
8.	Plani i Veprimit për marrëveshjen e stabilizim asocimit 2014	27.12.2013
9.	Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit i Republikës së Kosovës për parandalimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave, financimit të terrorizmit dhe krimet financiare 2014 – 2018	29.01.2014
10.	Plani i Veprimit për Implementimin e Rezolutës 1325 "Gratë, Paqja dhe Siguria"	29.01.2014
11.	Strategjia për Komunitete dhe Kthim 2014 – 2018	05.02.2014
12.	Strategjia e Energjisë për Republikën e Kosovës 2013-2022	28.03.2014
13.	Udhërrëfyesi 2014 për Implementimin e Strategjisë për Reformë të Administratës Publike	02.04.2014
Dokumentet e miratuara nga institucionet e tjera		
Nr.	Titujt e dokumenteve	Institucioni miratues
14.	Strategjia e rishikuar për Reduktimin e Lëndëve të Vjetra	Këshilli Gjyqësor i Kosovës
15.	Plani Strategjik për menaxhimin e Burimeve Njerëzore	Kuvendi i Kosovës
16.	Koncept Plani për Zhvillimin e Zonave Ekonomike në Kosovë	Ministria e Tregtisë dhe Industrisë
17.	Plani i Veprimit të KPK-së për luftën kundër korruptionit	Këshilli Prokurorial i Kosovës
18.	Strategjia për Cilësinë e Ajrit	Kuvendi i Kosovës
19.	Plani për zhvillimin e Transmisionit 2014-2023	Bordi i Zyrës së Rregullatorit për Energji
20.	Strategjia për Përmirësimin e Praktikës Profesionale 2013-2020	Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë
21.	Programi për Menaxhimin dhe Administrimin e Pasurisë së Paluajtshme të Komunës, dhënia, dhe shkëmbimi me personat fizik dhe juridik	Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
22.	Plani i Veprimit për Marrëveshjen e Stabilizim Asocimit 2014	Kuvendi i Kosovës
23.	Plani Kombëtar për Kontrolllet dhe Monitorimin Zyrtare e Shëndetit te Kafshëve	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
24.	Plani Vjetor për Menaxhimin e Pyjeve 2014	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural

25.	Strategjia për Orientim në Karrierë 2014-2017	Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë	mars 2014
26.	Plani strategjik i KGJK 2014 – 2019	Këshilli Prokurorial i Kosovës	23.04.2014

Shtojca 4: Lista e akteve nënligjore të miratuara nga Institucionet e Republikës së Kosovës

1. Kriteret Politike

1.1. Demokracia dhe Sundimi i Ligjit

1.1.1. Legjislativi dhe Zgjedhjet

Asnjë

1.1.2. Ekzekutivi

Asnjë

1.1.3. Administrata Publike

Asnjë

1.1.4. Mbikëqyrja civile e Forcës së Sigurisë

Asnjë

1.1.5. Shoqëria civile

Asnjë

1.1.6. Sistemi gjyqësor

- Rregullorja për Rekrutimin, Emërimin dhe emërimin e prokurorëve
- Rregullore për Vlerësimin e Performancës së Prokurorëve
- Rregullorja për Procedurën Disiplinore
- Rregullorja e ndryshuar për emërimin e gjyqtareve
- UA MD nr. 07/2013- për formën dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës përmbaruesit privat
- UA MD nr. 06/2013- për kartelën identifikuese të përmbaruesit privat
- UA MD nr. 05/2013 per raportimin e punës së përmbaruesve privat
- Rregullorja e MD nr. 01/2013- për performancën e komisionit vlerësues të aplikuesit
- UA MD nr. 04/2013- për caktimin e mandatit valid dhe të numrit të zëvendës përmbaruesve privat të cilët mund të punojnë në të njëjtën kohë nën përgjegjësinë e një përmbaruesi privat
- UA MD nr. 03/2013- 3 për kushtet minimale teknike dhe të tjera përkitazi me pajisjet e nevojshme të zyrës së përmbaruesit priva e
- UA MD nr. 10/2012 për mënyrën e mbajtjes së evidencës për propozimet e pranuara dhe ato të përfunduara për caktimin dhe zbatimin e përmbarimit dhe të kërkesave tjera
- UA MD nr. 11/2013- për mënyrën e kryerjes së inspektimit të brendshëm në institucionet korrektuese
- UA MD nr. 08/2013- për kategorizimin e rrezikshmërisë në punë për personelin e shërbimit sprovues
- UA MD nr. 13/2013- për mënyrën e dhënies dhe programin e provimit të jurisprudencës
- UA MD nr. 01/2014- për mbajtjen e librave notieriale, regjistrave dhe listave tjera
- Statuti i Përkoħshem MD Nr 02/2014- i Odës së përmbaruesve privatë
- UA MD nr.. 04/2014- amendamentimin UA nr. 03/2012 2 për mënyrën e redaktimit të akteve të noterisë
- UA nr. 06/2014 për tarifat për shpërbilimet dhe kompensimin e shpenzimeve përmbaruesit privat
- UA nr. 05/2014 4 për kushtet higjieno-sanitare për personat e dënuar
- Kodi i Përkoħshem i Etikës- MD Nr 07/2014- përmbaruesit privat
- UA nr. 03/2014- për formën dhe mënyrat e urdhëresave, procesverbaleve dhe akteve tjera që përmbaruesi privat i ndërmerr gjatë veprimeve formale përmbaruese

1.1.7. Politikat kundër korruptionit

Asnjë

1.2. Të drejtat e njeriut dhe mbrojtja e pakicave

- UA për mënyrën e kryerjes së inspektimit të brendshëm në institucionet korrektuese
- UA për kushtet higjieno sanitare për personat e dënuar
- Rregullore për mandatin, strukturën dhe funksionimin e zyrës për mbrojtjen dhe asistencën e viktimateve
- PSO për Mbrojtjen nga Dhuna në Familje
- Udhëzime për PSO-në e Zyrës për Mbrojtjen dhe Asistencën e Viktimave

1.2.1. Mbrojtja dhe respektimi i pakicave dhe trashëgimisë kulturore

- UA për themelimin, përgjedhjen, përgjegjësitë, dhe funksionimin e Këshillit për Hoçen e Madhe
- UA për themelimin, përgjedhjen, përgjegjësitë, dhe funksionimi e Këshillit për trashëgiminë kulturore dhe Zyra e Qendrës Historike të Prizren

1.3. Çështjet rajonale dhe obligimet ndërkombëtare

Asnjë

2. Kriteret ekonomike

2.1. Ekzistencë e ekonomisë funksionale të tregut

2.1.1. Bazat e politikave ekonomike

Asnjë

2.1.2. Stabiliteti makroekonomik

- Rregullorja nr. 22/2013 mbi procedurat për emetimin dhe menaxhimin e borxheve shtetërore, garancive shtetërore dhe borxheve komunale
- Rregullorja për tregun primar dhe sekondar të letrave me vlerë të Qeverisë së Republikës së Kosovës

2.1.3. Ndërveprimi i forcave të tregut

Asnjë

2.1.4. Hyrja në dhe dalja nga tregu

Asnjë

2.1.5. Ambienti biznesor, sistemi ligjor dhe kapacitetet administrative

Asnjë

2.1.6. Zhvillimet në Sektorin Financiar

Asnjë

2.2. Kapaciteti për të përballuar me forcat e tregut brenda BE

2.2.1. Kapitali njerëzor dhe fizik

- UA për Përdorimin dhe Mbështetjen e prodhimit të energjisë nga BRE

2.2.2. Struktura sektoriale dhe e ndërmarrjeve

Asnjë

2.2.3. Ndikimi i shtetit në konkurrueshmëri

Asnjë

2.3.4. Integrimi ekonomik me BE-në

Asnjë

3. Standardet Evropiane

3.1. Tregu i Brendshëm

3.1.1. Lëvizja e lirë e mallrave

Vlerësimi i Konformitetit

- Rregullorja nr. 08/2013 për mënyrën e themelimit dhe funksionimit të sistemit për shkëmbimin e shpejtë të informacioneve për produktet e rrezikshme
- Rregullorja nr. 07/2013 për miratimet teknike për produktet e ndërtimit
- Rregullorja mbi shkëmbimin e informacionit dhe njoftimi i rregullave teknike, procedurave të vlerësimit të konformitetit dhe standardeve
- Rregullorja Nr 01/2014 mbi kërkesat kryesore dhe vlerësimin e konformitetit të pajisjeve shtëpiake elektrike për ngrirje, frigoriferëve dhe kombinimet e tyre dhe në lidhje me kërkesat e efikasitetit të Energjisë

Metrologjia

- UA nr 13/2013 për Kërkesat Teknike-Metrologjike për Shërbimet e Autorizimit për përgatitjen e ujëmatësve për verifikim, në bazë të Ligjit Nr 03/L-203 mbi Metrologjinë
- UA nr. 15/2013 për mënyrën e mbikëqyrjes së punimeve nga metalet e çmuara

Mbikëqyrja e tregut

- UA nr. 16/2013 për formën dhe përbajtjen e vulës së inspektoratit të tregut
- UA nr. 06 /2014 për plotësim-ndryshimin e UA nr. 15/2012 për elementet formale juridike të akteve të nxjerra nga inspektorati i tregut

Mbrojtja e Konsumatorit

- Rregullorja Nr 09/2013 mbi etiketimi, prezantimin dhe reklamimin e produkteve ushqimore

3.1.2. Lëvizja e personave, shërbimeve dhe e drejta për themelim

- UA nr 16/2013 për Përcaktimin e kushteve dhe kritereve për sigurimin e ndihmës sociale ndaj të huajve në Republikën e Kosovës
- UA nr 01/2014 për procedurën e lëshimit të lejes së qëndrimit dhe certifikatave për njoftimin e punës për të huajt
- UA nr 02/2014 për Dokumentet e udhëtimit për të huajt

3.1.3. Lëvizja e lirë e kapitalit

- Rregullorja për administrimin e rrezikut të kredisë për institucionet mikrofinanciare
- Rregullorja për normën efektive të interesit dhe kërkesat për shpalosje
- Rregullorja për kontrolllet e brendshme dhe auditimin e brendshëm në Institucioneve Mikrofinanciare
- Rregullorja për kufizimet në mbajtjen e pasurisë së paluajtshme dhe të luajtshme të Institucioneve Mikrofinanciare
- Rregullorja për administrimin e rrezikut të likuiditetit për Institucionet Mikrofinanciare
- Rregullorja për Auditimin e Jashtëm të Institucioneve Mikrofinanciare
- Rregullorja për Raportimin e Institucioneve Mikrofinanciare në BQK

3.1.4. Doganat dhe Tatimet

Doganat

- Kodi i Etikës për zyrtarët e përfshirë në MIK
- UA nr. 10/2013 për bashkëpunimin brenda Autoritetit
- UA nr. 09/2013 ndryshimin e UA nr. 87/2010 Përcaktimi i Skemës së shpërblimeve për personelin doganor, anëtarët e publikut dhe agjentët e tyre
- UA nr. 11/2013 për Organizimin e Brendshëm të Drejtorisë doganore
- UA nr 06/2013 për ndryshimin e Shtojcës 18 dhe 19 të UA nr. 11/2009 për Implementimin e Kodit Doganor dhe të Akcizave
- UA nr. 01/2014 për Ushtrimin e detyrave dhe kompetencave të Doganave
- UA nr. 02/2014 për ndryshimin e UA nr. 76/2009 për Shpenzimet e udhëtimit
- UA nr. 03/2014 për Procedurat për kundërvajtje Doganore

- UA Nr 03/2014 në zbatim të Ligjit nr. 04/L-163 për Mallrat e liruara nga dogana, Mallrat me taksë doganore zero

3.1.5. Konkurenca

Asnjë

3.1.6. Prokurimi publik

Asnjë

3.1.7. Të drejtat e pronësisë intelektuale

- UA nr. 04/2014 për ndryshimin e UA mbi Tarifat Administrative për regjistrimin e objekteve të Pronësisë Industriale
- UA nr. 05/2014 për Procedurat e Regjistrimit të të treguesve gjeografikë dhe emërtimet e origjinës

3.1.8. Punësimi, Politikat Sociale dhe Publike të Shëndetësisë

- Rregullorja nr. 02/2013 për funksionimin e procedurave të Komisionit mjeko-social dhe procedurave të Aplikimit për Zbatimin e të Drejtave për të verbërëtë
- UA nr. 10/2013 për mbajtjen e evidencave të posaçme për vendet e lira të punës për shtetasit e huaj dhe shtetasit kosovar, të cilët me ndërmjetësimin e zyrave të punësimit punojnë jashtë vend
- UA nr. 11/2013 për procedurat e punës se komisionit mjekësore për aplikuesit për ndihem sociale në kategorinë e parë
- UA nr. 12/2013 për përcaktimin e procedurave për pagesat e ndihmave të njëherëshme sociale
- UA nr. 13/2013 për Licencimin e ofruesve të shërbimit social dhe familjar të nivelit bazik dhe sekondar
- UA nr. 14/2013 për Monitorimin dhe Inspektimin e Subjekteve Juridike/Organizatave që ofrojnë shërbime sociale dhe familjare.
- UA nr. 15/2013 për Lajmërimin, Suspendimin, Riaktivizimin, Ri-aplikimin dhe ndërprerjet e Pagesave të pensionit themelor pas vdekjes së pensionistit.
- UA nr. 16/2013 për caktimin e kushteve dhe kritereve për realizimin e ndihmave sociale për të huajt në Republikën e Kosovës
- UA nr. 17/2013 për licencimin e subjekteve juridike/organizatave që ofrojnë shërbime sociale dhe familjare
- UA nr. 09/2013 për Skemën Stimulative të Performancës së Profesionistëve Shëndetësor dhe Shërbimeve Profesionale
- UA nr. 10/2013 për Trajtim Mjekësor Jashtë Institucioneve Shëndetësore publike
- UA nr. 11/2013 Sistemi i Informatave Shëndetësore dhe Raportimi i të Dhënave Statistikore Shëndetësore

3.1.9. Arsimi dhe hulumtimet

- UA nr. 01/2014 për Organizimin dhe planifikimin e procesit arsimor në arsimin dhe aftësimin profesional
- UA nr. 02/2014 për Numrin i nxënësve me module dhe kualifikime të AAP resurset, infrastruktura shkollore, siguria e nxënësve
- UA nr. 03/2014 Për zbatimin e planit dhe programit të arsimit profesional për fushat: administratë, ekonomi, shëndetësi, hortikulturë, ushqimore, makineri, elektro, hoteleri-turizëm, komunikacion, kimi-teknologji, ndërtimtari, grafikë, tekstil, muzikë, art për nivelin e parë dhe të dytë(KL. X XI dhe XII))
- UA nr. 04/2014 për Kushtet dhe kriteret për veprimtarin ekonomike të institucioneve të AAP;
- UA nr. 05/2014 për Agjencian i arsimit dhe aftësimit profesional dhe arsimit për të rritur (AAAPARR) në Kosovë

- UA nr.06/2014 për Kodin e mirësjelljes dhe masat disiplinore për nxënës të shkollave të mesme të larta
- UA nr. 07/2014 për Avancimin, autonominë dhe funksionimin e institucioneve të AAP
- UA nr. 08/2014 për Procedurat dhe kriteret e zgjedhjes së drejtorit dhe të zëvendësdrejtorit të institucioneve edukativo-arsimor dhe aftësues
- UA nr. 09/2014 për normativ mbi kuadrin profesional të arsimit
- UA nr. 32/2013 për Organizimin e kurrikulës me zgjedhje në të gjitha nivelet e arsimit para-universitar
- UA nr. 33/2013 për Zbatimin e një formule komunale në përcaktimin e buxheteve shkollore në shkolla që administrohen nga komunat
- UA nr. 34/2013 Përbërja, funksionimi, detyrat, mandati i përfaqësimit të këshillit drejtues tek institucionet e arsimit dhe aftësimit profesional (AAP)
- UA nr. 35/2013 për Organizimin e Provimit Profesional Përfundimtar
- Rregullorja nr. 21/2013 për Protokollin e Parandalimit dhe Referimin e dhunës në institucionet e Arsimit para-universitar

3.1.10. Çështje të OBT-së

Asnjë

3.2.1. Industria dhe NVM-të

- UA nr. 17/2013 për mënyrën e themelimit dhe funksionimit të inkubatorëve të biznesit.
- UA nr. 01/2014 për përcaktimin e procedurës së paraqitjes së kërkesës për marrjen e pëlqimit, procedimit të saj dhe dhënien e pëlqimit, mënyrën dhe procedurat për konsultim publik, si dhe përmbajtja e regjistratit të zonave ekonomik
- UA nr. 02/2014 për përmbajtjen e studimit të fizibilitetit për themelin e Zonave Ekonomike
- UA nr. 03/2014 Për procedurën, formën dhe përmbajtjen e konkursit, kushtet dhe kriteret për vendosjen e subjekteve afariste brenda hapësirave të zonave ekonomike

3.2.2. Bujqësia dhe peshkataria

- UA nr. 12/2013 për pagesat direkte në bujqësi për vitin 2013
- UA nr. 13/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes në bujqësi dhe zhvillim rural për vitin 2013
- UA nr. 14/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes në bujqësi dhe zhvillim rural për vitin 2013
- UA nr. 15/2013 për masat dhe kriteret e përkrahjes për zonat rurale më pak të zhvilluara
- UA nr. 16/2013 përi riprodhimin e kafshëve të fermës
- Rregullore Nr 37/2013 mbi organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës në MBPZHR
- UA nr. 05/2014 për masat dhe kriteret e përkrahjes në bujqësi dhe zhvillim rural për vitin 2014
- UA nr. 01/2014 më vendosjen e kushteve për caktimin e verës me prejardhje të mbrojtur gjeografike dhe projektimin të lokacioneve me tregues të mbrojtura gjeografike
- UA nr. 02/2014 per pagesat direkte për vitin 2014
- UA nr. 03/2014 për format e trajtimit të silvikulturës në pyje dhe procedurat e shitjes së asortimenteve të drurit
- UA nr. 4/2014 për përcaktimin e kritereve për marrjen e mostrave dhe analizimin e mushtit, verës dhe rrushit, dhe produktet e verës dhe rrushit dhe vlerësimi organoleptike i verës,
- UA nr. 07/2014 për organizimin, përgjegjësitë, të drejtat dhe obligimet e shërbimeve këshilluese në nivel qendror dhe lokal, dhe në formatin dhe mënyrën e raportimit;
- UA nr. 09 /2014 për përcaktimin e kritereve për mbështetjen e organizatave, grupeve në nevojë dhe Shoqatat e prodhuesve dhe përpunuesve bujqësor; dhe
- UA nr. 10/2014 për cilësinë e plehrave

Siguria e Ushqimit

- Rregullorja nr. 28/2013 mbi aditivët e ushqimit
- Rregullorja nr. 43/2013 për caktimin e niveleve maksimale për kontaminues të caktuar në produktet ushqimore për njerëz apo substanca të padëshirueshme në ushqim për kafshë ;
- PSO nr. 27/2012 mbi kërkesat për marrjen e mostrave të mishit te grire, përgatitja e mishit dhe produkteve të mishit, dhe për kontrollin e parametrave, të përcaktuara në Rregulloren për kriteret mikrobiologjike për produktet ushqimore; dhe
- PSO27/2012 mbi kërkesat për marrjen e mostrave të qumështit dhe produkteve të qumështit, dhe për kontrollin e parametrave

3.2.3. Mjedisi dhe ndryshimet klimatike

- UA nr. 20/2013 për mënyrën, procedurën dhe shumën e gjobave ndaj pjesëmarrësve në ndërtim
- UA nr. 21/2013 për rendin e brendshëm të parqeve kombëtare
- UA nr. 04/154 për substancat që dëmtojnë shtresën e ozonit dhe gazrat serë të floroerizuara
- UA nr. 22/2013 për menaxhimin e mbeturinave mjekësore humane dhe veterinare
UA nr. 23/2013 për mënyrën dhe kushtet e kryerjes së punëve të rojtarëve të natyrës
- UA nr. 03/156 mbi shpalljen e rrjetit ekologjik,
- UA nr. 01/157 për qasje në informata për shpenzim ekonomik të karburanteve dhe emisionin CO₂ të automjeteve të reja personale;
- UA nr. 03 / 157 për zbatimin e mekanizmave fleksibil për zhvillim të pastër UA nr. 24/2013 për procedurat e krijimit dhe administrimit të regjistrat komunal të adresave dhe regjistrat shtetëror të adresave
- UA nr. 25/2013 për tarifat e produkteve dhe shërbimeve të agjencisë kadastrale të Kosovës
- UA nr. 04/161 për Arsenin, Kadmiumin, Merkurin, Nickel dhe Hidrokarbonet Aromatike Policiklike në ajër
- UA nr. 26/2013 për përcaktimin e mënyrës së evidentimit dhe formën e legjitimacionit të inspektoratit për ujëra
- UA nr. 05/2014 për përgjegjësit e autoriteteve të planifikimit hapësinor si dhe parimet dhe procedurat për pjesëmarrjen e publikut në planifikim hapësinor
- UA nr. 09/2014 për Licenca për menaxhimin e mbeturinave
- UA nr. nr 07 /2014 për kompetencat e pronarëve, prodhuesve dhe importues të mbeturinave, (16 prill 2014)
- UA nr. 06/2014 për certifikimin e administratorëve të ndërtesave në bashkëpronësi, (16 prill 2014);
- UA nr. 10/2014 për përbajtjen e planit dhe planimetrisë së vendndodhjes (28 prill 2014);
- UA nr. 13/2014 për përcaktimin e vlerës së tarifave për shërbime e lidhura me procesin e parandalimit dhe kontrollit të integruar të ndotjes (28 prill 2014);
- Rregullorja nr. 01/2014 për formën, përbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrat të ndërtesave të banimit në bashkëpronësi dhe regjistrat të ndërtesave të banimit në bashkëpronësi, (10 mars 2014);
- Rregullorja për standarde teknike minimale të detyrueshme të ndërtesave në bashkëpronësi dhe normat e standardeve minimale të hapësirave, (26 mars 2014)

3.2.4. Politika e Transportit

- UA nr. 10/2013 për trajnimin dhe dhënien e provimit për menaxher dhe shofer të operatorit të transportit publik rrugor të udhëtarëve dhe mallrave
- UA nr. 05/2013 për licencimin e operatorëve të transportit rrugor të udhëtarëve me autobus
- UA nr. 07/2013 Për licencimin e operatorëve të transportit rrugor të mallrave
- UA nr. 09/2013 për rrjetin e linjave dhe rendin e udhëtimit në transportin ndër-urban të udhëtarëve
- UA nr. 04/2013 Për kushtet e licencimit të terminaleve të mallrave
- UA nr. 08/2013 Për licencimin e stacioneve të autobusëve
- UA nr. 11/2013 Për lëshimin e lejeve për kryerjen e transportit të rregullt-ndërkombëtar rrugor të udhëtarëve qasje dhe transit nëpër territorin e Kosovës
- Kodi Mirësjelljes i Nr 01/2013 për drejtuesit e autobusëve dhe personelit
- Rregullorja Nr 02/2013 mbi Licencimin e shoferëve (më 29 tetor 2013)

- Rregullorja Nr 03/2013 mbi Metodat e Sigurisë për Organin Përgjegjës për Mbikëqyrjen e Sigurimit pas lëshimit të Autorizimit të Sigurisë

3.2.5. Energjia

- Rregullat e brendshme të tregut të energjisë elektrike
- Metodologjitet e ploësuara-ndryshuara për Lidhjet e Reja për KEK dhe KOSTT

3.2.6. Shqëria informative dhe mediat

- Rregullorja nr. 043/B/13 mbi Cilësinë e shërbimeve të komunikimeve elektronike
- Rregullorja nr. 054/B/13 për përdorimin e Burimeve të Komunikimit Elektronik - Radio Frekuencat
- Rregullorja për Autorizim të Përgjithshëm
- Rregullorja nr. 004/B/14 mbi standardet e cilësisë së shërbimeve të përgjithshme postare
- Rregullorja nr. 012/B/14 pe ndarjen e llogarive
- Rregullorja e ndryshuar për të drejtat e rrugës dhe bashkëpunimi në përdorimin e Infrastrukturës
- Rregullorja për bashkë shfrytëzim të plotë dhe të përbashkët të lakut lokal
- Rregullorja e ndryshuar për sigurimin e qasjes
- Rregullorja e ndryshuar për interkonekcion
- Rregullorja e ndryshuar për Licencimin e Operatorëve të rrjetit mobil
- Rregullorja e ndryshuar për Nyjën shkëmbyese të internetit - KOSIX
- Rregullorja mbi të dhënat statistikore periodike të ndërmarrjeve për ofrimin e rrjeteve të komunikimeve dhe/ose shërbimeve elektronike
- Rregullorja e ndryshuar për radio shërbimet amatore
- Rregullorja e ndryshuar për përdorimin e radio pajisjeve pa nevojë të autorizimit individual
- Rregullorja e ndryshuar për inspektimet e kryera nga Autoriteti
- Rregullorja e ndryshuar për Regjistrimin e para-paguesve
- Rregullorja e ndryshuar për konsultime publike

3.2.7. Kontrolli Financiar

- Rregullorja nr. 02/2013 për Menaxhimin e Aseteve jo-financiare nga organizatat buxhetore
- Rregullorja nr. 03/2013 mbi Pasqyrat Vjetore Financiare të Organizatave Buxhetore

3.2.8. Statistikat

Asnjë

3.3. Drejtësia, liria dhe siguria

3.3.1. Vizat, menaxhimi i kufirit, azili dhe migracioni

- UA për bashkëpunim mes autoriteteve të përfshira në Menaxhimin e Integruar të Kufirit
- UA për bashkëpunim ndërinstitucionalë për doganat e Kosovës
- UA për Bashkëpunim ndërinstitucionalë për policin e Kosovës
- Rregullorja AUV për Bashkëpunimin ndërinstitucional brenda agjencive FVA
- Doracak komunikimi
- UA për rregullat e trafikut lokal kufitar dhe lejen e trafikut lokal kufitar
- UA për funksionimin, detyrat dhe përgjegjësitë e Qendrës Kombëtare për Menaxhimin e Kufirit
- UA për përcaktimin e vijës kufitare
- UA për formën, përmbajtjen dhe vendosjen e paralajmërimit dhe shenjat e shkruara për pikat kalimit kufitar dhe zonat e kalimit kufitar
- UA për ndërtimin e objekteve brenda zonës së pikës së kalimit kufitar
- UA për përcaktimin dhe kategorizimin e pikave të kalimit kufitar
- UA për ndalimin, kufizimin ose kushtëzimin e aktiviteteve të caktuara përgjatë vijës kufitare të shtetit
- UA për incidentet kufitare
- PSO për Vlerësimin e Krezikut të përbashkët

- PSO mbi aktivitetet e përbashkëta të autoriteteve të përfshira në MIK
- PSO për përdorimin e përbashkët të pajisjeve
- PSO në profilizimin e PKK-së
- PSO për kontrollin e linjës së dytë
- PSO për Zyrtarin e parë të rastit
- Doracaku për komunikim ndërinstitucional
- Kodi i Etikës për zyrtarët e përfshirë në MIK
- UA për kushtet dhe procedurat për lëshimin e vizave në pikat e kalimit kufitar
- UA për procedurat dhe standartet për pranimin dhe trajtimin fillestare të azilkërkuesve
- UA për procedurat dhe standartet e vendimmarrjes në procedurën e azilit
- UA për refuzimin e hyrjes në Republikën e Kosovës
- UA për zbatimin e masave ndëshkuese që dalin nga Ligji për të Huajt
- UA për kushtet dhe procedurat për zgjerimin e vizave
- UA për procedurën e lëshimit të lejeve të qëndrimit për të huajt dhe vërtetimin për njoftimin e punës
- UA për dokumentet e udhëtimit për të huajt
- UA për kriteret dhe procedurat e ndërrimit të emrit personal

3.3.2. Shpëtarja e parave

- UA për transaksionet e liruara nga raportimi
- UA për Procedurat që ngarkohen me gjobë administrative ndaj subjektet reportuese (28 janar 2014);
- UA për Personat e ekspozuar politikisht
- POS për përbushjen e monitorimit
- Vlerësimi i rrezikut kombëtar për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit
- Doracaku për tipologji të pastrimit të parave

3.3.3. Lufta kundër drogës

Asnjë

3.3.4. Policia

- UA për Drejtoreni e Mbrojtjes së Dëshmitarëve
- UA për ndërrim të identitetit
- Rregullorja e Drejtorisë për Mbrojtjen e Dëshmitarëve
- PSO me Departamentin e Njësive Speciale

3.3.5. Lufta kundër krimít të organizuar

Asnjë

3.3.6. Mbrojtja e të dhënavë personale

Asnjë